

«Φάκελος Κύπρου»

Τόμος Ε'
Πρακτικά Συνεδριάσεων
Φάκελοι 13-15

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κώστας Αθανασίου, πρόεδρος
Αντώνης Βγόντζας
Έλλη Δρούλια
Παναγιώτης Ηλιόπουλος
Λεωνίδας Καλλιβρετάκης
Ηλίας Νικολακόπουλος
Γιώργος Σαββαΐδης
Τάσος Σακελλαρόπουλος
Βάσω Τσακανίκα
Μάγδα Φυτιλή

Ομάδα Εργασίας: Όλια Ησαΐα
Άρης Σωτηρόπουλος

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Βασιλική Αναστασιάδου
(έως 28.2.2018)
Σωκράτης Σωκράτους
(από 1.3.2018)
Ελένη Ηλιάδη
Ανδρέας Χειμωνίδης
Ανδρέας Νεοφύτου
Φλώρα Φλουρέντζου
Συλβάνα Βανέζου
Πέτρος Παπαπολυβίου
Δημήτρης Ταλιαδώρος
Μιχάλης Μιχαήλ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Γενικός Συντονισμός: Βάσω Τσακανίκα
Γενική Επιμέλεια: Έλλη Δρούλια
Επιμέλεια: Όλια Ησαΐα
Άρης Σωτηρόπουλος

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Γενικός Συντονισμός: Ελένη Ηλιάδη
Επιμέλεια: Φλώρα Φλουρέντζου
Συλβάνα Βανέζου

Σχεδιαστική επιμέλεια - Σελιδοποίηση -
Σύνθεση εξωφύλλου: Δημήτρης Ζαζάς

Επιστημονικός Σύμβουλος:
Πέτρος Παπαπολυβίου
Ψηφιοποίηση υλικού:
Ανδρέας Χειμωνίδης
Στέλλα Διομήδους

Εκτύπωση: ΚΕΘΕΑ, ΣΧΗΜΑ + ΧΡΩΜΑ

© 2019 Βουλή των Ελλήνων
ISBN (set): 978-960-560-158-4
ISBN (τόμ. Ε'): 978-960-560-164-5
ISBN (τόμ. Ε' σκληρόδετο):
978-960-560-167-6

© 2019 Βουλή των Αντιπροσώπων
ISBN (set): 978-9963-39-065-6
ISBN (τόμ. Ε'): 978-9963-39-070-0
ISBN (τόμ. Ε' σκληρόδετο):
978-9963-39-071-7

«Φάκελος Κύπρου»

Τόμος Ε'
Πρακτικά της Εξεταστικής Επιτροπής
της Βουλής των Ελλήνων

Συνεδριάσεις:
9 έως 16 Σεπτεμβρίου 1986

Φάκελοι 13-15

Σ &

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ - ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΑΘΗΝΑ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
Οι εξεταζόμενοι μάρτυρες	11
Συνεδρίαση 9ης Σεπτεμβρίου 1986	13
[Κατάθεση: Γ. Κούρτης (1η ημέρα, σσ. 14-19)	
Δ. Λούκουτος (1η ημέρα, σσ. 20-23)	
Μ. Νούσκας (2η ημέρα, σσ. 23-136)]	
Συνεδρίαση 11ης Σεπτεμβρίου 1986	139
[Κατάθεση: Κ. Κοντώσης (1η ημέρα, σσ. 141-145)	
Γ. Κούρτης (2η ημέρα, σσ. 146-272)	
Δ. Λούκουτος (2η ημέρα, σσ. 274-325)]	
Συνεδρίαση 16ης Σεπτεμβρίου 1986	329
[Κατάθεση: Γ. Παπαγιάννης (1η ημέρα, σσ. 341-348)	
Στ. Μπαλτάς (1η ημέρα, σσ. 349-374)	
Δ. Λούκουτος (3η μέρα, σσ. 375-458)	
Κ. Κοντώσης (2η μέρα, σσ. 459-515)]	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η δημοσιοποίηση του υλικού του Φακέλου της Κύπρου, ικανοποιώντας το καθολικό διαχρονικά αίτημα των πολιτών της Ελλάδας και της Κύπρου, αλλά και του πολιτικού κόσμου των δύο χωρών για άμεση και ανεμπόδιστη πρόσβαση στην ιστορική αλήθεια, λύνει μια πολιτική και ηθική εκκρεμότητα που αφορά τα όσα, τραγικά, διαδραματίστηκαν στην Κύπρο το 1974, το χουντικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή, που προκάλεσε μια νέα βαρύτατη εθνική καταστροφή, της οποίας τις οδυνηρές συνέπειες η Κύπρος συνεχίζει μέχρι και σήμερα να υφίσταται.

Το ογκωδέστατο υλικό, του οποίου η δημοσίευση θα υλοποιηθεί σταδιακά με την ολοκλήρωση της έκδοσης πολύτομου έργου, διαλαμβάνει τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Εξεταστικής Επιτροπής για τον Φάκελο της Κύπρου της Βουλής των Ελλήνων, η οποία λειτούργησε από τον Φεβρουάριο του 1986 έως τον Μάρτιο του 1988. Η Επιτροπή εξέτασε, με κλητεύσεις και μαρτυρικές καταθέσεις, όλους όσοι ενεπλάκησαν έμμεσα ή συμμετείχαν άμεσα στο καταστροφικό πραξικόπημα κατά του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' και όσων η δράση συνδέθηκε με τα γεγονότα της τουρκικής εισβολής που ακολούθησε. Η Επιτροπή, ως γνωστόν, δεν κατέληξε σε κοινό πόρισμα και, ως εκ τούτου, τόσο το πόρισμα της πλειοψηφίας όσο και οι επιμέρους απόψεις της μείζονος και ελάσσονος αντιπολίτευσης, καθώς και ανεξάρτητων βουλευτών κατατέθηκαν στην ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων την 31η Οκτωβρίου 1988 χωρίς να συζητηθούν και να ψηφιστούν.

Τριάντα περίπου χρόνια αργότερα και σαράντα τρία μετά την τραγωδία του 1974, η Βουλή των Ελλήνων σε συνεδρίασή της, στις 11 Ιουλίου 2017, αποφάσισε ομόφωνα όπως το υλικό του Φακέλου της Κύπρου παραδοθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας και από κοινού δημοσιοποιηθεί. Η παράδοσή του έγινε σε ειδική συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων, στις 14 Ιουλίου 2017, στη Λευκωσία.

Οι εμμάρτυρες καταθέσεις που περιλαμβάνει ο Φάκελος της Κύπρου συγκροτήθηκαν μετά από μακρά σειρά ερωτήσεων, τις οποίες υπέβαλαν ο πρόεδρος και τα εκάστοτε μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής με βάση την κατά την περίοδο των γεγονότων ή και προγενέστερα ιδιότητα, τη θέση, τον ρόλο και τη δράση του κάθε εξεταζόμενου μάρτυρα. Οι απαντήσεις και οι τοποθετήσεις που καταγράφηκαν αποτελούν προφανώς αυστηρά προσωπικές απόψεις του καθενός, είτε αυτές αφορούν προσωπικές του ευθύνες είτε αφορούν ευθύνες που ενδεχομένως αυθαίρετα, λανθασμένα ή ίσως και κακόβουλα καταλογίζονται σε άλλα πρόσωπα και τρίτες χώρες, ή και ακόμη, προκειμένου για ανθρώπους που αποδεδειγμένα φέρουν το κύριο βάρος του εθνικού άγους του 1974, αποτελούν εμφανέστατη προσπάθεια να αποσείσουν μέρος από τις ασήκωτες ιστορικές τους ευθύνες. Οι μαρτυρίες εξάλλου καταγράφηκαν,

αφού μεσολάβησαν δώδεκα και πλέον χρόνια από την τραγωδία του 1974 και πολλοί από τους μάρτυρες είχαν έννομο συμφέρον στην όλη διαδικασία λόγω της προσωπικής τους εμπλοκής. Πρόκειται για ένα υλικό που δεν τέθηκε ποτέ στη βάσανο της τελικής απόδοσης ευθυνών. Ωστόσο, όσο και να ελέγχονται πολλές καταθέσεις ως μην αξιόπιστες ή να χαρακτηρίζονται από την προσπάθεια απόκρυψης στοιχείων ή την κραυγαλέα απόπειρα δικαιολόγησης πράξεων και στάσεων, αποδίδουν με τρόπο απολύτως ουσιαστικό τις ολέθριες συνέπειες που είχαν οι παρεμβάσεις και επεμβάσεις του καθεστώτος της επτάχρονης στρατιωτικής δικτατορίας στην Ελλάδας στα εσωτερικά της Κυπριακής Δημοκρατίας, που υπονόμευσαν πολλαπλά τις σχέσεις των δύο κρατών και αποσάθρωσαν εκ των έσω την αμυντική ικανότητα της Κύπρου. Καταδεικνύουν επίσης την καταστροφή που επιφέρουν η κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και η αντιποίηση πολιτικής αρχής από φορείς όπως ο στρατός, που έχει ως αποκλειστική αποστολή την εθνική άμυνα και όχι την άσκηση πολιτικού ρόλου.

Η πρωτοβουλία των δύο κοινοβουλίων να προχωρήσουν από κοινού στην παρούσα έκδοση έχει στόχο να προσφέρει τόσο στην Ελλάδα, στην Κύπρο και στους αποδήμους μας όσο και στην επιστημονική κοινότητα πρόσβαση σε ιστορικό υλικό που μέχρι τώρα θεωρούνταν επτασφράγιστο μυστικό και να φωτίσει γνωστές και άγνωστες πτυχές της κυπριακής τραγωδίας. Αποτελεί ταυτόχρονα την απαρχή μιας κοινής προσπάθειας των δύο κοινοβουλίων για συγκέντρωση του όποιου σχετικού με τον Φάκελο της Κύπρου υλικού που υπάρχει διάσπαρτο σε διάφορα αρχεία, κρατικά και μη, με την ελπίδα να διανοιχθούν νέοι δρόμοι στην έρευνα και να διευρυνθεί το πεδίο της ιστορικής γνώσης, έτσι ώστε να χυθεί κάποτε άπλετο φως στην πλέον σκοτεινή σελίδα της σύγχρονης ιστορίας μας και το «Δεν Ξεχνώ» της νεότητάς μας να μην παραμείνει κενό γράμμα.

Νικόλαος Βούτσης
Πρόεδρος
της Βουλής των Ελλήνων

Δημήτρης Συλλούρης
Πρόεδρος
της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΟΙ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

ΚΟΥΡΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 9.9.86 και 11.9.86

Γεννήθηκε το 1928 στις Κρήνες Κορινθίας. Απόφοιτος ΣΣΕ, ανθυπολοχαγός 12.8.1952. Υπηρέτης στη μονάδα πληροφοριών της ΚΥΠ στην Κύπρο από τις 10.8.1972 έως και τις 14.8.1974. Αποστρατεύτηκε το 1982 με τον βαθμό του ταξίαρχου.

ΛΟΥΚΟΥΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 9.9.86, 11.9.86 και 16.9.86

Γεννήθηκε το 1927 στην Αθήνα. Απόφοιτος ΣΣΕ, ανθυπολοχαγός 2.7.1949. Έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις του εμφυλίου πολέμου το 1949 και στις επιχειρήσεις στο εκστρατευτικό σώμα στην Κορέα, 1953-1955. Υπηρέτης στην Κύπρο από το Πάσχα του 1964 έως τα Χριστούγεννα του 1965. Την περίοδο του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής υπηρετούσε ως αντισυνταγματάρχης πεζικού στο Β' Τμήμα του 2ου Επιτελικού Γραφείου του Αρχηγείου Στρατού. Αποστρατεύτηκε στις 25.7.1979 με τον βαθμό του ταξίαρχου.

ΝΟΥΣΚΑΣ ΜΙΧΑΗΛ

Καταθέσεις στην Επιτροπή: 4.9.1986 και 9.9.1986

Γεννήθηκε στην Έδεσσα το 1926. Απόφοιτος ΣΣΕ, ανθυπολοχαγός 1.5.1948. Έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις του εμφυλίου πολέμου. Διευθυντής τεθωρακισμένων του ΓΕΕΦ το διάστημα 4.9.1973 – 30.8.1974. Αποστρατεύτηκε το 1976 με τον βαθμό του ταξίαρχου.

ΚΟΝΤΩΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 11.9.86, 16.9.86 και 18.9.86

Γεννήθηκε το 1930 στην Αθήνα. Απόφοιτος ΣΣΕ, ανθυπολοχαγός 9.8.1953. Υπηρέτης στην Κύπρο από τον Σεπτέμβριο του 1973 έως και τον Αύγουστο του 1974. Αποστρατεύτηκε στις 15.3.1975 με τον βαθμό του ταγματάρχη.

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ – ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 16.9.86, 30.9.86 και 2.10.86

Γεννήθηκε το 1933 στη Θεσσαλονίκη. Απόφοιτος ΣΝΔ, σημαιοφόρος 17.6.1954. Υπηρέτης στην Κύπρο από τις 10 Αυγούστου 1972 έως και τις 10 Αυγούστου 1974 ως Ναυτικός Διοικητής. Αποστρατεύτηκε το 1975 με τον βαθμό του αντιπλοιάρχου.

ΜΠΑΛΤΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 16.9.1986

Γεννήθηκε το 1924. Διευθυντής της Νομαρχίας Αχαΐας και στη συνέχεια Πάρεδρος του Άνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Υπηρεσιών. Αποσπάστηκε το 1969 ως Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου. Μετά την κατάργηση του Α.Σ.Δ.Υ., παρέμεινε ως μετακλητός υπάλληλος μέχρι την παραίτησή του το 1981.

Η φωτοαναστατική δημοσίευση των μαρτυρικών καταθέσεων στην αυθεντική δακτυλόγραφή τους μορφή συνεπάγεται και την αναπαραγωγή ανορθογραφιών αλλά και ανακριβειών, όπως καταγράφονται είτε από λάθος του μάρτυρα είτε των δακτυλογράφων.

Πέρα από ιστορικές ανακρίβειες οι οποίες είναι ξεκάθαρο ότι οφείλονται στον εκάστοτε μάρτυρα (ο οποίος λάμβανε γνώση και ενέκρινε τη δακτυλόγραφη μορφή της κατάθεσής του), σε σελίδες του παρόντος τόμου γίνεται λανθασμένα αναφορά στη Μονή Κύκκου, ενώ πρόκειται για το Μετόχι της Μονής στη Λευκωσία (του Αγίου Προκοπίου), ή κυπριακά τοπωνύμια γράφονται λανθασμένα: Κλεπτίνη (αντί Κλεπίνη), Τανάγρας (αντί Πανάγρων), Τσάτους (αντί Τζιάους), Πλατάνι (αντί Πλατάνια) κ.ο.κ. Με λανθασμένη γραφή εμφανίζεται και ένα τοπωνύμιο στη Βόρεια Ελλάδα: η Νέα Σάντα είναι γραμμένη ως νέα Σάνδη. Τέλος, και το όνομα του γνωστού Τούρκου δημοσιογράφου Αλί Μπιράντ γράφεται Αλμιράν ή το όνομα του τουρκοκυπριακού σταθμού Μπαϊράκ γράφεται Μπαϊράτ.

Όταν περατωθεί η συνολική έκδοση, στον τελευταίο τόμο θα δημοσιευθεί ευρετήριο ονομάτων και τόπων όπου θα καταγραφούν όλα με την ορθή τους ονομασία.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

"ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ"

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο 13

Στην Αθήνα, σήμερα 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.30' π.μ. συνεδρίασε στην αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής η Εξεταστική Επιτροπή "για το φάκελο της Κύπρου", με Πρόεδρο τον κ. Χρήστο Μπασαγιάννη και με θέμα ημερήσιας διάταξης την εξέταση των μαρτύρων Γεωργ. Κούρτη, Δημ.Λούκουτου και Μιχ. Νούσια.

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες από τα μέλη της Επιτροπής οι βουλευτές κ.κ. Κ.Ακρίτα-Σύλβα, Γ.Δασκαλάκης, Π.Ζακολίκος, Κλ.Ζερβός, Ι.Κουτσογιάννης, Κ.Μπαντουβάς, Δημ.Παγορόπουλος, Εμμ.Παπαστεφανάκης, Αν.Πεπονής, Γ.Περάκης, Σπ.Ράλλης, Κ.Τσιγαρίδας, Ι.Βαρβιτσιώτης, Ι.Βασιλειάδης, Αθ.Ξαρχάς, Γ.Παναγιωτόπουλος, Μιχ.Παπακωνσταντίνου, Αν.Παπαληγούρας, Αρ.Παυλίδης, Χρ.Φωτόπουλος, Κ.Κάππος, Κ.Γιατράκος και Δ.Λιβανός.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας και λέγει:

./. .

1/1B A.M. 9-9-86

2

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αρχίζει η συνεδρίαση.

Επειδή έχουμε να εξετάσουμε πρώτα τον αύριο Νούσκα για να συνεχίσει τη καταθεσή του, έχουμε και τους άλλους δύο που καλέσαμε για σήμερα, δηλαδή τον αύριο Λούκουτο και τον αύριο Κούρτη, θα έλεγα να εξετασθεί τώρα ο αύριος Κούρτης προκειμένου να δώσει τα στοιχεία της ταυτότητός του, στη συνέχεια να εξετασθεί ο αύριος Λούκουτος προκειμένου να δώσει και αυτός τα στοιχεία της ταυτότητός του, και στη συνέχεια να επακολουθήσει η ολοκλήρωση της καταθέσεως του αυρίου Νούσκα εν όψει της υπενθυμίσεως του αυρίου Βαρβιτσιώτη οτι το απόγευμα έχουμε συνεδρίαση της Βουλής.

Παρακαλείται λοιπόν, ο αύριος Γραμματεύς να συνοδεύσει τον αύριο Κούρτη.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στην Αίθουσα ο μάρτυς)

'Εχετε την καλωσύνη να απαντήσετε σε ορισμένα ερωτημάτα μου, σχετικά με τα στοιχεία της ταυτότητά σας. Επώνυμο.

ΜΑΡΤΥΣ: Γεώργιος Κούρτης του Σωτηρίου και της Αγγελικής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Που γεννηθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ; Στις Κρήνες Κορινθίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ; Στις 12 Μαρτίου 1928.

2/1B A.M. 9-9-86

3

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Επάγγελμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Απόστρατος Ταξίαρχος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Θρήσκευμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Χριστιανός Ορθόδοξος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Είστε έγγαμος;

ΜΑΡΤΥΣ : Έγγαμος πατέρας δύο τέκνων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Που μένετε;

ΜΑΡΤΥΣ : Μένω στην Αθήνα, στο Χολαργό [REDACTED]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ το χέρι σας στο Ευαγγέλιο

και οι κύριοι συνάδελφοι να εγερθούν.

(Στο σημείο αυτό ο κύριος μάρτυς δίνει τον ακόλουθο όρκο).

Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είπω ευσυνείδητως ολη την αλήθεια
και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Υπορετήσατε στην Κύριο;

The image shows two handwritten signatures. On the left is a signature that appears to read "Αθανάσιος Μπασαγιάννης". To its right is another signature that appears to read "Χρήστος Μπασαγιάννης". Between these two signatures is the text "(BA)".

B

1/BA

(Κ.Κ.)

9-9-1986

MAPΤΥΣ: Υπηρέτησα στην Κύπρο από τη ⁴ 10-8-1972 έως τις 14-8-1974.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Περίπου επί 2ετία.

MAPΤΥΣ: Δύο έτη και λίγες μέρες. Υπηρέτησα στη μονάδα πληροφοριών της ΚΥΠ, η οποία ήταν στην Πρεσβεία μας στη Λευκωσία σαν παράρτημα της Πρεσβείας. Είχα δηλαδή....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Διετάχθητε να υποβάλλετε ιαμμία έκθεση;

MAPΤΥΣ: Ναι. Διετάχθην να υποβάλω μία έκθεση μεταγενεστέρως, με ίαποια καθυστέρηση. Αυτό είναι ένα μικρό ιστορικό και δεν ξέρω αν θέλετε να σας θίξω για τί υπέβαλα. την έκθεσή μου με ίαποια καθυστέρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή πότε την υποβάλλετε;

MAPΤΥΣ: Αν θυμάμαι καλά, το Μάϊο, Ιούνιο του 1975. Δεν θυμάμαι πολύ καλά. Κάπου εκεί. Αυτή την υπέβαλα ως δάκρως απόρρητη, προσωπική προς τον Υπουργό Εθνικής Αμύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιός ήταν Υπουργός Εθνικής Αμύνης;

MAPΤΥΣ: Ήταν ο κ. Αβέρωφ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Έχετε τη καλοσύνη να μου πείτε αν αυτή την έκθεση τη γράψατε με τα χέρια σας ή στη γραφομηχανή;

MAPΤΥΣ: Στη γραφομηχανή ^{Yours}

Atta

R

2/BA _____ (Κ.Κ) _____ 9-9-1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εδώ έχουμε μία χειρόγραφη έκθεση.

ΜΑΡΤΥΣ: Χειρόγραφη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ναι. Κοιτάξτε να δείτε αν είναι τα γράμματά σας. Εν πάση περιπτώσει, αναγνωρίζετε την έκθεση αυτή;

Τη βεβαιώνετε; Αναφέρεσθε σ' αυτήν;

(Στο σημείο αυτό του επιδεικνύουν τη σχετική έκθεση)

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, αυτή είναι. Δικά μου είναι τα γράμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δικά σας είναι τα γράμματα. Μαι η υπογραφή;

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι δική μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αναφέρεσθε στην έκθεση αυτή σήμερα;
Βεβαιώνετε το περιεχόμενό της ως αληθές;

ΜΑΡΤΥΣ: Τη βεβαιώνω βέβαια, αλλά σε ορισμένα σημεία δεν έχω απόλυτη βεβαιότητα γιατί την έγραψα τότε. Πάντως γενικώς δεν απέχω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν απέχετε. Άλλα ορισμένα σημεία τέλος ξειδύζονται; Διευκρίνιση;

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να με ρωτήσετε δηλαδή ένα όνομα και να μή το θυμάμαι. Η μπορεί να λέω δτι "δλοι" έκαναν αυτό" και να είναι "σχεδόν δλοί". Καταλάβατε; Κάτι τέτοιο είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή τέτοιες διευκρινήσεις.

αλλή

3/ΒΑ (Κ.Κ.) 9-9-1986

6
ΜΑΡΤΥΣ: Δηλαδή τέτοιες μικρές αποκλίσεις είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στο τέλος της κατάθεσή σας θα σας διαβασθεί η έκθεση αυτή και τότε θα έχετε την ευχέρεια, αφού σας διαβαστεί, να πείτε ότι την επιβεβαιώνετε πλην της λέξεως εκείνης που θέλει την εξής διευκρίνηση. 'Ετσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κατά τα λοιπά πάντως, αυτή είναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Σε γενικές γραμμές αυτή είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ιδιόχειρος η γραφή και υπογραφή επίσης γνησία.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Αν μου επιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε, αυτή είναι η μοναδική του έκθεση ή έχει υποβάλλει άλλη;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, αυτή είναι η μοναδική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως έχετε εξεταστεί ενόρκως από τον. κ. Μπέληνα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν τον γνωρίζω

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν σας έχει ζητηθεί η κατάθεση σε καμμία ένορκη ανάκριση που έγινε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Πρώτη φορά εξετάζομαι.

Asleep

F

4/ΒΑ (Κ.Κ) 9-9-1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Θα υποβληθείτε στον κόπο να μας έλθετε εδώ την Πέμπτη στις 6.30', γιατί σήμερα θα συνεχισθεί η κατάθεση του κ. Νούσκα, με τον οποίο δεν είχαμε τελειώσει προχθές, και είμαστε υποχρεωμένοι να συνεχίσουμε την κατάθεση του κ. Νούσκα. Συνεπώς, θα διακόψουμε σήμερα την κατάθεσή σας και θα τη συνεχίσουμε την Πέμπτη. Οπότε σας παρακαλούμε την Πέμπτη στις 6.30' να είστε εδώ.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ευχαριστώ.

(Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο μάρτυς κ. Κούρτης και ηλείται να προσέλθει ο μάρτυς κ. Λούκουτος: ο οποίος και προσέρχεται).

(Δ)

ΒΑ
1/1Δ

Β.Π.

9.9.1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Κύριε μάρτυς, θα σας παρακαλούσα να μας απαντήσετε σε μερικά στοιχεία σχετικά με την ταυτότητά σας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα παρακαλούσα να υποδείξετε στον κύριο μάρτυρα να καθήσει ευπρεπέστερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Εντάξει, κύριε Δασκαλάκη, ο μάρτυς ήδη δικαιοροφώθηκε.

Κύριε μάρτυς, πώς ονομάζεσθε;

ΜΑΡΤΥΣ. Λούκουτος Δημήτριος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Όνομα πατρός;

ΜΑΡΤΥΣ. Κωνσταντίνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Όνομα μητρός;

ΜΑΡΤΥΣ. Φανή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πού γεννηθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Στην Αθήνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Το 1927.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιό είναι το επάγγελμά σας;

ΜΑΡΤΥΣ. Αξιωματικός. Ταξίαρχος ε.α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Θρήσκευμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Χριστιανός Ορθόδοξος.

2/1 Δ

B.P.

9.9.1986

ΠΡΟΕΔΡΩΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είστε έγγαμος;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Έχετε παιδιά;

ΜΑΡΤΥΣ. Έχω μία κόρη παντρεμένη, με ένα παιδί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πού κατοικείτε;

ΜΑΡΤΥΣ. Στη Μεταμόρφωση Αττικής, επί της οδού [REDACTED]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ, βάλτε το χέρι σας στο Ευαγγέλιο για να ορκιστείτε.

(Στο σημείο αυτό ο κύριος μάρτυς δίνει τον ακόλουθο όρκο:

"Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είπω ευσυνειδήτως όλη την αλήθεια και μόνον την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τί")

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Υπηρετήσατε ποτέ στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ. Έχω υπηρετήσει στο παρελθόν, από το Πάσχα του 1964 μέχρι τα Χριστούγεννα του 1965.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Βαναπήγατε από τότε στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Το κρίσιμο αυτό διάστημα, κατά το οποίο έγινε το πραξικόπεμπα και η Τουρκική εισβολή, είσασταν εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήμουν εδώ, στην Αθήνα, στο Αρχηγείο Στρατού.

K

(Δ)

1/1K E.T. 9-9-1986

10

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Υπηρετούσατε στο Αρχηγείο Στρατού ή στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Στο Αρχηγείο Στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Τι βαθμό είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Αντισυνταγματάρχης πεζικού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Με ποια ιδιότητα υπηρετούσατε, σε ποιο γραφείο;

ΜΑΡΤΥΣ. Υπηρετούσα στο δεύτερο επιτελικό γραφείο του Αρχηγείου Στρατού, στο δεύτερο τμήμα, στο οποίο ~~είκα~~ ζις στρατιωτικές πληροφορίες περί Κύπρου, Τουρκίας, Συρίας και κάτι αλλων Κρατών της Μέσης Ανατολής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Είχατε αυτή την ευθύνη μέσα στα πλαίσια του Αρχηγείου Στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριε Λούκουτο πρέπει να σας πιούμε ότι σήμερα δεν είναι δυνατή η συνέχιση της καταθέσεώς σας. Και τούτο διότι δεν έχουμε τελειώσει την κατάθεση του κ. Νούσκα ο οποίος, εφόσον δεν έχει τελειώσει την κατάθεσή του, προηγείται.

2/1 K E.T. 9-9-1986

11

Κατ' ακολουθία θα σας παρακαλέσουμε να έλθετε χωρίς νέα αλήση, με την ίδια, δηλαδή, αλήση υποχρεούσθε να έλθετε στις 6.30' μ.μ. το απόγευμα της Πέμπτης. Υποβληθείτε παρακαλώ στον κόπο να έλθετε την Πέμπτη για να εξετασθείτε, διότι τώρα πρέπει να συνεχίσει την κατάθεσή του ο κ. Νούσκας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, καλύτερα θα είναι να έλθει στις 8.00' μ.μ. της Πέμπτης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ναι, καλύτερα θα είναι να προσέλθετε, κύριε μάρτυς στις 8.00 μ.μ. της Πέμπτης, διότι στις 6.30' μ.μ. θα προσέλθει άλλος μάρτυς. Να προσέλθετε, λοιπόν, στις 8.00' μ.μ. την Πέμπτη σ' αυτή την αίθουσα. Κύριε μάρτυς είστε ελεύθερος.

Παρακαλώ να προσέλθει ο μάρτυς κ. Νούσκας

(Στο σημείο αυτό εξέρχεται της αιθούσης ο μάρτυς κ. Λούκουτος και προσέρχεται ο μάρτυς κ. Νούσκας)

Κύριε μάρτυς, εδώσατε όρκο και συνεπώς αναφέρεσθε στον όρκο σας.

Η κατάθεσή σας συνεχίζεται. Σας είχαμε ερωτήσει για την κατάθεση την οποία είχατε κάνει, την έκθεση την οποία είχατε κάνει και που την είχατε βεβαιώσει. Είχαν υποπέσει στην αντίληψή σας, κύριε Νούσκα προπαρασκευαστικές πράξεις του πραξικοπήματος ή και απλώς

Διλλής *B. A.*

3/1 K E.T. 9-9-1986

12

Πρόξειδημιουργίας αλίματος καταλλήλου για την ενέργεια πραξικοπήματος, κατά της έννομης τάξης που επικρατούσε στο ανεξάρτητο Κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας; Εάν ναι, εάν υπέπεσαν τέτοια γεγονότα στην αντίληψή σας, πότε υπέπεσαν-τέτοιες ενέργειες ή πράξεις-και ποιός έκανε αυτές τις πράξεις.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν άκουσα καθόλου, μπορείτε να επαναλάβετε την ερώτηση;
 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είπατε ότι υπηρετούσατε στην Κύπρο. Είχαν υποπέσει στην αντίληψή σας προπαρασκευαστικές πράξεις του πραξικοπήματος ή και απλώς πράξεις δημιουργίας καταλλήλου αλίματος για την ενέργεια πραξικοπήματος κατά της έννομης τάξης που επικρατούσε στο ανεξάρτητο Κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας; Εάν πράγματι υπέπεσαν στην αντίληψή σας τέτοιες ενέργειες, πράξεις ή παραλείψεις, σας παρακαλώ να μας πείτε πότε υπέπεσαν στην αντίληψή σας και ποιός έκανε αυτές τις πράξεις.

ΣΥΛΒΑ ΑΚΡΙΤΑ. Κύριε Πρόεδρε, μπορείτε να επαναλάβετε ποιος διάστημα ήταν στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήμουν από τις 9 Σεπτεμβρίου του 1973 μέχρι τις 26 Αυγούστου του 1974.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είχατε λοιπόν, αντιληφθεί τέτοιες

4/1 K E.T. 9-9-1986

13

πράξεις;

ΜΑΡΤΥΣ. Πράξεις οργανώσεως προ του πραξικοπήματος δεν είχα αντιληφθεί, καμία πράξη. Εκείνο που είχα αντιληφθεί ήταν ότι υπήρχε ένα γενικό κλίμα ανασφάλειας των ξένων αξιωματικών, για μας που υπηρετούσαμε εκεί, δηλαδή ο Τύπος συνεχώς έγραψε.

(ΠΑ)

Κ 1ΠΑ

(ΧΜ) 9.9.1986

14

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Κλίμα ανασφάλειας εις βάρος σας;
 ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, δεν υπήρχε ιάποια ασφάλεια, δύσον αφορά τους αξιωματικούς και τις οικογένειες τους και αυτόδιεδδετο ευρέως από τον Τύπο. Μάλιστα πήρα μία απειλητική επιστολή, την οποία υπέβαλα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Κλίμα ανασφαλείας της Κυπριακής έννομης τάξης, δηλαδή ιλίμα ανασφαλείας για την Κυβέρνηση του Μακάριου είχε δημιουργηθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό δεν το ξέρω και δεν μπορώ να απαντήσω με βεβαιότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Θτι ξέρετε, ~~αλλά~~ θα ήθελα να μάθω, ιατά την ιρίσιν σας, οι απόπειρες πατά του Μακάριου που γίνονταν επί μία εξαετία δεν είχαν δημιουργήσει ~~κλίμα~~ ανασφαλείας στο Μακάριο;

ΜΑΡΤΥΣ: Υπήρχε μία ασφάλεια στο Μακάριο. Είχε ένα εφεδρικό τάγμα που τον προστάτευε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Αυτό ήταν αριετό για να μην έχει ανασφάλεια; Μα εσείς είχατε 10.000 ιδρόμετρα νοιώθατε ανασφάλεια, ο Μακάριος με το επικουρικό σώμα των 1000 και 2000 δεν είχε ανασφάλεια; Αχ, ιύριε Νούσια!!

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ, ιυττάξτε...

ΣΠΑ (ΧΜ) 9.9.1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χριστος Μπασαγιάννης). Δικαιωμά σας είναι, εσείς δώσατε δριο. Δεν έδωσα εγώ.

Τώρα επαφές μεταξύ ΓΕΕΦ και Μακαρίου υπήρχαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Να,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χριστος Μπασαγιάννης) Ποιδις τις έκανε; Όλοι οι αξιωματικοί πήγαιναν στο Μακάριο ή ένας;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο διοικητής του ΓΕΕΦ, ο στρατηγός Ντενίσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χριστος Μπασαγιάννης) Υπήρχαν επαφές και στενή συνεργασία του ΓΕΕΦ ή τουλάχιστον αξιωματικών του ΓΕΕΦ με διάφορες παρακρατικές οργανώσεις που δρούσαν στην Κύπρο π.χ. με του Σαμφών, με την ΕΟΚΑ Β', με τους τρεις Μητροπολίτες που είχαν αποπειραθεί να καθαιρέσουν το Μακάριο από το εκκλησιαστικό του αξιωμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά δεν τα γνωρίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χριστος Μπασαγιάννης) Τότε, να ρωτήσουμε άλλο.

Εσείς την ημέρα του πραξικοπήματος είσασταν εκεί. Πότε ορκίστηκε ο Σαμφών;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυθημερόν, στις 15 του μηνός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χριστος Μπασαγιάννης) Πού ορκίστηκε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εκείνο το απόγευμα ήμουν στο ΓΕΕΦ και είδα δτι έφεραν

3ΠΑ (ΧΜ) 9.9.1986

16

τον Σαμφών. Ήμουν σε ένα γραφείο που η πόρτα ήταν μισάνοικη και είδα δτι πέρασαν ~~κάποιον~~ και άνουσα ~~κάποιον~~ που είπε δτι έφεραν τον Σαμφών^η ώρα θα ήταν 4 ή 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Πταν λέτε δτι έφεραν τον Σαμφών
τι ευνοείτε, είχε συλληφθεί ο Σαμφών^ς

ΜΑΡΤΥΣ: Ήρθε με ~~κάποιον~~ που τον^η συνδέευε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Πού μπήκε, στην αίθουσα επιχειρήσεων;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπόρεσα να δώ που^η πήγε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Οριστηκε εκείνη την ώρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, πέρασε ~~κάποια~~ ώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Τι συνεξήτιλαυτή την ώρα με τον αρχηγό του ΓΕΕΦ, το ποίος θα οριστεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήμουν παρών και δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Οταν οριστηκε ο Σαμφών, είσαστε μπροστά;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Πού είσαστε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμον στο γραφείο που σας είπα.

[Signature]

[Signature]

4ΠΑ (XM) 9.9.1986

17

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Μα ορίζεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, τον οποίον φέρατε εσείς οι αξιωματικοί. Ποιδις το αποφάσισε να είναι Πρόεδρος ο Σαμψών, μήπως ο Κυπριανός λαός;
 MARTYS; Δεν το γνωρίζω αυτό, κύριε Πρόεδρε. Θα σας πω πώς βρισκόμουν στο γραφείο αυτό. Κατά τις 12.30' η ώρα, που ήμουν στο στρατόπεδο, ζήτησαν τον Λαμπρινδή που διηγήθηνε τις επιχειρήσεις των αρμάτων ση Λευκωσία. Και ζήτησε ο Γεωργίτσης έναν αξιωματικό, αλλά δεν εύρισκε καν του είπε κάποιος δτι εδώ βρίσκεται ο διοικητής τεθωρακισμένων. Άλλα έρθει αμέσως το τηλέφωνο.

ΓΡ

1/1 Γ.Ρ. Ε.Γ. 9/9/86

18

Συντοκω Νούπας

Πήγα. Μου λέει να ρθήτε κάτω. Πού κάτω; Στο ΓΕΕΦ. Πήρα το αυτοκίνητο με τον οδηγό και πήγα επάνω στο ΓΕΕΦ. Παρουσιάσθηκα, λέω "διατάξτε τι με θέλετε." Δέει, να κάτσεις στο γραφείο του ΑΒΕ, Γ°

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τίνος;

ΜΑΡΤΥΣ: Του πρώτου βοηθού επιτελάρχου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν μέχρι τότε κάποιος Γιαννακόδημος, συνταγματάρχης και μετέπειτα έγινε επιτελάρχης, δηλαδή εκείνες τις ημέρες είχε προαχθεί και έγινε επιτελάρχης του ΓΕΕΦ. Το γραφείο αυτό ήταν κενό και μου το διαθέσσανε να κάτσω εκεί. Από κεί, ήταν μισάνοιχτη η πόρτα, είδα που ήρθε ο Σαμψών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως είδατε τον επίσκοπο που ήρθε και τον δρκίσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είδα κανένα

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κύριε Νούσκα, με συγχωρείτε. Δεν το ξέρω το ΓΕΕΦ, δεν έχω μπεί ποτέ μέσα στο ΓΕΕΦ, αλλά γινόταν ορκωμοσία προέδρου Δημο - ικατίας και σεις καθόσασταν στο κενό δωμάτιο του ΑΒΕ;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά ξέρω, αυτά έζησα, αυτά αναφέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κύριε Νούσκα, δικαιούμαστε να έχουμε και

2/1 Γ.Ρ. Ε.Γ. 9/9/86

19

(κων) εμείς λογική και να πάρουμε τα πράγματα με βάση και με τα δεδομένα
(Μ.Κ.) της εμπειρίας.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εγώ τουλάχιστον, όντας καταλάβαινα ότι
 αυτή τη στιγμή ορκίζεται σε παραπλεύρως διωμάτιο ο Πρόεδρος της Δημο-
 κρατίας, να είντε βέβαιος ότι θα διέλυα αυτή τη συνεδρίαση, δηλαδή
 θα την διέκοπτα και θα πήγαινα μέσα να χαρώ αυτή την ορκομοσία αυτή
 την τελετή. Εσείς ασυγκίνητος μείνατε στην καρέκλα σας εκεί που σας

Γ. να ωρί;
Ω.Μ. είπε ο ι. Γεωργίτσης

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε να δείτε. Κατ' αρχήν δεν ήξερα ότι ο Σαμψών θα ορκι-
 στεί Πρόεδρος, διότι δεν μου το είχε πεί κανένας, ουτε είχα καμμία
 επαφή με κανένα. Απλώς την ώρα που πήγα είδα τον συμμαθητή Πούλο απέ-

δεν ήταν στο χώρο
εντητών τον ίδιο ήμουν και γώ. Αυτά σας αναφέρω. Τεγονότα, τα οποία έζησα και τα ξέ-
ρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως τυχόν στο ΓΕΕΦ που ήσασταν εί-
 δατε να ορκίζονται πλήν του Σαμψών και "Υπουργού" της Κυβερνήσεως Σαμ-
 ψών;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι δεν είδα κανένα.

Ω.Μ.

3/1 Γ.Ρ. Ε.Γ. 9/9/86

20

Από τους "Υπουργούς" της Κυβερνήσεως Σαμψών δεν είδατε κανένα; Δεν
έγινε ορκωμοσία διηλασή εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι. Αυτούς τους είδα κατά την εισβολή κάτω στο πολεμικό στρατηγείο που πήγαμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κάτω ήταν στο πολεμικό στρατηγείο οι "Υπουργοί" όταν έγινε η εισβολή.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω πότε ορκιστήκανε αλλά την 20 Ιουλίου που πήγαμε κάτω στο Μαλούντα, κάπως έτσι λεγόταν το πολεμικό στρατηγείο μέσα σε ένα βουνό, εκεί μέσα είδα τον Σαμψών και τους Υπουργούς του, που του είχαν διαθέσει ένα δωματιάνι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιός τους δρκισε αυτούς τους Υπουργούς είδατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, δεν είδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ούτε μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μάθαμε διότι ήταν τόσο η κατάσταση ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στην έκθεσή σας, που βεβαιώσατε λέτε ότι από 1 έως 11 Ιουλίου '74 γινόντουσαν κάποιες έκτακτες επισκέψεις στις μονάδες της εθνοφρουράς. Από ποιόν;

ΜΑΡΤΥΣ: Από τον Ντενίση.

Αντώνης Ντενίσης

4/1 Γ.Ρ. Ε.Γ. 9/9/86

21

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τον αντιστράτηγο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, τον αντιστράτηγο τον διοικητή του ΓΕΕΦ. Έκαμψε εκτάκτους επιθεωρήσεις στις μονάδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στις οποίες τί ζητούσε;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήθελε να δει σε ποιο επίπεδο από πλευράς ηθικού και ικανότητος βρισκόντουσαν. Αυτό ήθελε να διαπιστώσει σε ποια κατάσταση ευρίζοντο τα τμήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στην έκθεσή σας -παρακαλώ τους κυρίους συναδέλφους να το προσέξουν - λέτε, ότι από 1ης έως 11 Ιουλίου του '74 ο τότε Αρχηγός του ΓΕΕΦ Αντιστράτηγος Ντενίσης, πραγματοποιούσε έκτακτες επισκέψεις στις μονάδες της Εθνοφρουράς και σε γενικές γραμμές ρωτούσε τους διοικητές των μονάδων, εάν έχουν τα τμήματα στα χέρια τους και εάν οι Κύπριοι οπλίτες σε περίπτωση που διαταχθούν να ενεργήσουν "αορίστως", θα υπακούσουν.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τί νόημα έχει αυτό; Σας το διάβασα επί λέξει από την έκθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτά ελέχθησαν τότε, αλλά και σε πολλές επιθεωρήσεις άλλοτε-----

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Για τότε μιλάμε γύριε Νούσια και

(Signature) *(Signature)*

5/1 Γ.Ρ. Ε.Γ. 9-9-1986

22

σας παρακαλώ θερμάς. Σας λέω από 1ης έως 11 Ιουλίου είπατε-και 15

έχουμε το πραξικόπημα, ο Αντιστράτηγος Ντενίσης

έκανε έκτακτες όπως τις χαρακτηρίζεται εσείς επισκέψεις και ρωτούσε

αυτά τα πράγματα. Τί νόημα είχε αυτό το "ρώτημα"; Επειδή δεν αντε-

λήφθητε, όπως μου είπατε προηγουμένως, καμία προπαρασκευαστική πράξη

του πραξικοπήματος. Έτσι δεν είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτό τί ήταν;

(EZ)

(ΓΡ)

1/1 EZ

ΝΓ

9.9.86

23

ΜΑΡΤΥΣ: Εκείνη την εποχή δεν έβγαινε τίποτα. Διότι μετά το τέλος της επιθεωρήσεως, ο Ντενίσης έλεγε αυτά τα πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι έλεγε δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: Υψηλό ηθικό, έχουμε τις μονάδες στα χέρια μας. Δηλαδή ήταν ένα γενικό πράγμα. Αλλά ερχόμενος τώρα μετά το πραξικόπημα το οποίο έγινε, ασφαλώς — μετά βγάλαμε ότι κάτι συνέβαινε.

Εκείνη την περίοδο δύμας, όχι. Δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε το τι συμβαίνει. Νομίζω ότι το τοποθετώ καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν λέω ότι δεν το τοποθετείτε καλά. Πάντως στην έκθεσή σας, το γεγονός αυτό το γράψετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Το γράφω. Ασφαλώς το γράφω, διότι το έζησα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και μάλιστα στις πρώτες σελίδες.

Βεβαιώνετε πάντως ότι από 1^η έως 11^η Ιουλίου, ο στρατηγός Ντενίσης γύριζε, έκανε επισκέψεις κλπ. και ρωτούσε αυτά τα πράγματα που σας διάβασα; Δηλαδή εάν οι διοικητές των μονάδων έχουν τα τμήματα στα χέρια τους και εάν οι Κύπριοι οπλίτες σε περίπτωση που διαταχθούν να ενεργήσουν, αριστως, όπως λέτε, θα υπακούσουν. Αυτά τα ρωτούσε ο νύριος Ντενίσης στις έκτακτες επισκέψεις που έκανε;

ΜΑΡΤΥΣ: Παρευρέθην στην έκτακτη συγκέντρωση η οποία έγινε και τα

2/1 EZ ΝΓ 9.9.86

24

είπε αυτά τα πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τα είπε αυτά τα πράγματα.

ΜΑΡΤΥΣ: Τα είπε μετά την επιθεώρηση την οποία έκανε στην μογάδα των αρμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τώρα αυτό, εκ των υστέρων όπως είπατε, σημαίνει κατά την ιρίση σας ότι ήταν μυημένος στην υπόθεση του πραξικοπήματος και ο κύριος Ντενίσης;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό δεν μπορώ να το πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν μπορείτε να το πείτε.

'Η τουλάχιστον ότι είχε προϊδεαστεί ότι θα γίνει κάτι ανώμαλο στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε να δείτε, προϊδεασμό μπορεί να είχε. Δεν το ξέρω. Δεν μπορώ να πω μετά βεβαιότητος αυτό το πράγμα. Επειδή η κατάσταση

έλεγχε

ήταν ιρίσιμη, ίσως το / για ώρα ανάγκης .

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Για ώρα ανάγκης;

ΜΑΡΤΥΣ: Πώς θα ενεργήσει, εάν συμβεί κάτι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κάθε τμήμα πώς θα ενεργήσει εάν γίνει η τουρκική εισβολή;

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Εάν υπακούσουν οι στρατιώτες;

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν υπακούσουν ιλπ. Δεστι/στην άλλο Ελλάδα και άλλο στην Κύπρο.

3/1 EZ NT 9.9.86

25

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τέλος πάντων, αυτό λέτε.

'Υστερα λέτε - για να δείτε ότι αυτά έχουν μια αλληλουχία - στην ίδια έκθεση, ότι το πρώτο 5νθήμερο του Ιουλίου, ο ταξίαρχος Γεωργίτσης εκλήθη στο ΑΕΔ, δια σήματος, αιφνιδιαστικώς. Σε ποιόν απευθυνόταν αυτό το σήμα; 'Ήταν έγγραφο σήμα; 'Ήταν προωρική ή τηλεφωνική εντολή; Τί νόημα δίνετε εσείς στον αιφνιδιαστικό χαρακτήρα αυτού του σήματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάθαμε ότι ήρθε σήμα και έφυγε ο Γεωργίτσης στην Αθήνα.

Αυτό διεδόθη ευρέως, διότι η Λευκωσία ήταν μικρή και οι αξιωματικοί μεταξύ τους τα συζήταγαν αυτά τα πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Προήχθη ο Γεωργίτσης. Ήταν Διοικητής της 3ης Ανωτέρας η οποία ήδρευε στη Λευκωσία. Προήχθη και έφυγε για την Αθήνα εκτάκτως. Αυτό το πράγμα επισημάνθηκε και το σχολίασαν. ότι έφυγε ο Γεωργίτσης. Και μάλιστα αν θυμάμαι καλά, κάποιος είπε κάτι, αλλά δεν μπορώ να βρω την κατάλληλη λέξη: Τί τον θέλουν τον Γεωργίτση και τον φωνάζουν επάνω. Κάποιος αλλά δεν θυμάμαι ποιός, το είπε μέσα στη λέσχη, τί τον θέλουν τον Γεωργίτση και τον φωνάζουν πάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κάποιος είπε. Ποιός είναι αυτός ο κάποιος, δεν το ξέρετε.

4/1 EZ NT 9.9.86

26

ΜΑΡΤΥΣ: Κάποιος το είπε στη συζήτηση μέσα στη λέσχη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν το θυμάστε.

Μάθατε τώρα από τον κ. Γεωργίτση όταν επέστρεψε στην Κύπρο, ή από άλλον,
/τι έκανε στην Αθήνα ο κ. Γεωργίτσης και τι διατάχθηκε να κάνει όταν θα επέστρεψε στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν μάθατε. Από ποιόν διατάχθηκε μάθατε; Με ποιόν ήλθε σε επαφή μάθατε; Για τον κ. Κομπόκη μάθατε τίποτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Κομπόκης ήταν κάτω, είχε πάει για να κάνει συντήρηση.
'Ήταν αλεξιπτωτιστής και τον είχαν καλέσει κάτω, δεν θυμάμαι ποιά περίοδο, - δεν θυμάμαι αν ήταν εκείνη ή η άλλη, πάντως τον Ιούλιο μήνα είχε κατέβει, ή τέλη Ιουνίου - για να κάνει εκπαίδευση αλεξι-
πτωτιστών.

(N)

EZ1/1 N. M

Z.B. 9-9-86

27

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Μάθατε όνταν έγινε κανένα συμβούλιο στο ΑΕΔ, όταν ήρθε εδώ ο αύριος Γεωργίτσης;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ούτε μέχρι σήμερα μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Απ' ότι λένε οι εφημερίδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Η μονάδα στην οποία υπηρετούσατε εσείς, νομίζω ότι ήταν η Διοίκηση Τεθωρακισμένων, του ΓΕΕΦ. Τί είχε υπό τας διαταγάς της;

ΜΑΡΤΥΣ: Τρείς μονάδες. Κατ' αρχήν είχε ρόλο εκπαιδευτικό και αποστολή να μελετήσει και να υλοποιήσει τα πολεμικά σχέδια όσον αφορά τις αποβάσεις στην Αιγαίο ωστό και Κηρύνεια. Ήτανε ένα μικρό επιτελείο από τον υποφαίνομενο, ένα επιτελή ονόματι Αντωνογιαννάκη και έναν Ανθυπασπιτή ονόματι Κοντό που ήταν γραμματέας. Οι δύο αξιωματικοί, εμείς, μελετούσαμε, κάναμε τις αναγνωρίσεις και τα σχέδια απόκρούόρεως εισβολής των Τούρκων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα. Αυτά ήταν σαν διοικητής.

Τώρα η Διοίκηση Τεθωρακισμένων έλαβε ενεργό μέρος στο Πραξικόπημα ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

2/1 N.M. Z.B. 9-9-86

28

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Οι μονάδες που υπήγοντο στην Διοίκηση Τεθωρακισμένων έλαβαν μέρος;

ΜΑΡΤΥΣ: Έλαβαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Με τίνος ευθύνη;

ΜΑΡΤΥΣ: Με ευθύνη των Διοικητών, οι οποίοι μυήθηκαν και έκαναν το Πραξικόπεμπα και απέκρυψαν δόλη αυτή την ενέργεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Ποίοι ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν ο Αντισυνταγματάρχης Λαμπρινός, ο Διοικητής της 23 ΕΜΑ και ο Επίλαρχος τότε, νυν Στρατηγός Κοριότζης, τον οποίο εξετάσατε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή ήταν ο κ. Λαμπρινός και ο κ. Κοριότζης.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτοί μυήθηκαν και αυτοί ενήργησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Ο τρίτος ποιός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν ο Μπούτος, ο οποίος είχε ένα τεθωρακισμένο μηχανοίνητο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Μετέσχε ο κ. Μπούτος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κ. Μπούτος μετέσχε, αλλά το πρωΐ με την έναρξη του πραξικοπήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Μετά σταμάτησε;

αλλά *αλλά* ..

3/1 N.M. Z.B. 9-9-86

29

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν χρησιμοποιήθηκε στο πραξικόπημα. Απλά ήταν υπό τας διαταγάς του ΓΕΕΦ, στις 16 ή 17 του μηνός να έρθει στο στάδιο της Λευκωσίας με αποστολή την ασφάλεια της πόλεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). -Σείς τι βαθμό είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλις είχα προαχθεί στον βαθμό του Συνταγματάρχη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ο κ. Λαμπρινός ήταν Αντισυνταγματάρχης;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν Ταγματάρχης και έγινε Αντισυνταγματάρχης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή ήταν κατώτερός σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

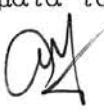
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και ο κ. Κορκότζης;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Ήταν υφιστάμενοί μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και οι άμεσοι υφιστάμενοί σας έλαβαν μέρος στο πραξικόπημα.

Λέτε δύμας στην ένθεσή σας δτι "το πρωΐ της 15ης Ιουλίου του 74 και ενώ βρισκόμουν στο γραφείο μου, αλήθηκα τηλεφωνικά να μεταβώ στην 23 EMA προς συνάντηση του Αντισυνταγματάρχη κ. Λαμπρινού".

Τόλμησε ο Αντισυνταγματάρχης να σας καλέσει για να πάτε εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Τόλμησε, γιατί έτσι έφτιαχναν τα πράγματα τότε, εκείνη την εποχή. Θα σας πώ πώς έχει ακριβώς το πράγμα.

4/1 N.M. Z.B. 9-9-86

30

Όπως κάθε πρωΐ πηγαίναμε στο γραφείο με τον βοηθό μου τον Αντωνογιαννάκη, έτσι και εκείνο το πρωϊνό χωρίς να ξέρουμε τιποτα ήρθε το αυτοίνητο και μας πήγε στην Διοίκηση μέσα στο στρατόπεδο που ήταν το μηχανοίνητο τάγμα. Δύο χιλιόμετρα βορειότερα ήταν το στρατόπεδο αριθμών του Α. Λαμπρινού. Εμείς εκείνο το πρωϊνό φθάσαμε στις 7.30' και κοιτάζαμε τα χαρτιά, άν έχουμε κανένα επείγον αλπ.

(D)

N 1/1 O Φ.Τ. 9.9.86

31

Ακριβώς στις 8 και 7 λεπτά ήρθε ο αντισυνταγματάρχης Βαρχάς, ο διευθυντής του τρίτου επιτελικού γραφείου του ΓΕΕΦ και παρουσιάστηκε
προεδρος (Χρόστος Μπασαγιάννης) : Πού;

ΜΑΡΤΥΣ : Στο γραφείο, σε μένα και στον Αντωνογιαννάκη. Και λέει,
θέλουμε το μηχανοκίνητο τάγμα, υπάρχει διαταγή από το ΓΕΕΦ να πάει
υποδιοίκηση της ΕΛΔΥΚ. Απορήσαμε και οι δύο και κοιταζόμασταν με
τον Αντωνογιαννάκη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης) : Ποιδς αντισυνταγματάρχης είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Ο αντισυνταγματάρχης Βαρχάς, ο διευθυντής του τρίτου επιτελικού του ΓΕΕΦ. Του λέω λοιπόν τι θα το κάνετε το τάγμα; Μου λέει
δεν ξέρετε; Πού να ξέρω, του λέω. Γίνεται πραξικόπημα κατά του Μα-
καρίου, επί λέξει ~~μου~~ είπε. Λέει, που είναι ο Μπούτος ο διοικητής;
Λέω, να τον φωνάξω. Και στείλαμε κάποιον αγγελιαφόρο να τον φωνάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή να έρθει αυτός που διοικού-
σε αυτό το τάγμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι, το τάγμα το μηχανοκίνητο, του οποίου ο διοικητής δεν
ήταν μυημένος, όπως και η διοίκηση. Εκείνη τη στιγμή εγώ σημάθηκα
και έπιασα το αυτόματο τηλέφωνο για να κάνω μια επαλήθευση ~~β~~ το ΓΕΕΦ
για να δω τι γίνεται και οι γραμμές ήταν κομμένες.

2/1 O Φ.Τ. 9.9.86

32

Συγχρόνως δε χτυπούσε και το τηλέφωνο το μαγνητικό. Εκείνη την ώρα
ήρθε και ο Μπούτος και λέει, τι με θέλετε ρε παιδιά; Έτσι επί λέξει,
και μας κοίταζε. Λέω, ο διευθυντής του τρίτου είναι εδώ και έχει
να σου διαβιβάσει εντολές του ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ο κύριος Ξαρχάς τί ήταν, αντι-
συνταγματάρχης; Και σεις ήσασταν συνταγματάρχης;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

Λέει λοιπόν, έχω διαταγή το τάγμα να πάει υπόδιοίκηση της ΕΛΔΥΚ.
Ούτε εγώ ούτε ο Αντωνογιαννάκης του δώσαμε απάντηση. Ο Μπούτος βρέ-
θηκε προ αδιεξόδου. Κοιτούσε τι θα κάνει. Εκείνη τη στιγμή επέμενε
και χτυπούσε το μαγνητικό τηλέφωνο. Το σήκωσα λοιπόν, ήμουν και λίγο
νευριασμένος και σοκαρισμένος και λέω, τι συμβαίνει; Μου απάντησαν
είναι ο τηλεφωνητής της ΕΜΑ και παρακαλεί ο διοικητής ο Λαμπρινός
να έρθετε επάνω. Αυτό βέβαια δεν μου ήλοαρεσε, αλλά από την στενο-
χώρια και τον θυμό, ας πούμε, που είχα, βγήκα έξω, φώναξα τον οδηγό
και έφυγα. Δεν ξέρω από κει και πέρα πως το τάγμα σηκώθηκε και έφυγε.
Το διέταξε βέβαια, ο Αντωνογιαννάκης που τον ρώτησα μετά λέει, πήρε
εντολή απ' ευθείας και πήγε. Τώρα αν έφερε αντιρρήσεις και λοιπά δεν
ξέρω τι έγινε, αυτά θα σας τα ξεκαθαρίσουν οι παριστάμενοι.

3/1 O Φ.Τ. 9.9.86

33

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή, ο αύριος Αντωνογιαννάκης
ήταν αμύητος όπως και ο αύριος Μπούτος;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα. Ο Μπούτος είναι συγχωρεμένος τώρα, τραυματίστηκε
βαρέως και πέθανε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πάντως ο Αντωνογιαννάκης έδωσε
διαταγή να φύγει το τάγμα και να πάει στην ΕΛΔΥΚ.

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι, ο Αντωνογιαννάκης δεν έδωσε καμιά διαταγή. Την δια-
ταγή την έδωσε ο διευθυντής του τρίτου απευθείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Σύμφωνοι. 'Οταν σεις φύγατε δεν
είχε φύγει το τάγμα ακόμη.

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν είχε φύγει, έφυγε αργά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τελικώς ποιος του την έδωσε τη
διαταγή εσείς, η ΔΗ, εκπροσωπουμένη πλέον από τον συνεργάτη σας
τον αύριο Αντωνογιαννάκη, έδωσε εντολή να πάει το τάγμα;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι, δεν έδωσε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Εσείς λοιπόν πήγατε στον αύριο
Λαμπρινό.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα. Πήγα εκεί και μπαίνοντας στην είσοδο του ΣΠΑ με
πολεμική στολή, έδινε διαταγές και φώναζε και του λέω, επί λέξει,
γιατί μου απέκρυψες την ενέργεια αυτή; Άσε με, μου λέει, έτσι έπρεπε
όλα

4/1 0 Φ.Τ. 9.9.86

34

να γίνει, έπρεπε να το ξέρουμε λίγοι αξιωματικοί, έξι το ξέραμε,
για τον αιφνιδιασμό και τη μυστικότητα. Κάτι τέτοια πράγματα μου
+ έλεγε. Δεν είπε τίποτε άλλο, απλώς έφυγε και κάθησα σ'ένα κιόσκι
που είχε εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τι σας ήθελε ο αύριος Λαμπρινός
εκεί; Δεν σας είπε;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν μου είπε, δεν με ενημέρωσε γιατί, λέει έπρεπε να
επιτύχουμε τον αιφνιδιασμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Καλά δεν σας είχε αποκαλύψει την
ενέργεια...

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν μου είχε αποκαλύψει την ενέργεια, διότι ήθελαν να έχουν
την μυστικότητα για να επιτύχουν τον αιφνιδιασμό.

(σ)

(O)

1/1 σ K.B. 9/9/1986

35

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Όλα αυτά τα καταλαβαίνω, σύμφωνοι.

ΜΑΡΤΥΣ: Γι' αυτόν τον λόγο μου το απέκρυψε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σύμφωνοι, σας το απέκρυψε το κατάλαβα, αλλά πάντως σας κάλεσε εκεί. Τι σας είπε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το πράγμα. Τίποτε άλλο, απολύτως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν σας έδωσε καμμία εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εδώ στην έκθεσή σας λέτε, ότι του παραπονεθήκατε γιατί σας απέκρυψε την όλη σχεδιασθείσα ενέργεια.

ΜΑΡΤΥΣ: Ακριβώς αυτό το πράγμα δεν λέω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Λέτε ακόμα ότι σας απάντησε κατ' αυτόν τον τρόπο στο παράπονό σας αυτό. Τί, όμως, εντολές σας έδωσε - αυτός ήταν επανάσταση, εσείς δεν είσαστε - και γενικότερα τι σας είπε για την αιτία που σας κάλεσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μου είπε τίποτε απολύτως, διότι με είδε εκτός εαυτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εσείς τι ώρα πήγατε στον αύριο

Λαμπρινό;

ΜΑΡΤΥΣ: Θα ήταν 8.30 → 9 παρά;

2/ 1 σ Κ.Β. 9/9/1986

36

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Μέχρι πότε καθήσατε εκεί ;

ΜΑΡΤΥΣ : Μέχρι το μεσημέρι , στις 12 - 12.30'. Αυτός είχε χαθεί , δεν φαινόταν πουθενά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Και σεις τι κάνατε εκεί ; Και σεις καθόσαστε ;

ΜΑΡΤΥΣ : Το μόνο που άκουγα ήταν ένα τραντζίστορ ανοικτό που έπαιζε θούρια και έλεγε , ότι έγινε ανατροπή του Μακαρίου , και ότι ο Μακάριος είναι νεκρός . Αυτό το άκουγα κατ' επανάληψη . Συνεχώς άκουγα θούρια .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Εκεί που βρισκόσαστε από ποιόν λάβατε διαταγή για να φύγετε , να καθήσετε ;

ΜΑΡΤΥΣ : Κατά τις 12.30' — τόσο το υπολογίζω — ζήτησαν τον Λαμπρινό στο τηλέφωνο και δεν βρισκόταν πουθενά . Όπότε ζητήσανε έναν αξιωματικό . Είπαν ότι δεν υπάρχει κανένας , μόνον ο διοικητής των τεθωρακισμένων είναι εδώ . Είπαν να ρθεί αυτός στο τηλέφωνο . Πηγαίνω στο τηλέφωνο ήταν ο Γεωργίτσης και μου είπε σε διατάξω να ρθείς επάνω .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πού ;

ΜΑΡΤΥΣ : Στο ΓΕΕΦ . Πήρα και γω τ' αυτοκίνητο και ξεκίνησα και πήγα ,

3/1 σ K.B. 9/9/1986

37

χωρίς να ενημερώσω ούτε τον Αντωνογιαννάκη, ούτε κανέναν. Τόσο

ήμουν πικραμένος, που δεν μίλησα σε κανέναν. Σηκώθηκα και πήγα.

Στο δρόμο με σταμάτησε ένα μπλόκο. 'Ηταν δύο άρματα της ΕΜΑ και στρατιώτες με το τουφέκι, σ' ενα σταυροδρόμι μετά το αεροδρόμιο.

Σταματούσαν τα πάντα. Με σταμάτησαν και κατέβηκα κάτω. Τούς

λέω γιατί βρε παιδιά, με σταματάτε; Δεν ξέρετε ποιός είμαι; Μου

είπαν δεν σε ξέρουμε. Οπότε πετάγεται από τον πύργο ένας αξιωμα-

τικός, δεν μπορώ να θυμηθώ ποιός ήταν, και είπε αφήστε τον να πε-

ράσει. 'Εριξα μια ματιά και είδα ότι ήταν η Μονή Κύψου, η οποία

είχε καταληφθεί από τις πρωινές ώρες και τα άρματα αυτά είχαν

λάβει μέρος. 'Εριξα μια ματιά για να δω τι ζημιές υπάρχουν.

Οπότε ανέβηκα στ' αυτοκίνητο και πήγα επάνω στο ΓΕΕΦ. Παρουσιάστηκα

στον κύριο Γεωργίτση, διότι αυτός φαινόταν ως φυσικός διοικητής

με την αναχώρηση του Ντενίση. 'Ηταν ο αρχαιότερος όλων. Πήγα επάνω

και είπα με φωνάξατε; Μου είπε να πας μέσα στο γραφείο να κάτσεις.

Και πήγα μέσα και κάθησα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή τρόπον τινά θέλετε να πείτε

ότι είσαστε ένας είδος ιρατουμένου; 'Η σας δόθηκε καμμιά αποστολή;

ΜΑΡΤΥΣ: Κρατούμενος υπό τύπον περιορισμού. Πάντως μου αφαιρέσανε

όλα τα δύκαιώματα να μην μπορώ να κάνω τίποτα. Στο στρατόπεδο από

4/1 σ Κ.Β. 9/9/1986

38

τη μια μεριά θα είχε εντολή να με φωνάξει, δεν τόλμησε βέβαια να μου πει ότι είσαι κρατούμενος κ.λ.π., διετί τον έβαλα μπροστά. Ισως από σεβασμό, ίσως από ταυτ, πάντως δεν μου είπε δτι είσαι υπό κράτηση. Άλλα ούτε και ο Γεωργίτσης τόλμησε να μου πει δτι είσαι υπό κράτηση. Αυτό το πράγμα έγινε. Μπροστά την πόρτα είδα τον συμμαθητή μου Πούλο και κοιταχθήκαμε απλώς. Τον είδα στεναχωρημένο και αυτόν, δηλαδή με το κεφάλι ηδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Ήταν και ο Πούλος κατά τον ίδιο τρόπο με σας κρατούμενος;

ΜΑΡΤΥΣ: Έμαθα βέβαια μετά, δτι πήγε κάποιος αντισυνταγματάρ-

+ χης Κοκοράκης ~~χρήσιμης~~ πρώτου γραφείου και δτι τον διέταξε με το πιστόλι το πρωτ να κάνει, δεν ξέρω τι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Τέτε ναι, τον διέταξε. Άλλα μέσα στο ΓΕΕΦ που είδατε τον Πούλο ήταν κι' αυτός κρατούμενος;

(H)

(σ) 1/1 Η.Γ. (Κ.Ο.) 9.9.86

3P

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Δεν ήταν κανένας κρατούμενος. Απλώς βρισκόμασταν σε μια λανθάνουσα κατάσταση, χωρις να έχουμε, όπως λέμε, κανένα χαρτοφύλακα. Είμασταν άνευ χαρτοφυλακίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Λέτε επίσης στην έκθεσή σας, ότι "το πραξικόπημα κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας εσχεδιάσθη και εξετελέσθη εις πρώτον χρόνον -τί εννοείτε εις πρώτον χρόνον, δεν το ξέρω- υπό ενίων μυηθέντων αξιωματικών της Εθνοφρουράς, ανεξαρτήτως βαθμού στην ιεραρχία."

Ποιοί ήσαν αυτοί οι ένιοι αξιωματικοί και από ποιον ή από ποιούς μυηθηκαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Από πού μυηθηκαν δεν το ξέρουμε. Άλλα μάθαμε ότι ήταν ο διικός μου ο Κορκότζελος, ήταν ο Λαμπρινός, ήταν ο Κομπόκης, ήταν ο Κοκοράκης, πιθανόν ο Ξαρχάς που ήρθε. Και αυτός πρέπει να ήταν. Πώς ήρθε; Εκτός αν έλαβε εντολή του πρωΐ. Ο Παπαγιάννης της ΕΛΔΥΚ. Ο Υποδιοικητής, και οχι ο Διοικητής, διότι ο Διοικητής είχε πάει στην Αθήνα με τον Ντενίση στις 12 ή 13 του μηνός - δεν θυμάμαι τι γράφω στην έκθεση - μαζί με το 2ο γραφείο του Μπούρλο, ο οποίος έχει σκοτωθεί σε αεροπορικό δυστύχημα, οι οποίοι γυρίσαν το βράδυ του πραξικοπήματος. Και οάποιος Αντισυνταγματάρχης Γιωτόπουλος, ο οποίος ήταν διευθυντής της ΚΥΠ. Αυτοί γυρίσαν το βράδυ *μαζί μ' αυτούς*

Ωντη

Ωντη

2/1 Η.Γ. (Κ.Ο.)

9.9.86

40

ήρθαν και 3,4 άλλοι αξιωματικοί. Τον μόνο που αναγνώρισα ήταν ο Συλαβενίτης. Τον γνώρισα εξ όψεως, διότι είχαμε συνυπηρετήσει στην ίδια σχεδόν φρουρά. Έγώ ήμουνα διοικητής της EMA του Αμυνταίου και αυτός ήταν 2ο γραφείο της 9ης Μεραρχίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο Νικολαΐδης, όμως, είχε γυρίσει το βράδυ της 15ης.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως και ανέλαβε ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Την διοίκηση της ΕΛΔΥΚ.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και από εκείνη την ώρα η ΕΛΔΥΚ εξακολούθησε να μετέχει στο πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω. Η μόνη κουβέντα που ανταλλάξαμε είναι ότι μου είπε "ευτυχώς που έλειπα". Έτσι μου είπε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ευτυχώς που έλειπε την ώρα της εκδηλώσεως του πραξικοπήματος.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. "Ευτυχώς που έλειπα, διότι θα μπλέκαν και εμένα", είπε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το πραξικόπημα, όμως, έχει συνεχίσθη.

'Εγινε π.λ. εκστρατεία "ηρωϊκή" εναντίον της Πάφου. Δεν έγινε;

3/1 Η.Γ. (Κ.Ο.) 9.9.86

41

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας πω και για την εκστρατεία, η οποία δεν φαίνεται πουθενά πώς έγινε. Θα σας εξηγήσω λεπτομερώς, διότι τα έζησα τα γεγονότα και εκεί μέσα εγώ έφερα τις αντιρρήσεις μου.

Και ήταν ένας λόγος αυτός -και παρακαλώ αυτά να γραφούν- που δεν απομακρύνθηκαν τα τεθωρακισμένα και τα άρματα από τη Λευκωσία. Αυτά δεν φαίνονται πουθενά. Αυτά τα σκεπάσανε.

Τα κρύψανε. Δεν ξέρω αν γράφονται πουθενά. Αυτά έχουν κρυφτεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τι έχει κρυφτεί, δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Έχει κρυφτεί ότι διατάξανε να πάνε τεθωρακισμένα και άρματα και δεν φθάσανε. Δεν πήγανε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Διατάξανε τι;

ΜΑΡΤΥΣ: Να πάνε τεθωρακισμένα και άρματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πού;

ΜΑΡΤΥΣ: Προς Λεμεσό και Πάφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Καί δεν πήγανε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γιατί δεν πήγανε;

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας εξηγήσω γιατί δεν πήγανε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ: *Όχι* στις 15 το βράδυ προς 16 του μηνός. Εημερώματα.

Oef

4/1 Η.Γ. (Κ.Ο.) 9.9.86

42

Με καλέσανε μέσα το ΓΕΕΦ ~~και~~ μου δώσαν σήμα. Μου το έδωσε
ο Γεωργίτσης. 'Ελεγε "Προς Συνταγματάρχη Τεθωρακισμένων, Νούσια
Μιχαήλ".

Θα μου επιτρέψετε εδώ να συμβουλευθώ κάποιες σημειώσεις
μου, διότι έχουν σημασία αυτά που θα πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Εχετε έγγραφη διαταγή από
τον Γεωργίτση;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Αν είχα θα την είχα καταθέσει. 'Έχω όμως, κάτι
σημειώσεις, που θαήθελα να τις συμβουλευθώ.

(Ω)

(H)

1/1 Ω ΦΚ 9.9.86

43

Ήταν σήμα διαταγής και έλεγε: Συγκρότημα αποτελούμενο από το

*F°
διαχείριση
πετρελαϊκών
εργαλείων
(ΠΤΧ/ΚΩ)* 281 Τάγμα Πεζικού, συν πεδινή πυροβολαρχία *Πεζικού*, σύν διμοιρία αντιαρματικών, συν 15 τεθωρακισμένων να κινηθούν ~~—~~ ήμουν συγκρότηματάρχης εγώ και να κινηθώ δηλαδή προς Λεμεσσό-Πάφο προς άρση των υφισταμένων αντιστάσεων. Αυτή ήταν η διαταγή που μου έδωσαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Εγγραφη;

ΜΑΡΤΥΣ: Σε σήμα, έγγραφη.

+ Κατόπιν τούτου, παίρνοντας το σήμα — πήγα — μέσα στο

γραφείο για να δώ πώς θα εκτελέσω αυτό που μου ανέθεσαν,

'Θλη την ημέρα με είχαν, ας πούμε, παραπεταμένο και αναρωτιόμοιων γιατί

δεν ανέθεσαν σε κανέναν άλλο απ' αυτούς που ήταν μέσα στο γραφείο

και γελούσαν, γιατί το γραφείο ήταν γεμάτο από αξιωματικούς και

πιάσαν εμένα που ήμουν απομονωμένος σε ένα γραφείο και μου δώσαν

τη δουλειά αυτή. Οπότε μπαίνω μέσα και λέω - βέβαια ήταν και σωστό

αυτό - *ότι* *τα* τεθωρακισμένα είναι ακατάλληλα να αναλάβουν επιχείρηση.

Βρήκα αυτό το τέχνασμα για να αποφύγω. Είπα ότι τα τεθωρακισμένα

είναι ανίκανα να πάνε. Γιατί; Γιατί το υλικό είναι πεπαλαιωμένο

και δεν θα φθάσουν, δεν θα εκτελέσουν τον προορισμό τους. Αυτό

το πράγμα έγινε εκείνη τη στιγμή, οπότε μου λέει πηγαίνετε κ. Νούσκα,

2/1 Ω ΦΚ 9.9.86

44

ώρα,

και θα σας ξαναφωνάξουμε. Πέρασε μισή τρία τέταρτα. Εν τω μεταξύ
κάτι ζήτησαν, του Κοριότζελου ήταν τα τεθωραιισμένα, είδα ότι
ανέβηκε ο Κοριό τζέλος στο γραφείο, τα συζήτησαν τα πράγματα,
οπότε με φώναξαν και μου λένε, κύριε Νούσκα, δεν θα πάνε τα τεθω-
ραιισμένα. Αυτός ήταν ένας λόγος που δεν απομακρύνθηκεν από τη
λευκωσία και είχαμε κάτι στα χέρια μας για την εισβολή. Έτσι δεν
διετέθησαν. Μου λέει θα πάτε, οπότε τότε, λέω, θα πάω εφόσον διατά-
ζετε. Κάνω μια παρένθεση εδώ ότι το μεσημέρι ήρθε σήμα από το ΑΕΔ
- είναι σημαντικό αυτό - ότι ο Γεωργίτσης ορίζετο αρχηγός του ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το μεσημέρι της 15ης Ιουλίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Τώρα όταν λέω μεσημέρι εννοώ μετά την άφιξή μου
επάνω. Και μάλιστα έγινε ένα χιούμορ εκεί και θα το πώ γιατί είναι
χαρακτηριστικό και γέλασα. Πετάχτηκε κάποιος, δεν είδα ποιός,
και είπε, θα φορέσει και τα αστέρια; Ελέχθη αυτό το πράγμα από
κάποιους που κουβέντιαζαν στο διάδρομο.

Και αναφέρω το εξής: Για να πάω ήταν, λέω, να εκτελέσω αυτή
την επιχείρηση - μου λέγανε ταχέως να πάω να ενεργήσω χωρίς τεθω-
ραιισμένα - χρειάζομαι μέσα διοικήσεως. Τα μέσα διοικήσεως, λέω, είναι
σταθμοί ασυρμάτων και επιτελείς. Πώς εγώ χωρίς να θέρω τα τμήματα
αυτά θα πάω να τα διοικήσω; Για να άρω αντιστάσεις ήπι; Χρειάζεται

σε

3/1 Ω ΦΚ 9.9.86

45

να τα γνωρίσεις, χρειάζονται μέσα, και αυρίως μέσα διαβιβάσεως.

Δεν υπήρχαν. Οπότε δίνουν εντολή στον διοικητή των διαβιβάσεων,

που δεν ζεί τώρα, κάποιον Ναθαναήλ...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Είχατε δικαιώμα να δώσετε εντολή εσείς; Με ποιό δικαιώμα δώσατε εντολή; Ποιός έδωσε εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ: Το ΓΕΕΦ, ο Γεωργίτσης, κάποιος έδωσε εντολή να μου φέρουν ; ασυρμάτους. Και μου έφεραν 3 ασυρμάτους ράχτιούς, χωρίς να δουλεύουν, χωρίς τίποτα. Τί να τους κάνω τους ασυρμάτους είπα; Εγώ θέλω ασυρμάτους με χειριστάς για να κάνω τη δουλειά μου, Δεν θα κάνω εγώ τον χειριστή. Οπότε μου λένε δουλεύουν οι ασύρματοι και μου φέρανε και χειριστές. Έφεραν 3 ασυρμάτους, το θυμάματε καλά, γιατί κατέβηκα κάτω να τους ελέγχω αν λειτουργούν και τους έβαλα να δουλέψουν.

στο Επιτελείο
Εν συνεχεία ανέβηκα επάνω/και είπα, τους ασυρμάτους τους πήρα.

Θα πάρετε, μου λένε, τον ταγματάρχη Δεκούλο - μου έδωσαν ένα ταγματάρχη επ' ονόματι Δεκούλο - και σκεπτόμουν και έλεγα: Στα τεθωρακισμένα εγώ, μονάδες πεζικού από την άλλη μεριά, τί δουλειά έχω στην επιχείρηση αυτή;

(AK)

(Ω)

1/1ΑΚ A.M. 9-9-86

46

Πάω μέσα και λέγω: Αυτή η επιχείρηση είναι του πεζικού τη δουλειά
 έχω εγώ. Οπότε νευρίασε ο Γεωργίτσης βούτηξε το σήμα από τα χέ-
 ρια μου, έσβησε το Νούσκας από πάνω και έγραψε αντισυνταγματάρχη
 Παπαθανασίου, ο οποίος ήταν ο διοικητής του 281 τάγματος. Αυτή η
 ενεργειά μου ήταν να μην σταλούν τα τεθωρακισμένα προς αυτή την
 κατευθύνση και να μην πάω και εγώ που δεν ήθελα καθόλου να πάω.

Την επομένη ημέρα στις 16 του μηνός, το πρωΐ, κατά της 10 με
 παίρνει ο διευθυντής του 4ου γραφείου, γιατί δεν είχε φύγει το συγκ
 ιρότημα αυτό, γιατί από ότι έμαθα έφτιαξαν άλλο ένα συγκρότημα υπό[,]
 οποιο Φασέα αντισυνταγματάρχη. Δεν ξέρω αν υπάρχει πουθενά αυτό[,]
 το στοιχείο. Φασέας ή Φατσέας. Έκαναν λοιπόν ένα άλλο συγκρότημα
 το οποίο το διέταξαν το ίδιο να πάει προς Λεμεσό-Πάφο και το άλλο
 να παει από την άλλη πλευρά από το Τρόοδος, μου φαίνεται από την
 Κακοπετριά.

Αυτά δεν ξέρω πότε έφυγαν, αν έφυγαν την επομένη. Μάντως ξεκίνησαν
 και έφυγαν, αλλά το πότε, δεν το γνωρίζω, γιατί εγώ είχα απαλλαγεί[,]
 και δεν είχα καμιά σχέση μ' αυτό.

Την επομένη ώρας κατά της 10 το πρωΐ με πήρε στο τηλέφωνο ο
 διευθυντής του 4ου επιτελικού γραφείου Ηλιόπουλος, ο οποίος μου

είπε "σου διαβιβάζω εντολή του ΓΕΕΦ να εξετάσεις -σου στέλνουμε 2

2/1AK A.M. 9-9-86

47

πλατφόρμες ιδιωτικές - να εξετάσεις αν φορτώνονται άρματα. Θέλανε
να φορτώσουν άρματα και να τα στείλουν προς την κατεύθυνση αυτή
για να ενισχύσουν . Σου λέει , τα τεθωρακισμένα δεν πάνε , να φορτώσου-
τότες με άρματα να τα στείλουμε .^γ Πράγματι είδα και τον επιτελή μου εκεί ,^{δεν}
θυμάμαι αν ήταν ^ή δεν ήταν ο Ανθώνυ Γιαννάκης , αυτό δεν μπορώ να το
πω μετά βεβαιότητος . Πότε κατέβηκε από την Κοκκινοτριμυθιά , ο
Ανθώνυ Γιαννάκης ; Δεν το θυμάμαι αν ήταν . Παιδεύτηκα κάπουμια
ώρα να μπορέσω να ανεβάσω τα άρματα επάνω αλλά ήταν αδύνατο , γιατί[,]
αυτές οι πλατφόρμες ήταν για να μεταφέρουν μηχανήματα για τους δρό-
μους μπουλντόζες αλπι. δεν ήταν δυνατόν να ανεβεί άρμα επάνω , ^{και}
στο κάτω^{κάτω} δεν ήθελα να στείλω άρματα , γιατί[,] ήταν ελάχιστα
και με το πραξικόπημα είχαν πάθει πολλές ζημιές . Οπότε ανέφερα ,
ότι ήταν αδύνατον να φορτωθούν γιατί[,] το τονάζ των αρμάτων ήταν με-
γάλο , ^{και} τέτες δεν αντέχουν και για λόγους ασφαλείας προτείνω να μην
φορτωθούν . Αν θέλετε να τα φορτώστε , φορτώστε τα . Εγώ όμως , ως
ειδικός που έκανα και την πρόβα λέω ότι είναι αδύνατον να φορτωθούν .
Και κατ' αυτό τον τρόπο γλυτώσαμε την κίνηση των αρμάτων προς τα
κάτω . Την επομένη όμως μάθαμε ^{ότι} οι φρουρές Δεμεσού και Πάφου πα-
ραδόθηκαν διότι κινήσανε κάποιο πλοίο από τον Ναύσταθμο ,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Από ποιόν Ναύσταθμο ;

Άλικη

Ωγκύλης

3/1 AK A.M. 9-9-86

48

ΜΑΡΤΥΣ: Της Σαλαμίνας της Κύπρου. Ήταν ο ναυτικός διοικητής, ονόματι αντιπλοίαρχος Παπαγιάννης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτός τι στάση τήρησε; Μετέσχε του πραξικοπήματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Είπαν ότι ήταν μυημένος στο πραξικόπημα. Έτσι άκουσα, δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Έγινε βομβαρδισμός εναντίον της Πάφου, από δικό μας πλοίο, δηλαδή Κυπριακό;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν έριξε καμμιά βολίδα δεν ξέρω. Πάντως είπανε ότι με την ηλιόλινηση του αντιτορπιλικού αυτού, το οποίο μάλιστα είχε και ένα κινητήρα....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο λεβέντης ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κτυπησε ο λεβάντης την Πάφο ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έμαθα. Γιατί τα γεγονότα ερχόταν το ένα δίπλα στο άλλο, που δεν ξέραμε τι μας γίνεται.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ούτε εκ των υστέρων φροντίσατε να μάθετε;

(J)

(ΗΚ)

1/1 ζ KK 9.9.86

49.

ΜΑΡΤΥΣ: Τί να μάθουμε ; Αφού μπλεχτήκαμε στον πόλεμο. Εγώ κι εδύ-
νευσα δύο φορές να σκοτωθώ. Δύο φορές κι ενδύνευσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Για πέστε μου. Λέτε στην ίδια
έκθεσή σας ότι στις 8 και 7' το πρωΐ μάθατε από τον Αντισυνταγμα-
τάρχη κ. Βαρχά ότι εκδηλώθηκενέργεια κατά του Μακαρίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιός είχε ορίσει αυτή την ώρα
ενάρξεως του πραξικοπήματος; Το 08,07' .

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτοί που διέταξαν το πραξικόπημα, Οικτώ και τέταρτο ήταν
η ώρα θμέγα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Οικτώ και τέταρτο ήταν...

+ ΜΑΡΤΥΣ: Οικτώ και επτά παρουσιάσθηκε, αλλά ώστε να γίνει συζήτηση
ηλπ. είχε ήδη ξεκινήσει το πραξικόπημα.

2/1ζ (Κ.Κ.) 9-9-1986

50

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ποιός είχε ορίσει αυτή την ώρα;

Είναι σύνηθες κατά τους στρατιωτικούς κανονισμούς και την στρατιωτική εμπειρία να αρχίζουν επιχειρήσεις στις 8 και 7 το πρωΐ;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι πάντοτε. Είναι μία ώρα ωμέγα όπως την λέμε η οποία καθορίζεται τελευταία στιγμή. Δηλαδή γίνεται το σχέδιο και την ώρα ωμέγα την καθορίζουν τελευταία στιγμή. Ετοιμάζονται τα τμήματα και την καθορίζουν την τελευταία στιγμή. Εκτός βέβαια οι μυημένοι, αυτοί να το ήξεραν από μέρες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή στο στρατό όταν πρόκειται να γίνει έναρξη μιας επιχειρήσεως στρατιωτικής;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Η ώρα ωμέγα μπορεί να είναι και η δώδεκα το μεσημέρι;

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως και 12 και 3 το απόγευμα και στις 3 τα μεσάνυχτα- 'όλο το 24ώρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : 'Ωρα δηλαδή της ημέρας μέσα σε πόλη ;

ΜΑΡΤΥΣ : Οπουδήποτε και να είναι οι δινήρωποι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Οπουδήποτε.

ΜΑΡΤΥΣ : Οπουδήποτε, διότι ο αγώνας εντός πόλεων είναι ειδικός

Αντώνης

Αργ

3/1C (Κ.Κ.) 9-9-1986

51

αγώνας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μά είναι ειδικός αγώνας, αλλά έναρ-

ξη επιχειρήσεων λέμε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ορίστε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αφού θα γινόταν έναρξη της επιχει-

ρήσεως βεβαία στη συνέχεια το καταλαβαίνω να είναι ναι μέρα, να είναι

ναι μεσημέρι να είναι ναι 3 η ώρα το απόγευμα, να είναι ότι να είναι. ,

Αλλά ώρα ενάρξεως, ώρα εκδηλώσεως μιας στρατιωτικής επιχειρήσεως μέσσα στη Λευκωσία είναι φυσικό να ορίζεται μία ώρα κατά την οποία υποκλιοφορεί ο πληθυσμός; Πώς το βλέπετε εσείς; Δηλαδή αυτοί οι πολυβολισμοί οι οποίοι θα ερρίπτοντο εναντίον του Προεδρικού Μεγάρου, εναντίον της Αρχιεπισκοπής, εναντίον του ραδιοφωνικού σταθμού δεν θα έπαιρναν ναι κοινά από την Κύπρο; Αυτό σας ρωτώ. Σύμφωνα με τους στρατιωτικούς κανονισμούς η ώρα ωμέγα, αυτή που λέτε βέβαια κανονίζεται αναλόγως των συνθηκών, αλλά όταν έχουμε αυτές τις δεδομένες συνθήκες, ορίζεται το πρωΐ;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Συνήθως άμα τη έω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ή μήπως είναι άμα τη έω; Αυτό ξέ-

ρω ναι εγώ

4/1^η (Κ.Κ) 9-9-1986

52

Άμα τη έω . Δηλαδή όσο λιγότερο φως τόσο καλύτερα δεν είναι η ώρα ωμέγα;

ΜΑΡΤΥΣ: Τί να πω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Βέρετε γιατί σας το λέω; Πού ήταν ο Μακάριος πριν από τις 8 η ώρα το πρωΐ;

ΜΑΡΤΥΣ: Από δύτι μάθαμε, ήταν στο Τρόδος επάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Από δύτι μάθατε ήταν στο Τρόδος.

Ήταν Σαββατοκύριακο;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κυριακή δηλαδή βράδυ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και ξημέρωνε Δευτέρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Και ξημέρωνε Δευτέρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Συνεπώς ο Μακάριος τη νύκτα και όχι βέβαια άμα τη έω , αλλά μέχρι τις 7.30 'το πρωΐ ξέρω εγώ 8, δεν θα ήταν στο Προεδρικό Μέγαρο. Δεν είναι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να είναι και έτσι. Ξέρω εγώ, Τί να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης); Μπορεί να είναι και έτσι. Δηλαδή αφού ξέρατε δύτι είναι στο Τρόδος, θα μπορούσε να είναι και στο Προεδρικό Μέγαρο συγχρόνως κύριε Νούσκα;

5/15 (Κ.Κ) 9-9-1986

53

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να πω αύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν ξέρω, εγώ σας ρωτώ για να μάθω.

Σας λέω είναι γεγονός ότι ο Μακάριος τα Σαββατοκύριακα διανυκτέρευε στο Τρόοδος;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Ετσι. 'Αρα- ήταν δυνατόν στις 5.30'

που έχουμε την έω στις 15 Ιουγλίου να βρίσκεται στο Προεδρικό Μέγαρο;

Εκτός αν συνέβαινε κάτι ανώμαλο.

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, αν είχε δουλειά, θα βρισκόταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Καλά, αν είχε δουλειά. Αν είχε πολεμικό συμβούλιο με τον Αρχηγό του ΓΕΕΦ π.χ. για να κάνουν τίποτε επιχειρήσεις εναντίον της Τουρκίας, βεβαίως τότε θα βρισκόταν στις 3.30' και στις 12.30, αλλά εδώ ήταν ένα συνηθισμένο Σαββατοκύριακο και ο Μακάριος θα ήρχετο στο Προεδρικό Μέγαρο. Ήταν το θέτω σαν δεδομένο στις 8 η ώρα.

Γιατί λοιπόν ορίσθη 8.15' ώρα εκδήλωσης του πραξικοπήματος;

Σας το θέτω σαν δεδομένο ότι ο Μακάριος θα επανήρχετο -και αυτό ασφαλώς δποιος κάνει πραξικόπημα ήξερε πότε θα επανήρχετο- στο Προεδρικό Μέγαρο στις 8 η ώρα, στις 7.30' στις 7.45'. Ποιός είχε ορίσει την ώρα αυτή και γιατί την είχε ορίσει στις 8 και 7' και όχι άμα τη έω δπως έπρεπε κανονικά με τους στρατιωτικούς κανονισμούς να την ορίσει;

Α.Μ.Γ.

Α.Γ.

ζ

1/1Z

Β.Π.

9.9.86

54

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, τι να σας πω τώρα. Να σας πω ότι όντως έτσι
έχουν τα πράγματα, αφού δεν ξέρω τι συνέβη και τι έγινε; Μπορεί και
έτσι, όπως τα λέτε να είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Εγώ δεν είπα τίποτα, ερώτηση έκανα.

Δεν σας είπα την άποψή μου. Ποιός δρισε την ώρα 8.15;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω ποιός την δρισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Γιατί την δρισε;

ΜΑΡΤΥΣ: Κάποιο σκοπό είχε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γιατί δρισε τις 8.15' και δεν δρισε
την εω όπως είπε ο κύριος Φωτόπουλος ως στρατιωτικός.

ΜΑΡΤΥΣ: Γιατί η ώρα "ω" καθορίζεται ανάλογα με τις εκάστοτε διεξαγό-
μενες επιχειρήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ποιές είναι αυτές οι διεξαγόμενες
επιχειρήσεις; Ο Μακάριος έλειπε. Είναι γεγονός ότι εξεδηλώθη η επιχείρη-
ση κατά του Προεδρικού Μεγάρου στις 8.15'. Είναι έστι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Τι επεδίωκε, λοιπόν, αυτός που δρισε
τις 8.15' ώρα έναρξης εκδηλώσεως του πραξικοπήματος. Το Προεδρικό Μέγαρο
εκεί ήταν και τη νύκτα, εκεί θα ήταν και τη για μέρα. Γιατί δρισε 8.15';

2/12

B.Π.

9.9.86

ποιός έπρεπε, δηλαδή, να ήταν μέσα κατά τη γνώμη σας, για να ορίσει αυτός την ώρα ενάρξεως του πραξικοπήματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Τώρα τι να σας πω, ^{κυρίως} είναι "τι κάνει νιάσου-νιάσου στα κεραμμύδια", ο Μακάριος πρέπει να ήταν μέσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ο Μακάριος έπρεπε, λοιπόν, να ήταν μέσα για να τον σκοτώσουν.

Σκοπός του πραξικοπήματος και προ παντός της επιθέσεως εναντίον του Προεδρικού Μεγάρου, ποιός φρονείτε ότι ήταν; Να σκοτώσουν το Μακάριο; Η εντολή του αυρίου Γεωργίτση ποιά ήταν; Να σκοτώσουν το Μακάριο, ή να τον συλλάβουν;

ΜΑΡΤΥΣ: Πού να ξέρω εγώ τι εντολή είχαν δώσει, να τον σκοτώσουν ή όχι; Εγώ άκουσα το πρωΐ τα θιόρια και που έλεγε η τηλεφωνήτρια "έγινε ανατροπή του Μακαρίου και ο Μακάριος είναι νεκρός". Αυτά άκουσα στις 9 η ώρα περίπου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Για το τρόπο διαφυγής του Μακαρίου ξέρετε τίποτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Είχατε ακούσει τότε, ή ακούσατε σήμερα, ότι η διαφυγή του Μακαρίου οφείλεται σε ενέργεια πραξικοπημάτων; Δηλαδή, ότι η πραξικοπήσεις αφησαν αφύλακτο κάποιο σημείο για να φύγει ο Μακάριος;

3/12

Β.Π.

9.9.86

56

ΜΑΡΤΥΣ: Τέτοιο πράγμα δεν άκουσα. Αν τον άφησαν ηθελημένα ή όχι, δεν το ξέρω. Το πώς έφυγε για μένα ακόμα είναι θέμα κλειστό. Δεν ξέρω πώς έφυγε. Μπορεί να είχε ιδιαίτερη διέξοδο και νά φυγε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Δεν ξέρετε;

Εσείς ήσασταν τότε στη ΔΙΚ και φτιάχνατε τα σχέδια, όπως είπατε, για την απόκρουση ενδεχομένων τουρκικών αποβάσεων και εισβολών.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Αυτό ήταν το καθήκον σας.

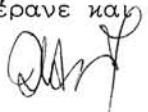
ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Τα στρατεύματα με τα σχέδια σας τα είχατε τοποθετήσει σε ορισμένες θέσεις.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Στις 20 του μηνός, λοιπόν, που εξεδηλώθη η επίθεση της Τουρκίας τα δικά μας στρατεύματα του ΓΕΕΦ που εσείς σχεδιάζατε που θα είναι, ήταν στις θέσεις τους;

ΜΑΡΤΥΣ: ...?
 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Ήταν; Εσείς προβλέπατε με τα σχέδια σας να είναι ένα τάγμα εδώ, ένα σύνταγμα εκεί, πέντε τεθωρακισμένα εδώ κλπ. Αυτά τα σχέδια που είχατε φυσικά τα ξέραν...

ΜΑΡΤΥΣ: Τα ξέρανε και έπρεπε να τα υλοποιήσουν

4/12

B.Π.

9.9.86

5f

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Υλοποιηθήκανε;

MAPΤΥΣ: Δεν υλοποιήθηκαν. Το μόνο σήμα που πήραμε τη νύκτα ήταν ότι προφορικώς μας δώσαν εντολή να κάνουμε μερική επιστράτευση να καλέσουμε ορισμένες αλάσεις - αυτό έγινε- και ήρθε και ένα σήμα μετά το οποίο έλεγε ετοιμότητα εφαρμογής του "ΣΑΚ ΑΦΡΟΔΙΤΗ". Αυτό ήταν το πολεμικό σχέδιο για να προβούμε ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Πώς το είπατε αυτό το σχέδιο;

MAPΤΥΣ: "ΑΦΡΟΔΙΤΗ".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) "ΑΦΡΟΔΙΤΗ 1";

MAPΤΥΣ: Δεν θυμάμαι το νούμερο. "ΑΦΡΟΔΙΤΗ" , ένα ήταν το σχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν ήταν δύο σχέδια, το μεν ένα, αν

την πρωτοβουλία της συγκεκριμένης ενεργείας την είχαν οι Τούρκοι και το

*Έδιχρά
τελείωση
χεριών
προσωρινή συγκεκριμένη
συρροώντας*

άλλο για την περίπτωση που

αναλαμβάναμε εμείς πρωτοβουλία σε μια

MAPΤΥΣ: Αυτό το σχέδιο ήταν συνυφασμένο με την εκκαθάριση των *τουρκικών* θυλάκων. Μέσα στην Κύπρο υπήρχαν τουρκικές *θυλακούς*.

F
αληματίας
αληματίας

5/12 Β.Π. 9.9.86

58

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τουρκοκυπεριτακοί;

ΜΑΡΤΥΣ: Με την έναρξη των επιχειρήσεων να γίνεται εκκαθάριση των τουρκι-

πριδ. ήών θυλάκων.

(z)

I/Θ ----- 9-9-86 -----

58

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αν αναλαμβάναμε εμείς την πρωτοβουλία.

f ΜΑΡΤΥΣ. ~~εκτ.~~, προεβλέπετο. *Δεκέμβριος*. *9*

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και αν οι Τούρκοι επιτίθεντο, πάλι προβλέπετο.

ΜΑΡΤΥΣ. Πάλι προεβλέπετο

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πάλι προεβλέπετο.

'Ενα σχέδιο υπήρχε, λοιπόν;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Ένα σχέδιο. Υπήρχε σχέδιο για την Κυρήνεια, υπήρχε σχέδιο για την Αμμόχωστο, υπήρχε σχέδιο και προς Λάρνακα ήλπι. Το βασικότερο σχέδιο εκείνο που είχε μεγαλυτερη βαρύτητα ήταν της Αμμόχωστου Γιατί το έδαφος εκεί προεβλέπετο περισσότερο για αποβατικές ενέργειες, παρά της Κυρήνειας. Μόνο που υπήρχε πλεονέκτημα. Το μεν ένα ήταν σε κοντινότερη απόσταση, στην Κυρήνεια, χωρίς ναλές προσβάσεις, το άλλο ήταν σε μεγαλυτερη απόσταση και έπρεπε να κάνει κύκλο η αποβατική ενέργεια, για να έλθει. Ήταν το πλεονέκτημα δτι ήταν κάμπος και ήταν πολύ πιο εύκολο να αποβιβαστούν στρατεύματα, σε σχέση με την Κυρήνεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μάλιστα.

Το σχέδιο αυτό, λοιπόν, λέτε ότι δεν εφορμόσθη.

*Older**εμ*

2/1 Θ Ε.Τ. 9-9-1986

60

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν εφηρμόσθη και να σας πω γιατί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Σας ερώτησα εγώ, όμως, κάποια

ειδικότερη περίπτωση. Οι μονάδες έπρεπε να βρίσκονται στην Κυ-

ρήνεια, ας πάρουμε. Εκεί δεν έγινε η απόβαση;

ΜΑΡΤΥΣ. Κοιτάξτε, οι μονάδες δεν έπρεπε να είναι στην Κυρήνεια ,

αλλά θα πήγαιναν προς Κυρήνεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ναι, θα ευρίσκοντο κάπου που να

μπορούν να πάνε στην Κυρήνεια. Από πλευράς σχεδίου λέω τώρα.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ευρίσκοντο εκεί που ορίσατε σεις

με τα σχέδια σας, για να μπορούν να πάνε στην Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Γιατί:

ΜΑΡΤΥΣ. Γιατί όλη η δύναμη κρούσεως των αρμάτων βρισκόταν στην

Λευκωσία από την ημέρα του πραξικοπήματος να κάνουν αστυνόμευση.

Δηλαδή είχαν χαλάσει οι δεσμοί οι οργανικοί, οι ουλαμοί, οι ίλες

κλπ και είχαν γίνει συγκροτηματάκια υπό ένα αξιωματικό, ένα ή δύο

άρματα, ένα τεθωρακισμένο, μία διεμοιρία πεζικού κλπ., οι οποίες

Q.M.D

Αγ

3/1 Θ Ε.Τ. 9-9-1986

61

έκαναν αυτές τις ενέργειες στα διάφορα σημεία.

Και μετά το πραξικόπημα, μετά την κατάληψη αυτών των σημείων, τα τμήματα αυτά παρέμειναν εκεί μέχρι και την εισβολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μαλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ. Κατ' επανάληψη ζήτησα τα τμήματα να τα συγκεντρώσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πώς το ζητήσατε; Έγγραφως;

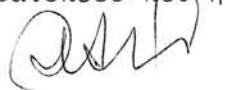
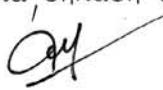
ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι εγγράφως. Πήγαινα επάνω και έλεγα: Σας παρακαλώ να μαζέψουμε τα τμήματα. Γιατί είχαμε, όχι τις πληροφορίες, αλλά διεδύνετο στον κόσμο ότι οι Τούρκοι θα περάσουν την πράσινη γραμμή.

Η πράσινη γραμμή ήταν η διαχωριστική γραμμή της Λευκωσίας. 'Οχι ότι θα έλθουν απέξω αλπι. Αυτά διεδίδοντο, ότι θα έλθουν οι Τούρκοι, στις 16, 17 και 18.

Εκείνο που μπόρεσα να κατορθώσω είναι ότι διέταξαν τις διοικήσεις των μονάδων αυτών να μπουν σε ορισμένη θέση: Η EMA να μπει νοτίως του ξενοδοχείου Χίλτον. Η διοίκηση δηλαδή εγώ, οι τρεις αριθματικοί που ήμασταν στην Αποθήκη Τμηματικών Χορηγήσεων τοποθετήθηκε πλησίον του ξενοδοχείου Χίλτον και μας έδωσαν εκεί μια αποθήκη, ένα

+ δωμάτιο, για να εγκατασταθούμε. Η δε EAN του Κορκότζελου ήταν στο

στρατόπεδο που ήταν κανονικά δηλαδή στο στρατόπεδο Καποτά, στις

4/1 Θ Ε.Τ. 9-9-1986

62

εγκαταστάσεις του βρισκόταν.

Όλα δε τα τμήματα ήταν σκορπισμένα σε όλη τη Λευκωσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή δεν ήταν τα τμήματα στις

θέσεις που έπρεπε να είναι, για να αντιμετωπίσουν τυχόν εχθρική απόβαση στην Κυρήνεια ή οπούδήποτε άλλού. Έτσι ^{Γρ} είναι:

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είπατε, γιατί δεν ήταν, γιατί ήταν προσανατολισμένα, ασχολούνταν με την αστυνόμευση.

Για τους αλεξιπτωτιστές που έπεφταν, ~~μότε~~ πρωτόπεσαν αλεξιπτωτιστές;

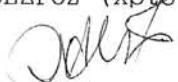
ΜΑΡΤΥΣ. Οι αλεξιπτωτιστές άρχισαν να πέφτουν το πρωί της 20ης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τι ώρα:

ΜΑΡΤΥΣ. Με το πρώτο φως. Δηλαδή ξυπνήσαμε με τους βομβαρδισμούς και τους πολυβολισμούς και τους βόμβους των αεροπλάνων. Γινόταν χαμός!

Και όταν πετάχτηκα εγώ μέσα από το δωμάτιο, όπου είχα ένα ράντζο και είχα ξαπλώσει, και βγήκα έξω, είδα απέναντι προς βορρά, δηλαδή στην περιοχή του θύλακος των Τούρκων να πέφτουν αλεξιπτωτιστές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Την πρωία της 20ης.

5/1 Θ E.T. 9-9-1986

63

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πρωινές ώρες, Αηλιαδή είχε επέλθει το φως κή ήταν ακόμα νύκτα;

ΜΑΡΤΥΣ. Είχε φέξει πλέον.

(2B)

Θ 1/2B

(ΧΜ) 9.9.1986

64

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Τι έγινε τους χτυπήσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τούς αλεξιπτωτιστάς βεβαίως. Τα τμήματα τα οποία ήταν πλησιέστερα ηλπ. πολυβολούσαν, Εμείς τι να ρέξουμε; Δεν είχαμε στα χέρια μας τίποτε. Πάντως γινόταν χαμός από πολυβολισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Αποτέλεσμα ποιδ ήταν. Πόσοι από τους αλεξιπτωτιστάς ήταν νεκροί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μάθαμε. Γιατί δεν ξέραμε τι γινόταν εκεί πέρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Στη Λευκωσία δεν πέσανε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στη Λευκωσία στον Τούρκικο τομέα πέσανε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Και το Α2 δεν έμαθε πόσες απώλειες είχαν οι Τούρκοι;

ΜΑΡΤΥΣ; Πού να μάθουμε, γινόταν χαμός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Πότε μυριστήκατε εσείς ή η ηγεσία τέλος πάντων του ΓΕΕΦ δια μπορεί να γίνει και Τουρκική εισβολή.

ΜΑΡΤΥΣ: Στο ΓΕΕΦ επάνω δεν ήμουν για να ακούω τι γίνεται.

Ημουν από τις 17 του μηνός στην ATX, δ' αυτό το δωμάτιο εκεί πέρα με τη διοίκηση και πήγαινα από τη με μια μονάδα στην άλλη να δω τι ιδνουν και εν συνεχεία πήγαινα επάνω στο ΓΕΕΦ και ζητούσα να

2/2B (XM) 9.9.1986

65

Γρα

απαγκιστρώσουν τα τμήματα για να συντηρήσουμε

ΑΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Κύριε Νόσκα, με συγχωρείτε

Είσαστε συνταγματάρχης. Δε σκεφθήκατε δτι μ' αυτή την ακατατασθαντική

που υπήρχε στην Κύπρο, υπήρχε ο ίδιος Τουρκικής εισβολής;

Πληροφορίες δεν είχατε; Το BBC το ακούψατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ακούσαμε δτι είχαν ξεκινήσει τα καράβια από εκεί, αλλά μας ηθησυχάζανε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ποιδς σας ηθησυχάζει:

ΜΑΡΤΥΣ: Ανουσα τον Γεωργίτση που έλεγε μια μέρα δτι ήταν οι ίδιοι οι άσκηση αυτού. Δεν υπήρχε κάτι το συγκεκριμένο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Το συγκεκριμένο θα γινόταν.

ΜΑΡΤΥΣ: Και άλλοτε ξεκίνησαν και γύρισαν πίσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ελεγε δ Γεωργίτσης;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, οι διάφοροι αξιωματικοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάνης) Ο Γεωργίτσης, τι σας είπε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν τον είδα. Άλλαι αξιωματικοί είπαν δτι δεν πρόκειται να ήταν οι ίδιοι οι άσκηση. Το δικουσα από άλλους αξιωματικούς δτι το έλεγε ο Γεωργίτσης. Εγώ έλειπα από το ΓΕΕΦ ήμουν στην ATX με τη διοίκηση. Δεν είχα επαφές με το επιτελείο του ΓΕΕΦ

ΑΥ

ΑΥ

3/2 Β (xm) 9.9.1986

66

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Λέγανε λοιπόν οι αξιωματικοί και
ο Γεωργίτσης έλεγε δτι οι άνονυμοι σύστημα. Από εδώ από την ελληνική
στρατιωτική ηγεσία τι λέγανε; μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Τις οικονομικές διαβεβαιώσεις
τις έδινε μόνο ο Γεωργίτσης δηλαδή για ποιός ο Μπονάνος ή ο Κάποιος
ἄλλος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο οικονομικές έλεγε δτι ήθελε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Εσέίς δεν επικοινωνήσατε οικονομικού
με το αρχηγείο του ΕΕΣ,

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι. Επικοινώνησα με οάποιο Πετρόπουλο που ήταν
σε ένα γραφείο μετά την εισβολή, κοντά στον Αττίλα 2. Τότε ήρθα
σε επαφή γιατί με ρώτησαν πώς έχετε τέσσες απώλειες αρμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Εσέίς ισχυρίζεσθε δτι δεν είχατε
επαφή με το αρχηγείο ούτε με τον Μπονάνο ούτε με τον Γαλατάνο.

ΜΑΡΤΥΣ: Με κανέναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ούτε με τους επιτελείς τους.

ΜΑΡΤΥΣ: Με κανέναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ούτε μάθατε τι έλεγαν ο Μπονάνος

4/2 B (xm) 9.9.1986

6F
ο Γαλατσάνος οι επιτελείς τους, το γενικό έπιτελείο ήλπ.

ΜΑΡΤΥΣ: Αν ήξερα θα σας τάλεγα κύριε Πρεδρε, δεν είναι θέματα για να σας τα ιρύψω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Σας το είπαμε όλοτε εσείς δώσατε δρικό εγώ δεν έδωσα. Είσθε υπεύθυνος απέναντι του δρικού σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Έδω την προαγωγή μου την άνανε κατ' αρχαιότητα, προ του πραξικοπήματος καί είχα βγεί έξω από τα ρούχα μου.

Αν είχα επαφές με τους κυρίους αυτούς θα είχα προωθήσει κατ έκλο γήν ήταν για να με προωθήσουν θα με φώναζαν στην Αθήνα να με μυήσουν σουν ήλπ.

Δ. Δ. Μ. Ν.

2BA

Α. Κ. Η.

2B

1/2ΒΑ Ε.Γ. 9/9/86

68

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στην 21η Απριλίου είχατε μετάσχει;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πού υπηρετούσατε τότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Γουδί ήμουν, που ξεκίνησε το πραξικόπημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εσείς μετείχατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή δεν το ακολουθήσατε το πρα-

ξικόπημα της 21ης Απριλίου;

+ ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Ήμουν στην Έλλη διοικήσεως του ΚΕΤ και εφόροντιζα την τροφοδοσία των στρατιωτών στις φρουρές που ήταν γύρω-γύρω από το Γουδί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στην αίνηση του Ιωαννίδη, το Νοεμβρίο του 1973, μετείχατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Το έμαθα την Κυριακή το πρωτόπερο έλεγαν οι αξιωματικοί να ανέβουν στη διεύθυνση επάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Ησασταν δηλαδή στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, ήμουν στην Κύπρο. Ήταν Νοέμβριος του 1973. Ήμουν στην Κύπρο, δεν ήμουν εδώ στην Αθήνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή εσείς, ναι μεν ήσασταν συντα-

2/ΒΑ Ε.Γ. 9/9/86

69

γιατάρχης, σας διέταξε, όπως λέτε, ο κ. Λαμπρινός, δεν υποπτευθήκατε τίποτα πρέν το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εδώ μου κάνει εντύπωση πως δεν υποπτευθήκατε την τουρκική εισβολή. Τέλος πάντων όλος ο κόσμος ... σήματα πηγαίνονταν ...

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν ήμουν στο ΓΕΕΦ κατ' αρχήν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εγώ δεν σας λέω ότι ήσασταν στο ΓΕΕΦ. Εγώ σας λέω ότι ήσασταν στο κεντρικό ζαχαροπλαστείο της Λευκωσίας και πήγατε τον καφέ σας. Δεν είχατε ανησυχήσει, κύριε μάρτυς, ότι μπορούσαν να έρθουν οι Τούρκοι, ύστερα από την κατάσταση που είχε επικρατήσει; Δεν σας ήλεγχε η συνείδησή σας ότι αυτά τα σχέδια που κάνατε - και είχατε χύσει υδρότα για αυτά τα σχέδια - πάνε χαμένα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, αφού πήγατα κάθε μέρα και έλεγα να απαγκιστρώσουν τα άρματα και τα τεθωρακισμένα και να τα συγκεντρώσουν. Αυτό δεν σας ανέφερα προηγουμένως; Αυτό το ζητούσα, αλλά δεν με ακούγανε, δεν μου δίνανε τίποτα. Και τα άρματα τα τεθωρακισμένα συγκεντρώθηκαν μετά της 7ης πρωΐνης της 20ης Ιουλίου. Ήταν είδαν πλέον ότι έπεφταν αλε-

20/9/86
Αλλή

Αλλή

3/ΒΑ Ε.Γ. 9/9/86

70

Ειπωτιστές και πλησιάζει η απόβαση, τότε έτρεξαν να απαγκιστρώσουν τα τμήματα από την Λευκωσία και να τα μαζέψουν για να συγκροτήσουν τις μονάδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εγώ, κύριοι συνάδελφοι, τελείωσα.

Πρίν σας δώσω το λόγο, θα ήθελα να υπομνήσω το χρέος μας να τελειώνουμε νωρίς, γιατί πρέπει και για τους στενογράφους, πρέπει και για μας-γιατί στις 6 ώρα έχουμε Βουλή. Θα πρέπει να τελειώσουμε με το μάρτυρα, γιατί, όπως ξέρετε, την Πέμπτη έχουμε τρείς να εξετάσουμε, πράγμα που θα είναι κάπως δυσχερές και θα μπλοκαριστούμε και θα εμφανιστούμε την άλλη Τρίτη με πέντε μάρτυρες. Άλλωστε, βρίσκω ότι είναι ενδεχόμενο η κατάθεση του μάρτυρος να μην έχει πολλούς "χυμούς". Αν διαφωνείτε, και άν εσείς πιστεύετε το αντίθετο, ρωτήστε όσο θέλετε. Εγώ δεν το πιστεύω πλέον.

Το λόγο έχουν ζητήσει οι ι.η. Παπαστεφανάκης και Κάππος.

Παρακαλείται ο κ. Παπαστεφανάκης να αρχίσει τις ερωτήσεις του

Σημειώνω ότι είναι τέσσερεις, χωρίς παραερωτήσεις και χωρίς υποερωτήσεις κ.λ.π.

EMMANOYLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Ούτε τέσσερεις θα είναι, κύριε Πρόεδρε.

Δεν νομίζω πως έδωσε ερεθίσματα η κατάθεση του κυρίου μάρτυρα τέτοια, που να υποβληθούν τέσσερις ερωτήσεις.

Αλεξ

Αλ

4/ΒΑ Ε.Γ. 9/9/86

Δεν είπε άλλωστε τίποτα πέρα από το "δεν ξέρω".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αυτό πιστεύω και γώ.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Αυτό μας είπε, ότι δεν ξέρει.

Κύριε Νούσια, θα ήθελα να πείτε στην επιτροπή γιατί ένοιωθαν ανασφάλεια οι 'Ελληνες αξιωματικοί που ήσαν στην Κύπρο τότε,

ΜΑΡΤΥΣ: Σας εξήγησα. Διότι ο Τύπος έγραψε εναντίον των Ελλήνων αξιωματικών συνεχώς. Μάλιστα πήραμε και ένα γράμμα, μία επιστολή ανώνυμη, με την οποία μας έβριζαν.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δηλαδή τί ανασφάλεια νοιώθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δηλαδή ότι φοβόμασταν για τις οικογένειες, να μην μας κάνουν τίποτα.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Ποιός;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: 'Οχι δεν ξέρετε; Υπήρχε δυνατότητα ή πιθανότητα να σας κάνει ζημιά το επίσημο Κυπριακό Κράτος, **σε** Μακάριος και η Κυβέρνηση και οι Δυνάμεις που στήριζαν την Κυβέρνηση;

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική 'Εδρα καταλαμβάνει ο Αντιπρόεδρος κ. Παυσανίας Ζακολόφης).

(2Δ)

(2BA) 1/2 Δ BZ 9.9.86

F2

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το νομίζω αυτό, διότι δεν μπορούσε το επίσημο κράτος να μας κάνει τέτοια πράγματα.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δεν μπορούσε το επίσημο κράτος. Ποιός άλλος μπορούσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Βέρω γώ; Ο κόσμος ...

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Νούσκα, εδώ ήρθατε για να απαντήσετε Εάν δεν απαντάτε, να μη συνεχίσω να κάνω ερωτήσεις.

Δεν μπορούσε το επίσημο Κυπριακό κράτος. Μπορούσε το ανεπίσημο, το παρακράτος της Κύπρου; η ΕΟΚΑ Β' δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ καταθέτω, αναφέρω το τέλι αισθανόμουνα εγώ, όχι το τέλι αισθάνονταν οι άλλοι.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Μα, για να αισθάνομαι κύριε Νούσκα κάτι, θα πρέπει να αισθάνομαι και από που προέρχεται αυτό το κάτι. Και αυτό δεν μας το λέτε. Από που αισθανόσασταν ότι υπήρχε αίνδυνος για σας και για τις οικογένειές σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε. Στο τέλος, αυτό το πράγμα διεφάνη, μετά την επιστολή του Μακαρίου προς την Ελλάδα, που έλεγε να φύγουν οι 'Ελληνες αξιωματικοί.'

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Α, μάλιστα! Το να ζητά, λοιπόν,

2/2 Δ BZ 9.9.86

73

ο Μακάριος να φύγουν οι 'Ελληνες αξιωματικοί, αποτελούσε αίνδυνο για τη σωματική ακεραιότητα, ή τη ζωή τη δική σας, ή της οικογένειας σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν νομίζω.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δεν νομίζετε. Ποιός ήταν, λοιπόν, ο αίνδυνος;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ νομίζω ότι ίσως αυτά να ήταν πυροτεχνήματα και έγιναν σκόπιμα.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Θα σας ρωτήσω κάτι αλλο, κύριε Νούσια, για να γίνω πιο σαφής, επανερχόμενος στην κατάθεση κάποιου αλλού συναδέλφου σας, που εδόθη πριν κάμποσες μέρες εδώ. Μήπως υπήρχε ο αίνδυνος να φύγουν οι αξιωματικοί από την Κύπρο και να μη τύχουν των προνομίων του αυτοκινήτου, του ψυγείου και δεν ξέρω τι άλλων;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν νομίζω.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Αυτό κατέθεσε εδώ άλλος συνάδελφός σας.
'Οτι αυτό φοβήθηκαν. Και αν αυτό αληθεύει...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν νομίζω. Είχαμε μικρά παιδιά.

EMMANOYHA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Νούσια, όταν προ ολίγου σας είπε ο κύριος Πρόεδρος της Επετροπής, πώς δεχθήκατε σείς, που είσθε Ξυνταγματάρχης, να σας καλεί στο γραφείο του Αντισυνταγματάρχης

ΟΥ

3/2 Δ BZ 9.9.86

74

- και μάλιστα πήγατε - είπατε σε κάποια αποστροφή του λόγου σας, που δεν την τελειώσατε, ότι "έτσι ήταν τότε τα πράγματα". Αυτό θέλω να μας το ξεκαθαρίσετε. Τί εννοούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εννοούσα ότι δεν δούλευε η ιεραρχία, όπως έπρεπε να δουλεύει.

Και θα καταθέσω κάτι άλλο - που δεν το κατέθεσα - συμπληρωματικά, ότι η ιεραρχία άρχισε να δουλεύει από τη στιγμή που ήλθε στην Κύπρο ο στρατηγός Καραγιάννης. Τότε άρχισε να δουλεύει η ιεραρχία.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Νούσκα, σας έκαναν εκείνο το πρωΐ ένα μπλόκο κάποιοι στρατιώτες. Ειλικρινά, δεν μπορώ να καταλάβω πώς ανέχεσθε σεις, Συνταγματάρχης εν στολή με τα διαιριτικά του πάνω στις επωμίδες, να σας σταματούν στο δρόμο και να ζητούν διαπε- στευτήρια οι στρατιώτες. Αν αυτό αληθεύει, πέστε μου γιατί αυτό- ματα δεν παραιτηθήκατε από το αξίωμα του 'Ελληνα αξιωματικού;

ΜΑΡΤΥΣ: Ακούστε. Σε πολλές περιπτώσεις, και εν ειρήνη ακόμη, αν πάει στρατηγός να μπεί σε στρατόπεδο, δεν μπαίνει αν δεν δώσει διευκρινίσεις και αν δεν δώσει ταυτότητα και διάφορα χαρτιά. Σε κείνη την κατάσταση, που ο στρατιώτης είχε πάρει εντολή να μην αφήσει κανέναν να περάσει, με σταμάτησε, είδε ο Αξιωματικός ποιός ήμουν και έδωσε εντολή να φύγω. Ήταν εντολή να μην αφήσει κανέναν να περάσει από το σταυροδρόμι αυτό.

Αγ

4/2 Δ BZ 9.9.86

25

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κατ' αρχήν, είπατε για τεραρχία. Γίνονται μπλόκα και σταματούν αξιωματικούς, και μάλιστα ανώτερους αξιωματικούς, γίνονται τα όσα γίνονται στην Κύπρο - είπατε και σεις φαντάζομας ότι είναι πραξικόπημα, άφα είναι παρανομές αυτά που γίνονται - και δημως δεν παραιτηθήκατε, κύριε Νούσια. Γιατί; Αυτό ρωτώ.

ΜΑΡΤΥΣ: Πότε να παραιτηθώ;

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Τότε.

ΜΑΡΤΥΣ: Τότε αμέσως;

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Τότε αμέσως.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν παραιτήθηκα. Τί να παραιτηθώ;

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Τελείωσα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Ο κύριος Κάππος έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε μάρτυς, ήθελα να σας ρωτήσω αν έχετε εκπαιδευθεί στο εξωτερικό, πού, πότε και σε τι πρόγραμμα.

ΜΑΡΤΥΣ: Στο εξωτερικό ποτέ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Έχετε υπηρετήσει στην ΚΥΠ.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

(2K)

2Δ 1/2 K (Ν.Γ.) 9.9.86

76

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ : Πότε αποστρατεύθηκατε και γιατί ;

ΜΑΡΤΥΣ : Αποστρατεύθηκα τον Οκτώβριο του 1976.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ : Με τι βαθμό ;

ΜΑΡΤΥΣ : Με το βαθμό του Ταξιάρχου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ : Αυτά ήθελα να ερωτήσω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος) : Ο κύριος Δασκαλάκης έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Μία ερώτηση θέλω να κάνω . Άλλα πρίν, ήθελα να κάνω μία διευκρίνιση , επειδή δεν είμαι στρατιωτικός και δεν έταξα, η στρατιωτική μουνάδος; Άηλαδή εσείς μπορούσατε να διορίσετε τον Λαμπρινό ή όχι, ή η εντολή έρχεται από επάνω ;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι αυταί' ήταν τοποθετημένοι από το Αρχηγείο, από εδώ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Από το Αρχηγείο, πολύ καλά.

+ Εσείς σαν Διοικητής της μονάδος μέσα στο χρόνο που διοικητείτε τη μονάδα κατά κάποιο τρόπο έχετε τη δυνατότητα να εξακριβώσετε τα στοιχεία της ικανότητες, τις επαγγελματικές, των Διοικητών των μεμβρανών σας, δεν είναι έτσι; Μέσα από υπηρεσιακά σημειώματα η.λ.π. Θα ήθελα να μου πείτε επομένως τις εντυπώσεις σας μέχρι εκείνη την ημέρα - που + συνέβησαν αυτά που συνέβησαν - για την επαγγελματική κατάρτιση που διέκρινε τον κύριο Λαμπρινό. Θέλω τη γνώμη σας,

Ολυφάκης

2/2 K. (N.G.) 9.9.86

FF

βάσει των στοιχείων που είχατε αντλήσθη σαν Διοικητής του βέβαια.

ΜΑΡΤΥΣ : Θα σας απαντήσω ευθέως και ειλικρινώς. Επρόκειτο περί λαμπρόύ αξιωματικού, 'αλλο τώρα τι έκανε μετά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Δεν σας είχε δώσει δικαιώματα;

ΜΑΡΤΥΣ : Ποτέ. Την μονάδα του την είχε πάντοτε - και στην εκπαίδευση και σε όλα-εντάξει. Δεν μου είχε δώσει ποτέ το δικαίωμα. Και αυτός και ο άλλος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Και επομένως, κύριε Νούσια, τα όσα σας είπε εκείνο νο το πρωί περί 6 μυημένων κ.λ.π. τα ξαναβεβαιώνετε και τα ξανακαταθέτετε;

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως, έτσι έγινε αυτό το πράγμα, και εξεπλάγην.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Αυτό ήθελα και ευχαριστώ γιατί νομίζω ότι για μένα είναι το μόνο σημαντικό στοιχείο της κατάθεσής σας. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος) : Ο κύριος Φωτόπουλος έχει το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Κύριε Νούσια θέλω να σας ρωτήσω : Φέρεστε ότι το βράδυ της 15ης Ιουλίου-όπως άλλωστε και εσείς σ' αυτό αναφερθήκατε - με ένα τακτικό συγκρότημα πεζικού, τεθωρακισμένων και πυροβολικού κινηθήκατε εσείς προσωπικά στην Πάφο. Φύγατε από την έδρα σας, επικεφαλής των Τμημάτων αυτού του συγκροτήματος για να συλλαβετε τον

C.M.

3/2 Κ (Ν.Γ.) 9.9.86

78

Μαιάριο. Είχατε αυτή την κατηγορηματική εντολή, έγγραφη ή προφορική;

Αναφερθήκατε πράγματι σε ένα κείμενο, σε ένα μήνυμα ή μάλλον σε σήμα

που πήρατε -σήμα είναι γραπτό κείμενο- και σας ερωτώ : Αυτό το δια-

ψεύδετε εσείς ή πράγματι είχατε αυτή την αποστολή από τον Γεωργίτση;

ΜΑΡΤΥΣ : Ακούστε να δείτε, δεν τοποθετείτε καλώς την ερώτηση. Εγώ

αυτά τα πράγματα τα ανέφερα, διότι δεν με ερώτησαν. Απλώς με ιάλεσαν

μου έδωσαν την εντολή και δεν πήγα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Δεν πήγατε ;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι δεν επήγα, το κατέθεσα αυτό και το είπα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Δηλαδή, δεν είσαστε επικεφαλής αυτού του συγκρο-

τηματος ;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι δεν επήγα, διότι έφερα τις αντιρρήσεις μου, ότι τα

τεθωρακισμένα δεν είναι ικανά να πάνε, λόγω του πεπαλαιωμένου

του υλικού.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Την ημέρα που έγινε το εγχείρημα, το πραξικόπημα,

ο κύριος Γεωργίτσης είχε τηλεφωνική επικοινωνία με τον κύριο Ιωαννίδη

και είπε ότι έχει απομονώσει τον αντίπαλο με άρματα, τα οποία έχει βάλει

εγκάρσια στις κεντρικές οδούς. Αυτά τα άρματα ποιόν είχαν προϊστάμενο;

Εσείς δώσατε αυτή την εντολή στον προϊστάμενο, αφού όλα τα τεθωρα

κισμένα εκείνη την εποχή θπήγοντος σε σας;

4/2 K (N.G.) 9.9.86

ΜΑΡΤΥΣ : Σας ανέφερα προηγουμένως ότι τα άρματα του Λαμπρινού διετάχθησαν

από τον ίδιο ο οποίος είχε μυηθεί. Και τα τεθωρακισμένα του

Κορκότζηλου κινήθηκαν από τον ίδιο. Μυηθηκε · και αυτός τα κίνησε.

Εγώ δεν είχα καμμία σχέση με αυτά.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Λέτε ότι στην αίθουσα επιχειρήσεων του Τρίτου

Γραφείου υπήρχαν και πρόσωπα άσχετα με τα καθήκοντά τους . Τι ήταν

αυτά τα πρόσωπα πολιτικά , στρατιωτικά, ήταν Ελληνοκύπριοι ;

(2ΠΑ)

2K 1/2 Π.Α. (Φ.Τ.) 9.9.86

80

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν οι αξιωματικοί που είχαν έρθει αιτό την Ελάδα το βράδυ του πραξικοπήματος. 'Ήταν ο Σκλαβενίτης, ο Σούλης, Ταγματάρχης από το β' γραφείο του Γεωργίτση και άλλοι δυο που μου διαφεύγουν τα ονόματά τους, οι οποίοι έκοβαν και έραβαν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν θελήσατε να διαχωρίσετε τη θέση του κ. Ντενίση σε ό,τι αφορά το πραξικόπημα. Δηλαδή αφήνετε να εννοηθεί ότι ο κύριος Ντενίσης ήταν μυημένος; Αυτό μάλιστα από τις δικές σας εκτιμήσεις που κάνατε μετά το εγχείρημα.

F διαγράφεται
μια λίστα που περιλαμβάνει
και ηρεμείται
(αναλικότερα.)

ΜΑΡΤΥΣ : Οι δικές μου εκτιμήσεις είναι ότι ο Ντενίσης εχολώθη, όταν του είπαν ότι γίνεται πραξικόπημα και υπέβαλε παραίτηση. Τι άλλο να έκανε. Αυτό δείχνει ότι δεν ήθελε να ~~επιμελείται~~ πλέον, διότι του πήραν την διοίκηση.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Εκπλήσσομαι, διότι νομίζω ότι είσθε της τάξεως του '48, έτσι δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Πόσοι αξιωματικοί ήταν πάνω από σας στην ιεραρχία εκτός από τον κύριο Γεωργίτση;

ΜΑΡΤΥΣ : Σχεδόν όλοι ήταν συμμαθητές μου.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Δεν ήταν δηλαδή άλλοι ανώτεροι από σας.

αγγ

2/2 ΠΑ Φ.Τ. 9.9.86

81

Και μια τάξη συνεννοείται. Οι υποψίες που όταν είχατε ασφαλώς σε ότι αφορά τον Παπαγιάννη, τον Λαμπρινό, πώς μεταξύ συμμαθητών μιας τάξεως δεν τα συζητήσατε κάποια στιγμή, δεν είχατε το θάρρος

ΜΑΡΤΥΣ : Κατ' αρχήν δεν έκανα παρέα ούτε με τον Κομπόκη ούτε με τον Πούλο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Φοβόδσασταν ο ένας τον άλλον;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Όχι, αλλά εννοώ ότι δεν είχαμε οικογενειακές σχέσεις, γιατί στην Κύπρο ήταν αναμένεται παρέα. Τους συμμαθητές μου τους έβλεπεια σαν συμμαθητές, δεν είχα στενές σχέσεις μαζί τους. Οι περισσότεροι ήταν εκτός Δευτεροβάθμιας, στη Λεμεσός ή στην Πάφο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Η προαγωγή σας στον τελευταίο βαθμό πώς έγινε;

ΜΑΡΤΥΣ : Κατ' αρχαιότητα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Στα βαθμό του συνταγματάρχου;

ΜΑΡΤΥΣ : Κατ' αρχαιότητα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Του αντισυνταγματάρχου;

ΜΑΡΤΥΣ : Κατ' εκλογήν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Του ταγματάρχου;

ΜΑΡΤΥΣ : Στην αρχή ήταν αρχαιότητα, εν συνεχείᾳ ήταν εκλογήν, ήταν αναφοράς μου.

αγ

3/2 ΠΑ Φ.Τ. 9.9.86

82

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ; Ευχαριστώ, κύριε μάρτυς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Ιανσανίας Ζακολίκος) ; Ο κύριος Τσιγαρίδας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ : Κύριε μάρτυς μετά το πραξικόπημα σι υφιστάμενού σας ο ίκ. Κορκότζηλος και Λαμπρινός σας έδωσαν κάποια εξήγηση γιατί έκαναν αυτό που έκαναν εν αγνοία σας;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν τους ζήτησα εξηγήσεις, απλώς φρόντισα να τους έχω σε απόσταση γι' αυτό που μου κάνανε.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ : Ο κύριος Κορκότζηλος επιτέθηκε εναντίον του Προεδρικού Μεγάρου. Είχαν απώλειες πολλές;

ΜΑΡΤΥΣ : Πρέπει να υπήρχαν.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ : Δεν ξέρετε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν ξέρω γιατί τα γεγονότα ήταν τόσο αστραπιαία που είχαμε χάσει όλα τα στοιχεία.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ : Καλά, κύριε Νούσκα, από τις 15 έως τις 19 του μηνός εσείς σαν διοικητής δεν ξέρατε τι απώλειες είχατε σε άρματα σε αξιωματικούς, σε οπλίτες, σε πυρομαχικά;

ΜΑΡΤΥΣ : Κοιτάξτε, σε προσωπικό δεν νομίζω ότι υπήρχαν. Αυτά δεν αναφέρθηκαν αμέσως. Εν συνεχεία έγιναν τα πολεμικά ημερολόγια και εκεί είναι γραμμένα. Εγώ έφυγα στις 26 Αυγούστου, μετά το

4/2 ΠΑ Φ.Τ. 9.9.86

83

δεύτερο Αττίλα, σχεδόν από το χαράκωμα. Από ποιον να ζητήσεις
εξηγήσεις και να μάθεις πόσοι σκοτώθηκαν

(2ΓΡ)

(2 ΠΑ)

2/1 Γ.Ρ. Κ.Β. 9/9/1986

84

Δεν μπορούσαμε να ελέγξουμε. Αυτές οι απώλειες βγήκαν μετά, όταν ηρέμησαν τα πράγματα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε Νούσκα, στις 20 το βράδυ, αντιλαμβά-

νεσθε και σεις τον εθνικό αίνδυνο και σαν διοικητής πρέπει να προε-

~~+~~ τοιμάσετε τις μονάδες, είσασταν διοικητής ~~του πυροβολικού~~ στα τεθω-

ρακισμένα, . "Όλα αυτά είναι πράγματα τα οποία θα ξέρατε. Είχατε

αξιωματικούς είχατε επιτελείς, είχατε άρματα, ήταν κατεστραμένα

είχαν αποχή , δεν είχαν ;

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν μιλάτε για τα άρματα υπήρχαν άρματα, τα οποία είχαν πάθει φθορές , όχι από βολές αλλά από βλάβες, διότι ήταν πεπαλαιω- μένο το υλικό. Υπήρχαν απώλειες οι οποίες σφυγα-σιγά απεκατεστά- θησαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αυτό το σύνολο των αξιωματικών που υπη- ρετούσαν στην Κύπρο, τι ήταν οι αξιωματικοί αυδί¹⁹, φίμακαριακοί , αντεμακαριακοί ; Και ποιά ήταν η συμπεριφορά των αξιωματικών στην Κύπρο. Και όταν λέω συμπεριφορά, κύριε Νούσκα, στη λέσχη π.χ. όταν μαζεύονται οι αξιωματικοί, εκεί συζητανέ πολλά πράγματα.

Το ιλίγμα που επικρατούσε στους αξιωματικούς στην Κύπρο ποιό ήταν;

Από τους αξιωματικούς.

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να σας πω;

2/2 Γ.Ρ. K.B. 9/9/1986

85

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δεν θα μου πείτε. Να σας ρωτήσω κάτι που λέει ο κάποιος συναδελφός σας για να μου εκτιμήσετε αυτό που λέει.

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε, γινόντουσαν συζητήσεις διάφορες, ότι έγινε το τάδε επεισόδιο εκεί, το τάδε επεισόδιο εδώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δεν αναφέρομαι σ' αυτά κύριε Νούσια. Το γ κύριο Κούρτη Γεώργιο τον ξέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: "Ήταν στην ΚΥΠ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στην ΚΥΠ. 'Όταν ο κύριος Κούρτης λέει : "η ανάμειξη των εν Κύπρω Ελλήνων αξιωματικών είς την πολιτική ήτο λίαν εμφανής, προκλητική και επιζημία, το μείζον μέρος του- των ήταν αντιμακαριακοί ". Πώς το εκτιμάτε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Κούρτης έκανε τις εκτιμήσεις του. 'Ήταν στην ΚΥΠ και είχε πληροφορίες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Εσείς πώς το εκτιμάτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Υπήρχαν. Υπήρχαν αξιωματικοί οι οποίοι είχαν κατά του Μακαρίου. Δεν μπορώ να το αρνηθώ αυτό το πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Υπήρχαν αξιωματικοί αλλά αν ήταν η πλειοψηφία ή η μειοψηφία των αξιωματικών.

αγ

3/2 Γ.Ρ. Κ.Β. 9/9/1986

86

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλλον η πλειοψηφία πρέπει να ήταν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αναφερθήκατε σ' αυτές τις επιστολές τις ανώνυμες, που ελάμβαναν οι αξιωματικοί και που ελάβατε και σείς.

Τώρα πιστεύετε κύριε Νούσκα, μετά από τόσα χρόνια, ότι αυτές οι επιστολές ήταν από Μακαριακούς για το μέσος που τρέφαν προς τους έλληνες αξιωματικούς ή ήταν και αυτό σε κάποιο άλλο σχέδιο, από κάποια άλλη πλευρά και στέλναν αυτές τις επιστολές.

ΜΑΡΤΥΣ: Το ιλίμα _____ είχε δημιουργηθεί, αφ' ενός μεν από τις εφημερίδες, και αφ' ετέρου^{ρι} από τις επιστολές, τις οποίες μας έστελναν, Νομίζω ότι κάποιος τις διοχέτευε. Τώρα, εάν τις διοχέτευε το πραξικόπημα για να το εκδηλώσει, δεν το αποκλείω αυτό το πράγμα. Εάν τώρα ήταν και από την άλλη πλευρά και αυτό δεν το αποκλείω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στα στρατόπεδα των μονάδων των δικών σας κύριε Νούσκα, υπήρχαν φωτογραφίες του Γρίβα;

ΜΑΡΤΥΣ: Του Γρίβα; Δεν μπορώ να θυμηθώ εάν υπήρχαν. Πάντως του Μακαρίου υπήρχαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Του Μακαρίου υπήρχαν, εάν υπήρχαν του Γρίβα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορούσαν να υπάρχουν του Γρίβα, διότι πως θα ήταν στο

αγ

4/2 Γ.Ρ. K.B. 9/9/1986

8/9

στρατόπεδο, όταν ερχόταν η Κυπριακή Κυβέρνηση και έκανε κάθε τόσο επισκέψεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Τώρα φάινεται δεν ζούσατε εσείς εκεί ηύριε Νούσια.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Τις βάζατε και τις βγάζατε τις φωτογραφίες.

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ' αρχήν εγώ ήμουν σε ένα επιτελείο, δεν ήμουν σε μονάδα.

Οσάκις πήγαινα σε μονάδα, δεν εύρισκα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Ο ηύριος Παπανωνσταντίνου έχει το λόγο.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Κύριε Νούσια, εδώ η Επιτροπή συγκεντρώνεται σε δύο ουρίως βασικά θέματα. Το ένα είναι το πραξικόπημα, το δεύτερο είναι η απόβαση. Απ' ότι είπατε, θα ιδευόσαστε να συγκεντρώσετε τα "συγκροτηματάκια", όπως τα αναφέρατε, και δεν τα καταφέρνατε. Η εντύπωση που σας δίνεται, είναι ότι δεν τα καταφέρνατε διότι έτσι αποφάσισαν εκείνοι που ήταν πιό πάνω από σάς. Και αυτά τα "συγκροτηματάκια" απέβλεπαν περισσότερο στην καταστολή τυχόν αντιπραξικοπήματος, στην αντίδραση των μακαριακών και πολύ λιγότερο στην αντιμετώπιση απόβασης των Τούρκων.

(2N)

2ΓΡ (Κ.Ο.) 9.9.86 N.M.

88

F ΜΑΡΤΥΣ: Στη Λευκωσία με την έναρξη του πραξικόπεμπτος και μέχρι
Διαγράφεται
μήλο () δεξιά
και λευκόνισμα
[εκρινηλα] τέρατος υπήρχαν ελεύθεροι σκοπευτές, στις ταράτσες, στα μπαλκόνια και στα παράθυρα δύο και πυροβολούσαν. Αυτός ήταν ο λόγος
F που ~~κρατήσατε~~ τα τμήματα σ' αυτές τις θέσεις.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Δηλαδή η γενεσία, ας το πούμε έτσι, είτε πολιτική, είτε στρατιωτική, στην Κύπρο εκείνη την εποχή είχε στο μυαλό της, πρώτα το πραξικόπημα και μετά την απόβαση των Τούρκων;

Είναι έτσι ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν έγινε η απόβαση μαζεύτηκαν τα πάντα.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Αφήστε την απόβαση. Το ενδεχόμενο ούτε της απόβασης υποτίθεται πως υπήρχε πάντοτε και γι' αυτό είσασταν εκεί. Η διασπορά των τμημάτων ακόμα και οι ελεύθεροι σκοπευτές ήταν για τυχόν απόκρουση τουρκικής απόβασης ή για το πραξικόπημα; Δηλαδή όλη η διάταξη ηστρατιωτική ήταν πραξικόπημα και όχι στρατιωτική απόβαση.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ετσι είναι.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Συνεπώς πρώτα είχαν στο μυαλό τους το πραξικόπημα και μετά την τουρκική απόβαση.

'Εχετε την εντύπωση πλήρους διάλυσης του στρατού μας εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

2/2 N.M. (Κ.Ο.) 9.9.86

89

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Οι υφιστάμενοί σας ενεργούν χωρίς να σας ειδοποιήσουν. Είναι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχω αντίρρηση. Έτσι είναι. Τα χάλια τα είδαμε την 20ή Ιουλίου που δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτε. Τότε φάνηκε η γύμνια μας. Τα τμήματα, άλλα έφυγαν προς Λεμεσό και Πάφο και άλλα έκαναν αστυνόμευση. Το έχω αναφέρει και στην έκθεση και είναι φανερό.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Και η τελευταία ερώτηση. Όλη η ηγεσία που υπήρχε εκεί, η ελληνική, τότε, στρατιωτική, πίστευε στην απόβαση των Τούρκων και προσπαθούσε να σας μεταδώσει την εντύπωση, μη φοβάσθε οι Τούρκοι δεν πρόκειται να επιτεθούν;

ΜΑΡΤΥΣ: Υπήρχε ένα τέτοιο πράγμα και συζητιόταν. Όμως δεν πιστεύω ότι υπάρχει αξιωματικός που να πίστευε ότι οι Τούρκοι θα αποβι- βασθούν και δεν θα λάβανε τα μέτρα του.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Δεν λέω αυτό. Επαναλαμβάνω λέγοντας ότι σας δημιουργούσαν την εντύπωση, μη στεναχωρίστε για τους Τούρκους. Αφείστε τα συγκροτηματάκια όπως είναι γιατί οι Τούρκοι δεν επεμβαί- νουν. Σεις όταν θέλετε να τα συγκεντρώσετε ασφαλώς το κάνετε για να αντιμετωπίσετε τους Τούρκους, 'Όταν λοιπόν σας έλεγαν αφείστε όπως είναι τα πράγματα, οι Τούρκοι δεν επεμβαίνουν, επ' αυτού τί

αγ

3/2 N.M (K.O.) 9.9.86

90

έχετε να πείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Έπισημα δεν άκουσα οάτι τέτοιο, 'Άλλοι μπορεί να το άκουσαν. Πάντως διεδίδετο ότι οι Τούρκοι έρχονται για άσκηση όπως και άλλοτε ήρθαν και επέστρεψαν.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: 'Ασκηση στους τουρκικούς θύλακες;

ΜΑΡΤΥΣ: Του τουρκικού στόλου.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Με τουρκικό στόλο και με Τούρκους αλεξιπτωτιστές;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν έπεσαν πλέον οι αλεξιπτωτιστές, ήταν αργά. 'Ηδη είχαν πλησιάσει στην Κυρήνεια και τότε η ινητοποιήθηκε η μηχανή. 'Όμως η μηχανή ρετάριζε.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Κύριε μάρτυς, αν δεν γινόταν το πραξικόπημα και παρά ταύτα οι Τούρκοι επιχειρούσαν απόβαση, θα είμαστε σε θέση να τους αποκρούσουμε;

ΜΑΡΤΥΣ: Είμασταν σε θέση στον πρώτο χρόνο. Οι δυνάμεις ήταν τετοιες που δεν είχαν αντοχή για παράταση. Το πρώτο και δεύτερο τμήμα θα μπορούσαμε να το αντιμετωπίσουμε και να το πετάξουμε στη θάλασσα. 'Όμως θα έπρεπε να είχαμε ήτανάποιτα σχετική αεροπορική κάλυψη, την οποία δεν είχαμε. Αλώνιζαν τα τούρκικα αεροπλάνα και δεν μπορούσαμε να ξεμυτίσουμε. Αυτό έγινε και στον πρώτο και στο δεύτερο Αττίλα, χωρίς καμία βοήθεια. (ΖΕΖ) *αυτ*

(N)

1/2 EZ ΦΚ 9.9.86

91

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Με τα τμήματα που είχαμε εκεί – εγώ επαναλαμβάνω – ναι με την ιατάλληλη, ανάλογη διάταξη εάν το πρώτο κύμα είχε αποκρούσθει, θα μπορούσαμε...

ΜΑΡΤΥΣ: Θα μπορούσαμε το πρώτο κύμα να το αποκρούσουμε. Είχαμε τις δυνατότητες.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Οπότε θα ήταν η απόβαση πλέον παρακινδυνευμένη.

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Θα είχε αποκρούσθει η απόβαση.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Υπήρχαν δυνατότητες σε πρώτο χρόνο.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Τίποτε άλλο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος Βαρβιτσιώτης, έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Παρατούματε, κύριε Πρόεδρε. Έχω καλυφθεί από άλλους συναδέλφους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος Παναγιωτόπουλος, έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μας δώσατε μια εικόνα πλήρους διαλύσεως εκεί του στρατού. Είναι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Όσον αφορά τα τεθωρακισμένα.

2/2 EZ ΦΚ 9.9.86

92

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θυμάμαι που είπατε κάτι, ότι ήταν πεπαλαιωμένα τα άρματα. Η παλαιότης δεν εγεννήθη την τελευταία στιγμή.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό ήταν ως πρόσχημα για να μη τα διώξουν από τη Λευκωσία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: 'Αρα δεν ήταν πεπαλαιωμένα.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν πεπαλαιωμένα. Διότι εάν δεν ήταν, θα μου έλεγαν να πάνε. 'Ήταν πεπαλαιωμένα, αλλά ήταν ικανά σε πρώτο χρόνο να βγάλουν εις πέρας μια επιχείρηση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Σε πρώτο χρόνο. Δεν έπρεπε να έχετε άρματα που να είναι και σε δεύτερο χρόνο ικανά;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε, εξαρτάται από τα ίδια. Διότι ήταν άρματα του Β' Παγκοσμίου, τα T34 και τα πήρε η Κύπρος από την Αίγυπτο. Χρησιμοποιήθηκαν στην Αίγυπτο και τα πήρε η Κύπρος. Δεν υπήρχαν καθόλου ανταλλακτικά και παιδευόμασταν να μπορέσουμε να τα θέσουμε σε λειτουργία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Η αισθηση η δική σας παρ' όλο που υπηρετούσατε στην Κύπρο, είναι ότι η ίδια διάλυση του στρατού, υπήρχε και στην Ελλάδα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν νομίζω. 'Όταν λέω διάλυση του στρατού, δεν εννοώ γενική Τα τμήματα τα οποία έλαβαν μέρος στο πραξικόπημα. 'Ήταν οι μοίρες καταδρομών, ήταν τα τεθωρακισμένα, ήταν η ΕΛΔΥΚ. Βέβαια τα τμήματα τα πεζοπόρα ανασυγκροτήθηκαν αμέσως *εγώ* δεν είχαν κανένα πρόβλημα.

3/2 EZ ΦΚ 9.9.86

93

Εκείνα που είχαν πρόβλημα, ήταν τα άρματα και τα τεθωρακισμένα.

Αυτά θέλουν χρόνο για να συγκροτηθούν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: 'Ενας προηγούμενος μάρτυς έδωσε την εντύπωση ότι δεν ^ηγίαν καλή σχέση μεταξύ των αξιωματικών και του λαού γενικά της Κύπρου. 'Ετσι είναι; Μας έδωσε την εντύπωση ότι υπήρχε μια εχθρική ατμόσφαιρα για τους αξιωματικούς.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν νομίζω. Εγώ είχα καλές σχέσεις με τους Κυπρίους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Προσωπικές;

ΜΑΡΤΥΣ: Και προσωπικές ασφαλώς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Τίποτε άλλο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος Πεπονής, έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: 'Όταν πήρατε την εντολή να κινηθείτε προς Πάφο, η εντολή ήταν να κάμψετε αντιστάσεις, ή ήταν ρητή να συλλάβετε το Μακάριο;

ΜΑΡΤΥΣ: Να αρθούν οι αντιστάσεις.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Περί Μακαρίου σας εδόθη εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Να σας διαβάσω επακριβώς, αν θέλετε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Εάν επιτρέπεται ο κύριος Πρόεδρος, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Βεβαίως ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ελεγε: "Προς άρσεν των εκεί υφεσταμένων αντιστάσεων".

4/2 EZ ΦΚ 9.9.86

94

Ακοιβώς το θυμάματι, γιατί το είχα σημειώσει κάπου και το αντέγραψα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Είχαν άλλες μονάδες την εντολή να συλλάβουν το Μακάριο, γιατί ήταν μικτό το συγκρότημα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μικτό ήταν. Όλα τα συγκροτηματάκια τα οποία έγιναν μέσα στη Λευκωσία, ήταν μικτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο αύριος Ράλλης, έχει το λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Κύριε μάρτυς, είπατε ότι ο αύριος Ντενίσης παραιτήθηκε όταν του πήραν τη διοίκηση. Ποιοί άλλοι αξιωματικοί στην Κύπρο παραιτήθηκαν, αφού τους πήραν τη διοίκηση, ή διελύθησαν οι μονάδες τους;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν άκουσα. Ποιός, ο κ. Ντενίσης;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Ο κ. Ντενίσης παραιτήθηκε γιατί του πήραν τη διοίκηση, είπατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ακοιβώς.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Αυτός δεν ήταν μυημένος στο πραξικόπημα.

ΜΑΡΤΥΣ: Καθόλου.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Διοικήσεις και διάλυση μονάδων στην Κύπρο έγιναν.

ΜΑΡΤΥΣ: Διάλυση των συγκεντρωμένων μονάδων. Των άλλων όχι.

5/2 EZ ΦΚ 9.9.86

95

Δεν μπορώ να πω ότι το πυροβόλικό διαλύθηκε. Ούτε μπορώ να πω ότι τα τάγματα τα οποία υπηρετούσαν στην Πάφο, Λεμεσός, Κυρήνεια, κλπ. ότι διαλύθηκαν. Να υπάρχει διαχωρισμός. Τα έχω διαχωρίσει.

(20)

(262)

1/20 A.M. 9-9-86

86

Δηλαδή, οταν λέμε υπάρχει διάλυση, σημαίνει ότι αυτά είχαν συγκροτήθει ορισμένα συγκροτήματα και ήταν ανήκανα να αναλάβουν την 20η του μηνός κάποια επιχείρηση. Εάν αυτά τα μαζεύαμε μετά 2-3 μέρες ήταν έτοιμα να .~~εκτελέσουν~~ επιχείρηση.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: ~~Μα~~ ήταν διαφορετικά την ερώτηση. Οταν ο υφιστάμενος, ο κατώτερος αξιωματικός από τον διοικητή, ' ήταν ενέργειες τέτοιες (δεν τις γνωρίζει ο διοικητής, δεν είναι αφαίρεση διοικήσεως;

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι κατά κάποιο τρόπο αφαίρεση διοικήσεως.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Και δεν παραιτήθη κανείς αξιωματικός;

ΜΑΡΤΥΣ: Πως να παραιτηθούμε, έτσι όπως έγιναν αστραπιαία τα πράγματα; Γιατί στην Ελλάδα παραιτήθηκαν πολλοί;

ΕΝΑΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Ντενίσης ήταν έφεδρος, δεν ήταν μόνιμος. Εγώ είχα οικογένεια, είχα υποχρεώσεις, δεν ~~κανέναν~~ ^{δικό} να με προστατεύσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Η νυρία Ακρίτα έχει το λόγο.

ΣΥΛΒΑ ΑΚΡΙΤΑ: Κύριε Πρόεδρε, παραιτούμε, διότι διαπιστώνω ότι στα σημαντικά σημεία ο νύριος μάρτυς δείχνει να μη γνωρίζει τα θέματα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Ο νύριος Βασιλειάδης έχει το

λόγο.

2/2 o A.M. 9-9-86

87

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Κύριε Νούσκα, είσαστε ο διευθυντής των

τεθωρακισμένων στο ΓΕΕΦ. Τα κύρια όπλα βεβαίως ήταν τα άρματα.

Μπορείτε να μου πείτε, στις 14 του μηνός, πριν από το πραξικόπημα

τι άρματα υπήρχαν πανω στο νησί; Μη μου πείτε μονάδα-μονάδα

πέστε μου, 30 T-34, 15M-47 κ.τ.ο

ΜΑΡΤΥΣ: Υπήρχαν τα T-34 μόνο και υπήρχαν 4 στην Αμόχωστο, 4 στην

Κυρήνεια, αυτά τα ήταν τα "σπασμένα" για τις διοικήσεις ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Συνολικά πέστε μου.

ΜΑΡΤΥΣ: Συνολικά ήταν γύρω στα 35.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ήταν 35 T-34. Και πόσα M 47;

ΜΑΡΤΥΣ: Κανένα M47, μόνο T-34 υπήρχαν μια επιλαρχία και από τα

τεθωρακισμένα τα μάρμον

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Αφήστε τα αυτά, δεν μας ενδιαφέρουν.

Στις 19 του μηνός το δράδυ, παραμονή εισβολής πόσα από τα 35 αυτά ήταν ετοιμοπόλεμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να ήταν τουλάχιστον το 90%. Τα άλλα είχαν υποστεί βλάβες μηχανικές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Επομένως, είχατε περίπου 28 έως 30.

ΜΑΡΤΥΣ: Είχαμε αρκετή δύναμη ιρούσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Εάν αυτά τα άρματα, τα 28 ή τα 30 είχαν συγκεντρωθεί στο προγεφύρωμα θα ήταν δυνατόν

2/2

3/20 A.M. 9-9-86

98

να το εξαλείψουν από την πρώτη νύχτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Αυτό το ανέφερα, ότι θα εκινούντο τη νύχτα

-έτσι προβλέπετο από τα σχέδια- και από το πρώτο φως θα έπεφταν

προς την Κυρήνεια για να άρουν το προγερύρωμα, αν είχε δημιουργηθεί.

Εάν δεν είχε δημιουργηθεί θα περιμέναμε να βγούν για να ορμήσουμε.

Ακριβώς έτσι επροβλέπετο στα σχέδια. Και υπήρχε αρκετό πυροβολικό,

το επαναλαμβάνω, που θα μπορούσε να κάνει φραγμό μπροστά να μας

βοηθήσει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Τελευταία ερώτηση: Αττίλας 2: Πόσα άρματα

συνολικώς ετοιμοπόλεμα στην έναρξη των επιχειρήσεων είχατε σ'όλη

την Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Τα 5 είχαν κατασταφεί στο Κιόνελι, περίπου 25 είχαμε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Είχατε 25 που να κινούνται και να μπορούν να

λάβουν μέρος στις επιχειρήσεις. Πόσα είχαν οι τούρκοι την ίδια

στιγμή;

ΜΑΡΤΥΣ: Οι Τούρκοι είχαν κατεβάσει πάρα πολλά άρματα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Έναν αριθμό προσεγγίστικο.

ΜΑΡΤΥΣ: Γύρω στα 100 και πλέον. Κατά εκτίμηση προσωπική, βέβαια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο νύριος Γιατράκος έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Κύριε μάρτυς, προηγούμενοι μάρτυρες μας

6υάδειφοι 601

—4/20——A.M.——9-9-86

99

είπαν οτι ήταν διάχυτη εντύπωση στην Κύπρο, ιδιαίτερα μεταξύ των αξιωματικών, οτι εάν συνέβαινε κάτι από πλευράς ελλήνων αν θελετε, επέκειτο η απόβαση του Τούρκων. Είχατε ακούσει σεις τίποτα σχετικό;

λ(σ)

20

1/2 σ. (Κ.Κ) 9-9-1986

100

ΜΑΡΤΥΣ: Συγκεχυμένα πράγματα, όχι επίσημα και ακριβή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Τί εννοείτε συγκεχυμένα πράγματα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ακουγα ότι είχε ξεκινήσει η αρμάδα η Τουρκική από απέναντι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Δεν αναφέρομαι ακριβώς στην ημέρα της αποβάσεως ή μία ημέρα πριν, αλλά πριν το πραξικόπημα, κατά την περίοδο

που υπηρετούσατε σεις εκεί. Δεν είχατε ακούσει τίποτε για κάτι τέτοιο

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα ακούσει τίποτε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Ευχαριστώ, τίποτα άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο νύριος Παγορόπουλος έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυς, ήθελα να μου πείτε το εξής:

Επειδή ~~χίσθε~~ των τεθωρακισμένων και 'ήσαστε ο Διοικητής, την ημέρα που έγινε το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου κινήθηκαν και άρματα, όπως μας είπατε. Πέστε μου σας παρακαλώ, αυτή η επιχείρηση γνωρίζετε σεις πώς διεξήχθη;

ΜΑΡΤΥΣ: Την επιχείρηση δεν την γνωρίζω, διότι δεν συμμετείχα κατ' αρχήν και την οργανώσανε κατά τέτοιο τρόπο που δεν πήρα ~~ή~~ δήση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Σύμφωνοι, ωραία για την οργάνωση. Έγινε η επιχείρηση, ξεκίνησε ο κ. Κοριό τζελος, που όπως είπατε αυτός είχε πάρει άρματα και έκανε αυτή την επιχείρηση. Στη συνέχεια αφού τελείωσε η

2/2 σ. (Κ.Κ) 9-9-1986

101

επιχείρηση πόσα άρματα πήραν μέρος, σταμάτησε κανένα στο δρόμο, πώς μεταφέρθηκαν οι δυνάμεις του κ. Κομπόκη με τεθωρακισμένα μεταφέρθηκαν κ.λ.π, αυτά δεν τα μάθατε; 'Έχετε την καλοσύνη να μας περιγράψετε πώς έγινε η επιχείρηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε, δεν ασχολήθηκα καθόλου μ' αυτό το πράγμα, λέω την πραγματική αλήθεια. 'Ημουν τόσο στενοχωρημένος, που ούτε εκ περιεργείας δεν πήγα να δω τί πάντα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν ρωτήσατε ούτε εκ περιεργείας.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν εδόθη ο χρόνος, διότι είμαστε σκόρπια. Άλλού ήταν αυτοί και αλλού ήμουν εγώ,

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Με συγχωρείτε, κύριε Μάρτυς, γιατί μου κάνει λιγάκι εντύπωση αυτό. Αυτή τη στιγμή ήσαστε ο Διοικητής των τεθωρακισμένων. Μία μονάδα δική σας με τον κ. Κορκότζελο κινήθηκε. Είπατε ότι ορισμένα άρματα ή τεθωρακισμένα υπέστησαν τεχνικές βλάβες από πυρά. Αυτά τα πράγματα, εφόσον ήσαστε ο Διοικητής των τεθωρακισμένων, δεν

πρέπει να τα γνωρίζατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας ανέφερα ότι τα εγνώριζα. F^1 F^2

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Σας ρωτώ αυτή τη στιγμή, πόσα άρματα είχε ο

Κορκότζελος που πήγε κάτω, δταν πήγε στο Προεδρικό Μέγαρο;

3/2 σ (Κ.Κ) 9-9-1986

102

ΜΑΡΤΥΣ: Πόσα είχε μαζί του, με το συγκρότημα;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω πόσα είχε. Είχε 2, είχε 4 άρματα, είχε 2 τεθωρακισμένα; Εκείνο που ξέρω είναι ότι είχε άρματα, είχε τεθωρακισμένα, είχε και πεζικό από την μοίρα Καταδρομών.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτό δεν σας έκανε ούτε καν περιέργεια να το συζητήσετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μου εδόθη ο χρόνος να τα διερευνήσω, διότι μπλέξαμε στο ΑΤΤΙΛΑ 1.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Με συγχωρείτε, αλλά στον ΑΤΤΙΛΑ 1 μπλέξατε μετά 4 μέρες.

Το βράδυ της 15ης που έγινε όλη αυτή η ιστορία, δεν ρωτήσατε, δεν καλέσατε τον Κορκό τζελο να του πείτε, τι δυνατότητες έχει, πια η μονάδα, ποιά ετοιμότητα για οτιδήποτε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν τον κάλεσα καθόλου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μάλιστα.

Και μια δεύτερη ερώτηση. Είπατε ότι οι δυνάμεις τις οποίες είχε το ΓΕΕΦ στην Κύπρο ήταν ικανές να αποκρούσουν την πρώτη και τη δεύτερη εισβολή, αλλά δεν μπορούσαν να προχωρήσουν χωρίς να υπήρχε βοήθεια,

4/2 σ (Κ.Κ) 9-9-1986

103

είτε από αέρα είπατε, είτε ασφαλώς και από θάλασσα, έτσι δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μαλιστα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πέστε μου παρακαλώ. Στα σχέδια τα οποία είπατε ότι είχατε και σεις προεβλέπετο αυτή η βοήθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Βοήθεια δεν προεβλέπετο, αλλά υπήρχε εκεί ένα σχετικό, που το λέγανε, βέβαια δεν υπήρχε στα σχέδια, ότι η ταυτόχρονος απόβαση στη Κύπρο έχει και ταυτόχρονη επίθεση στον Εβρο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Άλλο ο αντιπερισπασμός. Μιλώ για την βοήθεια η οποία θα εδίδετο-εάν προεβλέπετο-από την Ελλάδα, στα τμήματα τα μαχόμενα τα δικά σας. Δηλαδή αεροπλάνα προεβλέπετο ότι θα έρθουν;

ΜΑΡΤΥΣ: Στα σχέδια δεν προεβλέπετο, αλλά απ' ότι λέγανε.....

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυς, με συγχωρείτε, πιθανόν ορισμένα πράγματα να μή γράφονται σε σχέδια γιατί μπορεί να πέσει στα χέρια του εχθρού το σχέδιο ι.λ.π. Εσείς όταν είσαστε έτοιμοι να αποκρούσετε κάτι, κάνατε τις ασκήσεις σας, κάνατε τις μελέτες σας, δεν

ξέρω πώς τα κάνετε εσείς οι στρατιωτικοί αυτά τα πράγματα, μέσα σ' αυτά υπολογίζατε την βοήθεια της Ελλάδος;

2H

2σ

1/2ΗΓ

Β.Π. 9.9.86

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

104

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν την υπολογίζατε. Δεν προεβλέπετο, πουθενά.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω εάν προεβλέπετο και δεν μας το είχαν πει.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ποιός δεν σας το είχε πεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μας είπαν από το ΓΕΕΦ, ότι επροεβλέπετο κάτι τέτοιο.

Εκείνο που μας είπαν ήταν ότι υπήρχε αντιπερισπασμός στον Έβρο. Θα γίνει κάτι από εκεί.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτό έλεγε το ΓΕΕΦ.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό ελέγετο στις εκάστοτε συσκέψεις που γινόταν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Να σας ρωτήσω ακόμη το εξής: Έχετε ακούσει, ότι ξεκίνησε κάποια στιγμή από δω μια κάποια βοήθεια προς τα κάτω, αεροπορική ηλπι;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το ακούσαμε στην Κύπρο. Μάλιστα μας είπαν ότι ξεκίνησαν τα αεροπλάνα και έρχονται.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ποιός σας το είπε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μας το είπαν από το ΓΕΕΦ. Ότι δηλαδή έρχονται τα αεροπλάνα. και αεροπλάνα δεν ήρθαν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Για ναυτική βοήθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Για ναυτική βοήθεια δεν ακούσαμε. Άλλα για αεροπορική βοήθεια ακούσαμε και την περιμέναμε. Όμως αεροπλάνα δεν φάνηκαν ποτέ.

2/2ΗΓ

B.Π.

9.9.86

105

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μάθατε γιατί δεν ήρθαν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.'

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν έχω καμία άλλη ερώτηση, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος Παπαληγούρας, έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Κύριε μάρτυς, αν επιχειρούσε κάποιος να γράψει ιστορία μετά από 50 χρόνια, πώς θα συνόψιζε; Πολεμήσαμε στην Κύπρο; Οι ελληνοκυπριακές δυνάμεις πολέμησαν στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε να δείτε. 'Ότι πολεμήσαμε, πολεμήσαμε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Πόσοι ήσαν οι νεκροί και πόσοι οι τραυματίες,

κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να είναι αρκετοί.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Βγάλτε αυτούς που σκοτώθηκαν στο πραξικόπημα.

Μιλάω για τον Αττίλα Ι και για τον Αττίλα ΙΙ.

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι αρκετοί οι νεκροί.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Πόσοι;

ΜΑΡΤΥΣ: Τον αριθμό δεν μπορώ να τον ξέρω. Δεν βγήκαν στοιχεία.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Δηλαδή είναι της τάξεως των δεκάδων; 'Όμως,

στην Κύπρο, ήσασταν ασφαλώς θα ξέρετε. 'Ησασταν/διοικητής σημαντικότατης μονάδας. Μιλάμε

λοιπόν για δεκάδες, μιλάμε για εκατοντάδες; Πέστε μου παρακαλώ την

τάξη του μεγέθους.

3/2ΗΓΒ.Π.9.9.86106

ΜΑΡΤΥΣ: Τα διηνά μου τμήματα δεν είχαν απώλειες. Είχαν ελάχιστες.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: 'Όμως θα πληροφορηθήκατε, κύριε Νούσκα. Δεν ζητάω να μου πείτε 147. Ζητώ να μου πείτε. Μιλάμε περίπου για 100 νεκρούς, μιλάμε για 1.000 νεκρούς; Για πόσους μιλάμε;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε να δείτε. Δεν μπορώ να καθορίσω τον αριθμό, διότι δεν τον ξέρουμε. Τι να σας πω;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Ούτε διερωτήθητε έκτοτε, να πληροφορηθείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπήρχε ο χρόνος να μάθουμε, γιατί έφυγα στις 26 Αυγούστου από εκεί και ο πόλεμος ακόμη συνεχιζόταν. Από το χαράκωμα έφυγα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: 'Άλλοι μάρτυρες, οι οποίοι μπόρεσαν /να δώσουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης στην Κύπρο απ' αυτή που καταφέρατε εσείς να δώσετε, εντόπισαν τους λόγους για τους οποίους έγινε με τέτοια ευχέρεια η αποβίβαση των τουρκικών δυνάμεων στην Κύπρο, αφ' ενός στο ότι ήταν αντικείμενη λίγες οι δυνάμεις μας, αφ' ετέρου - αυτό το αναφέρατε και σεις - στο ότι το υλικό ήταν πεπαλαιομένο. 'Άλλοι ενετόπισαν σαν σημαντικό λόγο το γεγονός ότι δεν ήλθαν ενισχύσεις από την Ελλάδα έγκαιρα, καθόλου μάλιστα. 'Άλλοι μίλησαν για διάλυση της ιεραρχίας.

Ακόμα αναφέρεται από ιάποιους άλλους σαν σημαντικός λόγος, ο εφησυχασμός μέχρι την τελευταία ώρα, ότι δεν επρόκειτο πράγματι να επισυμβεί η τουρκική απόβαση. Από όλους αυτούς τους παράγοντες - και ασφαλώς έχω παραλείψει

4/2ΗΓ

Β.Π.

9.9.86

108

και μερικούς - παρακαλώ εσείς να μας εξηγήσετε, κατά τη δική σας γνώμη, σε τι οφείλεται η διάλυσή μας στη Κύπρο; Θέλω να τεραφχύσετε, όχι μόνο αυτούς τους λόγους, αλλά και οποιουσδήποτε άλλους εσείς τους θεωρείτε χρήσιμους.

ΜΑΡΤΥΣ: Οι λόγοι είναι το πραξικόπημα το οποίο έγινε. Αυτός είναι ο βασικότερος λόγος που τα τμήματα δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στην εισβολή.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Δεν μου εξηγείτε. Τι συνέβη με το πραξικόπημα και δεν μπόρεσαν οι δυνάμεις μας να αποκρούσουν και να ρίξουν τους Τούρκους στη θάλασσα;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας εξήγησα. Τα τεθωρακισμένα τα οποία είχαν αποστολή να άρουν το προγεφύρωμα, δεν ήταν σε θέση να πάνε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Μα είπατε ότι είχατε τουλάχιστον το 90% των αρμάτων σε λειτουργία.

ΜΑΡΤΥΣ: Πότε το είχαμε όμως; Πότε μαζεύτηκαν τα άρματα; Εδόθη η εντολή στις 7 η ώρα το πρωΐ της 20ης του μηνός, με την εισβολή.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Αν καταλαβαίνω καλά, ο πρώτος λόγος που επικαλείσθε εσείς είναι ότι το υλικό δεν ήταν σε λειτουργία. Ορθώς; Ήταν σε κακό χάλι το στρατιωτικό υλικό.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήταν σε κακό χάλι το στρατιωτικό υλικό. Το στρατιωτικό

υλικό ήταν πεπαλαιωμένο. Δεν είχαν ικανότητες τόσες, όσες θα είχαν τα

αγ

5/2ΗΓ

Β.Π.

9.9.86

και νούργια.

108

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Εν πάσῃ περιπτώσει ήταν πεπαλαιομένο και σκορπισμένο.

ΜΑΡΤΥΣ: Πράγματι ήταν διασκορπισμένο και δεν μαζεύτηκε εγκαίρως να συντηρηθεί και να ενταχθεί στα οργανικά τμήματα ώστε να είναι ικανό να ξεκινήσει και να πάει στην αποστολή του. Αυτός ήταν ο βασικός λόγος που δεν μπόρεσε το τμήμα αυτό να πάει και να άρει το προγεφύρωμα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Αυτός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

Και ένας άλλος λόγος - ίσως δεν το συζητήσαμε αυτό το πράγμα- είναι ότι κατόπιν αυτού του πράγματος, ετροποποιήθη το σχέδιο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Εάν αυτό το υλικό ήταν πιο καινουργές, δεν είχε υποστεί κανένα αλονισμό^{/το} ήθικό των ελληνοκυπριακών δυνάμεων;

Εσείς μας διηγηθήκατε ότι είχε ανατραπεί η ιεραρχία, ότι οι δύο υφιστάμενοί σας στην ουσία σας έδεσαν. Μετά από μια, δυο, τρεις ημέρες- δηλαδή μιλάω ακόμα για το μεσοδιάστημα, μεταξύ πραξικοπήματος και

Αττίλα Ι- αποκαταστάθηκε η ιεραρχία; Δηλαδή εσείς είχατε το αίσθημα ότι εξακολουθείτε να παίζετε τον ρόλο σας, ή ήσαν πλέον στην

ουσία διοικηταί ο κύριος Κοριότζελος και ο κύριος Λαμπρινός;

Είχατε παροπλισθεί προσωπικά εσείς;

6/ 2ΗΓ Β.Π. 9.9.86

109

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Όμως κοιτάξτε να δείτε. Η ιεραρχία είχε αρχίσει κανονικώς να επανέρχεται μετά το πραξικόπημα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Προ του πραξικοπήματος θεωρείτε ότι η ιεραρχία λειτουργούσε άψογα;

ΜΑΡΤΥΣ: Λειτουργούσε. Πάντως δεν είχα κανένα παράπονο από τους διοικητάς μου και από τους τρεις.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Το θέμα δεν είναι αν είχατε εσείς παράπονα από τους διοικητάς σας. Το θέμα είναι αν έχετε από τους υφισταμένους σας, οι οποίοι θα σας ήλεγχαν, φαντάζομαι.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπήρχε τέτοιο πράγμα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Ούτε θεωρείτε ότι ήταν σημαντικός λόγος για τον οποίο δεν καταφέραμε να αποκρούσουμε την τουρκική εισβολή, το γεγονός ότι υπήρχε σημαντική διάσταση μεταξύ...

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Διάσταση μεταξύ ποίου, κύριε μάρτυς;

Μου απαντάτε πριν τελειώσω.

ΜΑΡΤΥΣ: Διάσταση μεταξύ των αξιωματικών; Δεν υπήρχε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Δεν ερωτώ αυτό. Διάσταση μεταξύ των ελλήνων αξιωματικών αφ' ενός, των χουντικών αξιωματικών που κατά τεκμήριον ήσαν χουντικοί οι εν Κύπρω, οι περισσότεροι τουλάχιστον-και του υποριακού λαού. Αν δηλαδή είχαμε, εγώ θα έλεγα καλλίτερα άρματα απ' αυτά που

7 /2ΗΓ

Β.Π.

9.9.86

110

είπατε, όχι απλώς πιο και νουργή, καλλίτερου τύπου M47, θα μπορούσαμε απλώς και μόνο εξ αυτού του λόγου να αποκρούσουμε δηλαδή τους Τούρκους;

ΜΑΡΤΥΣ: Και με αυτά που είχαμε θα μπορούσαμε να αποκρούσουμε εις πρώτην φάσην τους Τούρκους. Και με τα M47 ακόμη πιο καλλίτερα. Άλλα σας εξήγησα τους λόγους για τους οποίους ετροποιήθησαν τα σχέδια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος) Ο νύριος Ζερβός έχει το λόγο.

2AK

(H)

AK 1/2) XM) 9.9.1986

111

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Κύριε μάρτυς από την ερώτηση που σας είχε κάνει προγενέστερα ο Πρόεδρος μας ανεπλήφθηκα δτι δεν είχατε γνώση δτι υπήρχανε 2 διακειμένα σχέδια. Κατ αρχήν η διαπίστωσή μου αυτή είναι πραγματική ή δχι, ^{Γιατί} αυτήν την εντύπωση μου δώσατε, δτι υπήρχανε 2 σχέδια διαφορετικά, ανάλογα με την περίπτωση. Και μάλιστα σας είχε διευκρινίσει ο κύριος Πρόεδρος, δτι η μία περίπτωση ήταν αν εμείς είχαμε την πρωτοβουλία και ξεκινούσαμε την δλη ενέργεια. Και ~~η~~ άλλη, εφ δύον οι Τούρκοι θα είχαν την πρωτοβουλία, δπως τελικά εκείνοι την είχαν, με την διεξαγωγή της ~~αποβάσεως~~.

Μου εδώσατε την εντύπωση με τις απαντήσεις σας, δτι δεν γνωρίζατε πως υπήρχαν δύο διακειμένα σχέδια. Είναι πράγματι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Τα σχέδια ήταν για την Κυρήνεια και για την Αμύδρωστο.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Τα σχέδια ήταν το μεν ένα για την αντιμετώπιση της αποβιβάσεως και το άλλο για την αντιμετώπιση των θηλάνων.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν συνυφασμένα ^{το} ένα σχέδιο ...

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ¹ Ήταν δύο περιπτώσεις.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν οι δύο περιπτώσεις σε ένα σχέδιο. Δηλαδή την ώρα που θα πηγάνιαμε για άρση του προγεφυρώματος τα άλλα τμήματα θα έναναν την ~~άρση~~ των θηλάνων.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Έγα σχέδιο, ^{Ογκός} άλλη διέκρινε δύο περιπτώσεις που στην

2/2 ΑΚ (ΧΜ) 9.9.1986

112

κάθε μία θα διετέθετο αλλού η δύναμη των ελληνικών δυνάμεων.
δεν

Αν δηλαδή ήταν απόβαση/θα πηγαίναμε στους θηλαιες να σπαταλήσουμε πας δυνάμεις μας εκεί, αλλά θα πηγαίναμε στην παραλία για να αντιμετωπίσουμε την απόβαση, όπως και αντιστρόφως. Εάν επρόκειτο για δική μας πρωτοβουλία να παθαρίσουμε την δλη ιατρόσταση εκεί, βεβαίως η πρώτη μας ιδηγηση θα ήταν οι δυνάμεις να αφιερωθούν για το ξεναθρώσμα των θηλαιών.

Εσείς απ' δτι είπατε μέχρι τώρα, δεν έχετε αντιληφθεί δτι υπήρχαν δύο διαφορετικά σχέδια, ασκετα αν στο ίδιο σχέδιο, αποπλευράς τέτλου, ήταν ένα, αλλά μέσα διέκρινε δύο ξεχωριστές περιπτώσεις.

ΜΑΡΤΥΣ: Τα σχέδια που είχα εγώ αυτό προέβλεπε. Να ιινή θώ τη νύχτα πρός Κυρήνεια και να διαθέσω δρισμένα τμήματα δια άρση^{των} λάκων. Ένα σχέδιο ήταν με δύο περιπτώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ(Παυσανίας Ζακολίκος) Κύριε μάφτυς, ο κύριος Βουλευτής
Αν^{την} ως ρωτήθησε γνώστης δτι υπήρχαν δύο σχέδια ΣΑΚ1 -ΑΦΡΟΔΙΤΗ και ΣΑΚ - ΑΦΡΟΔΙΤΗ 2, με τον εξής διαφωτισμό. Τον μεν ένα σχέδιο ήταν αν την πρωτοβουλία την είχαν οι Τούρκοι, δπως είναι η απόβαση και το δεύτερο σχέδιο αν την είχαμε εμείς δηλαδή αν αποφασίζαμε εμείς να βγάλουμε τους θηλαιες. Το ξέρατε εσείς αυτόν τον διαχωρισμό;

Αγ

ΑΚ 3/2 (ΧΜ) 9.9.1986

113

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να είναι έτσι, αλλά δεν το θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολένος): Όταν ήθελατε ειπαίδευση των μονάδων σας δεν τους ειπαίδευατε σε δύο δεδομένα; Ή δεχόμαστε επίθεση ή ήθελουμε επίθεση; Δεν το ήθελατε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήθελαμε ειπαίδευση απλώς αναγνωρίσεις ήθελαμε προς διάφορες κατευθύνσεις.

Μήπως -
ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. (Σπειδή είπατε δτι με την διάλυση που επήλθε μετά το πραξικό πημα ήταν τον διασκορπισμό των αρμάτων ήταν τεθωρακισμένων-

μήπως λόγω αδυναμίας ήταν αντιμετωπισθεί η αποβίβαση, άλλαξαν το σχέδιο ήταν εφήρμοσαν το μη κατάλληλο για την περίπτωση; Δηλαδή η ήταν προσπάθεια ^{ήταν} σταφεί προς τους θήλακες ήταν δχτι προς τις αυτές για απόκρουση της αποβιβάσεως;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, ήσας 7 ή ώρα διέταξαν να ινηθεί το μηχανοκίνητο τάγμα ήταν να πάει να πιάσει επί του Πενταδάκτυου την διάβαση Πανάγρα, ήταν διετέθη μάλιστα ήταν ένας ουλαμδς αρμάτων με το τάγμα, υπό διοίκηση σημαντικής ήταν η έστειλαν ήταν η πόλη ταγματάρχη από το τρίτο επιτελικό να συντονίσει την ήνηση, γιατί ο ουλαμδς ήταν στέρησε. Ήταν η σε μετά από δύο ώρες. Γιατί ενώ το τάγμα ήταν έτοιμο ήταν έφυγε ο ουλαμδς, ώσπου να συγκεντρωθούν τα τμήματα από διάφορα σημεία ήταν να συνέρθεται, ήρχησε 2-3 ώρες.

(Σ)

(2 ΑΚ)

1/2Σ Ε.Γ. 9/9/86

114

Δηλαδή το σχέδιο ετροποποιήθη, κατά κάποιο τρόπο εφηρμόσθη, αλλά δεν πρόλαβε να φθάσει το τημήμα αυτό στον προορισμό του διετινες εβλήθη καθ'οδόν.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Δηλαδή ετροποποιήθη ως πρός την μείωση των μονάδων που εστρέφοντο προς το προγεφύρωμα.

ΜΑΡΤΥΣ: Ακριβώς. 'Ενα τάγμα δεν έφτανε. Θα πήγαινε να πιάσει την διάβαση Τανάγρας Πενταδακτύλου και εκεί θα έπαιρνε άλλες εντολές. Δεν ξέρω τι εντολές θα του έδιναν. Δεν πρόλαβε να πάει εκεί πάνω το τάγμα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ : Εντάξει.

Η δεύτερη και τελευταία ερώτησή μου είναι πως χαρακτηρίζετε όλα αυτά τα διατρέξαντα στην Κύπρο. Θεωρείτε ότι ήταν προδοσία; Πως χαρακτηρίζετε όλα αυτά τα γεγονότα που διέλυσαν τις Ενοπλες Δυνάμεις εκεί με αποτέλεσμα την αδυναμία να αποκρουστεί η αποβατική δύναμη των Τούρκων πράγμα το οποίο ήταν εφικτό με τις υπάρχουσες δυνάμεις τότε στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ: Πάντως η ενέργεια δλη αυτή του πραξικοπήματος ήταν έγκλημα για μένα και από εκεί και πέρα βγαίνουν όλα τα άλλα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ) Ο κ. Περράκης παρακαλώ έχει τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Πόσοι άλλοι είναι κ. Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κανείς άλλος. Ο τελευταίος είναι.

2/2Σ_Ε.Γ._9/9/86

115

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε μάρτυρα μία ερώτηση ήθελα γιατί εγώ τουλάχιστο δεν το κατάλαβα καλά, δεν ξέρω οι κ. συνάδελφοι.

Σεις σαν διοικητής, δόσο καιρό είχατε πρίν ^{ξέρατε} τι σχέδια θα εφαρμόσετε σε μία περίπτωση που επιτίθεντο οι Τούρκοι. Και κατά δεύτερο λόγο σαν ηγήτορας ενός τμήματος έχετε και τις πρωτοβουλίες σας ανάλογα με την περίπτωση να ένεργήσετε. Αυτό που θέλω να ξεκαθαρίσω, να ξεκαθαρίσετε εσείς δηλαδή είναι ενεργήσατε με βάση τα σχέδια που υπήρχαν και με την ενδεχόμενη πρωτοβουλία σας την συγκεκριμένη στιγμή ή κάποιος σας είπε μην το κάνεις αυτό και δεν το κάνατε που έπρεπε να το κάνετε για να αποκρούσετε; Εκεί θέλω, δηλαδή είχατε την ευθύνη εν πάσῃ περιπτώση σαν διοικητής να κάνετε αυτό που έπρεπε με βάση τα σχέδια, με βάση την πρωτοβουλία σας ή κάποιος σας είπε όχι μην το κάνετε αυτό και για τί;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε να δείτε. Εφ' όσον εγώ δεν μπόρεσα να συγκεντρώσω τα τμήματα και τα τμήματα βρισκόντουσαν εκεί που βρισκόντουσαν δηλαδή από το πραξικόπημα, και έκαναν καθήκοντα αστυνομέύσεως από κει και πέρα δεν ήταν δυνατό να εφαρμοσθεί κανένα σχέδιο, αλλά στις 7^ηώρα πήρε εντολή το μηχανοκίνητο τάγμα να κινηθεί και να πάει που είπα προηγουμένως να πιάσει τον Πενταδάκτυλο. Ήταν μία τροποποιήση του σχεδίου.

3/25_Ε.Γ._9/9/86

116

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κοιτάξτε εγώ δεν αναφέρομακ τόσο στα σχέδια, ήταν μία κατάσταση όποια ήταν και τροποποιήθηκε το σχέδιο όπως τροποποιήθηκε.

Εσείς με την ευθύνη που είχατε σαν διοικητής αφεθήκατε - να το πώ έτσι - να ενεργήσετε όπως νομίζετε; Δηλαδή θέλατε κάποια στιγμή να επιτεθείτε σε κάποιους που έτσι νομίζατε ή κάποιουςας είπαν μην επιτεθείτε;

Αυτό θέλω να βγάλω και όχι πως ήταν το σχέδιο.

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε να δείτε με τί δυνάμεις επήγαινα. Ήθελα να πάω να αποκαταστήσω την κατάσταση αυτή που είχε δημιουργηθεί με τα τμήματα αν τα είχαμε. Και μάλιστα υπήρχε τέτοιος ενθουσιασμός από πλευράς Κυπρίων την 20ή του μηνός που ήταν ανευ προηγουμένου. Ενθουσιασμός υπήρχε το ηθικό το οποίο είχε πέσει είχε ανέβει πάρα πολύ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Στον δεύτερο Αττίλα πλέον.

ΜΑΡΤΥΣ: Στον πρώτο Αττίλα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Α, στον πρώτο Αττίλα.

ΜΑΡΤΥΣ: Το πρωΐ υπήρχε τέτοιος ενθουσιασμός που μάλιστα εφώναζαν να καθαρίσουμε την κατάσταση μια και καλή τώρα με τους Τούρκους. Πλήν όμως δεν υπήρχαν τα μέσα αυτά τα οποία έπρεπε να έχουμε. Αν υπήρχαν τα μέσα οπωσδήποτε η κατάσταση θα ήταν διαφορετική. Αν δεν γινόταν το πραξικόπημα και γινόταν η εισβολή δεν επρόκειτο οι Τούρκοι να μπούν μέσα. Εγώ το πιστεύω και το λέω οπωσδήποτε.

4/2 Ζ ΕΓ 9.9.86

117

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν θα μπορούσαν να μπούν αν δεν είχαμε το

πραξικόπημα. Αυτό το έχετε πεί πολλές φορές.

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε κύριε βουλευτά...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Να μην μιλάτε δταν μιλάει ο

κύριος βουλευτής γιατί οι πρακτικογράφοι δεν μπορούν να γράφουν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε μάρτυς, αν μπορείτε να το ξεκαθαρίσετε

και επειδή οι συνάδελφοί σας έχουν καταθέσει εδώ πέρα δτι εγώ με

το τμήμα μου θα έκανα αυτή την κίνηση δεν με άφησαν ο άλλος είπε

ξέρεις έπρεπε να γίνει τούτο, κάποιοι είπαν όχι μην το κάνετε, σε

σας σε ό,τι σας αφορά και απ' ό,τι μπορείτε να ξέρετε από τα γύρω

σας, τί εκτιμάτε πάνω σ' αυτό; Υπήρχε πρωτοβουλία κάποιου; Δηλαδή

κάποιοι μπορούσαν να περπατήσουν έτσι καλύτερα και κάποιοι άλλοι

τους είπαν όχι μην περπατήσετε; Σε ό,τι αφορά εσάς και τους

άλλους αν ξέρετε.

(2z)

25

‡/22 Z.B. 9-9-86

118

ΜΑΡΤΥΣ. Είχαμε την θέληση, δεν είχαμε τμήματα. Πώς να γίνει ενέργεια; Είπατε ότι εγώ ήθελα να πάω. Αλλά πώς να πάω; Με το επιτελείο μόνο, δύο αξιωματικοί που ήμασταν; Ήώς να πάμε, αφού δεν είχαμε τμήματα; Τα τμήματα είναι εκείνα, τα οποία θα δράσουν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. 'Αλλοι συνάφελφοί σας έχουν καταθέσει εδώ ότι "εμείς βλέπαμε τους Τούρκους να έρχονται, είπαμε να κάνουμε ετούτο και το άλλο"- δεν ενδιαφέρει εδώ τι θα κάνανε, ήταν καθαρώς στρατιωτική ενέργεια -" αλλά πάνω από το επιτελείο μας λέγανε "αυτοσυγκράτηση". Πάνω σ' αυτό τι έχετε να πείτε, τι καταλάβατε, τι μάθατε από τους άλλους; Άν πράγματι συνέβη αυτό, δεν συνέβη.

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ νομίζω ότι τους καθησυχάζανε ότι δεν πρόκειται να γίνει τίποτα. 'Αν είχανε τίποτα υπόψη τους, δεν το γνωρίζω. Πάντως καθησυχάζοντο απ' ότι λέγεται ότι δεν πρόκειται περί εισβολής.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Από την Αθήνα;

ΜΑΡΤΥΣ. Από την Αθήνα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Σ' αυτό τον καθησυχασμό είσασταν και σείς συμμέτοχος δεν το μάθατε εκ των υστέρων;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό το πράγμα το έμαθα την τελευταία βραδυά, γιατί δεν ήμουν στο ΓΕΕΦ για να ξέρω τι λέγανε, τι σήματα ερχόντουσταν στο ΓΕΕΦ.

./.

2/22 Z.B. 9-9-86

119

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Τελευταία ερωτηση^η, κύριε μάρτυς.

Εσείς, πάνω από την Αθήνα, από ό,τι μάθατε από τότε μέχρι τώρα -διότι εσείς καταθέτετε για νείνα τα γεγονότα και ό,τι γνωρίζετε μέχρι τώρα- ποιοί έδωσαν τη διαταγή για το πραξικόπημα; Τι ξέρετε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ: Τό ποιοί διατάξανε, δεν ξέρω. Αυτό θα βγεί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Ναι, αλλά άν δεν βγεί από σας, από ποιούς θα βγεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν το ήξερα, θα το κατέθετα. Δεν θα το κατέθετα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού δεν μυήθηκα, δεν ήξερα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν είπα ότι μυήθηκατε, κάθε άλλο. Είπα, άν μάθατε

ΜΑΡΤΥΣ: Στίς εφημερίδες γράφονται, είναι γεμάτες οι εφημερίδες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Από τους συναδέλφους σας, από εκεί κουβέντες;

ΜΑΡΤΥΣ: ...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν είπαν τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ελέχθη τίποτα για το ποιός διέταξε, πώς μυήθηκανε, σε τι μυήθηκανε. Δεν είπαν τίποτα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Έχουν λεχθεί πολλά.

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να είπαν. Αλλά, εκείνο που θέλω να πω είναι ότι όλοι αυτοί, που ήταν μέσα στο κόλπο - ας το πούμε έτσι - δε θελήσανε *οι*

3/22 Z.B. 9-9-86

120

να αναμένουν όλους τους άλλους αξιωματικούς, για να καλυφθούν μέσα στο σύνολο. Γι' αυτό παρακαλώ τον κ.Πρόεδρο και σας, επειδή με έχουν κατηγορήσει κατ' επανάληψη στις εφημερίδες και δεν αντέχω πλέον σ' αυτό το πράγμα... θέλω να ερευνήσετε αυτό το πράγμα και να μου αποδώσετε δικαιοσύνη. Εγώ, άν έχω κάνει κάτι, δεν θέλω να καλυφθώ. Σητάρια από σας και από τον κ.Πρόεδρο δικαιοσύνη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Η Επιτροπή δε θα αποδώσει δικαιοσύνη σε σάς.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ: Εμείς θέλαμε τη μαρτυρία σας και την αρνήθηκατε, κύριε Νούσια.

ΜΑΡΤΥΣ: Ποιά μαρτυρία, κ.Πρόεδρε; Τι αρνήθηκα να πώ;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε Νούσια, φθάσατε στον υψηλό βαθμό του συνταγματάρχη, συνταξιοδοτείστε ως ταξίαρχος και δεν μπορείτε να λέτε - δεν πρέπει να λέτε - ότι "ξέρετε, εγώ δεν είχα καταλάβει ότι επίκειται Τσουρκική εισβολή". Μα, είναι απάντηση αυτή, κύριε Νούσια, ενός "Ελληνα αξιωματικού";

Νομίζω ότι θα πρέπει να λεχθούν κάποια πράγματα. Δεν μπορείτε να λέτε ότι υπήρχε ανασφάλεια των Ελλήνων αξιωματικών, διότι ο Μακάριος και ο Τύπος έλεγαν το άλφα ή το βήτα και δεν υπήρχε ανασφάλεια το Μακάριο, όταν κάνανε απόπειρες εναντίον του. Ε', καημένε, κύριε Νούσια, τώρα!

Όμηρος

Αγγ

4/2Z Z.B. 9-9-86121

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, τι θέλετε να σας πώ. 'Ο, τι' ηξερα, τα είπα όλα. Δεν απέκρυψα τίποτα.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ: Περιμέναμε μεγαλύτερη βοήθεια από σας, κύριε Νούσκα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Κύριε μάρτυς, τελειώσαμε. Θα σας ιάνω μόνο μία ερώτηση, γιατί πιστεύω, κύριοι συνάδελφοι, ότι έδωσε μια άλλη εικόνα ο κ. μάρτυς.

Είπατε, ότι οι μονάδες που δεν ενεπλάκησαν στο πραξικόπημα, ήταν ανέπαφες σ' δλη την Κύπρο, ήταν συγκροτημένες.

(2Ω)

(2Z)

1/2 . Δ. E.T. 9-9-1986

122

Δώστε μας μια εξήγηση: Το τάγμα στην Κυρήνεια, το Τάγμα στην Πάφο, το Τάγμα στην Αμμόχωστο, το πυροβολικό που ήταν ανέπαφο, τί είναναν στην τουρκική εισβολή; Και γιατί έγινε αυτό το κομφούζιο μετά και έπιασαν μονάδα πυροβολικό, έμεινε ακάλυπτη ολόκληρη η ύλη του πυροβολικού και έγινε η σφαγή; Αυτό ήταν ανικανότητα της στρατιωτικής ηγεσίας; Πώς το εξηγείτε εσείς αυτό; Τί έγινε; Έμειναν ανέπαφες οι μονάδες εκτός λευκωσίας, δύος λέτε. Πώς τα καταφέρατε και δεν αγωνίστηκαν αυτές οι μονάδες;

ΜΑΡΤΥΣ. Τί να σας πω για αυτό το πράγμα;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Συνταγματάρχης ήσαστε, ήρθε Νούσφα.

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να ξέρουμε συγκεκριμένα πράγματα για να πούμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Δεν γνωρίζετε πώς έγινε αυτό το κομφούζιο μετά;

Να σας ρωτήσω κάτι αλλο. Εμπλακήκατε στον Αττίλα Ι σαν διοικητής τεθωρακισμένων. Τί διοικούσατε όταν δεν μας είπατε εδώ τί απέλλεις και τί οπλισμό έχασαν οι δύο μονάδες σας που ενεπλάκησαν χωρίς τη δική σας συμβολή στο πραξικόπημα; Τί διοικούσατε πλέον, αφού τη μονάδα του Κοριδοτζελού δεν την ελέγχατε, τη μονάδα

ΩΜ

2/2 Ω ET 9.9.86

123

του Λαμπρινού δεν την ελέγχατε και ούτε ξέρατε άν είχατε 10 στρατιώ-

τες, ή μηδέν; Τι διοικούσα^{τε} στον Αττίλα Ι και εμπλακήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στον Αττίλα Ι συγκεντρώθηκαν τα τμήματα, αλλά δεν με αφήσατε να σας πώ πού έλαβαν μέρος αυτά τα τμήματα. Δεν με ρωτήσατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν σας ρωτήσαμε, κύριε μάρτυς, αλλά σας ρωτώ το εξής τώρα: Είχατε ~~τρεις~~ μονάδες. Οι δύο ενεπλάκησαν στο πραξικόπημα. Δεν γνωρίζετε να μας πείτε αν από τους άντρες που είχε η ιδιοτελεία μονάδα έχασε τους μισούς, κανέναν, ή δύο ; Σας ρωτώ, λοιπόν, τι διοίκηση κάνατε εσείς στον Αττίλα Ι, αφού από τις τρείς μονάδες τις δύο δεν τις ελέγχατε; Ποιός τις διοικούσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Την ημέρα της εισβολής, οι δύο μονάδες άρχισαν να ανασυγκροτούνται...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αφού δεν ξέρατε τι ανασυγκρότηση χρειαζόταν, κύριε συνταγματάρχα !

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπήρχαν απώλειες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Οι άλλοι μάρτυρες κατέθεσαν ότι υπήρχαν απώλειες, κύριε μάρτυς.

Τέλος πάντων, αύριο να έλθετε στην 143 αίθουσα να διαβάσετε τα πρακτικά σας και να τα υπογράψετε, γύρω στις 11 η ώρα.

3/2 Ω ΕΤ 9.9.86

124

Θα παρακαλέσω την Επιτροπή να δώσει εφ' ἀπαξί την εξουσιοδότηση στο Προεδρεύοντα να παραλαμβάνει τα Πρακτικά και να διαβάζει τις καταθέσεις, για να μην το επαναλαμβάνουμε σε κάθε συνεδρίαση.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Η εξουσιοδότηση παρεσχέθη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μισό λεπτό, κύριε Πρόεδρε, πριν τελειώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Αφού την έκλεισα, κύριε Δασκαλάκη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εγώ δεν συμφωνώ να την άλεισετε, κύριε Πρόεδρε.

Να φύγει ο μάρτυς, γιατί έχω να κάνω μια παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος): Νόμιζα ότι θέλετε να κάνετε ερώτηση στο μάρτυρα και σας είπα ότι έκλεισα την κατάθεση.

Να αποχωρήσετε, κύριε μάρτυς.

(Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κύριος μάρτυς).

Ορίστε, κύριε Δασκαλάκη. Δεν γράφονται αυτά στα Πρακτικά.

(Η εν συνεχεία συζήτηση έγινε εκτός Πρακτικών).

(Ληξινή επιμορφωση)
Ωρα 13.30

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Π. ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΤΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΟΥΚΟΥΤΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΝΟΥΣΚΑΣ

Την 19η Σεπτεμβρίου 1986.. ημέρα 23.19.86..... και ώρα 9.00ωρα π.μ., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α' δροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Πρόσδεδρο της Εξεταστικής Επιτροπής, αποτελούμενο από τους βουλευτές, Χρήστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Ζακολίκη, Αντιπρόεδρο, Κων/νο Τσιγαρίδα, Γραμματέα και ενώπιον του σε εκτέλεση της από 9.8.1986... αποφάσεως της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας Η. Ν. Χαν... Ν. Ν. Χαν..... ανέγνωσε, θεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 9.8.1986.....

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ

M. Ν. Χαν

**ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

- 1. Ακρίτα-Σύλβα Καιτή
- 2. Δασκαλάκης Γεώργιος
- 3. Ζακολίκος Παυσανίας
- 4. Ζερβός Κλεάνθης
- 5. Κουτσογιάννης Ιωάννης
- 6. Λιαροκάπης Αλέξανδρος
- 7. Μαρκόπουλος Χρήστος
- 8. Μπαντουβάς Κωνσταντίνος
- 9. ~~Μπασάγιαννης Χρήστος~~
- 10. Παγορόπουλος Δημήτριος
- 11. Παπαδονικολάκης Ιωάννης
- 12. Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ
- 13. Πεπονής Αναστάσιος
- 14. Περάκης Γεώργιος
- 15. Ράλλης Σπυρίδων
- 16. Τσιγαρίδας Κωνσταντίνος
- 17. Βαρβιτσιώτης Ιωάννης
- 18. Βασιλειάδης Ιωάννης
- 19.. Ζαΐμης Ανδρέας
- 20. Λάσκαρης Κων/νος
- 21. Μπλέτσας Στυλιανός
- 22. Εαρχάς Αθανάσιος
- 23. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος
- 24. Παπακωνσταντίνου Μιχάλης
- 25. Παπαληγούρας Αγαστάσιος
- 26. Παυλίδης Αριστοτέλης
- 27. Φωτόπουλος Χρήστος
- 28. Κάππος Κωνσταντίνος
- 29. Γιατράκος Κωνσταντίνος
- 30. Λιβανός Διονύσιος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Χ. ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Π. ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

1 - 9 - 1986 .

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

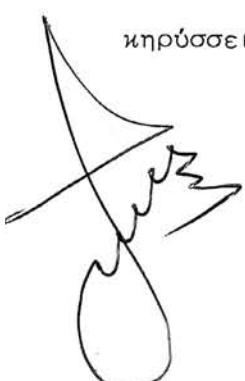
"ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ"

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο 14

Στην Αθήνα, σήμερα **21** Σεπτεμβρίου 1986, ημέρα Πέμπτη και ώρα 18.30; συνεδρίασε στην αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, η Εξεταστική Επιτροπή "για το φάκελο της Κύπρου" με Πρόεδρο τον κ. Χρίστο Μπασαγιάννη και με θέμα ημερήσιας διάταξης την εξέταση του μάρτυρα κ. Κ.Κοντώση (1η μέρα), την εξέταση του μάρτυρα Γ.Κούρτη (2η μέρα) και την εξέταση του μάρτυρα Δ.Λούκουτου (2η μέρα).

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες από τα μέλη της Επιτροπής οι βουλευτές: Κ.Αιωνίτα-Σύλβα, Γ.Δασκαλάκης, Π.Ζακολίκος, Κλ.Ζερβός, Ι.Κουτσογιάννης, Κ.Μπαντουβάς, Δ.Παγορόπουλος, Εμμ.Παπασταφενάκης, Αν.Πεπονής, Γ.Περάκης, Σπ.Ράλλης, Κ.Τσιγαρίδας, Ι.Βαρβιτσιώτης, Ι.Βασιλειάδης, Αν.Ζαΐμης, Κ.Λάσκαρης, Στ.Μπλέτσας, Αθ. Εαρχάς.Γ.Παναγιωτόπουλος, Μ.Παπακωνσταντίνου, Αν.Παπαληγούρας, Χ.Φωτόπουλος, Κ.Κάππος, Κ.Γιατράκος και Δ.Λιβανός.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας, ιηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης.

./.

1/1 B ΝΓ 11.9.86

9

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αρχίζει η συνεδρίαση.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, για τον καλύτερο έλεγχο της υποθέσεως που μας έχει ανατεθεί και για την καλύτερη εξέταση των μαρτύρων, θα ήθελα να προτείνω το εξής. Γνωρίζουμε ότι ο κάθε αξιωματικός έχει ένα φύλλο ποιότητας. Θα προτείνω, λοιπόν, όταν πρόκειται να έλθει να εξετασθεί εδώ ο οποιοσδήποτε μάρτυρας αξιωματικός να μας έρχεται και το φύλλο ποιότητά του. Να έχουμε γνώμη ποιόν θα αντιμετωπίσουμε διότι υπάρχουν αξιωματικοί και αξιωματικοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Προσωπικώς είμαι σύμφωνος και αν συμφωνούν και τα άλλα μέλη της επιτροπής θα το ζητήσω από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης. Είσθε σύμφωνοι κύριοι;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα ζητήσουμε επομένως και τα φύλλα ποιότητος των εξεταζομένων να μας τα στέλνουν.

Πρέπει να αρχίσουμε την εξέταση του κυρίου Κοντάρη που έχει αληθεύει για σήμερα και να τη διακόψουμε για να συνεχίσουμε την εξέταση του κ. Κούρτη και του κ. Λούκουτου, που τις έχουμε διακόψει και αυτές από προχθές.

2/1 B ΝΓ 11.9.86

3

Παρακαλείται ο κύριος γραμματέας να συνασέψει του
κ. Κοντάση να έλθει στην Αίθουσα.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στην Αίθουσα ο κ.Κοντάσης)

Παρακαλώ κύριε Κοντάση να μου απαντήσετε σε ορισμένα
ερωτήματα που αφορούν τα στοιχεία της ταυτότητός σας.

Ονομάζεσθε ;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοντάσης Κωνσταντίνος του Λεωνίδα και της Αθηνάς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Γεννηθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το 1930 στην Αθήνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Επαγγέλμασθε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή τη στιγμή είμαι άνευ επαγγέλματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Δεν είσθε συνταξιούχος;

ΜΑΡΤΥΣ: Συνταξιούχος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Είναι και αυτό μια ιδιότητα.

Τι βαθμό είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ταγματάρχου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Διαμονή;

ΜΑΡΤΥΣ: Οδός [REDACTED] στο Πεδίο του Αρεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Θρήσκευμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Χριστιανός Ορθόδοξος.

3/1 B NT

11.9.86
γ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Είσθε έγγαμος;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Εγγαμος και έχω ένα γιο τον 14 ετών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ το χέρι σας στο Ευαγγέλιο και να εγερθούν οι αύριοι συνάδελφοι.

(Στο σημείο αυτό ο αύριος μάρτυς δίνει τον ακόλουθο δρόκο)

«
Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είπω ευσυνειδήτως δλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τι >>

(ΒΑ)

(B) 1/BA Φ.T. 11.9.86

Φ.Τ. 11.9.86

3

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Υπηρετήσατε ποτέ στην Κύπρο
κύριε Κοντώση;

МАРТУΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ποιά χρονιά;

ΜΑΡΤΥΣ : Τοποθετήθηκα σε πεντηρός ή Οκτώβριο του 1973 αν θυμάμαι καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Μέχρι πότε;

ΜΑΡΤΥΣ : Μέχρι τον Αύγουστο. Στις 29 του μηνός ήρθα στην Ελλάδα.

Το θυμάματι γιατί είχα τα γενέθλιά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τέλος πάντων, μέχρι τον Αύγουστο.

Εν τω μεταξύ είχατε καμιά διακοπή; Μήπως ξανακατεβήκατε εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν καταλαβαίνω τι διακοπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χοίστος Μπασάγιανης) : Διακοπή υπηρεσιακής δράσεως στην

Κύπρο. Μήπως τον Ιούνιο, τον Ιούλιο είχατε αληθεί στην Αθήνα; Μήπως

ήρθατε στην Αθήνα;

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι βεβαίως είχα έρθει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ : Είχα έρθει τον Ιούνιο μια φορά και τον Ιούλιο άλλη μια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Γιατί ήρθατε τον Ιούνιο και τον

Ιούλιο και από ποιον είχατε ηληθεί;

ΜΑΡΤΥΣ : Τον Ιούνιο δεν είχα κληθεί. Με έστειλαν κάτω από την Εθνι-

2/1 BA Φ.Τ. 11.9.86

6

κή Φρουρά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ο Αρχηγός σας έστειλε;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα, διότι υπήρχε ένα θέμα τότε. Και είχα έρθει

σαν αγγελιοφόρος να φέρω ορισμένα έγγραφα και να διευκρινίσω

— αν χρειαζόταν το Αρχηγείο εδώ καμία διευκρίνιση για ένα θέμα

των εφέδρων Κυπρίων αξιωματικών. Το θέμα αυτό, αν θέλετε μπορώ

να σας το αναφέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Και τον Ιούλιο γιατί ήρθατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Τον Ιούλιο ήρθα για να πω ορισμένα πράγματα τα οποία

μου είχαν πει από κάτω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Πάλι με εντολή του Αρχηγού

του ΓΕΕΦ, ή κατόπιν προσκλήσεως εδώ του Αρχηγείου;

ΜΑΡΤΥΣ : Νομίζω ότι η διαταγή είχε έρθει από το Αρχηγείο των

Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή για να έλθετε εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Και σε ποιόν να παρουσιαστείτε;

ΜΑΡΤΥΣ : Να παρουσιαστώ στον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων και

στον κύριο Ιωαννίδη, τον ταξίαρχο τότε Ιωαννίδη.

Θ/Λ/

3/1 BA Φ.Τ. 11.9.86

f

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : 'Ωστε είχατε εντολή να παρουσιαστείτε στον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων και στον ταξίαρχο κύριο Ιωαννίδη.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Κύριε Κοντώση, βρισκόμαστε στη θέση να διακόψουμε την εξετασή σας, διότι έχουμε από την προηγούμενη σύνεδριασή μας διακόψει τις καταθέσεις άλλων συναδέλφων σας. Γι' αυτό ξέρετε σεις δτι διακόπτεται και η δική σας εξέταση σήμερα για την Τρίτη στις 10.30 το πρωί.

'Ετσι;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

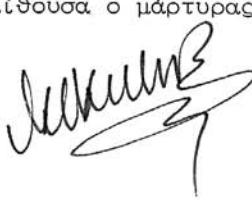
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ευχαριστώ.

(Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κύριος Κοντώσης).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλείται ο κύριος γραμματέας να συνοδεύσει στην αίθουσα το μάρτυρα κύριο Κούρτη.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στην αίθουσα ο μάρτυρας κύριος Κούρτης).

(K)

(BA)

1/1 κ K.B. 11.9.1986

8

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κύριε Κούρτη, έχετε ορκιστεί και συνεπώς αναφερόμενος στον όρκος σας μπορείτε να συνεχίσετε καταθέτων. Έχετε κάμει μία έκθεση την οποία υποβάλλατε στο ΑΕΔ.

Αυτή την υποβάλλατε μέσω της μονάδας σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κατ' ευθείαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Την υπέβαλλα κατ' ευθείαν με προσωπικό απόρρητο έγγραφο στον κύριο Υπουργό Εθνικής Αμύνης εάν θυμάμαι καλά.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σύμφωνοι, αλλά πάντως την υποβάλλατε μέσω κάποιας μονάδος.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως από την 16η Μεραρχία στην οποία υπηρετούσα, στο Διδυμότειχο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εάν έχετε την καλωσύνη να δείτε κάποια έκθεση που έχουμε εδώ και να μας βεβαιώσετε εάν είναι αυτή η έκθεση την οποία κάματε και έαν σήμερα αναφέρεσθε σ' αυτήν και βεβαιώνετε το περιεχόμενό της.

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, την είδα προχθές και είναι όντως αυτή η δική μου και σε γενικές γραμμές και εν τω συνόλω βεβαίως εμμένω

2/1 κ K.B 11.9.1986

9

στην έκθεσή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ακούστε, κύριε Κούρτη : Θα σας παρακαλέσω μόνος σας χωρίς να σας ερωτήσω τίποτε εγώ, με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συντομία, με όσον το δυνατόν μεγαλύτερη σαφήνεια, και μέ όσον το δυνατόν καλύτερη επιλογή των ουσιωδεστέρων σημείων, τα οποία νομίζετε ότι αφορούν το θέμα, το οποίο εξετάζουμε, να μας ιστορήσετε τις απόψεις σας, το τι συνέβη στην Κύπρο αλπ.

Φυσικά σας είπα, : 'Οσον το δυνατόν πιο σύντομα, και όσον το δυνατόν τα πιό ουσιώδη, να μην μπαίνουμε σε λεπτομέρειες, και όσον το δυνατόν πιό σαφώς.

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρ' ότι δύως γράφω στην έκθεσή μου η αποστολή μου, περιεστρέφετο στην συλλογή πληροφοριών επί Τούρκων και Τουρκοκυπρίων, σε ό, τι μας αφορά, εν τούτοις θα προσπαθήσω να σας αναφέρω και ορισμένα σημεία από την εντεύθεν γραμμή, εφ' όντων βλέπω ότι σας ενδιαφέρουν και απ' ό, τι ξέρω βεβαία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Φυσικά να έχετε υπόψη σας, ότι το έγγραφο που έχετε μπροστά σας, μπορεί να σας χρησιμεύσει για να στηρίξει την μνήμη σας και όχι για να το αναγνώσετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν πρόκειται να διαβασώ τίποτε.

3/1 κ K.B 11.9.1986

10

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν πρόκειται να το αναγνώσετε,
απλώς να στηρίξετε την μνήμη σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ είχα πάει στις 10 Αυγούστου 1972 και επέστρεψα στις 14
Αυγούστου 1974, το πρωί της ημέρας που έγινε ο Αττίλας - 2.

Πιθανόν να σας ενδιαφέρει, γιατί έφυγα εκείνη την ημέρα^α και εάν
θέλετε να το πω τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Όχι, αυτό μπορεί να αφορά εσάς
προσωπικώς.

ΜΑΡΤΥΣ: Στην μονάδα που υπηρετούσα είχαμε δύο τμήματα. Το ένα τμήμα
το είχα εγώ και το άλλο τμήμα το είχε ο κύριος Τσουμής Γεώργιος,
ο συμμαθητής μου, ο οποίος ησχολείτο με τα ελληνοκυπριακά και με τα
ελληνικά.

Ο κύριος Τσουμής δύως, την παραμονή του πολέμου έφυγε από
την Κύπρο και ήρθε στην Αθήνα.

Θα αναφερθώ στα προ του πραξικοπήματος γεγονότα : Περί τον
Μάιο του 1974 , συνέβη ένα περιστατικό σημαδιακό. Εκλάπη από
το κέντρο εκπαιδεύσεως Γεροσκήπου στην Πάφο, εκλάπη οπλισμός ομα-
δικός και ατομικός. Πόσα όπλα βεβαίως δεν ξέρω. Αυτά τα όπλα
διοχετεύθησαν-ή προσπάθησαν αυτοί που τα πήραν να τα διοχετεύσουν -

4/1 κ. K.B. 11.9.1986

II

προς την πλευρά της ΕΟΚΑ-Β'. Όμως ο Μαιάριος, ο οποίος είχε φοβερές δυνατότητες, βρήκε τα όπλα και μαζί με αυτά βρήκε και μία ανάμειξη Έλλήνων αξιωματικών. Τι ανάμειξη δεν ξέρω, συγκεκριμένη.

Με βάση αυτό το γεγονός διακύρωσε ότι μέχρι τις 20 Ιανουαρίου θα μείνει η μισή δύναμη της εθνοφρουράς, θα απολύσει τους άλλους και θα διώξει από την Κύπρο τους Έλληνες αξιωματικούς. Θα κρατήσει ελαχίστους, οι

οποίοι δεν έχουν εκδηλωθεί εναντίον^{ων} εκπαιδευτές και ως συμβούλους.

(ΓΡ)

____ 1/1 ^(κ) π.κ. ____ (Κ.Ο.) ____ 12.9.86 12

Αυτό δημιούργησε μία κατάσταση στο σώμα των αξιωματικών/έκρυθμη.

Και από εκεί και πέρα όλο συζητιόταν και ανεμένετο ένα πραξι-

κόπημα εναντίον του Μακαρίου. Έτσι φθάσαμε στο πραξικόπημα.

Πριν, όμως, φθάσουμε εκεί, θα πω και ορισμένα πράγματα για την

προσωπικότητα του Μακαρίου και για την νοοτροπία των Κυπρίων.

Ο Μακάριος ήταν ένας αρχιριμανής, φιλόδοξος, τα ξέρετε
αυτά, υποθέτω όλοι σας, και δεν διστάζω να πω ότι μπορεί να έβλε-
πε στο βάθος να ενώσει την Ελλάδα με την Κύπρο για να γίνει ο
πρόδεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Αυτό σας ενοχλούσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Εγώ λέω πως τον έβλεπα. Δεν αναφέραμει τι έκανα εγώ.

Είχε φοβερές δυνατότητες ήταν πραγματικός άρχων στο νησί και όλοι
εξηρτώντο απ' αυτόν. Από το άλλο μέρος υπήρχε μία άλλη προσωπικότητα
στην Κύπρο, ο Γρίβας. Αυτοί οι δύο ήσαν εξίσου ισχυρές προσωπικό-
τητες σε τέτοιο σημείο, που όταν ο ένας εκ των δύο ανέβαινε σένα
μπαλκόνι να μιλήσει τα 90% των Κυπρίων παραληρούσαν από ζητωκραυ-
γές. Αυτό εκτιμήστε το όπως νομίζετε.

Έτσι είχε η κατάσταση στην Κύπρο. Και λίγες μέρες πριν
γίνει το πραξικόπημα μας ήρθε ένα σήμα από την ΚΥΠ που έλεγε

Δικτύο

Σ. Σ. Σ.

2/1 Π.Κ. (Κ.Ο.) 12.9.86 13

πως φαίνεται εκεί η κατάσταση περί πιθανού πραξικοπήματος. Και

απαντήσαμε το εξής. Το γράφω αυτό στην έκθεση. Θέλετε να το πω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Να το πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ: "Ότι η κατάσταση μετά την εξαγγελία του Μακαρίου από τα γεγονότα της ηλοπήγιας των δύπλων στην Πάφο είναι έκρυθμη και σχολιάζεται εδώ ότι αναμένεται ένα πραξικόπημα. Εμείς εκτιμάμε, ότι ένα τέτοιο πραξικόπημα θα είναι αιματψό, θα είναι αμφιβόλου επιτυχίας και εν πάσει π εριπτώσει θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα, σ' ν θυμάμαι καλά είχαμε γράψει, επεμβάσεως των Τούρκων ή θα δημιουργήσει ευνοϊκάς προϋποθέσεις επεμβάσεως των Τούρκων ή κάτι τέτοιο. Έτσι είχαν τα πράγματα και βρεθήκαμε στο πραξικόπημα. Ανδιμή ήθελα να πω, ότι την παραμονή του πραξικοπήματος, στις 14 Ιουλίου, μάλλον να πω ένα άλλο πριν:

Λίγες μέρες πριν από το πραξικόπημα, δύο, τρεις μέρες, αν θυμάμαι καλά, έγινε αντικατάσταση ενός τμήματος της ΕΛΔΥΚ, δηλαδή ήρθε το πλοίο, έφερε αν θυμάμαι νέους, εν πάσῃ π εριπτώσει, πήρε ένα τάγμα περίπου από την ΕΛΔΥΚ και το έφερνε στην Ελλάδα, απολυμένους παλιούς στρατιώτες. Εκεί, παρεπιπτόντως θα πω, ότι στην Αμμόχωστο που φορτώνονταν αυτοί στο πλοίο ένας, δύο αξιωματικοί, οι οποίοι προφανώς πρέπει να

να ήσαν μυημένοι εφόρτωσαν και την οικοσκευή τους. Αυτό το είδε ο Μακάριος. Ακόμα θα πω, ότι την παραμονή του πραξικοπήματος βρέθηκαν

371_Π.Κ_(Κ.Ο.)_12.9.86

14

τυχαίως στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας και ήμουν παραπλεύρως με ένα συνάδελφο της ΚΥΠ του Μακαρίου. Και είδαμε μαζί να επιβιβάζεται στο αεροπλάνο η οικογένεια του κυρίου Γεωργίτση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ, αν θέλετε, μας λέτε
Γιου ανθρώπου το όνομα της ΚΥΠ του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν το θυμάστε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ό, τι θυμάμαι θα σας πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και αν θέλετε επίσης μας λέτε τα ονόματα των δύο αξιωματικών που φόρτωσαν τις αποσκευές τους στο αεροπλάνο ή στο πλοίο;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο πλοίο. Τον έναν τον θυμάμαι. Ήταν ο διευθυντής του Β' Γραφείου, του ΓΕΣ, ο κ. Μπούρλος. Μπούρλος Κωνσταντίνος, ο οποίος είχε μετά από δύο χρόνια ένα ατύχημα με ένα αεροπλάνο. Τον άλλο δεν τον θυμάμαι

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτό φόρτωσαν αποσκευές;

ΜΑΡΤΥΣ: Την οικοσκευή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Την οικοσκευή τους. Τα μέλη των οικογενειών τους μήπως φύγαν την ίδια μέρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν μπορώ να το πω αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Προχωρείστε.

(N).

ΓΡ 1/1 N ΦΚ 11.9.86

15

Στο αεροδρόμιο, είπα, ότι το γεγονός αυτό υπέπεσε στην αντίληψη του Μακαρίου ότι δηλαδή η οικογένεια του Γεωργίτση έφυγε για την Ελλάδα.

Την παραμονή του πραξικοπήματος συνέβη να γίνει η αντικατάσταση μιας σειράς παραθερισμού οικογενειών αξιωματικών στην Αμμόχωστο και συμπτωματικά έπρεπε να πάει και η οικογένειά μου. Είχα μηνύσει στην υπηρεσία μου ότι επειδή ήταν Κυριακή θα έμενα εκεί το βράδυ και θα επέστρεφα την επομένη Δευτέρα πρωΐ στη Λευκωσία. Πήγα την οικογένειά μου και το βράδυ βλέπω από τη λέσχη να φεύγουν οι αξιωματικοί. Ήταν κάτι ασυνήθιστο και μου έκανε εντύπωση. Τηλεφωνώ στην υπηρεσία μου, νομίζω πως ήταν ο κ. Τσουκέης, δεν θυμάμαι καλά και ρώτησα αν συμβαίνει κάτι. Μου είπαν ότι δεν συμβαίνει τίποτα και τους απήντησα πως θα μείνω εκεί. Έμεινα λοιπόν και βρέθηκα την άλλη μέρα το πρωΐ μέσα σε ένα στρατόπεδο εντελώς μόνος. Και όχι μόνο αυτό, αλλά έμεινα όλη την ημέρα εκεί γιατί δεν ήταν δυνατόν να φύγω. Έτσι είχα αποκλεισθεί στην Αμμόχωστο. Οσα θα σας πώ για την πρώτη μέρα του πραξικοπήματος είναι πληροφορίες που τις έμαθα ^{τήν} επομένη το βράδυ που επέστρεψα στη μονάδα μου. Αυτά είναι τα πρό του πραξικοπήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Την ημέρα του πραξικοπήματος τί

αλών

Σ. Σ.

2/1 N ΦΚ 11.9.86 16

εμάθατε; Επιστρέψατε την ίδια μέρα ή την επομένη;

ΜΑΡΤΥΣ: Δυστυχώς την μεθεπομένη το πρωΐ τα έμαθα. Εγώ πάντως γύρισα την επομένη το βράδυ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή την 16η το βράδυ;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι την 15η το βράδυ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάνης): Την ίδια μέρα δηλαδή.

ΜΑΡΤΥΣ: Προσπάθησα το πως αλλά δεν ήταν δυνατό. Το απόγευμα

παρεδόθη η Αμμόχωστος, στο άκουσμα του Πανταζή. Θα σας πώ

μετά ποιός ήταν ο Πανταζής. Πάντως τους είπαν παραδοθείτε, δεν υπάρχει λόγος να αμύνεσθε - ο Μακάριος είναι νεκρός ήλπι.

Copyright © 2010 by Pearson Education, Inc., or its affiliates. All Rights Reserved.

· Έτσι έκλεισε το θέμα στην Αμπόχωστο, ~~και άνοιξε την πόρτα~~
~~και έψυγα.~~

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Ωστε φθάσατε το βράδυ της 15ης στη Δευτηρότητα.

ΜΑΡΤΥΣΗ: Αργά όμως και τα έμαθα την 16η το πρωτό πλέον τα γεγονότα.

Θα σας πώ τώρα τι έμαθα για την 15η. Θα σας πώ λίγα πράγματα, τα οποία μόλις απέδιδα μουσικά και απέδιδα έμαθα. Αυτοί που

έκαναν το πραξικόπημα και ειδικότερα οι μονάδες καταδρομών, είχαν
στόχο μετέπειτα να αποδειχθεί το Παραβούντο μόναστρο της Αγίας Ελένης.

το Ραδιοφωνό, της συνάντησης της Κύπρου, το Ασφεδόλιο, και τη Αγίανη".

3/1 N ΦΚ

11.9.86

17

μικά τμήματα. Αυτά παρεδόθησαν εκτός από ένα σημαντικό Τμήμα της Λευκωσίας, το Τμήμα της Πύλης Πάφου. Αυτό ήταν ένα πολύ δυνατό αστυνομικό τμήμα, είχε πολλές επιτυχίες, αντεστάθη αλλά τελικά παρεδόθη. Σε άλλα σημεία χύθηκε αίμα κύριε Πρόεδρε. Ιδιαίτερα χύθηκε αίμα στο Προεδρικό Μέγαρο. Το πρωτ από της ημέρας εκείνης ο Μακάριος είχε δεχθεί κάποιους Αιγυπτίους νεολαίους. Ήταν 8,15' το πρωτ περίπου και κατά τις 8,45' βγήκε έξω στα σκαλιά του Μεγάρου να φωτογραφηθεί. Τότε άρχισαν να πέφτουν λίων αυτομάτων όπλων και ο Μακάριος αντελήφθη αμέσως πως κάτι συμβαίνει, μπήκε μέσα βεβαιώθηκε ότι γίνεται πραξικόπημα και παίρνει ένα τμήμα της προσωπικής του φρουράς και βγαίνει πίσω στη δυτική πλευρά όπου προφανώς υπήρχε ελεύθερη διάβαση, βρήκε ένα αυτοκίνητο, από τι έμαθα της ειρηνευτικής δυνάμεως, και από το Τρόοδος πήγε στην Πάφο. Μεγάλη διαδρομή. Από την Πάφο εξήγγειλε ένα μήνυμα που δεν θυμάμαι το περιεχόμενό του. Εν συνεχεία έμαθα ότι από εκεί μένα ελικόπτερο της βάσεως του Ακρωτηρίου πήγε στη Μάλτα και από κεί στο Λονδίνο.

(EZ)

(N)

1/1EZ A.M. 11-9-86 18

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αν μου επιτρέπετε μια διακοπή.

* Έφυγε από μία διοδού μία έξοδο αφύλακτη.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Την άφησαν επίτηδες αφύλακτη

για να φύγει, ή συνέπεσε να μην έχει ολοκληρωθεί η κύκλωση του
Προεδρικού Μεγάρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό φυσικά δεν μπορώ να το ξέρω. Υποθέτω όμως το δεύτερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Υποθέτετε το δεύτερο.

Είχατε ακούσει ποτέ μέχρι σήμερα -και τότε που ήσασταν
στην ΚΥΠ και τώρα-ισχυρισμό, ότι αυτή η δίοδος αφέθη ελευθέρα επί-
τηδες για να διαφύγει;

+ ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το έχω ακούσει, αλλά δεν το πιστεύω

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πότε το ακούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το έχω ακούσει εδώ στην Ελλάδα, όχι στην Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να σας πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εντάξει.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε μάρτυς, είπατε προηγουμένως
"αλλά δεν το . ." . Τι εννοούσατε;

2/1 EZ A.M. 11-9-86 19

ΜΑΡΤΥΣ: Αλλά δεν το πιστεύω ότι αφέθη επί τούτοις ελεύθερη. Περισσότερο πιστεύω ότι ήταν τυχαίο το γεγονός. Δηλαδή δεν είχε ολοκληρωθεί η ενέργεια και αυτό φαίνεται και από τα μετέπειτα γεγονότα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Προχωρήστε παρακαλώ.

ΜΑΡΤΥΣ: Εν πάσῃ περιπτώσει θέλω να πω - για να μην σας κουράζω πολύ - ότι το Προεδρικό Μέγαρο το υποστήριζε - σ' αυτό το σημείο θα μου επιτρέψετε να μείνω λίγο - Ισχυρή δύναμη επικουρικού, μια αστυνομία που είχε φτιάξει ο Μακάριος πολύ δυναμική, πολύ πιστή στο Μακάριο, πάνοπλη, με επικεφαλής ένα ταγματάρχη Πανταζή πολύ παλληκάρι, ο οποίος προέβαλε τόση αντίσταση που στο τέλος αναγκάστηκαν οι πραξικοπηματίες, απ' ότι πληροφορήθηκα, να χρησιμοποιήσουν και μία μοίρα πυροβολικού, για να προσβάλουν το Προεδρικό Μέγαρο και άρματα. Και έγινε στάχτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μόνο πυροβολικό;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω άλλα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Άρματα;

ΜΑΡΤΥΣ: Είπα και άρματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Α! και άρματα.

ΜΑΡΤΥΣ: Και ο Πανταζής, δεν θα παρεδίδετο, εάν δεν εχρησιμοποιέστο το εξής τέχνασμα: Λίγη ώρα πριν είχε καταληφθεί το φαδιοφωνικό

3/1EZ A.M. 11-9-86 20

Ίδρυμα της Κύπρου και εκεί ανακοίνωσαν οι πραξικοπηματίες ότι ο Μακάριος είναι νεκρός. Αυτό το πίστεψε ο Πανταζής και θεώρησε ότι είναι ματαιοπονία πλέον να αμύνεται και παρεδόθη. Και όχι μόνο αυτό, αλλά αφού παρεδόθη τον πήραν και τον έβαλαν στο ραδιοφωνικό Ίδρυμα της Κύπρου και έλεγε διαγγέλματα ότι, αγωνιστές συνάδελφοι παραδοθείτε, δεν υπάρχουν πλέον λόγοι να αμύνεσθε. Αυτά για το Προεδρικό Μέγαρο.

Μετά έγινε μία ενέργεια στην Αρχιεπισκοπή και δεν ξέρω πολλά πράγματα. Δεν ξέρω τι δυνάμεις ενήργησαν, αλλά θυμάμαι ότι μεγάλες ζημιές δεν έγιναν, γιατί πήγα και είδα την Αρχιεπισκοπή. Είχε τρυπήσει η μία πλευρά από βλήματα αρμάτων μάλλον και το μόνο που έχω συγκρατήσει είναι ότι έγιναν κάτι λεηλασίες εκεί, να τις πω λεηλασίες, όπως θέλετε.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Από ποιούς;

MARTYS: Δεν ξέρω από ποιούς. Δεν ήμουν εκεί να τους δω.

KΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε πρόεδρε, πώς πληροφορήθηκε για τις λεηλασίες;

MARTYS: Το πληροφορήθηκα αυτό από μερικούς της αστυνομίας πλέον του Μακαρίου, τους οποίους γνώριζα. Απ' αυτούς το είχα πληροφορηθεί, όχι από δικούς μας.

4/1 EZ A.M. 11-9-86 21

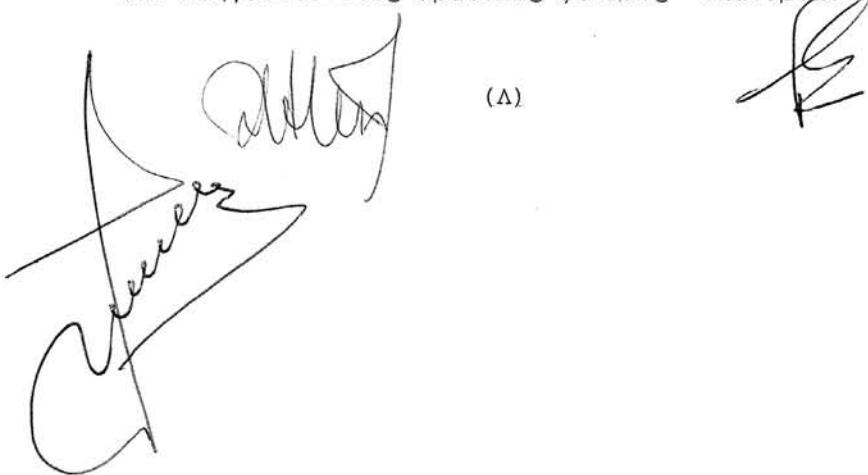
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Συνεχίστε, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχω τίποτε άλλο να πω για το πραξικόπημα, παρά μόνο, όπως σας είπα, ότι οι προβλέψεις μας υπήρξαν πράγματι σωστές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τότε να σας ρωτήσω εγώ για το πραξικόπημα. Στις 16, 17, 18 -για τις 15 δεν ξέρετε- 19, έγιναν συλλήψεις ομαδικές μακαριακών και ποιός τις διέταξε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό βέβαια έχει μεγάλη ιστορία. Έγιναν πράγματι συλλήψεις μακαριακών. Όλοι οι συλλαμβανόμενοι παρέδιδαν τον οπλισμό τους, και οδηγούντο στις αρατικές φυλακές υπαίθρια.

(Δ)

The image shows two handwritten signatures. The larger signature on the left is written in black ink and appears to be in cursive script. Above it, there is a smaller, more stylized signature. To the right of the main signature, there is a small, handwritten label '(Δ)'.

EZ_17_Δ_(Κ.Κ)_11-9-1986

22

Αυτό είχε οδυνηρές συνέπειες. Όχι μόνο οι επικουρικόι και τα αστυνομικά δργανα, αλλά και οι Μακαριακοί είχαν συλληφθεί και οδηγούντο στις φυλακές. Εκεί συνεκροτήθη μία επιτροπή που έκανε τις ανακρίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Από ποιούς απετελείτο η επιτροπή;
Κανένα αξιωματικό θυμάσθε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιός διέταξε τις συλλήψεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Ούτε αυτό μπορώ να σας πω. Πιθανόν το ΓΕΕΦ, πιθανόν η Μακαριακή Μυθέρνηση.

Στο σημείο αυτό θέλω να σας πω ότι στη συγκρότηση της Κυβέρνησης της ταλαιπωρήθηκαν οι πραξικοπηματίες να φτιάξουν Κυβέρνηση, γιατί δεν τους απεδέχοντο οι παράγοντες της Κύπρου. Θυμάμαι και μια συζήτηση με τον Γλαύκο Κληρίδη, που τον είχαν πλευρίσει και αυτός, δεν δεχόταν να ανθάβει. Μετά ανέλαβε ο Σαμψών και δύως θα ξέρετε ήταν μαχητής της ΕΟΚΑ, εκδότης μιας εφημερίδας, της ΜΑΧΗΣ, η οποία κατεφέρετο εναντίον του Μακαρίου διαρκώς. Ανέλαβε ο Σαμψών, που ήταν πρόσωπο μή αποδεχτό από τους Ελληνοκύπριους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Είπατε ότι στο διάστημα μεταξύ 16

έως 19 εγίνοντό συλλήψεις. Χωρούσαν οι φυλακές

2/Δ_ _ (Κ.Κ.)_ _ 11-9-1986_

23

ΜΑΡΤΥΣ: Υπαίθρια. Ήταν πολύς ο κόσμος. Τί να χωρέσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Εγιναν βασανιστήρια;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να το πω αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Φόνος κανένας έγινε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ούτε φόνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν σκοτώθηκε κανένας;

ΜΑΡΤΥΣ: Σκοτώθηκε πολύς κόσμος στις συμπλοκές του πραξικοπήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Λέω κατά την ανάρτηση, γιατί

ήταν συνήθεια τότε οι ανακρινόμενοι....

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

Στο μεσοδιάστημα που αναφέρεσθε, εκτός του δτι συγκρότησαν την Κυβέρνηση του Σαμψών, είχε δημιουργηθεί τέτοια σύγχυση μεταξύ των στρατιωτικών μονάδων, που σε σημαντικό βαθμό είχαν βρεθεί πλέον εκτός αποστολής και εκτός θέσεως.

Γιατί δταν μια μονάδα την στέλνεις από την Λευκωσία στην Πάφο με τα άρματα να κυνηγάει τον Μακάριο, δεν είναι δυνατόν να έλθει αυτή η μονάδα πίσω. Τα άρματα δεν γυρίζουν πίσω, πάει χάθηκαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως λόγω και της ιδιότητός σας σαν ΚΥΠ, ξέρετε τίποτε για λεηλασίες σπιτιών, του Αζένα ή.λ.π.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

3Δ (Κ.Κ.) 11-9-1986 24

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τίποτα κειμήλια στην Αρχιεπισκοπή
κ.λ.π.;

ΜΑΡΤΥΣ : Για την Αρχιεπισκοπή το είπα ότι είχα πληροφορηθεί ότι πήραν ορισμένα πράγματα.

Έμαθα όταν γύρισα στην Ελλάδα για
κάποιον Δαμπρινό, που ήταν πιθανόν διοικητής μιας επιλαρχίας αρμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Εσείς σαν ΚΥΠ, ποιόν είχατε διοικητή;

ΜΑΡΤΥΣ : Πότε ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Στο διάστημα του πραξικοπήματος.

Στις 14 Ιουλίου, ή στις 10 Ιουλίου; Ήταν ο κ. Ζιωτόπουλος;

ΜΑΡΤΥΣ : Πριν από το πραξικόπημα είχαμε κάποιον Κοφινά, ο οποίος λίγες μέρες πριν έφυγε και έμεινε ένας Ζιωτόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Από πότε έμεινε ο κύριος αυτός;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν θυμάμαι την ημερομηνία. Λίγες ημέρες πριν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Κατά την ημέρα του πραξικοπήματος ήταν εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι δεν ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Γιατί δεν ήταν.

4Δ---(Κ.Κ)---11-9-1986---

25

ΜΑΡΤΥΣ: **Αυτόν, τον διοικητή της ΕΛΔΥΚ και τον Γεωργίτση νομίζω,**
τους είχαν καλέσει στην Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο Γεωργίτσης δεν ήταν στις 15 του μηνός
εκεί;

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Χρήστος Μπασαγιάννης". The signature is fluid and cursive, with a large, stylized "X" or "σ" at the end.

Λ
1/1 σ

Β.Π. 11.9.86

26

ΜΑΡΤΥΣ: Για τον Γεωργίτση, το ανεκάλεσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Τον στρατηγό δεν θυμάσθιξ.

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Νικολαΐδης ήταν ο Διοικητής της ΕΛΔΥΚ, ο Διοικητής ο δικός μου και κάποιος άλλος, δεν τον θυμάμαι τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Μα τον στρατηγό τον Ντενίση δεν θυμάστε ποιός τον κάλεσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, τον Διοικητή της Εθνοφρουράς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Τους είχανε καλέσει εδώ στην Ελλάδα.

Πότε ξαναήλθαν; Άν ξανάρθαν και πόσοι ξανάρθαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Ντενίσης δεν γύρισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Ζιωτόπουλος, ο Διοικητής ο δικός σας γύρισε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, νομίζω την επομένη του πραξικοπήματος γύρισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και ο Διοικητής της ΕΛΔΥΚ;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι την επομένη ή την μεθεπομένη γύρισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Ο Διοικητής της ΕΛΔΥΚ ανέλαβε υπηρεσία ή εξακολουθούσε να είναι ο υποδιοικητής της ΕΛΔΥΚ Διοικητής;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Διοικητής της ΕΛΔΥΚ, επειδή τον γνώριζα τον άνθρωπο αυτόν, είχε παραμεριστεί, δεν του λέγανε τίποτα, αυτός δεν είχε σχέση με τα

του πραξικοπήματος. Απόδειξη είναι το γεγονός ότι το πρωτ του πραξι-

2/1 σ

B.Π.

11.9.86

27

πήματος στήσανε το επιτελείο τους οι πραξικοπηματίαι στην ΕΛΔΥΚ.

Φύγανε από το ΓΕΕΦ και πήγανε στην ΕΛΔΥΚ, εκεί είχανε το στρατηγείο^{υπό} τους, δεν ξέρω αν έχετε υπόψη σας. Ήταν ο Παπαγιάννης ο ~~προϊστορικής~~ της ΕΛΔΥΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το όνομα του Παπαγιάννη.

ΜΑΡΤΥΣ: Το όνομά του το μικρό, δεν το θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι ήταν αυτός, τι βαθμό είχε;

ΜΑΡΤΥΣ: Υποδιοικητής της ΕΛΔΥΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι βαθμό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν αντισυνταγματάρχης νομίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Νικολαΐδης, ο Διοικητής, ήταν συνταγματάρχης.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στο διάστημα αυτό μας είπατε αυτά που είπατε. Τι πληροφορίες είχατε για τα θέματα της Τουρκίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Πληροφορίες είχαμε εμείς προ του πραξικοπήματος, διάφορες πληροφορίες με τις πηγές μας. Εσείς τώρα θέλετε πληροφορίες σχετικές με τα γεγονότα του πολέμου;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με τις προετοιμασίες του πολέμου από πλευράς Τουρκίας, διότι βέβαια δεν αποφασίσε η Τουρκία εκείνη την ώρα τον πόλεμο.

3/1σ

Β.Π.

11.9.86

28

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε, εκεί είχαν αποκοινωθεί όλοι, ότι δεν θα γίνει τίποτε από πλευράς Τούρκων. Ωστόσο από τις 19 του μηνός το πρωΐ άρχισαν να υπάρχουν μεγάλες ανησυχίες. Θα σας πω για όσα γεγονότα υπέπεισαν στην αντίληψή μου, Βέβαια και τα χειρίστηκα.

Τις προμεσημβρινές ώρες άρχισε να διαδίδεται ότι έρχονται οι Τούρκοι, 'Ένας πανικός επεκράτησε, ο κόσμος έτρεξε στα καταστήματα να ψωνίσει και αρχίσανε να οδεύουν με τις οικογένειές τους προς το Τρώοδος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτά στις 19 του μηνός;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εσείς, σας παρακαλώ, ως ΚΥΠ τι σήματα-είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά που σας λέω τα κάναμε όλα σήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εσείς τα κάνατε, αλλά τι σήματα λαμβάνατε ήθελα να μάθω. Λάβατε από πουθενά κανένα σήμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Εμείς δεν είχαμε από κανέναν να λάβουμε σήματα. Εμείς παίρναμε τις πληροφορίες....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Θα μου συγχωρήσετε ότι δεν ξέρω τις στρατιωτικές ορολογίες. Πληροφορίες, κύριε μάρτυς, λαμβάνατε από πουθενά;

[Handwritten signatures]

4/1σ Β.Π. 11.9.86 29

ΜΑΡΤΥΣ: Θα φθάσουμε και εκεί, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Να φθάσουμε, γι' αυτό σας ρωτάω.

Διεδίδετο εκεί πέρα και κατελήφθη ο κόσμος από πανικό όπου έρχονται οι Τούρκοι, ~~ένα~~ αυτό. Εσείς επίσημη πληροφορία λάβατε ή από την Ελλάδα ή από την Τουρκία ή από την Αγγλία ή από τον Έλληνα στρατιωτικό ακόλουθο στην Αγγλία ή από τον οιοδήποτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ είχα πληροφορίες από τις πηγές μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ποιές ήταν οι πηγές σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Οι πηγές μου ήταν και Τουρκούπριοι και Ελληνούπριοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

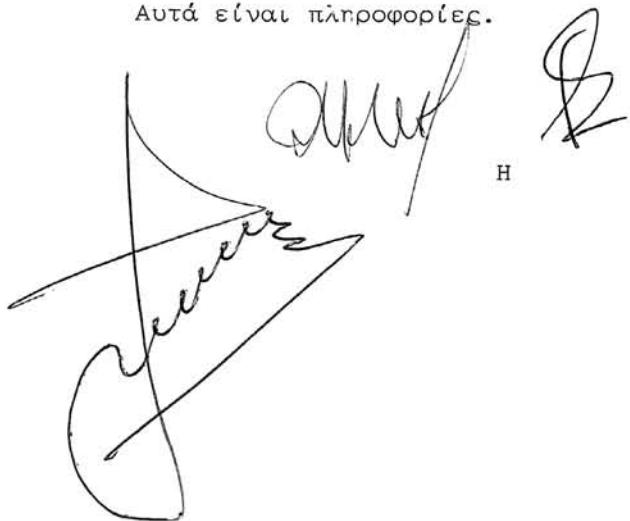
ΜΑΡΤΥΣ: Είχα πληροφορίες τις ίδιες ώρες τις πρωμεσημβρινές στις 19 Ιουλίου, ότι οι μονάδες είναι εν επιφυλακή, κλείστηκαν όλοι μέσα, συγκεντρώνονται οι αξιωματικοί, υπάρχει μια κατάσταση συναγερμού στην Τουρκοκυπριακή πλευρά και ότι όντως κάτι μαγγρεύεται. Έτσι άρχισαν οι πληροφορίες.

Κατά τις 10-11 η ώρα εκάλεσα μια πηγή μου και της έδωσα χρήματα να φύγει αμέσως με τη γυναίκα του να πάει στην Αλεξανδρέτα και στα 'Αδανα και να μου φέρει πληροφορίες με το αεροπλάνο. Πήγε στο αεροδρόμιο να βγάλει εισητήριο, τον έβαλα μαζί με τη γυναίκα του για κάλυμμα βέβαια, για να μην τον υποψιαστούν οι άλλοι, ~~πήγε~~ στο αεροδρό-

5/1σ Β.Π. 11.9.86 30

μιο να βγάλει εισητήριο, γυρνάει πίσω και μου τηλεφωνεί να συψαντηθούμε στο γνωστό μέρος. Έρχεται και μας λέει δεν θα γίνει η πτήση.

Αυτά είναι πληροφορίες.

(σ)

31

1/1 Η.Γ. ε.Τ. 11-9-1986

Εν πάσῃ περιπτώσει, φύγε του λέγω, πήγαινε εκεί και ήδη μισή ώρα

θα με παίρνεις στο τηλέφωνο και θα μου λες ό, τι υποπίπτει στην

αντίληψή σου. Είχα, λοιπόν, τις πληροφορίες, δύσες πληροφορίες

μπορούσα να μαζέψω απ' αυτή την πηγή.

Είχαμε δε πληροφορίες και από τα μηχανήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εμείς εδώ κύριε μάρτυς, ξέρετε ότι

δεν αρκούμαστε να ακούμε την λέξη "πηγή". Εμείς θέλουμε να μά-

θουμε ποιος ήταν αυτός.

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν Τούρκος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τουρκοκύπριος δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα. Δεν μπορώ να τον αποκαλύψω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Όχι δεν μπορείτε να τον αποκα-

λύψετε. Στη Βουλή αποκαλύπτονται τα πάντα.

ΜΑΡΤΥΣ. Μα, αν σας πω ότι δεν ξέρω το όνομά του; Να σας πω ένα Κ.Π.10;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εντάξει. Συνεχίστε.

ΜΑΡΤΥΣ. Εν συνεχεία άρχισαν να έρχονται πληροφορίες και από τα μη-

χανήματα που υπήρχαν. Δηλαδή και από τα μηχανήματα της ΚΥΠ, που

υπήρχε μια μονάδα εμείς πέρα και από τα ραντάρ του ΓΕΕΦ. Και άρχισαν

2/1 Η.Γ. - Ε.Τ. - 14-9-1986

32

να φαίνονται στις οιδόνες των ραντάρ τα πλοία τα οποία έρχονται προς την Κηρύνεια.

Ενθυμούμαι, λοιπόν, κατά σειρά τα σήματα τα οποία έστειλα.

Χαρακτηριστικά ενθυμούμαι το εξής σήμα που έστειλα το βράδυ κατά τις 9 η ώρα, δτι "από τα ραντάρ έχει επισημανθεί ο στόλος που κατευθύνεται με σχηματισμό βομβαρδισμού ακτών προς την Κηρύνεια.

Και εκτιμάται ότι με το πρώτο φως της αύριον δεν αποκλείεται ο βομβαρδισμός της Κύπρου και η προσπάθεια διενεργείας αποβατικής ενεργείας."

Τέτοια σήματα εστάλησαν πάρα πολλά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Πού;

ΜΑΡΤΥΣ. Στην ΚΥΠ, στην Αθήνα, στην οποία και ανήκα και πουθενά αλλού.

Για μας ήταν φως-φανάρι πλέον δτι έρχόταν τα πλοία. Δεν είχαμε καμιά αμφιβολία.

Μάλιστα θα σας πω και ένα άλλο περιστατικό που συνέβη στις 2 η ώρα τη νύκτα στις 19 προς 20 του μηνός. Με πήρε ή τον πήρα στο τηλέφωνο, ή μάλλον επεκοινώνησα με τον Διοικητή της ΕΛΔΥΚ, τον κ. Νικολαΐδη. Δεν ξέρω αν έχει έλθει, ή θα έλθει να σας τα πει.

Μένει στη Θεσσαλονίκη. Αυτός/ήταν Διοικητής Ελληνικού Συντάγματος

3/1_H.G._E.T._11-9-1986

33

και κοιμότανε. Δηλαδή ολόκληρη η μονάδα του. Δεν ήξερε τίποτα.

Απολύτως τίποτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ποια ώρα;

ΜΑΡΤΥΣ. Δύο η ώρα τη νύχτα, 19 προς 20 του μηνός. Και αφού του είπα όσα ξέρω και συγκεκριμένα του λέγω ότι εγώ κύριε Συνταγματάρχα, εκτιμώ ότι με το πρώτο φως θα είστε ο υπ' αριθμ. 1 στόχος, μου λέγει σε πιστεύω και θα κάνω συναγερμό τώρα. Έκανε και έτσι σώθηκε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιος το έκανε;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο κ. Νικολαΐδης. Θα σας το πει και ο ίδιος.

Δεν ξέρω κύριε Πρόεδρε, αν θέλετε να σας πω τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Το πρώτη βομβαρδισμένη την ΕΛΔΥΚ;

ΜΑΡΤΥΣ. Πρώτος στόχος ήταν η ΕΛΔΥΚ. 5.05' άρχισε ο βομβαρδισμός.

Πρώτος στόχος ήταν η ΕΛΔΥΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή εάν δεν είχε βγει έξω από το στρατόπεδο η δύναμη της ΕΛΔΥΚ;

ΜΑΡΤΥΣ. Κύριε Πρόεδρε, ήταν τόσο φοβερός ο βομβαρδισμός που δεν σας αποκρύπτω-διότι πήγα και το είδα επί τόπου - ότι είχαν χρησιμοποιήσει και βόμβες Ναπάλμ - δεν ξέρω αν τις γνωρίζετε - με τις

Qdml

R

4/1 Η.Γ. - E.T. 11-9-1986

34

οποίες καίγεται ο τόπος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μάλιστα.

Περαιτέρω οι δυνάμεις τί εγιναν στην Κυρήνεια; Πότε έγινε η απόβαση ή η αποβίβαση, αν θέλετε;

ΜΑΡΤΥΣ. Αποβίβαση αν θέλετε να την πούμε καλύτερα. Αυτή έγινε ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Στις 20 του μηνός έγινε η πρώτη.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Στις 20 του μηνός τα πλοία κάνανε βόλτα στις ακτές.

+

Δεν κάναγε καμιά αποβατική ενέργεια. Στις 20 του μηνός δεν έγινε τίποτα από πλευράς αποβατικής ενεργείας. Στις 21 του μηνός έγινε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. 'Εχετε λάθος. Στις 20 του μηνός έγινε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ο νύριος Μπαντουβάς θέλει κάτι να ρωτήσει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Δηλαδή το αλιεμάκιο της ΚΥΠ της ΕΛΔΥΚ στην Κύπρο πληροφορήθηκε για την συγκεντρωση και την αίνηση του τουρκινού στόλου από την Αλεξανδρέτα, όταν εφάνησαν στις οθόνες των ραντάρ; Αυτή την οργάνωση είχατε; Και τότε θα στέλνατε τους πράκτορές σας να το εξακριβώσουν;

Υπήρχε βλέπετε, κύριε Πρόεδρε, παντελής διάλυση.

ΜΑΡΤΥΣ. Εμείς τους στείλαμε το πρωτ' τους πράκτορες.

5/1 Η.Γ. Ε.Τ. 11-9-1986 35

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εγώ κύριοι συνάδελφοι, τον ρώτησα.

Ο κύριος μάρτυς απαντάει αυτό το πράγμα, 'Όπως νομίζει. Ότι δηλαδή η ΚΥΠ εξετέλεσε το ναθήκον της πληροφορηθείσα/19 του μηνός το στις βράδυ, ή δεν ξέρω πότε, ότι ετοιμάζονται οι Τούρκοι.'

Ορίστε, κύριε Γιατράκο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Δηλαδή, κύριε μάρτυς από πριν δεν είχατε

καμιά πληροφορία περί της επικείμενης αποβάσεως ή επιβιβάσεως;

Δηλαδή πριν από τις 19 του μηνός; Δηλαδή, δεν αντιληφθήκατε καθόλου τις ενέργειες του κόσμου ο οποίος έτρεχε στα μπακάλικα να

αγοράσει τρόφιμα κλπ;

(Ω)

(+))

1/Ω

(xm) 11.9.1986

36

ΜΑΡΤΥΣ: Σας απαντώ: Απολύτως να μιλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Οι πηγές σας δηλαδή δεν σας είχαν δώσει να μιλά πληροφορία;

ΜΑΡΤΥΣ: Καμμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Τα ραντάρ του ναυτικού δεν είχαν συλλάβει τίποτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Αφού . . είχαν συλλάβει τα ραντάρ . . .

ΜΑΡΤΥΣ: Τα είχαν συλλάβει στις 19 το βραδάνι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Τι είχαν συλλάβει;

ΜΑΡΤΥΣ: Τα πολεμικά πλοία πού έρχονταν προς την ηατεύθυνση της Κυρηνείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Δηλαδή είχαν ξεκινήσει ναι εσείς, η υπηρεσία της ΚΥΠ δεν είχατε λάβει γνώση δτι επικειται η αποβίβαση;

ΜΑΡΤΥΣ: Εμείς είχαμε λάβει γνώση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Πώς είχατε λάβει γνώση; Αυτό σας ρωτάω κύριε μαρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού σας αναφέρω τι σήμα στείλαμε.

2/Ω (ΧΜ) 11.9.1986

37

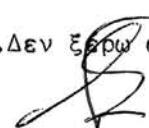
ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Τι λέβατε γνώση; Λέβατε γνώση του πανικού του ιδρυμού που έλεγε "έρχονται οι Τούρκοι"; Αυτό δεν είναι πληροφορία. Αυτό έχει αντίστροφη κατεύθυνση. Εσείς σαν γηραιότεροι πότε λέβατε γνώση σας ρωτάω και μου απαντάτε δις στις 19 του μηνός είχατε την ιρούση από τον ιδρυμο. Σαννα σας έλεγε δηλαδή ο ιδρυμος, βρέ αδελφέ, τι ιδνετε, έρχονται οι Τούρκοι. Τότε ανησυχήσατε; Τότε καταλέβατε δις έρχονται οι Τούρκοι; Πριν δεν είχατε καταλέβει δις οι Τούρκοι ετοιμάζονται;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, μια ερώτηση.

Πάνω στην Τουρκία, κύριε μάρτυς, πιστεύω να είχαμε ιδέεις πηγές πληροφοριών. Άιευκρινίστε μας, αυτές οι πηγές έδιναν σε σας πληροφορίες, υπήγοντο κατά ιδέα τρόπο σε σας, ή στην Αθήνα; Πώς γινόταν η ροή των πληροφοριών; Περιμένατε εσείς από την Αθήνα να σας πούν, ξέρεις, μάθαμε αυτό το πράγμα στην Αλεξανδρέτα, περίμεναν από την Αθήνα εφείς να πείτε τι γίνεται; Αυτό θα σας παρακαλούσα να μας πείτε, γιατί είναι χρήσιμο.

ΜΑΡΤΥΣ: Και εγώ πιστεύω δις είχαμε πηγές στην Τουρκία ως KYΠ που τις πληροφόρεις τους τις έδιναν στην Αθήνα. Δεν ξέρω αν σας απήντησα.

388 (xm) 11.9.1986

38

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, μια λέξη να ρωτήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Ναι, κύριε Βασιλειάδη, αλλά θα ήθελα
αυτή η ταυτική να λείφει, για να ακούσουμε πρώτα το μάρτυρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Στο πνεύμα το δικό σας, υποκλοπές ή
δεν ήδη έχατε στην Κύπρο; Επομένως, πληροφορίες εξ υποκλοπής είχατε ή
δεν έχατε στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έβαλα εγώ εις θέσιν να σας απαντήσω, διότι υπήρχε μία
αλλη μονάδα που ησχολείτο μ' αυτά τα θέματα και δεν ξέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ¹. Και δεν μίλαγε η μία μονάδα της ΚΥΠ στην άλλη
μονάδα της ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Έβαστε στον Α' ή Β' οιλάδο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπήρχε εκεί ούτε Α' ούτε Β' οιλάδος.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Αποσπασμένος έβαστε...

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Β' οιλάδο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Φτι άλλως ήταν του Ρ οιλάδου;

ΜΑΡΤΥΣ: Η μονάδα αυτή ναι.

4/Ω (ΧΜ) 11.9.1986

39

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Εσείς τότε ήσαστε συνταγματάρχης;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν αντισυνταγματάρχης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Υπήρχε και άλλος αντισυνταγματάρχης;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Ήσαστε ηλαδάρχης στην ΚΥΠ, τι ήσαστε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν τμηματάρχης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Άλλος τμηματάρχης, λοιπόν, υπήρχε στην ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Ποιός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν ο κύριος Τσουμής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Μήπως ο κύριος Τσουμής διηγήθηνε πανένα τομέα πληροφοριών ικρισιμότερο από σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Τσουμής ήταν εντεταλμένος στα Ελληνοκυπριακά και Ελληνικά θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Εσείς ήσαστε για τα Τουρκοκυπριακά;

Δηλαδή εσείς ήσαστε ο αρμόδιος να δέχεσθε και να αξιολογείτε τις

πληροφορίες σχετικά με την δράση της Τουρκίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

5/Ω XM) 11.9.1986

40

Θέλω να συμπληρώσω σε μια ερωτήση που ήδη ανέβηκε στην συζήση της Κύπρου. Είχαν ήδη μια θαυμαστή εργασία, η οποία υπέπιπτε στην αντίληψή μας και την οποία είχαμε αναφέρει και είχαμε αναφέρει ^{καθιερώνοντας} αναφέρει ^{καθιερώνοντας} ντοκουμέντα για την αυτήν. Βέβαια, αυτοί είχαν και τεράστιες δυνατότητες συλλογής πληροφοριών, γιατί οι Τουρκοκύπριοι έρχονταν σε μας ελεύθερα, ενώ εμείς δεν πηγαίναμε εκεί. Επισήμως, βρέθηκαν πάρα πολύ καλά οργανωμένοι και οι μονάδες τους πολύ δεμένες και ετοιμοπόλεμες, εν αντιθέσει με τις δικές μας, που συνεπεία του πραξικοπήματος υπέστησαν πολλές φθορές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης). Λέτε δτι είχατε πολλά ντοκουμέντα
και τις πληροφορίες αυτές των Τουρκούπριων. Είχατε;

Atkins
AK

41

Ω

1/1 A.K. E.G. 10/9/86

ΜΑΡΤΥΣ: Τι ντοκουμέντα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αναφερθήκατε σε ντοκουμέντα, ότι
έκαναν οι Τούρκοι προετοιμασίες κ.λ.π. και ότι είχατε
και ντοκουμέντα.

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας αναφέρω. 'Όταν έγινε μια επιθετική ενέργεια προς

*F*ευζευκρινένα *F*εξάλειψη του προγεφυρώματος από την ΕΛΔΥΚ. του Τσάρους συνεπικό(;) είχε καταληφθεί η έδρα ενός τουρκικού τάγματος γιατί είχαμε και
κάτι επιτυχίες τότε έφθισα εγώ με μία πηγή που είχα και πήραμε
δύο σακιά έγγραφα από το αρχείο της μονάδας. Ψάχνοντας αυτά βρήκαμε ένα βιβλίο κόκκινο που έγραφε απάνω "η Βίβλος του ΓΕΕΦ."

Αυτό το βιβλίο ήταν ενημερωμένο με την 30/6/74. Και είχε σε κάθε

σελίδα, στη μέση, μιά φωτογραφία ενός στόχου, δηλαδή μιάς ελληνικής μονάδος. Από κάτω είχε ένα πίνακα των αξιωματικών με λεπτομέρειες και έλεγε "διοικητής είναι ο Κούρτης, μένει εκεί, έχει το τάδε τηλέφωνο πηγαίνει την τάδε ώρα στην μονάδα του με το τάδε μέσο κ.λ.π."

Δεξιά είχε ένα σχεδιάγραμμα, ένα πίνακα του υλικού της μονάδος και από κάτω είχε στοιχεία του στόχου, συντεταγμένη του στόχου, φωτογραφίες κ.λ.π.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτό πότε το βοήθατε;

1/2 Α.Κ. Ε.Γ. 10/9/86

42

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 22 Ιουλίου. Βέβαια το στείλαμε αυτό κάτω. Αυτό είναι στοιχείο που δηλούν πόσο οργανωμένοι ήσαν αυτοί οι άνθρωποι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Καλά αυτό να δούμε τώρα πόσο οργανωμένοι ήμαστε εμείς. Δηλαδή βρήκατε αυτό στις 22 του μηνός και φυσικά το κατευθύνατε σπου έπρεπε να το κατευθύνεται. Άλλα απλείττο πρίν από τις 20 δεν είχε πληροφορίες η ΚΥΠ ότι κάτι θα γίνει από την Τουρκία;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή τόσο η ΚΥΠ όσο και οι άλλες υπηρεσίες είχαν αφοσιωθεί στο πραξικόπημα; Οι εφημερίδες δεν έγραψαν ότι επίκειται τουρκική εισβολή; Αγγλικό τύπο δεν παρακολούθησε η ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να με έχετε καταλάβει κ. Πρόεδρε. Άμα σας λέω όχι, είναι όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως το κρατούν τότε καθεστώς σας είχε παραμερίσει τόσο πολύ ώστε ουσιαστικά δεν λαμβάναται γνώση από τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε εγώ έχω μία μοίρα περίεργη. Βρέθηκα και στο ένα πραξικόπημα και στο άλλο να υπηρετώ στην ΚΥΠ. Και στα δύο πραξικόπηματα βρέθηκα να κοιμάμαι ύπνο βαθύ. Έχω μιά μοίρα περίεργη.

1/3 Α.Κ. Ε.Γ. 10/9/86

43

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Για ποιά πραξικοπήματα μιλάτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Και στις 21/4/67 και στο Κυπριακό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στο άλλο του Ιωαννίδη στις 25 Νοεμβρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Πάλι στην ΚΥΠ ήμουν αλλά ήμουν στην Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Όλο αυτό τον καιρό είχατε την περίεργη τύχη να είσαστε στην ΚΥΠ και να μην έχετε γνώση των πραξικοπημάτων.

Είχαμε πολλές απώλειες από την απόβαση, από τις στρατιωτικές αυτές ενέργειες που έκαναν οι Τούρκοι;

ΜΑΡΤΥΣ: Πολλές.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Πότε έγινε η απόβαση κ. Πρόεδρε; γιατί μου φαίνεται ότι μπέρδεψε τα πράγματα.

ΜΑΡΤΥΣ: Πράγματι τα μπέρδεψα. Κατ' αρχήν δεν έγινε απόβαση, έγινε αποβίβαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τους αλεξιπτωτιστές τους είδατε να πέφτουν;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως με τα μάτια μου. Αυτό ήταν το θέμα, οι αλεξιπτωτιστές που έπεσαν που ήταν μιά ταξιαρχία.

1/4_Α.Κ._Ε.Γ._10/9/86

44

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πόσοι είναι σε μιά ταξιαρχία;

ΜΑΡΤΥΣ: Περίπου χίλιοι. Έπεσαν και πεζοναύτες με ελικόπτερα, αλλα

F
Fir Jan.

δύο τάγματα; Αυτοί πλέον δημιούργησαν μία κατάσταση ώστε να γίνει
η αποβίβαση. Εκεί που έγινε η αποφασιστική μάχη

Oly

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Έριξε κανένας εναντίον των αλε-
ξιπτώτιστών ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σκοτώθηκε κανένας από τους Τούρ-
κους και πόσοι;

Feivas

ΜΑΡΤΥΣ: Δέν ξέρω πόσοι. Άλλα αυτό που ξέρω ότι σε ένα νοσοκομείο
δικό μας που πληροφορήθηκα που είχε ένα Τούρκο τραυματία πήγα και
τον ανέκρινα και μου είπε ότι είχαν τραυματιστεί πολλοί διότι εβάλ-
λοντο όταν έπεφταν. Εβάλλοντο και από δύο μοίρες πυροβολικού νομί-
ζω. Ή μία ή δύο, δεν θυμάμαι καλά.

(T)

(ΑΚ) 1/ζ Ζ.Β. 11-9-86

45

Θυμάματι επίσης στην Άρα Μηλιά - η Άριά Μηλιά είναι μία συνοικία
 έξω στην παρυφή της Λευκωσίας - υπήρχαν και εκεί αλεξιπτωτιστές
 και επήγα ο ίδιος με ένα αυτοκίνητο και τους είδα και μάλιστα εκεί
 κινδύνεψα και λίγο. Εκεί τους επετέθησαν και οι κάτοικοι της περιο-
 χής εκεί της Λευκωσίας με δίκανα, με οτιδήποτε και τους έκαναν και
 απώλειες. Αυτό δεν είναι σημαντικό αλλά εν πάσῃ περιπτώσει. Εκεί
 που έγινε η αποφαστική μάχη νομίζω ήταν στον Αγιο Ιλαρίωνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Οπου;

ΜΑΡΤΥΣ. Εκεί επολέμησε ο διοικητής μιας μοίρας καταδρομών ο οποίος
 σκοτώθηκε, ήταν ο Κατσάνης. Αυτό το παιδί ήταν παλληκάρι, πολεμιστής
 και ίσως άν δεν είχε την ατυχία να σκοτωθεί να είχαμε κάποιο απο-
 τέλεσμα. Νομίζω ότι σκοτώθηκε με βόμβα Ναπάλμη την στιγμή που ανερι-
 χάτο στα τείχη του Αγίου Ιλαρίωνος. Και όπως αντιλαμβάνεστε όταν
 σε μία μονάδα σκοτώνεται ο διοικητής από κεί και πέρα υπάρχουν
 φοβερά προβλήματα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Είναι οργανωμένη μονάδα;

ΜΑΡΤΥΣ. Οργανωμένη μονάδα. Ήταν μοίρα καταδρομών αυτή. Οργανωμένη
 τρόπος του λέγειν διότι οι μοίρες καταδρομών είχαν υποστεί μία ση-
 μαντική φθορά εξαιτίας του πραξικοπήματος. Φθορά η οποία δεν απε-
 κατεστάθη με εγκατάσταση.

.../...

E

4/6

2/Σ Ζ.Β. 11-9-86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Εδώ στην έκθεσή σας μιλάτε για
ιάποιο αρχείο της 5551 μονάδος πληροφοριών της ΚΥΠ . Υπάρχει;
ΜΑΡΤΥΣ. Είπατε 5551; Ναι ήταν η μονάδα στην οποία υπηρετούσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ναι, το αρχείο υπάρχει;
ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω. Εγώ έφυγα στις 14 Αυγούστου 1974 το πρωΐ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Πού πρέπει να υπάρχει;
ΜΑΡΤΥΣ. Κανονικά πρέπει να υπάρχει εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Πού;
ΜΑΡΤΥΣ. Στην μονάδα εκεί. 'Αν υπάρχει/η μονάδα εκεί.
αιώμα

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Αν υπάρχει. Δεν το ξέρετε άν
υπάρχει;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν το ξέρω. Υποθέτω όμως ότι θα υπάρχει. Για ποιό λόγο
να μην υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα ήθελα να διευκρινίσω και ένα
πράγμα πριν τελειώσω εγώ.

Είπατε ότι δεν αποκαλύπτετε την πηγή σας. Επικαλείσθε δηλαδή

τί; Γιατί δεν αποκαλύπτετε την πηγή σας; Είναι στρατιωτικό μυστικό;

Είναι διπλωματικό μυστικό, αφορά την ασφάλεια του κράτους;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα να δας απαντήσω.

.1..

3/Σ Z.B. 11-9-86

44

Για να κάνω την ανάκριση των αιχμαλώτων στην Κύπρο κατέστρεψα μία πηγή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) ^{Τυν} Καταστρέψατε.

ΜΑΡΤΥΣ. Πώς την κατέστρεψα; Την ενεφάνισα στον εχθρό και κατεστράφη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Σας παρακαλώ.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω άν σας απαντώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτή η συγκράτησή σας να μην μας αποκαλύψετε την πηγή γίνεται γιατί θεωρείτε ότι είναι στρατιωτικό μυστικό, διπλωματικό μυστικό;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα διότι

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Εντάξει περιμένω την δήλωσή σας, γιατί δεν μπορώ να πώ ότι απαλλάσσεσθε από την υποχρέωση μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως διότι μπορεί να εξακολουθεί να είναι πηγή αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μα αυτό λέω. Απαλλάσσεσθε από την υποχρέωση άν είναι στρατιωτικό μυστικό ή άν είναι διπλωματικό μυστικό ή άν αφορά την ασφάλεια του κράτους.

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι δεν έχω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Είναι λοιπόν στρατιωτικό μυστικό αυτό το πράγμα; Αφορά την ασφάλεια του κράτους;

.//.

4/ζ Z.B. 11-9-864/8

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Τότε έχετε δίκιο να αρνείστε.

Αυτό λέω.

ΜΑΡΤΥΣ. Σαφώς έτσι είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και για πέστε μου. Μιλάτε στην έκθεσή σας και για νάποιο ελικοπτεροφόρο "ΕΡΜΗΣ" Εγγλέζικο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. Κάποιο πλοίο.

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι ένα πλοίο ήταν αυτό. Είναι μία ιωμικοτραγική ιστορία.

Θέλετε να την πώ;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Γιατί τί θέλετε να πείτε εκεί;

Μετέσχε, το ελικοπτεροφόρο αυτό "ΕΡΜΗΣ" βοήθησε τις αποβατικές δυνάμεις των Τούρκων ή δεν τις βοήθησε; Θαμά σας το θέτω το ζήτημα.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν νομίζω ότι αυτό έχει σχέση ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν είχε σχέση. Τί έκανε δηλαδή εκεί πέρα το ελικοπτεροφόρο που έπλεε;

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ ξέρω το εξής για αυτό το θέμα. 'Ότι στην Πάφο είχε επιστρέψει το πλοίο που πήρε το τάγμα της ΕΛΔΗΚ να το φέρει στην Ελλάδα.

Έν πλώ πήρε εντολή να επιστρέψει στην Κύπρο και πήγε στην Πάφο να

.//..

5/ζ Ζ.Β. 11-9-86

49

Ξεφορτώσει το τάγμα. Εκεί στην Πάφο υπάρχει μία Τουρκοκυπριακή πλευρά και η Ελληνοκυπριακή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Είναι άλλο θέμα.

ΜΑΡΤΥΣ. Εβομβάρδισε το πλοίο το δικό μας την Τουρκοκυπριακή πλευρά' και εν συνεχεία αποβίβασε το τάγμα και έφυγε. Καθ' όν χρόνο εβομβάρδισε την Τουρκοκυπριακή πλευρά οι Τούρκοι ειδοποίησαν ότι ένα πλοίο Ελληνικό μας βομβαρδίζει. Μετά την αναχώρηση του πλοίου του δικού μας επήγε εκεί ένα Τουρκικό πλοίο αυτό που λέτε το οποίο είχε αρχίσει να βομβαρδίζει την Ελληνοκυπριακή πλευρά τυχαίως και συμπτωματικώς.

A large 'X' mark is drawn across the page. Above it, there are two handwritten signatures. The first signature is on the left, appearing to be 'Αλέξανδρος Ζ.' (Alexandros Z.). To its right is another signature, possibly 'Ζ.' (Z.). Below these is a third, more stylized signature.

(ζ) 1/1 Z ΝΓ 11.9.86

50

'Ερχονται εν τω μεταξύ δύο αεροπλάνα Έιδοφηνα, βλέπουν το πλοίο κάτω, νομίζανε ότι αυτό είναι το ελληνικό και το βυθίζουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το τουρκικό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν σας ρώτησα αυτό. Σας λέω, αν το ελικοπτεροφόρο "Ερμής" ήταν Βρεταννικό.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν ξέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Αεροπλανοφόρο.

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ γράφω για αεροπλανοφόρο;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Ελικοπτεροφόρο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Το ίδιο είναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι δεν πρέπει να το έγραψα, δεν θυμάμαι τέτοιο πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Λέτε, λοιπόν, ότι δεν αναφέρεσθε στο "Ερμής". Είναι τόσο μεγάλη και ανεπτυγμένη η έκθεσή σας, ώστε

Μήπως λέτε κάτι για μία εκδρομή υπό τύπου κυνηγίου των στρατηγών.

Κουμπάστερ;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν ξέρω τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Καλά. Συνεπώς, πληροφορία από κεί δεν υπήρχε.

Εγώ, κύριοι, τελείωσα, νομίζω ότι δεν έχει άλλο ενδιαφέρον για

2/1 Σ ΦΚ 11.9.86

51

μένα ο μάρτυς. Αν νομίζετε ότι πρέπει να ρωτήσετε, ρωτήστε.

Παρακαλείται ο κ. Ράλλης να λάβει το λόγο.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Κύριε μάρτυς, οι πραξικοπηματίες γνώριζαν ότι υπήρχαν παιδιά το πρωΐ της 15ης Ιουλίου στο Προεδρικό Μέγαρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω αυτό.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Σκοτώθηκαν παιδιά;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν πληροφορήθηκα τέτοιο πράγμα.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Εκεί σκοτώθηκε ιόσμος.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι. Αλλά δεν το πληροφορήθηκα, μπορεί να μπήκαν σε ένα αυτοκίνητο και να έψυγαν. Δεν το ξέρω.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Αυτό μόνο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κ. Παγορόπουλο να λάβει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυς, έτσι όπως μας τα είπατε αφήσατε να διαφανεί ότι το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου είχε σαν αιτία ότι ο Μακάριος ήθελε να φύγουν οι αξιωματικοί από την Κύπρο. Η αιτία του πραξικήματος είναι αυτή, κύριε μάρτυς, ή άλλη;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είπα εγώ τέτοιο πράγμα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Είπατε ότι μετά την αλοπή των σπλων - όταν ο

3/1 Σ ΝΓ 11.9.86

52

Μακάριος βρήκε τα δόπλα και είπε να φύγουν οι αξιωματικοί από εδώ και να μείνουν μόνο αυτοί έτους οποίους είχε εμπιστοσύνη. - ...

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό είπα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: ... οι αξιωματικοί έβραζαν. Και είπατε ακόμα ότι πλέον έγινε σαφές και εμφανές ότι θα ξεσπάσει πραξικόπημα. Ποιά ήταν η αιτία του πραξικοπήματος; Πότε αποφασίσθηκε και από ποιούς διετάχθη;

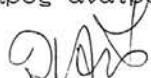
ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά, όπως αντιλαμβάνεσθε εγώ δεν μπορώ να τα ξέρω. Αυτά τα ξέρουν εκείνοι που κάνανε το πραξικόπημα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δηλαδή, εσείς δεν ξέρετε ποιός διέταξε το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι και μυημένος να ήμουν, δεν θα ήξερα να σας απαντήσω. Διότι σ' αυτά τα θέματα όσα πιο λίγα ξέρουν οι μυημένοι, τόσο καλύτερα είναι. 'Ενα πράγμα που το ξέρουμε, το ξέρουν ένθενα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Με συγχωρείτε. Είναι δυνατόν να μην ξέρετε για ποιό λόγο έφυγε ο Γεωργίτσης, ή ο Κομπόκης από κάτω ; Σας ρωτώ γιατί είπατε ότι είσαστε στη γεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών. Τί κάνατε εσείς εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας είπα ότι αναφέραμε ότι αναμένεται η διενέργεια πραξικοπήματος προς ανατροπή του Μακαρίου και ότι μια τέτοια ενέργεια και

4/1 Z ΝΓ 11.9.86

53

αιματηρή θα είναι ...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Το αναφέρατε αυτό, αλλά γιατί είχατε καταλήξει σ' αυτό το συμπέρασμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δηλαδή, γιατί είχατε καταλήξει ότι θα γίνει πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Γιατί είχαν ανάψει πλέον τα πνεύματα και έπρεπε οι αξιωματικοί να φύγουν από την Κύπρο μέχρι τις 20 Ιουλίου. Δηλαδή, όταν ο Μακάριος έλεγε κάτι, το έκανε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Καταλήξατε στο συμπέρασμα αυτό, επειδή οι αξιωματικοί είχαν αρχίσει να νευριάζουν και να βράζουν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, στένευαν τα περιθώρια για' αυτούς που προφανώς ήθελαν να κάνουν πραξικόπημα. Αν θα το έκαναν, θα το έκαναν πριν από τις 20 Ιουλίου γιατί μετά τις 20 Ιουλίου ο Μακάριος είχε πεί να φύγουν οι αξιωματικοί.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πέστε μου παρακαλώ, λέγατε και ποιοί θα ήταν εκείνοι, που θα έκαναν το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, πώς να το πω.'

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δηλαδή, έτσι αόριστα λέγατε..ένα πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

(θ)

(Z) 1/Θ Φ.Τ. 11.9.86

54

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Και κάτι αλλο ήθελα να ερωτήσω. Είπατε για το θέμα των πληροφοριών με τον Τούρκο, είπατε για κάποιουν ΚΠ10.

Αυτόν που θα στέλνατε στις 19 το πρωτ στην Αλεξανδρέτα. Ήέστε μου σας παρακαλώ, αυτόν τον στέλνατε συχνά απέναντι ή άλλη πηγή σας;

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτόν τον είχα εκπαιδεύσει εγώ και τον είχα στείλει όχι μόνο απέναντι, αλλά μέχρι την Ανδριανούπολη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Πέστε μου σας παρακαλώ το εξής: Μόνον αυτόν ή άλλον τον είχατε ξαναστείλει πριν από τις 19 του μηνός;

ΜΑΡΤΥΣ : Ασφαλώς, πολλές φορές.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Αυτός σας έλεγε, όταν γύριζε πίσω, ότι υπάρχουν συγκεντρώσεις στρατιωτικών, πλοίων αποβατικών;

ΜΑΡΤΥΣ : Ό,τι πληροφορίες είχε μου τις έλεγε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Αυτά σας τα είχε πει;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι. Κατιαρά αλλαγή δεν υπήρχε εκ της γνωστής καταστάσεως.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Καμμία πληροφορία. Δηλαδή σας κορόνδευε ο άνθρωπος.

ΜΑΡΤΥΣ : Νομίζετε. Εγώ όχι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Κύριε ιμάρτυς, με συγχωρείτε. Αυτή τη στιγμή τουλάχιστον από την ιστορία που υπάρχει γνωρίζουμε ότι οι συγκεντρώ-

είχαν φίρει
Ωντε

σεις των Τούρκων απέναντι, οι αποβατικές τους δυνάμεις είχαν μαζευ-

Γ'
Ωντε *Σ*

2/10 Φ.T. 11.9.86

55

τεί πολύ πριν από τις 19 του μηνός.

6

ΜΑΡΤΥΣ : Μα το ξέραμε ότι ήταν^η 39^η μεραρχί~~η~~ στην Αλεξανδρέτα. Το
ήξερε εδώ η Αθήνα. Δεν ήταν κάτι καινούργιο που συνέβη και δεν το
πήραμε χαμπάρι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Θραίκη. Πέστε μου σας παρακαλώ: Εάρετε ότι
υπάρχουν και τα αποβατικά πλοία και όλα:

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως, αυτά ήταν γνωστά.

Δεν ήταν γνωστό ότι υπήρχε απόφαση να εκτελεστεί τότε που εξετελέσθη η ενέργεια αυτή.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Δηλαδή το ξέρατε αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ : Για τις δυνάμεις που υπήρχαν εκεί;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Πέραν των δυνάμεων. Εέρατε ότι θα κάνουν απόβαση;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι, ρητά είπα όχι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Αευ το Εέρατε.

Είπατε το εξής, το έχω σημειώσει όπως το είπατε : " Ολοι είχαν αποκοινωθεί ότι δεν θα γίνει τίποτε από την μεριά των Τούρκων" Τι εννοείτε με αυτό; /

ΜΑΡΤΥΣ : Να σας πω ένα παράδειγμα. Το βράδυ στις 19 προς 20 του μη-

νός, στις 10^η 00' η ώρα ήμουν αυτόπτης μάρτυς σε μια στιγμή που

3/1 Θ Φ.Τ. 11.9.86 56

που έγινε στο διάδρομο στο Γενικό Επιτελείο της Εθνοφρουράς μεταξύ του διοικητού πυροβολικού του ΓΕΕΦ από τη μια μεριά και του Γεωργίτση και του Κοκοράκη - νομίζω ότι ήταν και ο Κοκοράκης ο διευθυντής του 1ου γραφείου, για τον Κοκοράκη δεν είμαι πολύ σίγουρος — από την άλλη. Και τους έλεγε ο Πούλος, ο διοικητής πυροβολικού : "Να κάνω συναγερμό στις μονάδες και να τις βγάλω έξω;" Και του έλεγαν : "Όχι, δεν θα βγάλεις τίποτε έξω."

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Ποιός το έλεγε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ : Ο Γεωργίτσης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Πέστε μου σας παρακαλώ : Αυτό το έλεγε ο κύριος Γεωργίτσης απλώς και μόνο γιατί πίστευε ότι δεν θα κατέβουν οι Τούρκοι ή γιατί δεν ήθελε να βγει το πυροβολικό έξω;

ΜΑΡΤΥΣ : Η εντύπωσή μου είναι αυτή. Έβλεπα ότι πράγματι πίστευε ότι δεν θα κάνουν τίποτε οι Τούρκοι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Αυτό πώς το πίστευε κύριε μάρτυς ; Εσείς δεν του είχατε δώσει την πληροφορία ότι πράγματι οι Τούρκοι μαζεύουν δυνάμεις, ότι έρχονται; Σεις είπατε ότι τα ξέρουν αυτά. Δεν τα είχατε πει αυτά στον Γεωργίτση;

ΜΑΡΤΥΣ : Ήγω μας είπα το παράδειγμα του διοικητού της ΕΔΔΥΚ, που δταν

4/1 Θ Φ.Τ. 11.9.86

57

έμαθε αυτά που του είπα, έφυγε ο άνθρωπος. Τους έβγαλε όλους έξω.

Είναι θέμα πλέον που υπεισέρχονται άλλοι παράγοντες.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Θέλω να ερωτήσω το εξής, κύριε μάρτυς.

Μπορεί ο κύριος Νικολαΐδης, όπως είπατε, να μην το γνώριζε και μόλις τον πληροφορήσατε, έκανε εκείνο που έπρεπε. Ο κύριος Γεωργίτσης δεν σας πίστεψε ή ήξερε ότι θα έλθουν οι Τούρκοι;

ΜΑΡΤΥΣ : Πώς θέλετε να το ξέρω εγώ αυτό; Γι' αυτό ρωτήστε τον ίδιο.

Τι να σας πω;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Τη γνώμη σας θέλω.

ΜΑΡΤΥΣ : Πώς θέλετε να ξέρω....

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Με συγχωρείτε. Έχετε υπηρετήσει δυο φορές στην ΚΥΠ και κάνατε εκτίμηση πληροφοριών και μεταξύ αυτών κάνατε και εκτίμηση γεγονότων. Βλέπετε το Γεωργίτση ο οποίος αναπληροί τον Αρχηγό του ΓΕΕΦ -υποτίθεται ότι αναπληροί τον Ντενίση - ο οποίος λέει ότι δεν γίνεται τίποτε. Και σας ερωτώ αυτή τη στιγμή, επειδή ήταν συναδελφός σας και τον γνωρίζατε: Ο άνθρωπος αυτός αυτό που είπε το είπε γιατί ήταν αγαθός, δεν πίστευε τίποτε, καμιά πληροφορία ή απλώς γιατί δεν ήθελε να βγει η μονάδα του πυροβολικού έξω και να κάνει αντίσταση;

5/1 Θ Φ.Τ. 11.9.86

58

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν το γέρω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Τη γνώμη σας θέλω.

ΜΑΡΤΥΣ : Η γνώμη μου είναι αυτό που διαβάζετε, που γράφω με κεφαλαία γράμματα σε παρένθεση : "Και όμως το ΓΕΕΦ δεν ανησυχεί."

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : "Και όμως το ΓΕΕΦ δεν ανησυχεί."

Κατά τη γνώμη σας γιατί δεν ανησυχεί;

ΜΑΡΤΥΣ : Σηκωνόταν η τρίχα μου ναι εμένα, γιατί δεν ανησυχεί.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Από το 1974 μέχρι σήμερα ποιά είναι η γνώμη σας; Δεν καταλήξατε κάπου; Δεν το σκεφθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτό δεν έχει σχέση με πληροφορίες που μου ζητάτε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : Την εκτίμησή σας θέλουμε, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτός πρέπει να ήταν μυημένος....

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : 'Ότι θα κάνουν απόβαση οι Τούρκοι.

ΜΑΡΤΥΣ : 'Ότι δεν θα κάνουν απόβαση οι Τούρκοι

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ : 'Ότι δεν θα κάνουν;

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι. Επίστευε ότι δεν θα κάνουν απόβαση. Γιατί δεν μπορώ να πιστέψω ότι είναι δυνατόν να υπάρχει αξιωματικός ο οποίος πιστεύε ότι μπορεί να κάνουν απόβαση οι Τούρκοι και αδρανεί. Αυτό δεν μπορώ να το φανταστώ.

(2B)

(Θ)

1/2 B K.B. 11.9.1986

59

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν θέλω τίποτε άλλο κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλείται ο κύριος Πεπονής να λάβει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Κύριε μάρτυς με την ιδιότητα που είχατε λαμβάνατε γνώση τηλεγραφημάτων ξένων πρακτορεών και δημοσιευμάτων σε εφημερίδες που αφορούσαν την κατάσταση στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Πολλές φορές, ναι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Στις 18 και στις 19 Ιουλίου 1974 είχαν μεταδόθει ξένα πρακτορεία πρώτον, ότι σημειώνονται συγκεντρώσεις στρατευμάτων στα παράλια έναντι της Κύπρου, με ενδείξεις ότι ετοιμάζεται αποβατική ενέργεια, και δεύτερον, ότι αρμόδιοι κύκλοι της Αθήνας λέγανε ότι πρόκειται για μπλόφα των Τούρκων όπως και το '64;

Το θυμάστε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι και τα δύο αυτά είναι γεγονότα, αλλά το πρώτο εγώ, δεν το διάβασα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Είσαστε υπεύθυνος της ΚΥΠ και δεν είχατε λάβει γνώση τηλεγραφημάτων; Αυτό το οποίο εμείς οι υπόδουλοι στην χούντα, έχοντας κολλημένο το αυτό μας στα ραδιόφωνα στην Ντώρτσε-βέλε και στο B.B.C., το ακούσαμε, Εσείς δεν το πήρατε χαμπάρι;

[Handwritten signatures and initials appear here]

2/6 K.B. 11.9.2986

60

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Η συγκεκριμένη δική σας εκτίμηση, ως αξιωματικού, έμπειρου σε θέματα πληροφοριών ήταν, ότι υπήρχε προετοιμασία των Τούρκων για αποβατική επιχείρηση ή ότι δεν υπήρχε. Η δική σας προσωπική εκτίμηση, τότε, όχι τώρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Οι Τούρκοι είχαν προετοιμασία για αποβατικές ενέργειες πάντοτε. Κατά καιρούς κάνανε ασκήσεις αποβατικές. Αυτές δεν μπορώ να τις εκτιμήσω εγώ, ότι θα ήταν επιχειρήσεις πραγματικές.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Θέλετε να μου πείτε εσείς αξιωματικός της ΚΥΠ, ότι "ασκήσεις" οι οποίες γινόνταν μετά από το πραξικόπημα από ιράτος το οποίο είχε νομικά την ιδιότητα της εγγυήσεως δύναμης βάσει της συμφωνίας της Ζυρίχης, έπρεπε να αξιολογηθούν πληροφοριακά όπως θα αξιολογούσατε ασκήσεις οι οποίες γινόνταν πριν από τις 15 Ιουλίου 1974; Την ίδια αξιολόγηση κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όλες οι πληροφορίες έπρεπε να αξιολογούνται με μεγάλη προσοχή.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: 'Εγώ σας κάνω ερώτηση. Ετοιμότης αποβατική, η οποία σημειώνεται μετά το πραξικόπημα για την ανατροπή του νόμιμου καθεστώτος της Κύπρου και σημειώνεται σε χώρα η οποία έχει όχι μόνο

3/2 B. K.B. 11.9.2986

61

τη θέση της γειτονικής χώρας ; αλλά και την ιδιότητα εγγυήτριας δύναμης, την αξιολογήσατε όπως θα αξιολογούσατε κάποια γυμνάσια ή κάποια ετοιμότητα η οποία θα γινόταν σε χρόνο που δεν υπήρχαν τέτοια συνταρακτικά γεγονότα; Ζητώ να μου απαντήσετε την εκτίμησή σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως θα σας απαντήσω. Αυτό το αντελήφθημεν τας μεταμεσημ- βρινάς ώρας της 14ης και την αξιολογήσαμε ακριβώς ως αναμενομένη πολεμική ενέργεια.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: 'Αρα λοιπόν , το απόγευμα της 19ης είχατε αξιο- λογήσει ότι ετοιμάζεται πολεμική ενέργεια. Ποιοί το "είχατε αξιολογήσει". Πρώτο πληθυντικό χρησιμοποιήσατε, ατομικά εσείς, ή υπηρεσία σας ή και άλλοι; και σε ποιούς ανακοινώσατε αυτή την αξιολόγηση ;

ΜΑΡΤΥΣ: Αναφέρομαι στον εαυτό μου και στην υπηρεσία μου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Σε ποιούς το ανακοινώσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην ΚΥΠ. Το ανέφερα και προηγουμένως. Στείλαμε σήμα. Και με την εκτίμηση ότι δεν αποκλείεται η διενέργεια αποβατικής ενέργειας από το πρώτο φως και η προσβολή της νήσου από αέρος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Υπήρξε
υπηρεσία;

αντίδραση από την κεντρική

4/2 B. K.B. 11.9.1986

62

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Η προετοιμασίες για μια πραγματική αποβατική επιχείρηση είναι προετοιμασίες οι οποίες μπορούν να αρχίσουν και να ολοκληρωθούν από το απόγευμα της παραμονής μέχρι τα ξημερώματα της επομένης, δηλαδή μία αποβατική επιχείρηση προετοιμάζεται μέσα σε τόσο λίγες ώρες; Επειδή είσθε στρατιωτικός ζητώ την γνώμη σαςή την γνώση σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Εσπευσμένα μπορεί, βέβαια θέλει περισσότερο χρόνο κανονικά.

(2BA)

(2B) 1/2 B.A (Κ. Ο.) 12.9.86 ----- 63

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Αυτή η οποία έγινε, ήθελε περισσότερο χρόνο ν' άχι; 'Όπως την περιγράψατε ενδεικτικά προηγουμένως.

ΜΑΡΤΥΣ: Πιθανόν ναι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Πιθανόν να ήθελε περισσότερο χρόνο. Δεν θέλω τίποτε άλλο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Κουτσογιάννη να λάβει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε μάρτυς, όπως γνωρίζετε, συνελήφθησαν στην Κύπρο ορισμένοι Τούρκοι αξιωματικοί, οι οποίοι δηλωσαν διάφορα πράγματα. Εσείς τους είδατε αυτούς, τους ανακρίνατε; Ποιά στοιχεία προέκυψαν από την ανάκρισή τους, πρώτον, και δεύτερον, τί απέγιναν αυτοί οι Τούρκοι αιχμάλωτοι αξιωματικοί;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό είναι ένα κεφάλαιο με το οποίο ασχολήθηκα προσωπικά με πολύ ενδιαφέρον. Και τούτο, διότι ήθελα να συγκεντρώσω πληροφορίες από τους Τούρκους και μάλιστα πολύ περισσότερο, διότι έβλεπα ότι το ΓΕΕΦ είχε αιχμαλώτους Τούρκους αξιωματικούς και δεν είχε τη δυνατότητα να τους ανακρίνει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν είχε τη δυνατότητα; Πώς δεν είχε τη δυνατότητα; Μήπως δεν ήθελε να τους ανακρίνει;

2/2 B.A(K.O.) 12.9.86

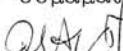
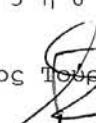
64

ΜΑΡΤΥΣ: Φοβάμαι ότι δεν έιχε τη δυνατότητα, δεν είχε την προπαρασκευή. Δεν είχε ούτε γλωσσομαθείς, δεν είχε προετοιμασία δηλαδή. Και είναι απαράδεκτο αυτό. Εν πάσῃ περιπτώσει, συγκεντρώνονταν κάθε μέρα Τούρκοι αξιωματικοί αιχμάλωτοι. 'Ολως περιέργως είχε αποφασισθεί, τώρα από το ΓΕΕΦ, από την Κυπριακή Κυβέρνηση, δεν ξέρω, να παραδοθούν και έπρεπε εγώ να τους ανακρίνω. Στέλνω λοιπόν ένα σήμα στην Αθήνα και λέω: "Να μου στείλετε ένα ανακριτή για να τους ανακρίνω". Λένε: "Όχι". Στέλνω δεύτερο σήμα και λέω: "Να σας τους στείλουμε δύλους στην Αθήνα για να τους ανακρίνετε εκεί". Λένε: "Όχι". Στέλνω τρίτο σήμα και λέω: "Να χρησιμοποιήσω την τάδε πηγή μου"—η οποία ήταν "Εν γνώσει μου ότι θα καταστραφεί", αυτό που σας είπα προηγουμένως—και μου λένε "ναι". Και άρχισα να ανακρίνω αυτούς που επρόκειτο να ανταλλαγούν. Και εν συνεχείᾳ αντηλλάγησαν. Στην πρώτη φάση, νομίζω...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Πέστε πρώτα τι στοιχεία προέκυψαν που να δείχνουν τα περί απόβασης ολπ. Τί βγάλατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό πουέβγαλα, για να μη σας ξουράζω, ήταν ουσιώδες.

Και το έβγαλα στη δεύτερη φουρνιά των αιχμαλώτων. Νομίζω ότι ήταν το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου. Τώρα, αν ήταν 5 ή 6 του μηνός, δεν θυμάμαι. Είχε συλληφθεί αιχμάλωτος ένας επίλαρχος Τούρκος

3/2 B.A (K.O.) 12.9.86

65

και τον είχαμε στη Λεμεσό. Και στέλνω τον υπολοχαγό Σηματοφορίδη -αυτόν τον είχαμε πάρει με την ανταλλαγή των πρώτων, ήταν αιχμάλωτος- για να τον ανακρίνει. Αυτός ήταν πάρα πολύ καλός αξιωματικός. Τον ανέκρινε. Και έρχεται και μου φέρνει -απίστευτο και δύμας αληθινό- τη διαταγή επιχειρήσεως της 39ης Μεραρχίας της Αλεξανδρέτας, η οποία έδινε την αποστολή στην επιλαρχία και έλεγε ότι "με το πρώτο φως της 14ης Ιουλίου θα διενεργηθεί διεύρυνση του προγεφυρώματος και από ανατολικά και από δυτικά". Δηλαδή ήταν η εφαρμογή του Αττίλα 2.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ : Σας διακόπτω. Αυτό έγινε στις 5 - 6 Αυγούστου. Και είχατε τη διαταγή επιχειρήσεων της 14ης Αυγούστου.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι. Φοβερό στοιχείο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Αυτό το αναφέρατε αμέσως στην Αθήνα, παντού;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το έστειλα εγώ με ένα πλοιάριο στη Ρόδο, κατόπιν εγκρίσεως της κεντρικής υπηρεσίας, και από εκεί το πήρε ένα αεροπλάνο και το πήγε στη Γενεύη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε μάρτυς, αυτό που λέτε, σημαίνει ότι και η Αθήνα και η Κύπρος, τουλάχιστον 5 - 6 μέρες νωρί-

4/2 B.A. (Κ.Ο.) 11.9.86

66

τερα, ήξεραν ότι στις 14 θα γίνει ο Αττίλας 2.

ΜΑΡΤΥΣ: Σαφώς. Ήταν -δεν θυμάμαι ηαλά- το δεύτερο πενθήμερο του Αυγούστου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Προχωρείστε.

ΜΑΡΤΥΣ: Θα ήθελα να προσθέσω και ηάτι αλλο για τους αιχμαλώτους. Αυτές οι ανταλλαγές των αιχμαλώτων δεν μου ήταν πολύ αρεστές και κατανοητές. Δηλαδή διναμε τους Τούρκους αξιωματικούς και παίρναμε τί; Δεν μπορώ να το καταλάβω. Είναι μία απορία που την έχω ακόμη και σήμερα. Ισως να ήταν καλύτερα να τους είχαμε ακόμη στα χέρια μας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ : Κύριε μάρτυς, αυτό που λέτε είναι σημαντικό. Θέλω να μου διευκρινήσετε ότι υπήρχε διαταγή να παραδωθούν οι Τούρκοι αξιωματικοί αιχμάλωτοι πέσω που ήταν σημαντικό στοιχείο για μας - για να τους ανταλλάξετε με στρατιώτες ή έναν αξιωματικό ή ηάτι τέτοιο.

(2K)

(β) 1/2 Κ ΦΚ 11.9.86

67

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι ισάξιο εν πάσῃ περιπτώσει.'

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Και εμείς δεν μπορούμε να το εξηγήσουμε, κύριε, μάρτυς, καλώς ευχαριστώ πολύ.'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Οχι "και εμείς".

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε, όχι "και εμείς," προσωπικά εγώ.

Η δεύτερη ερώτησή μου είναι η εξής: 'Ησασταν στην ΚΥΠ από το 1972, δηλαδή, δύο χρόνια ενωρίτερα από το πραξικόπημα. Κάποια στιγμή το οιλοκαίρι του '73 εδόθη στο ΓΕΕΦ στη Κύπρο από ένα Αγγλο συνταγματάρχη Στόλικερ) το πλήρες σχέδιο της απόβασης όπως αυτή θα γινόταν ένα χρόνο αργότερα. Μας το είπε αυτό ο κ. Ντενίσης. Εσείς είχατε αυτά τα στοιχεία, αυτό το φάνελλο, αυτό το ντοκουμέντο;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.'

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν ανακατευθήκατε με αυτό καθόλου, καλώς.

Κύριε μάρτυς η ΚΥΠ—όπως ξέρετε καλά εσείς που υπηρετήσατε δύο φορές εκεί—για να πούμε ότι είναι ικανή να εκτελέσει την αποστολή τους, για να το πούμε αυτό, θα πρέπει να είναι ικανή να ειδοποιήσει την κυβέρνηση, θα έλεγα, τουλάχιστον 15 μέρες ενωρίτερα, ότι ο εχθρός θα μας επιτεθεί. Εάν δεν μπορεί να το κάνει αυτό θα είναι ανίκανη σαν υπηρεσία. Εσείς όμως εδώ μας είπατε ότι η δική σας, το ιλμάκιο

2/2 Κ ΦΚ 11.9.86

68

της ΚΥΠ στην Κύπρο, εκτιμήσατε ότι θα γίνει απόβαση την παραμονή,
 στις 19 του μηνός. Γιατί, δεν μπορούσατε αυτό να το καταλάβετε κάποιες
 μέρες ενωρίτερα; Δηλαδή σας εμπόδισε η οργάνωση, η έλλειψη πηγών, τί
 ήταν αυτό, γιατί εδώ δύο μέρες ενωρίτερα το έλεγε το BBC . Πείτε
 μου γιατί.

ΜΑΡΤΥΣ: Θέλω να απαντήσω σε δύο σημεία. Το ένα είναι εάν έπρεπε να
 ενημερωθεί η υπηρεσία 15 μέρες ενωρίτερα: Είναι βέβαια γεγονός και
 το πιστεύω .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: 'Οχι 'θα έπρεπε' να μπορείτε να το ξέρετε μέσα
 σε 15 μέρες.

ΜΑΡΤΥΣ: Άλλα δεν πρέπει να περιμένει η υπηρεσία από μία μονάδα^{μέρος} τις
 πληροφορίες .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Είναι γενικότερη η ερώτηση. Πείτε μου για την
 ΚΥΠ της Αθήνας.

ΜΑΡΤΥΣ: Υπάρχουν πάρα πολλοί που ασχολούνται. Ο καθένας στο μέτρο
 των δυνατοτήτων του και των ικανοτήτων του συγκεντρώνει πληροφορίες
 και τις στέλνει. Αυτό είναι το ένα μέρος. Το άλλο μέρος είναι, γιατί^{εμείς} δεν μπορέσαμε να πάρουμε πληροφορίες. Μιθανόν να αποφασίστηκε
 η ενέργεια την τελευταία στιγμή. Εδώ είναι η απάντηση που είπα "πιθανόν
 να έγινε η ενέργεια εσπευσμένα από τους Τούρκους". Δεν μπορώ να ξέρω.

3/2 Κ ΦΚ 11.9.86

69

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε μάρτυς, θα επανέλθω στους αιχμαλώτους.

Κάποιοι από αυτούς τους αιχμαλώτους ανέφεραν στην εξέτασή τους ότι είχαν πάει στην Κυρήνεια ένα μήνα ενωρίτερα από το πραξικόπημα, δηλαδή από τις 15 Ιουνίου και έκαναν αναγνωρίσεις ενόψει της απόβασης την οποία θα έκαναν τον Ιούλιο, ένα μήνα αργότερα. Ζητάω τη δική σας εκτίμηση εάν το γνωρίζετε.

MARTYS: 'Οχι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Πώς αυτοί ήξεραν ένα μήνα ενωρίτερα ότι θα γίνει πραξικόπημα και επομένως αυτοί θα βρούν την πρόφαση να κάνουν την απόβαση; Πώς το ξέρουν αυτοί, οι Τούρκοι αξιωματικοί, οι οποίοι το κατέθεσαν;

MARTYS: Πού να το ξέρω εγώ αυτό;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν το γνωρίζετε, καλώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Εχετε και άλλη ερώτηση, κύριε Κουτσογιάννη, γιατί έχετε υπερβεί κατά πολύ το χρόνο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Μάλιστα κύριε Πρόεδρε, άλλη μία.

Γιατί είπατε, κύριε μάρτυς, ότι στις 14 Αυγούστου φύγατε για την Αθήνα, δηλαδή την ημέρα που ξεκίνησε ο Αττίλας II; Πείτε μου γιατί.

MARTYS: Αυτή είναι μία ιστορία ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Περιληπτικά, με πολύ λίγα λόγια.

MARTYS: Για μένα αυτή είναι μια πολύ θλιβερή υπόθεση.

4/2 Κ ΦΚ 11.9.86

70

Κοιτάξτε σε κάποια μέρα του πολέμου υπέβαλλά ἐνα σήμα σε απάντηση εγγράφου διαταγής για τις συνέπειες του πραξικοπήματος. Και εκεί φαίνεται δτι ἐλεγα πιο πολλά εγώ εναντίον των πραξικοπηματιών ίσως και αυτό το χαρτί ἐφτασε στον Ιωαννίδη, στο Μπονάνο. Και ο Μπονάνος το ἔστειλε πίσω στο Γεωργίτση και του ἐλεγε "να μάθεις ποιός το ἔκανε αυτό, ποιός ἔγραψε αυτό το χαρτί". Πώς ἐφθασε εκεί δεν ξέρω. Και με ηαλεί ο Γεωργίτσης στις 9 Αυγούστου το βράδυ στο Γενικό Επιτελείο και με στήνει στο τούχο. Και μου λέει: "Εσύ το ἔκανες αυτό"; Και του λέω εγώ;Για δτι γίνεται στη μονάδα μου ο διοικητής της θα σας απαντήσει". Και μου λέγει: "Εσύ το ἔχεις κάνει". Έρχεται ο Διοικητής και λέγει: "Αυτός το ἔκανε"Εν πάση περιπτώσει και στις 10 του μηνός έρχεται ένα σήμα από τον κ. Μπονάνο και λέει: "Ο Κούρτης" - που είχα μετάθεση για την Αθήνα - "να πάει στο Διδυμότειχο. Χορμητικό ρύλλου πορείας άμα λέψει". Και έφυγα στις 14 το πρωΐ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλώς, κύριε Κούρτη, εν τάξει.

Μία τελευταία ερώτηση με δύο λόγια,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Οχι άλλη ερώτηση κ. Κουτσογιάννη.

Τι θα πεί τελευταία ερώτηση; 'Εχετε κάνει 10 ερωτήσεις μέχρι τώρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλώς κύριε Πρόδεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κ. Μπαντουβά να λάβει το λόγο.

(ΓΡ)

(2κ)

1/2ΓΡ A.M. 11-9-86φ1

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε μάρτυς, εσείς είσαστε την 21η

Απριλίου στην ΚΥΠ; Υπηρετούσατε εις την ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και παραμείνατε εκεί μέχρι τότε που σας τοποθέτησαν στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, δεν είπα τέτοιο πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Οχι, Που Υπηρετούσατε μετά;

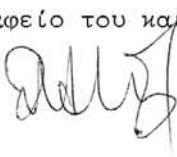
ΜΑΡΤΥΣ: Άλλοιμόνο μου, εάν είχα αυτή την ιστορία. Εγώ το '67 το ηαλοκαίρι πήγα στη σχολή πολέμου και έκανα ένα χρόνο σπουδαστής στη σχολή πολέμου. Το '65 πήγα στην Καβάλα στην ΚΥΠ, για πρώτη φορά, και το '67, το ηαλοκαίρι πήγα στη σχολή πολέμου όπου εφοίτησα ένα χρόνο εκεί. Εν συνεχεία πήγα στη δεκάτη μεραρχία, έκανα επιτελής είχα άλλες μεταθέσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Οταν πήγατε στην Κύπρο είχατε συνάντηση με τον Ρουφογάλη; Σας έδωσε οδηγίες;

ΜΑΡΤΥΣ: Οταν πήγα στην Κύπρο, πήρα εντολή απ' αυτόν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Σας εκάλεσε σας έδωσε οδηγίες ήλπι.;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, μου είπε το εξής, μία φράση μου είπε. Με ηάλεσε στο γραφείο του να μου είπε, ότι εκεί που θα πάτε, θέλω να είστε αντι-

2/2 ΓΡ A.M. 11-9-86

72

κειμενικός παρατηρητής. Δεν θέλω να είστε ούτε Μακαριακός ούτε
Φριβικός. Το μόνο πράγμα που μου είπε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Διοικητής του αλιμακίου της ΚΥΠ στην Κύπρο
οταν πήγατε ποιός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ηταν ο αύριος Δουζίνας Κωνσταντίνος, το'72.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και ο αύριος Τσουμής του δευτέρου τμήματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι αυτός ήταν στο άλλο τμήμα. 'Ητανε δεύτερος τμηματάρχης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και εσείς είσαστε υπεύθυνος του τμήματος
για τη συλλογή πληροφοριών τουρκοκυπρίους....

ΜΑΡΤΥΣ: Τούρκους, τουρκοκυπρίους και ορισμένα άλλα. Δηλαδή ενδοκυ-
πριακές συνομιλίες, βάσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είχατε υπόψη σας, είχατε εντοπίσει το
αλιμάκιο της ΜΥΤ, της τουρκικής ΚΥΠ, που υπήρχε στην Κυρήνεια;
Υπήρχε ένα αλιμάκιο εκεί το οποίο απεκαλύφθει εκ των υστέρων,
οτι είχε έναν, ο οποίος υπεκρένετο τον ταξιτζή, έναν άλλο τον κου-
λουρά κλπ. . Τους είχατε εντοπίσει αυτούς;

ΜΑΡΤΥΣ: Απλώς ξέραμε οτι εκεί λειτουργεί ένα αλιμακιό τους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αλλά δεν το είχατε εντοπίσει.

ΜΑΡΤΥΣ : Οχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Οι πηγές σας από την Τουρκία,

Alexis

R

3/2 ΓΡ Α.Μ. 11-9-86

ψ3

χωρίς να μας κατονομάσετε ποιές ήταν, σας είχαν δώσει στοιχεία για τις συγκεντρώσεις αποβατικών σκαφών και δυνάμεων ορισμένων μεραρχιών στην Αλεξανδρέτα, έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι για την περίπτωση. Σε ανύπτοτο χρόνο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: 'Οχι για την περίπτωση. Εν όψει του πραξικοπήματος ποιές ήταν οι τελευταίες σας πληροφορίες από την Αλεξανδρέτα. Παραμονές, κατά την διάρκεια του πραξικοπήματος και αμέσως μετά. Είχατε τότε νωπές, πρόσφατες πληροφορίες για την κατάσταση των τουρκικών δυνάμεων στην Αλεξανδρέτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Οι πρώτες πληροφορίες που είχαμε ήταν την παραμονή του πραξικοπήματος. Δεν είχαμε προγενέστερες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Τι πληροφορίες είχατε, την παραμονή του πραξικοπήματος για την κατάσταση της Αλεξανδρέτας.

ΜΑΡΤΥΣ: Από τη πηγή που είχα στην τουρκοκυπριακή πλευρά, είχα πληροφορηθεί ότι ο ίδιος συναγερμός, και η ίδια ανψήκια είναι και από δω είναι και από νει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Παραμονή πραξικοπήματος μιλάμε τώρα, δεν μιλάμε για εισβολή.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι πραξικοπήματος, 19 του Ιουλίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Πραξικοπήματος.

4/2 ΓΡ Α.Μ. 11-9-86

γη

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι τίποτε.

Γραμματισμός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Δεν είχατε καμμία πληροφορία . Δηλαδή δεν γνωρίζατε οτι θα γίνει το πραξικόπημα. Δεν γνωρίζατε ποιά είναι η κατάσταση των Τούρκων στην απέναντι πλευρά. Δεν γνωρίζατε τίποτα , η υπηρεσία πληροφοριών. Δηλαδή αυτό το οποίο κατεληφθείτε κοιμώμενος στα δύο πραξικοπήματα ίσχυε και για την υπηρεσία στην ΓΚΥΠ.

ΜΑΡΤΥΣ: Σε ότι αφορά εμένα . Εγώ μιλάω για τον εαυτόν μου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μάλιστα. Καί απ' ότι εδόθη στην επιτροπή να αντιληφθεί η πηγή, η κύρια πηγή πληροφοριών σας ήταν αυτή που ανέφερε ο συνάδελφος ο κύριος Παγουρόπουλος, η οποία μπορεί να ήτο και μη αντικειμενική.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω αν αυτή ήταν η μοναδική πληροφορία και η μοναδική πηγή, δεν το ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Τις πληροφορίες τις οποίες μεταφέρατε ,

στείλατε στην Αθήνα, τις δώσατε συγχρόνως και στον διοικητή της

Κυπριακής φρουράς;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Γιατί; Εφόσον ήσαν εν εξελίξει οι επιχειρήσεις, δεν θα έπρεπε να ενημερώσετε και τους μεν και τους δε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ενημερώσεις ανταλάσσαμε εκατέρωθεν, πληροφορίες τους δίναμε και πέρναμε. Άλλα κοινοποίηση εγγράφων δεν κάναμε.

Δικτύωση

R (2N)

2ΓΡ 2/N (Κ.Κ.) 11-9-1986 *PS*

Δηλαδή ένα τελεξ ή ένα σήμα δεν το κοινοποιούσα στο ΓΕΕΦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Εδώ έχουμε ώρα μαχης, εν εξελίξει και είχατε στοιχεία τα οποία ήταν αρίστιμα για την εκβασή τους. Τα στείλατε στην Αθήνα και δεν τα δώσατε

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είπα τέτοιο πράγμα. Έγώ στοιχεία για την έκβαση της μάχης δεν είχα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αυτά τα στοιχεία που είπατε για τις συγκεντρώσεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Τα είχαν αυτοί που έκαναν τις επιχειρήσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είπατε επίσης ότι στις 22 του μήνα βρήκατε στην έδρα τουρκικού τάγματος ένα βιβλίο αόρινο το οποίο ήταν η βιβλος του ΓΕΕΦ με πλήρη στοιχεία. Είχε η δική μας ΚΥΠ κάνει ανάλογη δουλειά για τους αξιωματικούς της ΤΟΥΡΔΙΚ;

ΜΑΡΤΥΣ: Να σας πω. Αυτή τη δουλειά δεν την είχε κάνει η ΚΥΠ των Τούρκων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ποιός την είχε κάνει;

ΜΑΡΤΥΣ: Την είχε κάνει ο Μποσκούρτ, σε συνεργασία με τον διοικητή της ΤΟΥΡΔΙΚ και με τους διοικητάς των ταγμάτων. Οι Τούρκοι είχαν φοβερές

[Signature] δυνατότητες να συλλέγουν πληροφορίες.

[Signature]

[Signature]

2N (K.K.) 11-9-1986

76

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Πώς ξέρετε ότι είχαν κάνει αυτή τη δουλειά οι παράγοντες και δεν την είχε κάνει η Τουρκική ΚΥΠ.

ΜΑΡΤΥΣ: Το ίδιο το βιβλίο το έγραψε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Πάντως εσείς δεν είχατε κάνει ανάλογη εργασία.

ΜΑΡΤΥΣ: Εμείς δεν είχαμε τέτοια αποστολή ούτε και δυνατότητα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Δημιουργείται η βεβαιότης σε μένα τουλάχιστον ότι η παρουσία σας εκεί ήταν τελείως διακοσμητική και ότι είχατε αφήσει αθωράκιστο τον εθνικό κορμό και το εθνικό συμφέρον σ' αυτόν τον αρίστιμο τομέα - που λέγεται Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών.

ΜΑΡΤΥΣ: Προσωπική σας άποψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ το κ. Κάππο να λάβει το λόγο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε Πρόεδρε βασικά καλύφθηκα. Όμως κύριε Μάρτυς προηγούμενα είπατε ότι σεις ανακρίνατε Τούρκους αιχμαλώτους. Εδώ έχει κατατεθεί ότι ανάμεσα στους αιχμαλώτους ήταν και 2-3 πράκτορες οι οποίοι είχαν πάει στη Κύπρο από τις 15 Ιούνη. Τέτοια περίπτωση καταθέσεως εσείς έχετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ το κ. Γιατράκο να λάβει το

λόγο.

3N (Κ.Κ) 11-9-1986

γγ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Καλύφθηκα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Παρακαλώ το κ. Περράκη να λάβει το λόγο

ΦΩΤΗΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Σε μια ερώτηση που απαντήσατε, θέλω να την προεκτείνω διότι κατ'εμέ είναι το αλειδί στην όλη υπόθεση, σε σχέση με την

απόβαση ή αποβίβαση των Τούρκων. Είπατε ότι ο Γεωργίτσης πιστεύετε

πως είχε μυηθεί και είχε πεισθεί πως δεν θα γίνει απόβαση. Κατ'εμέ

το αρίστιμο σημείο είναι το γιατί είχε πεισθεί και πώς και από πού

ο Γεωργίτσης διέπει πρόκειται να γίνει μία ενέργεια από την Τουρκία.

Μπορεί να μου πείτε πως δεν ξέρετε. Πάντως επιτρέψτε μου κύριε Μάρτυς

να επιμείνω και να πιστεύω πως λόγω της ιδιότητας σας της επαγγελματικής

αήσ αλλά και της μεταγενέστερης, η γνώμη σας λέω πάνω σ'αυτό

το ζήτημα πιστεύω πως είναι αρίστιμη και θα ήθελα να την ακούσω.

ΜΑΡΤΥΣ: Επ'αυτού και αν ήταν μυημένος και ίσως κάτι μπορεί να εξυπηρετούσε, εγώ το παρακάμπτω αυτό και λέω ας έδινε τις πληροφορίες που

είχε στους διοικητές των μονάδων και των συγκροτημάτων τουλάχιστον.

Δεν μπορεί στις 2 η ώρα τη νύκτα της 19ης και 20ης Ιουλίου να μή ξέρει

ο διοικητής της ΕΛΔΥΚ τίποτε από κανένα. Η ΕΛΔΥΚ ήταν ένα σύνταγμα

από την Ελλάδα και δεν ήξερε τίποτε. Τουλάχιστον ας έδινε τις πληρο-

φορίες και ας κρατούσε τα άλλα και ο καθένας θα εκτιμούσε και θα έ-

πραττε ανάλογα. Εγώ δεν δικαιολογώ να έχουμε τόσο σκότος όταν υπάρ-

χουν πληροφορίες.

ΑΓΓΕΛΟΣ

(ΖΕΖ)

Σ

N

1/2EZ

B.Π.11.9.86

78

Αυτό είναι το θέμα. Τώρα εάν και γιατί το έκανε, δεν μπορώ να ξέρω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Τι νομίζετε; Σας έχει βασανίσει σίγουρα. Τι βγάζετε σαν συμπέρασμα, έτσι σαν 'Ελληνας πατριώτης;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας είπα ότι δεν ξέρω κανένα 'Ελληνα αξιωματικό, που να ξέρει ότι θα γίνει τόσο ιακώ, και να ενεργήσει έτσι. Δεν θέλω ποτέ να το πιστέψω. Για να φθάσει εκεί που έφθασε, για να αναλάβει τέτοιες θέσεις, σημαίνει ότι ήταν ικανός. Κάτι αλλο πρέπει να είναι. Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Κούρτη, κάνατε ένα συλλογισμό: Για να φθάσει κανείς ψηλά στο στρατό ή οπουδήποτε άλλού, πρέπει κατά τεκμήριο να είναι ικανός.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν είναι απόλυτο αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ: Σχετικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πολύ σχετικό μάλιστα. Πάρα πολύ σχετικό. Μπορεί να έχει και άλλα προσόντα, να κολακεύει κλπ.

ΜΑΡΤΥΣ: Εμένα είναι άποψή μου αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σας παρακαλώ, κύριε Περράκη, συνεχίστε, για να τελειώνουμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

2/ 2EZΒ.Π.7911.9.86

Κύριε μάρτυς, είπατε για ένα, όπως το χαρακτηρίσατε, σπουδαίο
και απίστευτο, αλλά αληθινό ντοκουμέντο που βρήκατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ποιό ήταν; Βοηθήστε με.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Το ντοκουμέντο με τον επίλαρχο που είχε το σχέδιο
της 14ης Αυγούστου. Μας είπατε, έφυγε για Ρόδο και Γενεύη. Καλά μέχρι
εκεί. Τώρα το έγγραφο σε φωτοαντίγραφα, σε αντίγραφα κλπ. Πέστε μου:
Αξιοποιήθηκε αυτό το έγγραφο - δάσκετα με το πού αλλού πήγε, καλώς ή
κακώς- ως προς την άμυνα της Κύπρου, την αναμενόμενη πλέον επίθεση;
Αξιοποιήθηκε ή πήγε στο βρόντο; Τι έγινε μ' αυτή την πληροφορία;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας είπα ότι στις 14 το πρωΐ εγώ ταξίδευα. Δεν ήμουν εκεί
να δω κατά πόσο αξιοποιήθηκε στην εφαρμογή του Αττιλα ΙΙ. Εκ των γεγο-
νότων όμως, φοβάμαι ότι δεν αξιοποιήθηκε, όσο έπρεπε τουλάχιστον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Επιτρέψτε μου μια τελευταία ερώτηση, κύριε Πρόεδρε.
§ Επειδή έχει περάσει πολύς κόσμος και σε ένα φλέγον θέμα κανείς
δεν μας φώτισε, μήπως εσείς από την ιδιότητά σας έχετε να μας
πείτε κάτι για τους αγνοούμενους του πολέμου στην Κύπρο; Τι έχετε να
μας πείτε πάνω σ' αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Φοβάμαι ότι και γω θα σας αφήσω στο ίδιο σκοτάδι. Ότι υπάρ-
χουν αγνοούμενοι, είναι γεγονός. Διότι υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι
χάθηκαν σε σημεία τα οποία ήταν δυνατόν να ελεγχθούν, τουλάχιστον απ-

3/2EZ

Β.Π.

11.9.86

80

ότι ακουγα από τους Έλληνοκυπρίους. Δεν ανευρέθησαν ούτε νεκροί, ούτε τραυματίες, ούτε τέποτα. Επομένως, είναι αγνοούμενοι. Τώρα από κει και πέρα, που βρίσκονται και πού πήγαν και τι έγινε μ' αυτούς, δεν μπορώ να σας πω τέποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον αύριο Φωτόπουλο να λάβει το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυρε, είπατε κάτι σημαντικό στην αρχή της ομιλίας σας, ότι η αλοπή των όπλων και μόνο αυτό, ήταν αποτέλεσμα του πραξικοπήματος.

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν είπα το "και μόνο αυτό".

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δώσατε τουλάχιστον την εντύπωση ότι αυτό ήταν σημαντικό γεγονός για να γίνει το πραξικόπημα. Δεν το δέχεσθε.

ΜΑΡΤΥΣ: Αν έδωσα τέτοια εντύπωση

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Εγώ τουλάχιστον έμεινα μ' αυτή. Ήταν δηλαδή το έναυσμα, ήταν η αιτία.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα το εξήγησα, ότι μάλλον οι χρόνοι είχαν στενέψει. Διότι όταν ο Μακάριος λέει ότι στις 20 Ιουλίου θα φύγουν οι Έλληνες από την Κύπρο, οι αξιωματικοί, εάν αυτός που θέλει να κάνει πραξικόπημα, ήθελε να το κάνει και επιέζετο να το κάνει, οι χρόνοι είχαν στενέψει.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ετσι λοιπόν, διευκολύνομαι να σας υπεβαλλω μία

4/2EZ

B.Π.

11.9.86

81

άλλη ερώτηση: Τί ήταν εκείνο που εσείς διαιτούσαστε ότι η αποτα μέρα πράγματι θα φθάναμε στο πραξικόπημα; Ποιοί άλλοι λόγοι;

ΜΑΡΤΥΣ: Το ότι ο Μακάριος αυτά που έλεγε τα έκανε. Δηλαδή ο Μακάριος δεν έλεγε ότι, "θα μειώσω τη δύναμη της Εθνοφρουράς στο ήμισυ και θα διώξω τους αξιωματικούς", για σχήμα λόγου. Να σας πω κάτι άλλο. Το γράφω και στην έκθεσή μου αυτό. Στην Κύπρο όταν πήγα, βρήκα το 90% των αξιωματικών να είναι αντιμακαριακοί και να εκδηλώνονται αντιμακαριακοί, πράγμα που με εξέπληξε, διότι είμαι βέβαιος ότι δεν είχαν τέτοια αποστολή να κάνουν. Άλλη ήταν η αποστολή τους. Αυτοί ησχολούντο επικίνδυνα με πολιτική εναντίον του Μακαρίου, Σε μερικές δε περιπτώσεις ο Μακάριος αναγκάστηκε να πάρει από το αυτέν αξιωματικό και να τον πετάξει από το Αιγαίο πέλαγος και να βρεθεί στην Αθήνα. Υπήρχε λοιπόν ένα αντιμακαριακό πνεύμα μεταξύ των αξιωματικών επιζήμιο, κατά την άπο-

ψή μου, στην Κύπρο.

Δ

(EZ)

1/2 Δ E.T. 11-9-1986

82

Έτσι βρήκα τα πράγματα εγώ, όταν πήγα εκεί.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Επειδή ο Μακάριος, ο Αρχηγός του Κράτους, δεν ήθελε εκεί τους αξιωματικούς, οι αξιωματικοί μεθόδευσαν το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ. Το πραξικόπημα δεν μπορώ να πω ότι το μεθόδευσαν οι αξιωματικοί εν Κύπρῳ. Δεν μπορώ να το πω γιατί δεν το ξέρω. Μάλλον από την Αθήνα ήλθε αυτό το ...φρούτο. Εσείς που μένατε στην Αθήνα θα το ξέρατε καλύτερα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Εσείς ποιον είχατε προϊστάμενο ηλαδάρχη του Β' ηλάδου, στα κεντρικά γραφεία της ΚΥΠ:

ΜΑΡΤΥΣ. Κλαδάρχη προϊστάμενο στα κεντρικά γραφεία δεν είχα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Όταν έγινε το πραξικόπημα, ποιος ήταν ηλαδάρχης του Β' ηλάδου;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν υπήρχε Β' ηλάδος. Εκεί είμαστε δύο τμήματα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Όχι εκεί. Στην Αθήνα.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Εσείς είσαστε προκεχωρημένο ηλιμάνιο της ΚΥΠ και δεν ανεφέρεσθο στον κ. Ρουφογαλή, αλλά σε κάποια προϊσταμένη σας αρχή. Ποιά ήταν η προϊσταμένη σας αρχή;

2/2 Δ Ε.Τ. 11-9-1986

83

ΜΑΡΤΥΣ. 'Ήταν ο Α' ιλαδος.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ποιόν είχε ιλαδάρχη;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν θυμάμαι.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Δεν θυμάσθε; Ποιός σας έγραψε διαδοχικές σημειώσεις;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο διοικητής της μονάδος που υπηρετούσα στην Κύπρο. Δεν ήμουν διοικητής εγώ εκεί. Ήμουν τμηματάρχης. Είχα διοικητή.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ο διοικητής σας πού υπήγετο;

ΜΑΡΤΥΣ. Στον Α' ιλάδο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Στον Α' ιλάδο της ΚΥΠ, αλλά δεν ξέρετε ποιός ήταν ο ιλαδάρχης;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Θα το δεχθώ.

Πώς το δικαιολογείτε εσείς επί των πληροφοριών, να είστε απληροφόρητος και την 21η και την ημέρα του πραξικοπήματος και την ημέρα της αποβάσεως;

ΜΑΡΤΥΣ. Απλούστατα δεν ήμουν μυημένος.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν ανησυχούσατε τουλάχιστον για εκείνα τα πράγματα, που θα έθιγαν τα εθνικά συμφέροντα να είστε ενημερωμένος;

3/2 Δ Ε.Τ. 11-9-1986

84

ΜΑΡΤΥΣ. Φοβερά. Και με πολύ μεγάλη ευαισθησία.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Το δέχομαι. Και από ότι έχω πληροφορηθεί ήσασταν ένας ολοκληρωμένος αξιωματικός με κατάρτιση.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όταν καταστρέψουμε το αεροπλάνο μας, που έφερνε ενισχύσεις στο αεροδρόμιο, εγώ γέμισα δύο πλάκες δάκρυα!

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Σημασία έχει ότι δεν μπορέσατε να είστε ενημερωμένος σε μια κρίσιμη εποχή, για να βοηθήσετε τον τόπο.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οσο μπορούσα ήμουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Κύριε Φωτόπουλε, έχετε υπερβεί τον αριθμό των 4 ερωτήσεων, που έχει καθοριστεί με απόφαση της επιτροπής.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Καλώς, ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Η κυρία Ακρίτα, μήπως θέλει να λάβει το λόγο; Γιατί νομίζω είχε ζητήσει το λόγο μετά τον κ. Φωτόπουλο.

ΣΥΛΒΑ ΑΚΡΙΤΑ. Από πλευράς ερωτήσεων καλύφθηκα. Από πλευράς απαντήσεων όχι. Γι' αυτό παραιτούμαται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μάλιστα.

Παρακαλώ τον κ. Βασιλειάδη να λάβει το λόγο.

4/2 Λ Ε.Τ. 11-9-1986

85

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Κύριε Μάρτυς, αναφέρατε πριν ότι όλες σας τις πληροφορίες, οποτεδήποτε είχατε στην Κύπρο, δεν τις διαβιβάζατε στο ΓΕΕΦ. Ειδικότερα το περίφημο τηλεγράφημα, που αναφέρατε στον κ. Πεπονή, για το απόγευμα της 19 του μηνός, αυτό διεβιβάσθη επίσημα από την ΚΥΠ αλιμάκιο Κύπρου προς το ΓΕΕΦ ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Πιθανόν ναι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Δεν θυμάσθε, ναι ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν θυμάμαι, γιατί εκείνη την ημέρα ήταν η περίπτωση που σας ανέφερα, που με στήσανε στον τοίχο να τίμουν σε πολύ άσχημη ψυχολογική κατάσταση. Πιθανόν να είχε ενημερωθεί το ΓΕΕΦ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Αντιλαμβάνεσθε ότι αυτή η πληροφορία ήταν η πληροφορία για την οποία δικαιολογείτο η ύπαρξη αλιμακίου αλπ.

Και αλλοίμονο αν δεν είχε διοθεί αυτή η πληροφορία σ' αυτούς που θα πολεμάγανε σε λίγες ώρες.

(σ)

($\frac{y}{A}$)
1/2σ

(xm) 11.9.1986

86

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είναι τόσο απλό πώς το εκτιμάτε, διετί για μένα ήταν

πολύ απόρρητη η πληροφορία. Δεν έπρεπε να διαρρεύσει καθόλου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ούτε στον διοικητή του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Απέθανόν ούτε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Δευτέρα ερώτηση: Εάν ξέρετε σες προσωπικώς

ο Γεωργίτσης, το ΓΕΕΦ δηλαδή, είχε τις πληροφορίες τις οποίες γνωρί

ζουμε πλέον διλογίας, τις πολλές πληροφορίες τις οποίες είχε το ΑΕΔ

και τα επιτελεία; Δηλαδή στις 16-17-18 και 19 Ιουλίου. Αυτές τις

πληροφορίες που είχε τις διεβίβαζε κατά τρόπο επίσημο, δχι κουτσο-

μπολικά με το τηλέφωνο εις το ΓΕΕΦ; Γνωρίζετε εάν έγινε αυτό ή αν

δεν έγινε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ γνωρίζω ότι ο κύριος Γεωργίτσης στις 19 τη νύχτα, μέχρι

τις 20 το πρωί που έγινε ο πόλεμος, δεν ήξερε λιγότερες πληροφορίες

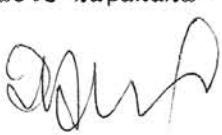
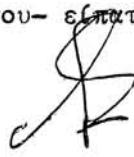
από μένα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Δεν ξέρετε διμως έάν έρχοντουσαν τέλες ήλπι;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, δεν το ξέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Μάλιστα.

Τρίτη ερώτηση. Τούρκος επίλαρχος, περίπου είπατε - επιβεβαιώστε

και διορθώστε παρακαλώ - γύρω στις 7 Αυγούστου - είπατε δεύτερο πενθή
μερο...

2/2σ)ZM) 11.9.1986

87

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, δεύτερο πενθήμερο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Πάω, λοιπόν, εγώ στις 7. Γύρω στις 7 Αυγούστου πήρατε στα χέρια σας αυτό το σχέδιο, το οποίο προέβλεπε επιχειρήσεις «Αττίλας 2» 14 Αυγούστου. Πότε αυτός ο επίλαρχος είχε συλληφθεί από εμάς;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι το πρωτεύον ήταν η εκείνης της ημέρας, ότι το βράδυ της προηγουμένης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Ευχαριστώ.

Και η τελευταία μου ερώτηση: Μήπως ναι ξέρετε πότε έγινε η ανταλλαγή των αιχμαλώτων, Τούρκοι - Έλληνες; Και μήπως ρεύμα γνωρίζετε εάν η ανταλλαγή αυτή των αιχμαλώτων προεβλέπετο από την συμφωνία την πρώτη της Γενεύης ή δχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας πω πρώτα για τον επίλαρχο. Ο επίλαρχος είναι όπως το είπατε. Και επιπλέον κατά την έρευνα που του ήναμε θυμάματι δτι ναι το πιστόλι του το είχε μαζί του. Αυτό έχει σημασία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. Τις επινένες ήταν το δνομάτου;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το θυμάματι το δνομά του.

Όσο για το δεύτερο, δεν γνωρίζω εάν αυτό προεβλέπετο από καιποιό συνθήκη. Επείνο που ξέρω δύναται είναι δτι στις 24 Ιουλίου, αν θυμάματι,

3/2σ) XM) 11.9.1986

88

έγινε η πρώτη ανταλλαγή. Πιθανόν να ήταν 24 γιατί τότε είχαμε μια εκεχθρόπια εις πέρα, νομίζω δτι ήταν 24, που έγινε η πρώτη ανταλλαγή των αιχμαλώτων. Μάλιστα τους φέρανε με ένα λεωφορείο εις στην Πρεσβεία και απ' εις τους πήρε ένας υπόλληλος της Πρεσβείας και τους πήγε στο «Δήμαρα Παλλάς» δπου έγινε η ανταλλαγή. Τώρα αν αυτό προεβλέπετο από κομιτία συμφωνία δεν ξέρω. μλλάδ νομίζω δτι ετηρή θησαν συμφωνίες τότε. Η προσωπική μου διποφή είναι δτι καλλιτερά να τους είχαμε τώρα εδώ στην Αθήνα αιχμαλώτους.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Τελείωσα, ιύριε Πρδεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Παρακαλώ τον ιύριο Ζερβό να λάβει τον λόγο.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Οι ερωτήσεις του ιύριου Βασιλειάδη με εκάλυψαν, ιύριε Πρδεδρε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Παρακαλώ τον ιύριο Παπαστεφανάκη να λάβει τον λόγο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Θα επανέλθω, ιύριε μάρτυρα, σε εκείνο το έγγραφο που πήρατε από τον Τούρκο αιχμάλωτο και που έδειχνε το σχέδιο απόβασης του «Αττίλα 2». Από πού έβγαινε δτιήταν σχέδιο για την απόβαση του «Αττίλα 2», έγραψε μέσα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μα ήταν διαταγή επιχειρήσεων της 39 Μεραρχίας

4/2σ (xm) 11.9.1986

89

της Αλεξανδρέτας.

EMMANOUΗΛΙΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δηλαδή το χαρτί αυτό ανέφερε....

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν διαταγή επιχειρήσεων, ήταν στρατιωτικό έγγραφο.

EMMANOUΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: ...για 14 Αυγούστου;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

EMMANOUΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Αυτό το έγγραφο εσείς το πήρατε στα χέρια σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Σαφώς.

EMMANOUΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Τι το ξάνατε από κεί και πέρα, για να το ξεισθαρίσουμε αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ: Μα το είπα. Ζήτησα έγκριση από την κεντρική υπηρεσία, πρότεινα μάλλον στην κεντρική υπηρεσία και ^{το} ενέτηρινε, να το στείλουμε με ένα πλοιάριο στη Ρόδο και να στείλουν από κεί ένα αεροπλάνο να το πάρει να το πάει στη Γενεύη, για να γίνει εκμετάλλευση τότε που ήταν ο ιδριος Μαύρος εκεί πέρα...

EMMANOUΗΛΙΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Ξέρετε αν τελικά πήγε στη Γενεύη;

ΜΑΡΤΥΣ: Ξέρω δτι πήγε.

EMMANOUΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Πώς το ξέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτός που ανέλαβε την αποστολή μου ανέφερε εκτέλεση.

5/2σ) XM) 11.9.1986

90

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Ποιδς είναι αυτός;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο υπολοχαγός, νομίζω, Σηματοφορίδης.

ΜΑΡΤΥΣ: Σας ανέφερε δτι;

2H

2σ

1/2 Η.Γ. Ε.Γ. 11-9-86

91

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ότι έγινε αυτή η ενέργεια, όπως την είχαμε σχεδιάσει.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Τι ακριβώς σας είπε; Που το παρέδωσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο αεροδρόμιο της Ρόδου, όπου περίμενε το αεροπλάνο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δηλαδή το έδωσε στη Ρόδο και μετά αυτός έφυγε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Σε ποιόν το παρέδωσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Αντίγραφό αυτού του εγγράφου εσείς ορατή-σατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Όχι προσωπικό.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Στην υπηρεσία σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Σαφώς.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Η ΚΥΠ τέτοια αντίγραφο πήρε;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Πώς το ξέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού το στείλαμε με τέλεξ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δηλαδή εδώ πρέπει να υπάρχει;

ΜΑΡΤΥΣ: Βέβαια. Όχι όμως το αυτούσιο.

2/2 H.F. E.F. 11/9/86

92

EMMANOYHLA PAPASTEFANAKHES: To antígyrafo autó πρέπει na upároχei eðó sten
KYP;

MARTYS: Sarwós. Prépeie na upároχei. An upároχei arxeio, prépeie na upároχei.

EMMANOYHLA PAPASTEFANAKHES: Euxaristó o. Prodebre.

PROEADROS (Xristos Mpasagianis): Tóra éxei se irá o o. Sarwós, allá tha
mou epiteréfete na rowtjsw egypt káti.

Kýrie mārtus, eípiate ston o. Koutsoyianu, sti sunéxeia kai stous
állous, kyprous sunadélfous, óti sto égyrafo autó πroosmiořízeito η 14
Augoústou ócs ημéra katá tēn opoia tha epexeríte o δeúteros Attílas.

'Etos δen eína;

MARTYS: Málista.

PROEADROS (Xristos Mpasagianis): Autó eína éna póló σημantikό γegonós,
to opoio βeβaiwé eprēpe na thymáste kai na to xérapate ótan gráfate tēn
ékthesi' sas.

Sten ékthesi' loipón, lète: " O Ypolochagós tēs monádos mou..." Npo-
thetw óti autós hítan o o. Sηmaitiophoridh. Autón den ennoeítz;

MARTYS: Málista. O upolochagós autós den hítan tēs monádos mou.

PROEADROS (Xristos Mpasagianis): "O Ypolochagós tēs monádos mou antilopethic
óti o en λógyo Epílarchoς parousiáze endiaferon, proébη eis eionuxistiken

3/2 H.P. E.F. 11-9-1986 93

εξέτασιν, πλην όμως δεν απεκόμισεν τι το σημαντικόν, κυρίως λόγω της ιστάσεως και συμπεριφοράς του Επιλάρχου. Μη εγκαταλείψας, όμως, την προσπάθειαν προέβη ακολούθως εις έρευναν των αποσκευών του και ιδού το αποτέλεσμα. Ευρέθη επ' αυτού γνήσιον έγγραφον το οποίον ήτο πρωτότυπος διαταγή επιχειρήσεων της 39ης Τουρκικής Μεραρχίας Αλεξανδρέτας, διά της οποίας εναθορίζετο η διαδοχική σειρά των ενεργειών των εν Κύπρω τουρκιών μονάδων προς διεύρυνσιν του προγεφυρώματος Κυρηνείας, τόσον προς ανατολάς, όσον και προς δυσμάς, γεγονός όπερ βραδύτερον επεδείχθη ότι εξετελέσθη.

Εις το έγγραφον εδίδετο συγκεκριμένη αποστολή στη μονάδα του εν λόγω Επιλάρχου. Την ημέραν εκείνην ευρισκόμεθα εις περίοδον την πρώτη μέρα δεν την λέτε - εκεχειρίας και την πρώτη της επομένης ο Υπουργός των Εξωτερικών της Ελλάδος ο κ. Μαύρος, επρόκειτο να έχει αποφασιστεική συνάντηση εις την Γενεύην σχετικώς με την τουρκική εισβολήν εις την Κύπρον.

Ως δε απεκαλύπτετο εις το ανευρεθέν έγγραφον, κατά την αυτήν ημέραν των συνομιλιών της Γενεύης, οι Τούρκοι θα προέβαιναν εις διεύρυνσιν του θήλακος". Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει να είναι λάθος.

4/2 Η.Γ. Ε.Τ. 11-9-1986 94

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σας παρακαλώ. Εγώ αναφέρω τι λέτε εδώ.

"Κατόπιν τηλεφωνικής επαφής μετά της κεντρικής υπηρεσίας -της δικής σας δηλαδή - το εν λόγω έγγραφον μετεφέρθη πάραυτα διά πλούσου εις Ρόδον και εκείθεν αεροπορικώς εις την Γενεύη, ίνα υπό του τότε Υπουργού Εξωτερικών της Ελλάδος χρησιμοποιηθεί ως ντοκουμέντο των τουρκικών παραβιάσεων της εκεχειρίας".

Αυτά γραφετε εδώ.

Το πρώτο λοιπόν, ερώτημα που θέλω να σας κάνω, είναι το εξής:
Αρχηγός της εδώ κεντρικής υπηρεσίας, ποιος ήταν;
ΜΑΡΤΥΣ. Ο κ. Σταθόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτό το έγγραφο το παρέλαβε;
Τι το έκανε; Βέρετε;
ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει να το παρέλαβε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Βέρετε τι το έκανε; Αν το χρησιμοποίησε, ή δεν το χρησιμοποίησε;
πρέπει να
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, όχι, δτι/το παρέλαβε.

Προ ολίγου σε ερώτησή μου είπε δτι το έστειλε ο ίδιος σε εκείνον με τέλεξ.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι στον Σταθόπουλο.

5/2 Η.Γ. E.T. 11-9-1986 95

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Σε ποιον;

ΜΑΡΤΥΣ. Στη Γενεύη. Στο αεροπλάνο που το πήρε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Είπατε για τέλεξ.

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι, με τέλεξ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριοι συνάδελφοι, σας παρακαλώ

αφήστε με να προχωρήσω.

Αυγούστου -

Αυτόν-της 14ης/τον καθορισμό συγκεκριμένα, όπως τον κάνατε

στην κατάθεσή σας εδώ, δεν τον έχετε κάνει μέσα εδώ, στην έκθε-

σή σας. Απεναντίας από εδώ βγαίνει το εξής συμπέρασμα. Το λέτε

εσείς βέβαια, δεν βγαίνει το συμπέρασμα. Συμπεράσματα μπορούν να

βγουν πολλά. Λέτε εσείς ότι αυτό το έγγραφο απειάλυπτε ότι θα

γίνει διεύρυνση από τους τούρκους του προγεφυρώματος Κυρηνείας

προς αγατολάς και δυσμένει με διαδοχική σειρά ενεργειών.

A large handwritten signature "Αθανάσιος" is written vertically along the left side of the page. Below it, there is a stylized drawing of a map or diagram, possibly representing a geographical area or a network of lines. To the right of the drawing, the number "(2Ω)" is written. Further to the right, there is another handwritten signature, which appears to be "Ε".

1/2Ω Z.B. 11-9-86

96

Και ότι το έγγραφο αυτό το πιάσα τε την ημέρα που βρισκόμασταν σε εκεχειρία και την πρωΐα της επομένης ο Υπουργός των Εξωτερικών επρόκειτο να έχει αποφασιστική συνάντηση εις Γενένη σχετικώς με την Τουρική εισβολή στην Κύπρο. Άρα δεν μπορεί να είναι στις 7 του μηνός που λέτε.

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ είναι το δεύτερο πενθήμερο.

(Χρίστος Μπασαγιάννης)
 ΠΡΟΕΔΡΟΣ / Εγώ σας λέω ότι μπορεί να είναι στις 8, ότι είναι στις 9, ότι είναι στις 10. Αυτό λέτε ότι το πιάσατε την ημέρα της εκεχειρίας, την επομένη της οποίας ο κ. Μαύρος θα είχε αποφασιστική συζήτηση στην Γενεύη.

ΜΑΡΤΥΣ. Ναί, ποιό είναι το πρόβλημα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, μπορεί να ήταν 8, 9, 10 ή 11 του μηνός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μεσυγχωρείτε. Εδώ λέει: Ως δε απεναλύπτετο εις το ανευρεθέν έγγραφο, κατά την αυτήν ημέρα των συνομιλιών της Γενεύης - δηλαδή την επομένη

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Μία ημέρα ήταν ότι συνομιλίες στην Γενεύη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. (Χρίστος Μπασαγιάννης) Μεσυγχωρείτε, ίσως φταιώ εγώ.

"Ως δε απεναλύπτετο εις το ανευρεθέν έγγραφο, κατά την αυτήν ημέρα των συνομιλιών της Γενεύης", λεέι ότι θα είχε αποφασιστική συ-

2/2Ω Z.B. 11-9-86

97

νάντηση στην Γενεύη την επομένη ημέρα και κατά την αυτή ημέρα των συνομιλιών της Γενεύης οι Τούρκοι θα προέβαινον εις διεύρυνση του θύλακος. 'Αρα, λέω εγώ, ή πρέπει να το πιάσατε στις 13 του μηνός ή αλλιώς βρίσκεστε σε κάποια αντίφαση με την έκθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι, είναι νωρίτερα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, έχουμε το μάρτυρα εδώ να το ξε-
καθαρίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτό δεν κάνω, κύριε Κουτσογιάννη.

Αυτό δεν προσπαθώ να κάνω; Εγώ δεν πάω ούτε να αντιδικήσω ούτε να ομοδικήσω με τον μάρτυρα. Δεν αντιδικώ ούτε ομοδικώ με κανέναν.

^{είναι}
Εκείνο που θέλω^{γνα} να εκαθαρισθεί τι θέλει να πεί ο μάρτυρας. Μας λέει εδώ συγκεκριμένα στο έγγραφο,^{ότι} προεβλέπετο η 14η του μηνός. Δεν το λέει εδώ στην κατάθεσή του.
ΜΑΡΤΥΣ: Να το επαναλάβω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σήμερα μας το είπετε Εγώ δέχομαι ότι το ξε-
χάσατε, κύριε μάρτυρας, τότε και το θυμηθήκατε σήμερα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Πώς το ξέχασε; Τόσο σημαντικό γεγονός θα το ξέχναγε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Όμως λέτε παραλλήλως - εγώ αυτά τα λέω και για διαφόρων της επιτροπής - ότι αυτή την ημέρα ήσουν βρή-
κατε το έγγραφο αυτό βρισκόμαστε σε περίοδο εκεχειρίας.

3/2Ω Z.B. 11-9-86

98

Και λέτε ότι την πρωΐαν της επομένης ο υπουργός Εξωτερικών κ. Μαύρος επρόκειτο να έχει αποφασιστική συνάντηση στην Γενεύη σχετικά με την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Ής δε απεκαλύπτετο εις το ανευρέθέν έγγραφο κατά την αυτήν ημέρα των συνομιλιών της Γενεύης οι Τούρκοι θα προέβαινον εις διεύρυνση του θύλακος.

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ δεν λέω τέτοιο πράγμα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. (Δεν ακούστηκε).

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ. Γιατί δεν αφήνετε τον μάρτυρα να εξηγήσει ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). *Κύριε Ξάρχα,* κύριε Κουτσογιάννη, σας παρακαλώ. Δεν γίνεται εδώ συναγωνισμός ποιός θα πιάσει το λαυράκι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν σας συγχωρώ καθόλου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. σε μένα ο μάρτυρας είπε τελείως διαφορετικό πράγμα,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Και σε μένα μπορεί να πεί διαφορετικό...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σας παρακαλώ κύριε Παναγιωτόπουλε. (Αντεγκλήσεις μεταξύ του κ. Κουτσογιάννη και του κ. Παναγιωτόπουλου, θόρυβος, αωδωνοκρουσίες). *Adler* . / ..

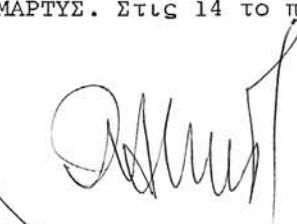
4/2Ω Z.B. 11-9-86

99

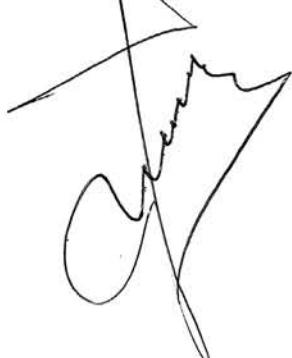
Παρακαλώ. Μεσυγχωρείτε πάρα πολύ, αλλά θα αναγκαστώ να διακόψω.

Κύριε μάρτυς, απ' αυτά όλα που σας διάβασα βγαίνει, δεν θέλω να πώ εγώ αντίφαση, αλλά κάποιο κενό. Δηλαδή, στην κατάθεσή σας την σημερινή προσδιορίζετε ότι στις 7, στις 8, στις 9, στις 10 του μηνός, το δεύτερο πενθήμερο όπως λέτε, πιάσατε ένα έγγραφο από τον Τούρκο επίλαρχο. Από τότε έγγραφο αυτό έβγαινε ότι δια διαδοχικών ενεργειών οι Τούρκοι θα επιχειρούσαν επέκταση του προγεφυρόματος της Κυρηνείας και προς άματολάς και προς Δύσμας. Αυτό λέτε στην έκθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ. Στις 14 το πρωΐ.

2AK

(2Ω) ΑΚ (Ν.Γ.) 11.9.86

100

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Αυτό λέω. Πάρα κάτω σήμασλέτε, ότι αυτό το έγγραφο το πιάσατε την ημέρα εκείνη, χωρίς να λέτε εδώ, ^{την} ^{14η/15ης}

«ευρικόμεθα σε περίοδο εκεχειρίας και την πρώια την επομένης, ο Υπουρο-

Ευρικόμεθα

^F γός των Εξωτερικών κ. Μάυρος επρόκειτο να έχει αποφασιστική συνάντηση

εις Γενεύην

σχετικώς με την τουρκικήν εισβολήν εις

Κύπρον.

Ως δε απεκαλύφθη εις το ανευρεθέν έγγραφον κατά την αυτήν ημέραν των συνομιλιών της Γενεύης, οι Τούρκοι θα προέβαιναν εις διεύρυνσιν του θηλασος.”

Εξεγήστε μου λοιπόν τώρα, πως είναι δυνατόν αυτό το έγγραφο να το πιάσατε στις 7,8,9 ή 10 του μηνός και η επομένη ημέρα να ήταν η 14.

Όπως είπατε προηγουμένως. Αυτό ⁹ θέλω να ξεκαθαρίσουμε. Τι σας συνέβη, έχετε σύγχυση γύρω ωρού τις ημερομηνίες;

ΜΑΡΤΥΣ : Είμαι απολύτως σαφής κ. Πρόεδρε, και επαναλαμβάω, ότι εκ της ανακρίσεως του αιχμαλώτου και της ερεύνης του, βρήκαμε αυτό το έγγραφο μετάξυ 7 - 9 του μηνός. Έκεί πρέπει να ήταν μεταξύ 7-9 Αυγούστου και το στείλαμε το ίδιο βράδυ στη Ρόδο και από τη Ρόδο το πήρε το αεροπλάνο και το πήγε στη Γενεύη. Συνεπώς, στην Γενεύη το έγγραφο πήγε στις 10 το πρωΐ. Ο Αττίλας 2, έγινε στις 14. Αυτή είναι η όλη ιστορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Εγώ προσεπάθησα να διευκρινίσω

¹²

2/2 AK (N.G.) 11.9.86

101

το νόημα το αληθές της καταθέσεως του μάρτυρος.

Ο νύριος Πεπονής έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, το βάρος του εγγράφου συνίσταται

στο ότι οι Τούρκοι προχωρούσαν σε διαπραγματεύσεις εμπαίζοντες τους

πάντες, ενώ παράλληλα είχαν προαποφασίσει να κάνουν επιχειρήσεις.

Αυτό είναι το βάρος του εγγράφου και δεν νομίζω ότι οποιαδήποτε σύγχυση

στη περί της ημερομηνίας, είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο έρευ-

νας, διότι το βάρος του θέματος είναι το ότι οι Τούρκοι ενέπαιζαν

τους έλληνες και το σύμπαν. Και ουδένα λόγο έχουμε να επιμείνουμε

στο θέμα της ημερομηνίας ιδίως όταν έχουν περάσει τόσα χρόνια. Εγώ

συμμερίζομαι την απορία σας κ. Πρόεδρε, αλλά δεν νομίζω ότι μειώνει

τον πυρήνα του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Αναμφισβητήτως δεν μειώνει τη

σημασία του εγγράφου. Αναμφισβητήτως αυτή τη βαρειά σημασία το

έγγραφο την έχει, αλλά νομίζω ότι η τοποθέτηση του πράγματος στις

14 του μηνός ήταν ένα στοιχείο που έπρεπε να δικαιολογηθεί από τον

μάρτυρα διότι δεν το είχε στην καταθεσή του εδώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Το κείμενο του εγγράφου λέει ο κ. Κουτσογιάννης,

ότι το έχει...,

3/2 AK (N.G.) 11.9.86

102

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ : 'Εχω φωτοτυπία του εγγράφου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Υπάρχει και μία έκθεση του α.

Μπέτου που εξετάζει, κι αυτός λέει διάφορα πράγματα εδώ πέρα, από
 25 μέχρι 31 Ιουλίου, διετέθημεν από το ΑΕΔ κ.λ.π. ως εμπειρογνόμονες
 του' Θυμοίως από 8 έως 14 Αυγούστου διετέθημεν ως ανωτέρω κατά⁷⁷
 την δευτέραν διάσκεψιν του Κυπριακού εν Γενεύη. Είχε διακοπεί η διάσκεψη
 σκεψη στο διάστημα αυτό κ.λ.π.

Εν πάσῃ περιπτώσει αυτά τά έγγραφα πρέπει να είναι στο Αρχείο της
 ΔΥΚ, πρέπει να είναι στο Υπουργείο των Εξωτερικών. Θα το ζητήσουμε.

Ο κύριος Κάππος έχει το λόγο.

F Auτό είναι έγγραφο

ΔΥΚ

(25)

Σ

(2AK) 1/2 ζ Φ.Τ. 11.9.86

103

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ : Επειδή πρόκειται για αρίσιμο ζήτημα και εδώ ο μάρτυς είναι κατηγορηματικός θα παρακαλούσαμε να αναζητήσετε από την ΚΥΠ το σχετικό έγγραφο να προσκομισθεί εδώ στην επιτροπή ώστε να φωτιστούμε περί τίνος πρόκειται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Σύμφωνοι. Από την ΚΥΠ δεν ξέρω από οπουδήποτε. Να το ζητήσουμε από την ΔΤΚ, λέω εγώ.

Παρακαλείται ο κύριος Βαρχάς να λάβει το λόγο.

2/2 ζ Φ.Τ. 11-9-1986

104

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα συνεχίσω και εγώ μ' απ' αυτό γιατί

όλους μας ενδιαφέρει το ίδιο και θα παρακαλέσω να κάνετε ένα επεί-
 γον σήμα ^{με την Αθηναγόρα Κέδρη Αθηναγόρα} συνεδρίαση να το έχουμε και ως τότε θα κάνω εγώ
 μια πρόταση στο προεδρείο ο κ. Μάρτυς να μή απομακρυνθεί από την Α-
 θήνα, γιατί πολύ πιθανόν να τον ξαναχρειαστούμε.

Εγώ ήθελα να ρωτήσω το εξής κύριε Μάρτυς. Σας βλέπω από την αρ-
 χή που καταθέτετε με μια χαρουμενη διάθεση και μ'ένα μειδίασμα ευτυχί-
 ας. Σας ζηλεύω, πιστέψτε με και λυπάμαι που δεν μπορώ να συμμεριστώ τη
 διάθεσή σας.

Η απορία μου είναι η εξής; Σας εμπνέει το θέμα με το οποίο, απα-
 σχολείται η επιτροπή; Είναι για γέλια ή για χαρές; Σας εμπνέει ότι
 αισθάνεστε πως κάνατε το καθήκον σας στο ακέραιο ή ότι έχετε την αί-
 σθηση ότι μας βοηθάτε με την κατάθεσή σας;
 Αν μπορείτε να μου δώσετε απάντηση.

ΜΑΕΤΥΣ: Για μένα η υπόθεση αυτή.....

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ; Προσωπικά δεν κρίνω ότι είναι προληπτικός ο Μάρτυς
 και δεν μπορείτε να υποβάλετε αυτή την ερώτηση και προβάλλω ένσταση στο
 Προεδρείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάνης); Έχει δίκιο, κύριε Ξαρχά, ο κ. Δασκαλάκης.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ; Παρακαλώ δεν κατάλαβα, κύριε Πρόεδρο, πως παρενεβλήθη ο
 κύριος Δασκαλάκης.

3/2 ζ Φ.Τ. 11.9.86

105

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ελάτε στο προίμιο της ερωτήσεώς σας. Αν μπορείτε να απαντήσετε, κάντε την ερώτησή σας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΡΧΑΣ : Μα σας παρακαλώ πάρα πολύ από πότε θα λογοτελένονται οι ερωτήσεις;

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε υπέμεινα τόση ώρα να κομεταχείριση.

Δεν είμαι δευτέρας διαλογής νομίζω ^{μήνυση} της επιτροπής. Μπαίνει ένας ση μέση, μπαίνει άλλος στη μέση κάνω μια ερώτηση και μπαίνει άλλος συνάδελφος στη μέση να μου πει αν είναι καλή ή δεν είναι. Για όνομα του Θεού¹
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ : Σχόλια κάνουμε, δεν κάνουμε ερώτηση.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΡΧΑΣ : Συζητούμε ένα γεγονός, κάνω μια ερώτηση και θέλω μια απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Κύριε Βαρχά, όλα αυτά αφορούν και αι τον τρόπο διευθύνσεως της διαδικασίας. Θα ήθελα να σας εξηγήσω ότι και ο κύριος Πεπονής και ο κύριος Κάππος που παρενεβλήθησαν νομίζω ότι παρενεβλήθησαν επί του καθ'εαυτός ————— θέματος το οποίο δημιουργήθηκε με την ερώτηση τη δική μου. Με την ερώτηση τη δική μου παρενεβλήθησαν σ'αυτό και σε σχέση με την απάντηση που έδωσε σε μένα ο μάρτυρας ο οποίος εγώ πλέον είχα την ατυχή έμπινευση να μην σας καλέσω.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΡΧΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, αυτό τελείωσε.

4/2 ζ Φ.Τ. 11.9.86

106

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Επειδή είναι επί της διαδικασίας σ ας παρακαλώ να μην παρεξηγείτε το γεγονός ότι στην απάντηση που έδωσε ο κύριος μάρτυς επί της ερωτήσεώς μου θέλησε ο κύριος Πεπονής και ο κύριος Κάππος...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, τελείωσε αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ συνεχίστε χωρίς πρόδλογο τις ερωτήσεις σας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ : ~~Περιμένω μια απάντηση από τον μάρτυρα.~~

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Συνεχίστε κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ : Σας απαντώ ότι εδώ πέρα κάποιος συναδελφός σας με ταπείνωσε και μου είπε ότι ήμουν διακοσμητικό πρόσωπο και δεν με θίγει αυτό.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ : Αυτά είναι απλά πράγματα κύριε μάρτυς. Μπορείτε να μου δώσετε μια εξήγηση; *να* ~~δεν~~ μπορείτε μη μου δίνετε.

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Σας ταπείνωσα;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Μα σεις θέλετε εκτελεστικό απόσπασμα. Είσαστε α νύπαρκτοι.

5/2 ζ Φ.Τ. 11.9.86 10%

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Γιατί δεν διαμαρτύρεσθε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρόστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ κύριε Μπαντουβά.

Αν θέλει εκτελεστικό απόσπασμα δεν θα το πούμε εμείς ούτε σεις.

Θα το πει η ελληνική δικαιοσύνη εάν και εφόσον η Βουλή ζητήσει και την παραπομπή του μάρτυρα. Μέχρι τότε ο καθένας 'Ελλην πολίτης είναι αθώος και εξετάζεται ως μάρτυς αυτή τη στιγμή ο κύριος Κούρτης.

Ο κύριος Βαρχάς έχει το λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΡΧΑΣ : Για μένα -και το έχω δηλώσει κατ'επανάληψη- δύο που ~~είναι~~^{χρησιμεύει} εδώ είναι μάρτυρες. Δεν τίθεται τέτοιο θέμα αλλά εννοώ όμως να ξεκαθαρίσω μερικά πράγματα.

Πείτε μου κύριε μάρτυς, το μοναδικό ουσιώδες σημείο με το οποίο δύο που βλέπετε απασχοληθήκαμε είναι τούτο: Αυτόν τον επίλαρχο ποιός τον συνέλαβε και πότε;

(25)

1/2 Z K.B. 11.9.2986

108

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι σας απάντησα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Εννοώ ποιά δύναμη, ποιά μονάδα.

ΜΑΡΤΥΣ: Συνελήφθη ή το πρωτείνης της ημέρας ή το βράδυ της προηγουμένης στην περιοχή ανατολικώς της Κυρηνείας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Από ποιόν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω από ποιόν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Εσείς που τονβρήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ: τον βρήκα εκεί που συγκεντρώνανε τους αιχαμαλώτους.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ;: Ποιός;

ΜΑΡΤΥΣ: Το 2ο Γραφείο του ΓΕΕΦ ...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Τον συνέλαβε λοιπόν μονάδα του ΓΕΕΦ. Εντάξει;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Και δεν τον ανακρίνανε εκείνοι γιατί δεν είχανε όπως είπατε τις δυνατότητες.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: 'Όταν τον ανακρίνατε εσείς αυτού δεν σας ρωτήσανε για το τι λέει αυτός ο Τούρκος, τι στοιχεία έχει; Δώσατε στο ΓΕΕΦ

γιατά τα στοιχεία;

Αντώνης Σαρχάς

Δημήτρης Λαζαρίδης

Γεώργιος Βασιλείου

2/2 Z K.B. 11.9.1986

109

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι για κανέναν δεν με ρώτησαν, μόνος μου τους έδινα πληροφορίες.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δεν σας ρώτησαν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ
Το 2ο Γραφείο ενώρα πολέμου εξετάζει τον ανακριτή αιχμαλώτων - αυτοί παίζουν το κεφάλι τους ήδη πέρα από το ότι παίζεται η Κύπρος - και δεν σας ρώτησαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας απάντησα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δεν σας ρώτησαν. Εσείς δεν αισθανθήκατε την ανάγκη να το πείτε; Δηλαδή οι πληροφορίες εκεί ήταν ιδιωτικής χρήσεως; Τις μαζεύατε να τις αποθηκεύετε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι πληροφορίες είχα τις έδινα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Σας ρωτώ συγκεκριμένα και λέτε ότι δεν τους είπατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Σας απήντησα ότι τους έδινα πληροφορίες "δεν με ρώτησαν" σας είπα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: 'Επρεπε να σας ρωτήσουν; Αυτό ρωτώ. 'Έχετε ανακριτή αιχμαλώτων σε ώρα πολέμου ...

ΜΑΡΤΥΣ: 'Επρεπε. Εγώ πήγαινα εξ ιδίας πρωτοβουλίας και τους εξήταζα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Καταλαβαίνετε τι λέτε;

ζα.

3/2 Z K.B. 11.9.1986

110

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Αυτό είναι ...

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να είναι τρομερό, είναι όμως γεγονός.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Πείτε μου κάτι άλλο τώρα : Είπατε πριν - αν το

σημείωσα καλά ,^{αγάπω} διορθώστε με - ότι στις 9 Αυγούστου ο Γεωργί^{ης}

σας έστησε στον τοίχο εξ αιτίας ενός σήματος η.λ.π. Είναι αληθές αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως , όλα είναι αληθή.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: 'Όλα είναι αλήθεια.

Στις 9 Αυγούστου ο Γεωργίτσης εξακολουθούσε να είναι αρχηγός του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μετά;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Στις 9 Αυγούστου.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Πότε ήρθε ο Καραγιάννης κάτω κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι. Πρέπει να ήρθε μετά. Ή ίσως και να είχε έρθει και να μην είχε αναλάβει. Δεν θυμάμαι.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δεν ξέρετε ότι ήρθε στις 6 Αυγούστου ...

ΜΑΡΤΥΣ: Ήρθε αλλά δεν θυμάμαι

4/2 Z K.B. 11.9.2986

111

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: ... και ήταν υποτακτικός του Γεωργίτση ο Καραγιάννης όταν ήρθε εκεί ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχει σημασία. Εγώ λέω τι μου έκανε εμένα ο Γεωργίτσης.

Ο Καραγιάννης δεν έχει καμμία σχέση.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δηλαδή ^{μωρεί} ~~στις~~ 6 Αυγούστου, που ήρθε ο Καραγιάννης, ο Γεωργίτσης διοικούσε ακόμα το ΓΕΕΦ; Αυτό λέτε ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είπα αυτό.

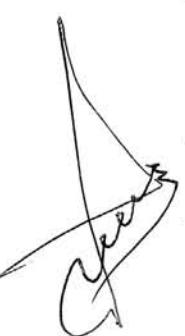
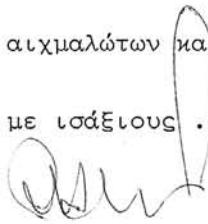
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Για να σας στήσει στον τοίχο ότι ήταν αρχηγός.

ΜΑΡΤΥΣ: Με κάλεσε μέσα στην αίθουσα επιχειρήσεων του ΓΕΕΦ και με έβαλε στον τοίχο ...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: ώστε μετά τις 6 Αυγούστου, μετά τον Καραγιάννη εσείς βεβαιώνετε ότι ο Γεωργίτσης ήταν ακόμα ...

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν βεβαιώνω ότι ήταν Αρχηγός του ΓΕΕΦ. Δεν είπα τέτοιο πράγμα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Σεις είσθε μάρτυς .

 Είπατε ακόμα - και με ενδιαφέρει - για μια διαταγή ανταλλαγής των αιχμαλώτων ~~και~~ είπατε ότι δεν αντηλλάγησαν οι τούρκοι αξιωματικοί με ισάξιους. Τι πήραμε εμείς από ή με την ανταλλαγή ;

5/2 Z K.B. 11.9.1986

112

ΜΑΡΤΥΣ: Θυμάμαι ότι πήραμε τον υπολογιαχαγιο Σηματοφορίδη που τον χρειαζόμαστε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Αυτός λοιπόν δεν ήτανε καλός; Γιατί εδώ στην έκθεσή σας βλέπω ότι μας λέτε "πολύ καλός".

ΜΑΡΤΥΣ: 'Αριστός . Εγώ αν ήμουν διοικητής του θα του έκανα πρόταση για χρυσούν αριστερόν ανδρείας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Τότε γιατί λέτε ότι πήραμε όχι ισάξιους ;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ενας ήταν αυτός. Δώσαμε δώδεκα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δώσαμε δώδεκα και πήραμε έναν. Δεν πήραμε τίποτε άλλο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω οι άλλοι που πήραμε τι ήσαν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δεν ξέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω όμως ότι δεν ήσαν ισάξιοι. Και είπα ότι θεωρώ ...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Κύριε μάρτυς, να μην μακρυγορήσουμε.

Ξέρετε ή δεν ξέρετε το "νομίζω" ... και εγώ νομίζω και εσείς νομίζετε ...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω ποιούς πήραμε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δεν ξέρετε λοιπόν ...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι.

6/2 Z K.B. 11.9.1986

113

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Τότε πως φθάνετε στο συμπέρασμα ότι ήταν ή δεν ήταν ισάξιοι;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή την εντύπωση έχω.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Συγγνώμη, αλλά αδικείτε τον εαυτό σας. Δεν μπορώ να βγάλω έγώ συμπεράσματα.

Πέστε μου κάτι αλλο : είσαστε στην ΚΥΠ, κατά σύμπτωση και το 1967, όπως μας είπατε πριν και είσαστε και τώρα στην ΚΥΠ. Ποιοι συνήθως αξιωματικοί τοποθετούνται ^{„νέν ΚΥΠ”} από όποια κυβέρνηση ; Είναι άνθρωποι της εμπιστοσύνης τους, είναι άνθρωποι τυχαίοι ή είναι άνθρωποι εξθρικοί;

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ' αρχήν της εμπιστοσύνης τους.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Τίποτε άλλο, ευχαριστώ.

Και κάτι ακόμα. Είπατε ότι στις 14, παραμονή του πραξικοπήματος ο διευθυντής του 2ου Γραφείου, ο Μπούρλος, φόρτωσε την οικοσκευή του από την Αμμόχωστο στο πλοίο;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι 14. Είπα δυό-τρεις μέρες πριν. Δεν θυμάμαι την ημέρα που το πλοίο ... ήταν δυό-τρεις μέρες πριν πάντως. Πρέπει να ήταν

12 - 11 .

7/22Κ.Β.114 11.9.86

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Δικαίωμά σας να το διερθώσετε, Και επειδή αυτό θέλω
διευκρίνιση θέλω.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι παραμονή, παραμονή είπα για την οικογένεια του Γεωργίτση.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ". Below the signature, the number "29" is written in a small circle.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "ΣΩΤΗΡΗΣ".

(2Z) 1/2θ. (Κ.Ο.) 11.9.86

115

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Μια στιγμή, αύριε μάρτυς. Είπατε ότι: "Με το πλοίο που έπαιρνε την ΕΛΔΥΚ". Η αντικατάσταση αυτή έγινε προ του πραξικοπήματος η μετά.

ΜΑΡΤΥΣ: Είπα 2 - 3 μέρες προ του πραξικοπήματος.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Και το πλοίο μέχρι τις 19 του μηνός γύριζε ακόμη εκεί και βρέθηκε στην Πάφο.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Ουτώ μέρες, λοιπόν, το πλοίο ήταν γύρω από την Κύπρο με φορτωμένα τα παιδιά επάνω;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω που ήταν. Προφανώς εν πλω ήταν, για να πάρει εντολή...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: 'Ησαστε αξιωματικός πληροφοριών στην ΚΥΠ εκεί και στηριζόταν εδώ ο τόπος σε σας να μάθει και μας λέτε τώρα ότι δεν ξέρετε επί 8 ημέρες πού ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Πού θέλετε να ξέρω εγώ, που βρίσκεται το ελληνικό πλοίο που φόρτωσε στην Λευκωσία, για να γυρίσει στην Ελλάδα;

Εγώ θα παρακολουθούσα το πλοίο;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Τίποτε άλλο, αύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον αύριο Μπλέτσα να κάνει την ερώτησή του, την μία που μου είπε.

2/2θ : (Κ.Ο.)

11.9.86

116

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Μια προκαταβολική ερώτηση: Την έκθεση, την αναφορά την οποία υποβάλατε, όταν ήσασταν στην υπηρεσία σας, την επέδειξε ο κ. Πρόεδρος. Είπατε ότι είναι ίδια.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Πάνω-πάνω στην έκθεσή σας, στην αναφορά σας υπάρχει μία σημείωση, όχι με τα δικά σας γράμματα, που γράφει "βρίθει ανακριβειών". Τι είδατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, αν φρονείτε ότι πρέπει να την επιδείξετε και πάλι...

Και η ερώτησή μου είναι: Πληροφορηθήκατε ότι υπάρχει μία τέτοια σημείωση "βρίθει ανακριβειών" στην έκθεσή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Ποιός μπορεί να την έγραψε; Πού την υποβάλατε; Δεν έχει υπογραφή.

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να το έγραψε κάποιος απ' αυτούς που την πήραν στα χέρια τους.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Δηλαδή ποιοί;

ΜΑΡΤΥΣ: Την έκθεση εγώ την έστειλα στον υπουργό Αμύνης, απόρρητη, προσωπική. Τώρα από εκεί και πέρα, ποιός έγραψε....

3/2θ 11.9.86 (Κ.Ο.)

114

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ : Ποιός τα αξιολογούσε , ποιος τα εκτιμούσε αυτά πριν φτάσουν στον Υπουργό Αμύνης;

ΜΑΡΤΥΣ : Επαναλαμβάνω, ότι εγώ την έστειλα στον Υπουργό, απόρρητη προσωπική, στον Υπουργό Εθνικής Αμύνης.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ : Στον κύριο Αβέρωφ; Ποιός ήταν Υπουργός Εθνικής Αμύνης;

ΜΑΡΤΥΣ : Τον Μάιο του 1975 νομίζω, οπου εκεί.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ : Πριν φτάσει, δύναται, εκεί πέρασε από κάποια άλλα γραφεία, από κάποια άλλα χέρια. Κάποιο χέρι έγραψε "βρίθει ανακριθειών".

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν νομίζω ότι είχε κανένας δικαίωμα να γράψει τίποτε επάνω ούτε να την διαβάσει.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ : Υπάρχει επάνω γραμμένο.

ΜΑΡΤΥΣ : Μπορεί να υπάρχει. Όμως πριν την πάρει ο κ. Υπουργός, δεν είχε κανένας δικαίωμα να ανοίξει τον φάκελλο και να την διαβάσει, γιατί ήταν απόρρητη, προσωπική.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ : Οπωσδήποτε η σημείωση δεν είναι γραμμένη

(δεν ακούστηκε).

Σεις την στείλατε στον Υπουργό Εθνικής Αμύνης.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

4/2θ (Κ.Ο.) 11.9.86

118

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Η διαταγή ήταν να την υποβάλετε πού;

ΜΑΡΤΥΣ: Στον Υπουργό.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: "Όλοι στον Υπουργό ανεφέροντο;

ΜΑΡΤΥΣ: Στον Υπουργό. Απ' αυτόν είχα διαταγή προσωπική.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Πάντως έτσι γράφει επάνω. Νομίζω ότι ο κ. Πρόεδρος συγκατεύνεσε να σας το δείξει.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το πρόσεξα. Σας πιστεύω.

"η έκθεσί στην Μπλετσάς: 'Έτσι λέει "βρίθει ανακριβειών"

επικαλεστή-
ιας την
οηοία
κατε.

Mία άλλη ερώτηση: Πριν από το πραξικόπημα που έγινε κατά Μακαρίου υπήρχαν πληροφορίες, στοιχεία, ενδείξεις, ψέθυροι ότι θα γίνει πραξικόπημα κατά Μακαρίου σείς μεταφέρατε αυτές τις πληφορίες, εγδείξεις, ψέθυρους στον Μακάριο; Αν είχατε αυτή την υποχρέωση...

ΜΑΡΤΥΣ: Με συγχωρείτε δεν κατάλαβα, τί να αναφέρουμε;

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Αυτά που συνεζητούντο κατά Μακαρίου. Ως γραφείο είχατε αυτές τις πληροφορίες, στοιχεία ενδείξεις, ιλίμα. Τα μεταφέρατε στον Μακάριο, στον Αρχηγό του Κράτους, τον απόλοιτο υπηρετούσατε σεις:

5θ (Κ.Ο.) 11.9.86

119

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ να τα αναφέρω στον Μακάριο;

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ήμουν όργανο του Μακαρίου.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Δεν είπα όργανο.

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Μακάριος είχε δική του ~~κεντρική~~ ψηφεσία πληροφοριών

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Αφήστε, τι μπορεί να είχε ο Μακάριος.

'Ήταν ο Αρχηγός του Κράτους. Σεις είχατε μία ^{ημεροφορία} ότι πάνε

να σκοτώσουν τον Αρχηγό του Κράτους στον έδαφος του οποίου

και υπό τις διαταγές -κάποιος μας είπε, κάπου είσαστε και εσείς

διαπιστευμένοι, κάπου είσαστε ενταγμένοι, ...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα καμμία σχέση εγώ, ούτε αρμοδιότητα ...

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Εντάξει, κύριε μάρτυς. Είχατε υπηρεσιακό

καθήκοντα να μεταφέρετε στον Μακάριο; Να ζητήσετε ακρόαση και να

πείτε '-δεν ξέρω πως τον προσφωνούσατε-' Κύριε Πρόεδρε, κύριε

Αρχιεπίσκοπε, Μακαριώτατε ακούω τέτοια πράγματα, ότι ετοιμάζον-

ται να σας σκοτώσουν".

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα τέτοιες πληροφορίες ότι ετοιμάζονται να του

σκοτώσουν. Εγώ τέτοιο πράγμα δεν είπα.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Τι πληροφορίες είχατε; Το πραξικόπημα τι νόημα είχε;

6/2θ (Κ.Ο.) 11.9.86

120

ΜΑΡΤΥΣ: Είπα ότι εφημολογείτο η διενέργεια πραξικοπήματος προς ανατροπή του Μακαρίου.

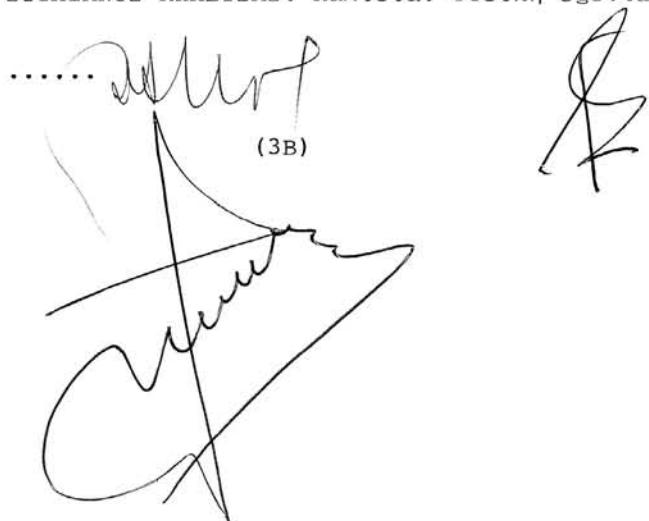
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΑΕΤΣΑΣ: Μπράβο.

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν είχα πληροφορίες ότι,...

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΑΕΤΣΑΣ: Το περιεχόμενο της ανατροπής ποιο είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν αποκλείω και την δολοφονία.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΑΕΤΣΑΣ: Μάλιστα. Φυσική εξόντωση, σύλληψη, ανατροπή

(θ)

1/3 Β ΦΚ 11.9.86

121

ΜΑΡΤΥΣ: Αλλά εγώ πληροφορήσα δεν είχα ότι θα γίνει η ενέργεια κατά της ζωής του Μακαρίου. Αλλά εφημολογείτο η διενέργεια πραξικοπήματος. Ήταν ένα κοινό μυστικό. Ελέγετο ότι θα γίνει πραξικόπημα. Αυτό το ανέφερα στην ΚΥΠ, όπου ήμουν υποχρεωμένος να το αναφέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή στον Μακάριο δεν είσαστε υποχρεωμένος να το αναφέρετε.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Επειδή συνεζητείτο ευρύτατα το περί Μακαρίου πραξικόπημα πριν επιχειρηθεί, πώς πρετιμάτε, μήπως αυτό το πράγμα μέσω των πηγών τους οι Τούρκοι το επληροφορήθησαν; Πώς το εκτιμάτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το εκτιμώ ότι οι Τούρκοι είχαν πληροφορηθεί ότι αναμένετο η διενέργεια ενός πραξικοπήματος. Εκτιμώ σαφώς ότι το είχαν πληροφορηθεί.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Και η τελευταία ερώτηση. Πράγματι το δνομα του κ. Σημαιοφορίδη αναφέρεται και σε πολλές άλλες καταθέσεις και φαίνεται ότι είναι αξιόλογος αξιωματικός...

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ηρωας.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Και ικανός. 'Ηρωας έπεσε σε βιαμάχη και σκοτώθηκε άλλα και ικανός στον τομέα του. Δηλαδή στις πληροφορίες Έτσι δεν είσαι;

2/3 Β ΦΚ 11.9.86

122

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Σημαιοφορίδης πιάστηκε αιχμάλωτος δίνοντας πληροφορίες με μηχανήματα. Και την τελευταία πνοή και την τελευταία στιγμή ένοιωθε ότι πιάνεται αιχμάλωτος και έδινε πληροφορίες.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Ζεί ο νύριος Σημαιοφορίδης;

ΜΑΡΤΥΣ: Ζεί.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Αναφέρεται σε αναφορά άλλου μάρτυρος ότι έκανε υποκλοπές όλων των Τουρκικών σημάτων. Το ξέρετε εσείς αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Το ξέρω.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Πού είναι αυτά τα σήματα; Το περιεχόμενο αυτών των υποκλοπών που είναι; Πού μπορούμε να τα βρούμε εμείς; Πρέπει να τα είδατε και εσείς.

ΜΑΡΤΥΣ: Σ' αυτή τη μονάδα που υπηρετούσε ο Σημαιοφορίδης στο Ρ Κλάδο μπορεί να υπάρχουν.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: 'Έκανε υποκλοπές, εδώ είναι η ικανότητά αυτού ^{νέο} μικρό βαθμό' .

ΜΑΡΤΥΣ: Φοβερός ήταν. Θα σας πώ ένα περιστατικό. Εγώ έμαθα εκμεταλλευόμενος τον Σημαιοφορίδη από σήμα Τούρκων ότι ένα τάγμα ελληνικό μετακινείται από τη τάδε θέση στη τάδε, από σήμα Τούρκων. Και πάω στο Γ' Γραφείο του ΓΕΣ και λέω η τάδε μονάδα έφυγε από κεί και πήγε εκεί. Πού το ξέρεις μου λένε. Το έμαθα λέω από τους Τούρκους. Φοβερά πράγματα.

3/3 Β ΦΚ 11.9.86

123

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Εέρει πολλά λοιπόν ο κ. Σημαιοφορίδης.

ΜΑΡΤΥΣ: Σαφώς.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ του κ. Τσιγαρίδα να λάβει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ : Κύριε μάρτυς, ο κύριος Σημαιοφορίδης ζεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Ζεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Υπηρετεί στο στρατό;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αυτό το χαρτί πρωτοκολλήθηκε πουθενά, από πλευράς υπηρεσίας διεκής σας στην ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Σαφώς αφού το στείλαμε με τέλεξ. Για παρό χαρτί μιλάτε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αυτό το σχέδιο που βρήκατε ^{τι σηματωνεί} ^{επίσημως} στον αιχμάλωτο αξιωματικό.

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει. Αφού έφυγε με τέλεξ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δηλαδή αν δεν έχει καταστραφεί ~~το~~ το αρχείο το ημερολόγιο θα φαίνεται πως μέρα καταχωρήθηκε αυτό το σημαντικό έγγραφο;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να φαίνεται.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: 'Οχι κύριε μάρτυς, πρέπει να φαίνεται.

4/3 Β ΦΚ 11.9.86

124

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ήμουν εκείνος που έκανα τις πρωτοκολλήσεις. Γι
αυτό σας εύπα πρέπει να ήταν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Το τέλεξ που στείλατε στην ΚΥΠ και γνω-
' αποδεικνύεται,
στοποιούσατε την ύπαρξη αυτών των στοιχείων ~~από εκεί φαίνεται~~ πότε
έφθασε το τέλεξ;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Είναι αλήθεια ότι στις 11.7.74 συνεδριάζει
το ηλιμάνιο ΚΥΠ Δευτεροβάθμιας;

ΜΑΡΤΥΣ: Το δικό μας;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Το δικό σας. Γίνεται σύσκεψη και αποφα-
σίζεται η σύνταξη μνημονίου, κατανομή θεμάτων ως εξής: Απειλαί ει
Τουρκίας - Τουρκοκύπριοι αντισυνταγματάρχης Κούρτης. Απειλαί ει
κυβερνήσεως Κυπριακής αντισυνταγματάρχης Τσιούμης ή Τσουμής.

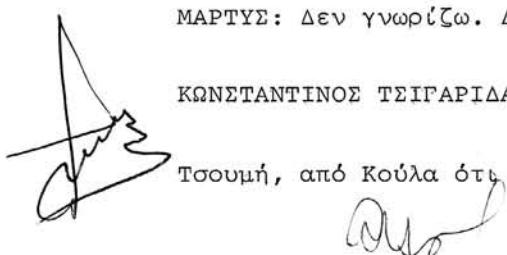
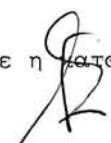
Απειλαί ΑΚΕΛ - ΕΔΕΚ Τσουμής, Κούλας. Και συνεχίζει παρακάτω. 'Εγινε
αυτή η σύσκεψη;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή η κατανομή των καθηκόντων υπήρχε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αν έγινε η σύσκεψη στις 11 Ιουλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω. Δεν νομίζω να έγινε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σας υπενθυμίζω ότι αυτά κατατίθενται από
Τσουμή, από Κούλα ότι έγινε η σύσκεψη αυτή, έγινε η κατανομή.

5/3 Β ΦΚ 11.9.86

125

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί, δεν θυμάματε, δεν είμαι κατηγορηματικός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Εέρετε γιατί ρωτάω; Γίνεται αυτή η σύσκεψη και γίνεται αυτή η κατανομή αρμοδιοτήτων. Υπήρχε κανείς ειδικός λόγος στις 11 Ιουλίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Μα υπήρχε και πριν αυτή η κατανομή. Δηλαδή εγώ είχα αυτόν τον τομέα αρμοδιότητας δύο χρόνια.

(3BA)

(3B)

1/3BA A.M. 11-9-86

126

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Συνταγματάρχης ήταν ο Κούλας;

ΜΑΡΤΥΣ: Βοηθός του αυρίου Τσουμή ήταν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Είχατε συνεργασία υπηρεσιακή;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν δεν είχα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ; Γνωρίζετε ότι στις 11-7 συλάμβανεται ο Παπαδόπουλος Ελευθέριος, ~~και~~ βρίσκεται το αρχείο του, και αποδεικνύεται ότι ετοιμάζεται το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν δεν το ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δεν σας ενημέρωσε γι' αυτό ο αύριος Κούλας;

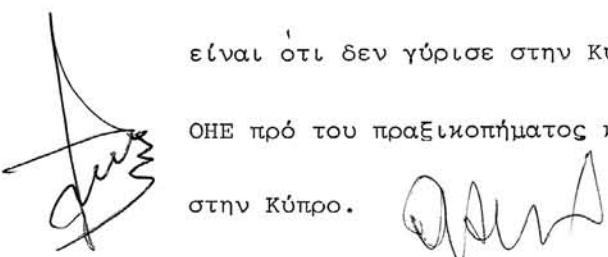
ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Με τον πρόσβυ τον αύριο Λαγάκο, είχατε συνεργασία;

ΜΑΡΤΥΣ: Είχαμε. Αφού μέναμε στο ίδιο κτίριο, είχαμε συνεργασία σε θέματα γενικά και άλλα στενά υπηρεσιακά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ο αύριος Λαγάκος, στην όλη ιστορία του πραξικόπημας, είχε καμία σχέση;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο αύριος Λαγάκος δεν είχε καμία σχέση. Αποδειξη τούτου είναι ότι δεν γύρισε στην Κύπρο. Είχε πάει σε ένα συμβούλιο του ΟΗΕ πρό του πραξικόπημας και επιστρέφων στην Αθήνα, δεν επανήλθε στην Κύπρο.

2/3ΒΑ Α.Μ. 11-9-86

127

Θα ήθελα να προσθέσω ότι η Πρεσβεία μας δεν αναγνώρισε το πραξικόπημα, ούτε τίποτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ποιός προουπηρετούσε του κυρίου Λαγάκου;

Ο Παναγιωτάκος; Τον προλάβατε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Εγώ βρήκα τον κύριο Λαγάκο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Είναι η τελευταία μου ερώτηση, κύριε πρόεδρε.

Το βράδυ της μεταπολίτευσης, που βρισκόσασταν κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην υπηρεσία μου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Το βράδυ εκείνο;

ΜΑΡΤΥΣ: Όλα τα βράδια ήμουν στο γραφείο μου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Το βράδυ εκείνο, όταν πληροφορηθήκατε ότι θα έλθει ο κύριος Καραμανλής, καταστραφήκαν έγγραφα;

ΜΑΡΤΥΣ: Στη δική μας;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στη δική σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αν συνέβαινε τέτοιο πράγμα, θα επέπιπτε στην αντιληψή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Τελείωσα, κύριε πρόεδρε.

3/3 BA A.M. 11-9-86

128

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Δασκαλάκη να λάβει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν θέλω να υποβάλω ερώτηση στον μάρτυρα, αλλά θέλω να υποβάλω μία παράληση σε σας, στο Προεδρείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως θα πρέπει να την υποβάλετε μετά το πέρας της κατάθεσης;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Όχι, μέσα στα πλαίσια της κατάθεσης.

Νομίζω ότι το σημαντικότερο στοιχείο που προέκυψε από την εξέταση του μάρτυρος, ήταν αυτό το έγγραφο του Τούρκου περί διεύρυνσης του προγεφυρώματος της Κυρήνειας στις 14 Αυγούστου.

Ακούστηκε από τον κύριο Μπλέτσα ότι υπάρχει μία σημείωση με ένα μαύρο μολύβι πάνω στην εκθεσή του, ότι βρίθει ανακριβειών.

Πιστεύω ότι είναι καθήκον του Προεδρείου και της επιτροπής, πρώτα πρώτα, να αναζητηθεί αυτός ο κύριος που έχει κάνει αυτή τη σημείωση, για να έχει να μας πει ποιές είναι ακριβείς πρηροφορίες σε σχέση με τις ανακριβείς του μάρτυρα. Στο βαθμό που δεν αναβρεθεί και αφού δεν υπάρχει και από ότι ακουσα και υπογραφή ή μοναγραφή ή όνομα....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Όχι, δεν υπάρχει. Με κοινό μολύβι είναι.

4/3_BA_A.M._11-9-86

129

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ; ... Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν υπάρχει αυτή η σημείωση, ή εν πάσει περιπτώσει, στο τέλος, όταν συνταχθεί το πόρισμα, να κρίνει η επιτροπή συνολικά αν μπορεί να έχει ιαποια αξία αυτή η σημείωση ή όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Όλα αυτά τα σημεία θα τα εξετάσει η επιτροπή. Το Προεδρείο θα προσπαθήσει να εξακριβώσει από ποιόν έχει γραφεί. Αυτή τη στιγμή, ίσως ίσως, είναι εξακριβωμένο. Άλλα δεν μπορώ να το αναφέρω, διέστι . . .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Σύμφωνοι. Δεν χρειάζεται μόνα το πείτε.

Πραγματικά θεωρώ ότι ο κύριος Σηματοφορίδης, αφού είναι στη ζωή όπως λέει ο μάρτυρας, πρέπει να ιληθεί ως μάρτυρας.

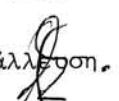
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτό είναι κοινή αποδοχή.

Στις 11 Ιουλίου, σ' αυτή την σύσκεψη που έγινε η κατανομή, μετείχατε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν την θυμάμαι καθόλου αυτή τη σύσκεψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Παναγιωτόπουλος έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυρε, στην ερώτηση που έκανε ο κύριος συνάδελφος, είπατε ότι αυτό το έγγραφο που βρήκατε σ' αυτόν τον επίλαρχο, το στείλατε στη Γενεύη δια μέσου Ρόδου κλπ. . Αυτή ήταν η μέθη ενέργεια, προκειμένου να γίνει διπλωματική εκμετάλλευση.

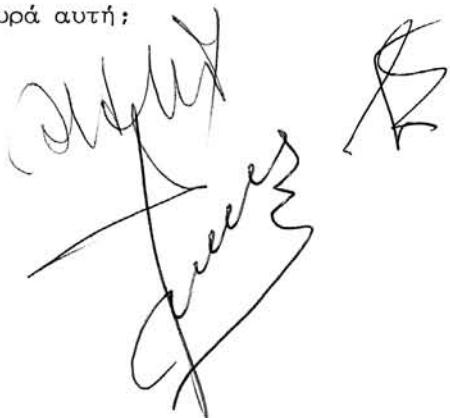
5/3 BA A.M. 11-9-86

130

Εσείς εκεί ήσασταν αξιωματικός. Απ' αυτή την πληροφορία, τι κάνατε
εκεί, εντοπίως; 'Ησασταν αξιωματικός 'Ελλην στην Κύπρο.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Στην Πρεσβεία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: 'Εστω στην Πρεσβεία. Υπάρχει εκεί
δύναμη ελληνική. Έτρατός δεν είναι λοιπόν; Τι κάνατε από την
πλευρά αυτή;

(3K)

(38A) 1/3K (K.K) 11-9-1986 131

Δηλαδή, να σας πω με άλλα λόγια τί θέλω: Εσείς αισθανθήκατε μέσα σας με τις δυνάμεις που είχατε εκεί - εάν η πληροφορία ή ταν ακριβής - οι μπορούσατε να αντιδράσετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Να σας απαντήσω: Η προσωπική μου εκτίμηση ήταν η εξής: Οι δυνάμεις που είχαμε στη Κύπρο από την αρχή του πολέμου, εάν δεν είχε γίνει πραξικόπημα, ήσαν αρκετές. Και εάν εφηρμόζοντο τα σχέδια τα οποία είχαν συνταχθεί, ήσαν αρκετές να αντιμετωπίζουν κάθε κατάσταση.

Το πραξικόπημα δύναται αποδυνάμωσε τις μονάδες και ο πόλεμος ακόμα περισσότερο μέχρι την πρώτη φάση, τον Αττίλα 1. Ενισχύσεις δεν ήλθαν και οι Τούρκοι ενισχύθησαν φοβερά. Επομένως απορρέει η απάντηση ότι δημιουργήθηκε η ανασύνταξη και να κάναμε - βέβαια κάτι θα κάναμε - αλλά αποτελεί μερική αντιμετώπιση του Αττίλα 2 δεν μπορούσαμε να κάνουμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Έγινε η ενητοποίηση μετά από αυτή την πληροφορία;

Πρώτα - πρώτα την πιστέψατε ή όχι; Φιατί έχουμε και αυτό το στοιχείο.

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν πιστέψαμε ότι θα γίνει ο Αττίλας 2;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Σαφώς ναι, αυτό ήταν στρατιωτικό έγγραφο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Επομένως, έπρεπε να γίνει κάποια η ενητο-

2/3Κ (Κ.Κ) 11-9-1986

132

ποίηση εκεί στην Κύπρο. μιλάω για την Κύπρο τώρα, — έγινε;

ΜΑΡΤΥΣ: Πολλά πράγματα δεν μπορώ να σας πω, οπωσδήποτε ήδη τιρέψει να έγινε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Η Κυπριακή Κυβερνηση έλαβε γνώση αυτού του πράγματος.

ΜΑΡΤΥΣ: Από μένα όχι, αλλά οπωσδήποτε αυτό έγινε γνωστό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κινητοποιήθηκε;

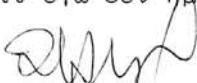
ΜΑΡΤΥΣ: Διότι δταν ένα σήμα την ίδια βραδιά πηγαίνει στον αρχηγό της ΚΥΠ και φθάνει στα αυτιά προφανώς του διοικητή του ΓΕΕΘΑ είναι δυνατόν εξ αυτού να μή διθούν εντολές α.λ.π.; Δηλαδή μιλάει μόνο του το πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τελειώσαμε αύριε Μάρτυς,

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Κύριε Πρόεδρε θα ήθελα να παρακαλέσω να κάνω μία και μοναδική ερώτηση. Εάν είναι καλυμένη παρακαλώ να τη θεωρήσετε καλυμένη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κάνετε την ερώτηση μάρτυρε Παπακωνσταντίνου, αλλά ξέρετε έχουμε και τον α. λούκουτο που περιμένει να εξετασθεί.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Κύριε Μάρτυς εάν έχετε απαντήσει μή απαντάτε, διότι εγώ δεν ήμουν καθ'όλη τη διάρκεια της εξετασής σας.

3/3Κ (Κ.Κ) 11-9-1986

133

Είσαστε το αλιμάκιο της ΚΥΠ στην Κύπρο, της Ελληνικής ΚΥΠ.

Οι πηγές σας περιορίζοντο στο νησί ή είχατε πηγές και έξω από το νησί;

Είχατε πηγές και στην Τουρκία;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι, είπε δτι είχε.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Εχω απαντήσει στην ερώτηση, αλλά εάν θέλετε να επαναλάβω εν τάχει. Οι πηγές μου ήταν αποκλειστικές από το νησί, αλλά δρούσαν και εκτός του νησιού. Έπαιρναν αποστολές και δια συλλογή πληροφοριών εκτός νήσου.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΔΑΝΤΙΝΟΥ: Από Αλεξανδρέτα είχατε πηγές;

ΜΑΡΤΥΣ: Είχα.

'Οχι πηγές εκτός νήσου δεν είχαμε, είχαμε πηγές εντός της νήσου.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Που έφερναν πληροφορίες απέξω.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τελειώσαμε κύριε Μάρτυς.

Αύριο το πρωΐ στις 10.00^η ώρα και ενωρίτερα, εάν θέλετε παρακαλώ να έλθετε στο 143 γραφείο για να σας διαβάσουν την κατάθεσή σας και φυσικά να την υπογράψετε. Θα σας διαβάσουν και την έκθεσή σας, εδώ

που εκάνατε, κατά λέξη και την κατάθεσή σας για να την υπογράψετε και στη συνέχεια να την υπογράψουμε και εμείς. Και εξουσιοδοτείται το Προεδρείο

134

4/3K_ (Κ.Κ.Ζ) _ 11-9-1986

χια να παραστεί, έτσι; 'Αλλωστε έχει ληφθεί εφάπαξ απόφαση για 'αυτό.

(Στο σημείο αυτό εξέρχεται της αιθούσης ο μάρτυς κ. Κούρτης).

κ

135

1/3 ΓΡΒ.Π. 11.9.86

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Επιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε, να κάνω μία ερώτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ορίστε κύριε Μπλέτσα.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Το συζήτησα και με άλλους συναδέλφους, αλλά όχι βέβαια θεσμικά. Επειδή και από άλλες καταθέσεις και μαρτύρων αλλά και εκθέσεις προκύπτει ~~ότι~~ ο κύριος Σημαιοφορίδης, θα ηληθεί;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το είπαμε.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ: Θα τον καλέσετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αποφασίζεται ~~ότι~~ να ηληθεί ο κύριος Σημαιοφορίδης.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα ηληθεί λοιπόν ο κύριος Σημαιοφορίδης.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στην αίθουσα ο μάρτυς κύριος Λούκουτος)

2/3ΓΡΒ.Π.11.9.86136

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Υπηρετήσατε ποτέ στην Κύπρο κύριε Λούκουτζ;

ΜΑΡΤΥΣ: Είπα μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το 1964 το Πάσχα σας είπα, μέχρι το 1965 24 ή 25 Δεκεμβρίου, δεν θυμάμαι, τα Χριστούγεννα.

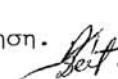
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Δηλαδή υπηρετήσατε τότε που ήταν και μία Μεραρχία εκεί ελληνική;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην Μεραρχία όχι. Επήγα ως αξιωματικός, ~~που~~ ^εστάληναπό το Γενικό Επιτελείο Στρατού, ως λοχαγός με ψευδόνυμο Λούκας Δημήτριος στην Κύπρο και καθηγητής της σωματικής αγωγής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πάντως, συνέπεσε χρονικά η εκεί, με το ψευδόνυμο αυτό, υπηρεσία σας με την ύπαρξη εκεί της Μεραρχίας

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς ναι, είχαν αρχίσει και κατέβαιναν τα τάγματα της ελληνικής Μεραρχίας στην όχησο της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Επειδή είστε και αξιωματικός πείρας αλπ. θα θέλαμε να μας πείτε η δύναμη πυρός αυτής της Μεραρχίας ήταν μεγάλη; Ήταν απλώς δύναμη πυρός Μεραρχίας ή υπερέβαινε τη δύναμη του πυρός της Μεραρχίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να σας πω λεπτομέρειες επί της Ελληνικής Μεραρχίας διότι δεν είχα καμία σχέση, καμία υπηρεσιακή εξάρτηση.
 (3N)

(3ΓΡ)

1/3 N E.T. 11-9-1986

137

'Ημουν αξιωματικός ο οποίος μόλις πήγα στην Κύπρο ανέβηκα σταν
Πενταδάκτυλο, ήμουν διοικητής του συγκροτήματος στο Μήλαριωνα.^(;)

Μετά από 2 μήνες ήτου ανετέθη και οργάνωσα το κέντρο εκπαίδευσεως
του Αγίου Γεωργίου στη Λάρνακα όπου και συγκρότησα το πρώτο Τάγμα
το 216 Τάγμα Πεζικού της Εθνικής Φρουράς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Οι συνάδελφοί σας τί έλεγαν;

Η δύναμη αυτής της μεραρχίας ήταν μεγάλη;

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς. Εφόσον ήταν μία μεραρχία ήταν αρκετά ισχυρή.

Μπορεί να μη είχε τα υπόλοιπα μέσα, όπως την επιλαρχία αρμάτων
ή την επιλαρχία αναγνωρίσεως ή ορισμένο αριθμό πυροβόλων αντιαρμα-
τικών και τούτο γιατί ήταν δύσκολο να μεταφερθούν στην Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Αρματα διέθετε;

ΜΑΡΤΥΣ. Η μεραρχία όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Υπήρχαν στην Κύπρο άρματα;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Αρματα είχαμε στην Εθνική Φρουρά τα ρωσικά Τ34, πεπαλαιω-
μένο υλικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Πυροβόλα διέθετε η μεραρχία;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μπορώ να σας πω. Πάντως πυροβολικό είχαμε στην

Εθνική Φρουρά. Το πυροβολικό που υπήρχε στην Κύπρο ήταν της Εθνικής

M.L.

2/3 N E.T. 11-9-1986

138

Φρουράς. Μάλλον δεν είχε η μεραρχία να μία μοίρα πεδινού, ή μέσου πυροβολικού για την υποστήριξη, γιατί δεν ήταν συγκροτημένη εξ Ελλάδος αλλά ένα τάγμα έφευγε από το Κιλκίς, ένα άλλο από τη νέα Σάνδη, ένα άλλο από την περιοχή της Καβάλας και συγκεντρώθηκαν αυτά κάτω στην Κύπρο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Προηγούμενος μάρτυς είπε ότι υπήρχε πυροβολικό το οποίο εκάλυπτε δχι δύναμη μεραρχίας άλλα σώματος στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτό δεν το ξέρει ο μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ. Απήντησα κύριε Πρόεδρε, ότι υπήρχε πυροβολικό και ήταν ορισμένες μοίρες οι οποίες δεν ήταν της μεραρχίας αλλά ήταν της Εθνικής Φρουράς. Μεταξύ αυτών φαίνεται ότι δεν μπορεί να ήταν ελληνικό πυροβολικό γιατί τα περισσότερα πυροβόλα ήταν ρωσικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αν υποτεθεί ότι εξακολουθούσε να υπάρχει και να δρα η ελληνική μεραρχία εκεί έχετε την εντύπωση ότι θα μπορούσε να γίνει η τουρκική εισβολή;

ΜΑΡΤΥΣ. Η μεραρχία εκεί που ήταν, ήταν αδύνατο να βγουν Τούρκοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Κατ' αρχήν υπελόγιζαν οι Τούρκοι να κάνουν μία αποβατική επιχείρηση; Δεν έπρεπε να υπολογίζουν και τις δυνάμεις της Κύπρου;

3/3 N E.T. 11-9-1986

139

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μπορώ να σας απαντήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αν την έκαναν θα μετεβάλετο σε αποβίβαση ή θα ηττώντο οι Τούρκοι; Τέλος θα γινόταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Αν ήταν η ελληνική μεραρχία στην Κύπρο ούτε καν σκέψης υπήρχε περί αποβιβάσεως ή αποβάσεως ή καταλήψεως της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Άρα η αποχώρηση της μεραρχίας ήταν πράξη η οποία αποδυνάμωνε την υποτιακή άμυνα.

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι αυταπόδεικτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μήπως θυμάστε ποιος διέταξε την αποχώρηση;

ΜΑΡΤΥΣ. Η τότε ιρατούσα κατάσταση της επαναστάσεως το 1967.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Η τότε ιρατούσα κατάσταση του πραξικοπήματος του 1967. Ποιος ήταν Πρωθυπουργός θυμάστε;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ήταν το Δεκέμβριο ή το Νοέμβριο του '67; Αν θυμάσθε.

The image shows two handwritten signatures. On the left is the signature of the witness, which appears to be "Adel". To its right is the signature of the recorder, which appears to be "Pap. (3EZ)".

(N) EZ 1/3

(XM) 11.9.1986

140

ΜΑΡΤΥΣ: Η αποχώρηση δρχισε το '67, το Φθινόπωρο μου φαίνεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ποιδς ήταν Πρωθυπουργός λοιπόν τότε,
θυμάστε; Ο κύριος Κελλιας ήταν, ή κανένας άλλος;

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλιον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Και ουσιαστικός υπερνήτης ποιδς
ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Η Κυβέρνηση. Η ιρατούσα κατάσταση τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Να προχωρήσουμε τώρα. Στις 21 Απρι-
λίου του '67, θυμάστε που υπηρετούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Πού;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο γραφείο του Υπουργού του κυρίου Παπαληγούρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Στο γραφείο του Υπουργού της Εθνικής
Αμύνης, κυρίου Παπαληγούρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Μετείχατε στο ίντημα του '67;

ΜΑΡΤΥΣ: Το '67 μόλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Στις 21 Απριλίου μετείχατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Όταν λέτε στο γραφείο του Υπουργού

EZ 2/3)(XM) 11.9.1986

141

Τι δουλειά κάνατε στο γραφείο του Υπουργού του κυρίου Παπαληγούρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν υπασπιστής του κυρίου Υπουργού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε μάρτυς, μετείχατε λοιπόν στο πραξικόπημα της 21ης Απριλίου του '67. Μετείχατε και στο πραξικόπημα του Νοεμβρίου του 73;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Ουδεμία σχέση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ως μπορούσατε να μας πείτε ποιδς δας μάθησε στην υπόθεση αυτή του πραξικοπήματος της 21ης Απριλίου του '67;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μυήθηκα πουθενά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τότε πώς βρεθήκατε να εγκαταλείψετε τον Υπουργό σας, του οποίου ήσαστε υπασπιστής και να τον συλλαβετε κοιμώμενο ή ξέρω εγώ αγνοούντα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν συνέλαβα κανέναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εσείς προσωπικώς ^{πο} άχι. Άλλα το πραξικόπημα συνέλαβε και τον κύριο Παπαληγούρα που ήταν μια από τις μεγαλύτερες προσωπικότητες του δημοσίου βίου και τους λοιπούς κυρίους Υπουργούς και τον νεαρό της σημερινής μέρας τον Αερονηστό Κανελλόπουλο και όλους τους άλλους. Πώς δεν μυηθήκατε δηλαδή; Πώς δεν ξέρατε;

Ποιδς σας μάθησε; Ποιδς σας είπε , να κάνουμε πραξικόπημα;

Δεν έγινε

EZ 3/3 (XM) 11.9.1986

142

Και εσείς δεχθήκατε να μετάσχετε, μολονότι είχατε μια εμπιστευτική θέση. Όταν λέω εμπιστευτική θέση, εννοώ θέση εμπιστοσύνης. Αυτό εννοώ, κύριε Λούκουτο. Και ξέρετε δτι η εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης, είναι μια πολύ βαρειά, πάρα πολύ βαρειά πράξη στη συνείδηση του ιδισμού, εκείνου του ιδισμού που διαθέτει ένα αίσθημα δικαιού μεσα του. Εκμετάλλευση εμπιστοσύνης. Ποιδς σας μύησε λοιπόν; Μπορείτε να μας απελεύτε; Αν μπορείτε. Αν δεν μπορείτε ή αν δεν θέλετε, δεν έχω λόγο να επιμείνω.

ΜΑΡΤΥΣ: Δηλαδή τι να σας πω; Ποιδς με μύησε; Τι να με μυήσει δηλαδή;
Τι να με κάνει;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Να ας παρασύρει αν θέλετε, να εκμεταλλευθείτε αυτή την εμπιστοσύνη την οποία σας είχε ο Παπαληγούρας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ. Κύριε Πρεδρε, τι έκανε εκείνο το βράδυ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Εκείνο το βράδυ στις 21 Απριλίου, τι κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Υπουργείο ήμουν, στο Γενικό Επιτελείο Στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Στο Γενικό Επιτελείο Στρατού.

Και τι κάνατε; Καθόσαστε στο Γενικό Επιτελείο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, μέσα στο Επιτελείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Μα, μέσα στο Επιτελείο, αλλα τι

Δικ. Ζατ.

EZ 3/4 (xm) 11.9.1986

143

κάνατε;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Πώς προστατεύετε τον Υπουργό σας;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Αμυνθήκατε;

Του
ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Υπασπιστής /ήσασταν.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι υπασπιστής του.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Πώς τον προστατεύετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Πώς να τον προστατεύσω δηλαδή ;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Τί κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ; Τέποτα απολύτως. Τί να κάνω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Τί να κάνετε; Καλδ. Τέλος πάντων.

Φεύγουμε απ' αυτό. Λέτε δτι στις 25 Νοεμβρίου - δεν θυμάμαι -
 του '73 στο πραξικόπημα του Ιωαννίδη δηλαδή, δεν μετείχατε. Ετσι
 δν είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν μετείχατε.

Τώρα στην Κύπρο υπηρετήσατε στο διάστημα Ιουνίου, Ιουλίου, Αυγούστου

στου του 1974;

(Δ)

για

W.W.P

EZ_1/3A_E.G._11/9/86

144

ΜΑΡΤΥΣ: Το 1974, όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πού υπηρετούσατε τότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν Αντισυνταγματάρχης στο β' Τμήμα του β' επιτελικού γραφείου "στρατιωτικές πληροφορίες", του αρχηγείου Στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ξέρατε τίποτα για το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πότε επληροφορήθητε τα περί πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Το πρωτ', με τα εισερχόμενα έγγραφα, στο γραφείο μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή ούτε τα ραδιόφωνα, ούτε τα άλλα μέσα ενημέρωσης σας γνωστοποίησαν τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μέχρι τις 8.30' που πήραμε τα εισερχόμενα έγγραφα. Δεν είχε πει τίποτα το ραδιόφωνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τι έγγραφο πήρατε στις 8.30';

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ενα σήμα-που είναι γνωστό-και έλεγε "Αλέξανδρος εισήλθε σε νοσοκομείο". Άποκατώ : "Ταξίαρχος Γεωργίτσης".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αυτό το σύνθημα το ξέρατε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

 Όταν πήραμε το σήμα, μας κίνησε την περιέργεια και πήγα στο Τμηματάρχη κ. Δικαιάνο. Και επειδή εκείνη την περίοδο ήταν η σημείνη η προσοχή μας στην συγκέντρωση πληροφοριών, ρώτησα μήπως έχουμε κανένα συνάδελφο, ή άλλον στην Κύπρο, στη Σμύρνη ή στην Κωνσταντινούπολη, ή
Mel *But*

2/3_Δ_Ε.Γ._11/9/86

145

ή αλλού, πωύ να έχει τέτοιο όνομα ή συνθηματικό;

Πήγαμε στο διευθυντή του β' επιτελικού γραφείου. Ούτε καὶ αυτός εγνώριζε. Το πληροφορηθήκαμε από το γραφείο του αρχηγού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως το πρωτ ή της εκδηλώσεως του πραξικοπήματος και πρίν έρθουν τα εισαγόμενα, έγινε καμμία σύσκεψη στο β' επιτελικό γραφείο, που διευθύνατε εσείς, του αρχηγείου στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, καμμία.

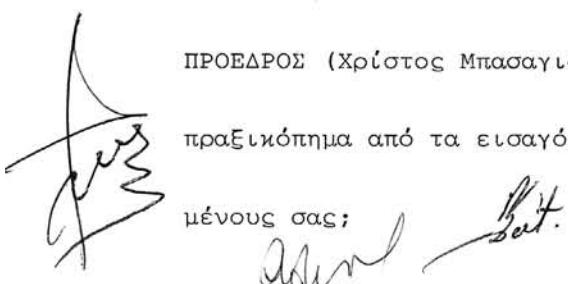
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως έγινε συγκέντρωση αξιωματικών του ΓΕΕΦ, μήπως διαβιβάσατε διαταγή της ελληνικής αυθερνήσεως για την ανατροπή του αρχιχιπισκόπου Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο β' επιτελικό γραφείο δεν έγινε καμμία σύσκεψη, καμμιά ενέργεια και καμμιά συγκέντρωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εκδίδετε στο β' γραφείο ημερήσιο δελτίο πληροφοριών, περί Κύπρου και Ελλάδος;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Ότι στρατιωτικές πληροφορίες είχαμε, καθε πρωτ συνετασσα ένα δελτίο, που αυκλοφορούσε και ενημερωνόταν η ιεραρχία του Αρχηγείου στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Επιμένετε ότι πληροφορηθήκατε το πραξικόπημα από τα εισαγόμενα έγγραφα και ενημερώσατε τους προϊσταμένους σας;

3/2 Δ Ε.Γ. 11/9/86

146

ΜΑΡΤΥΣ: Λοχή και πρόεδρες δεν επιμένω. Είναι έτσι το γεγονός. Είναι η αλήθεια. Δεν υπάρχει άλλη λύση, ούτε άλλη πληροφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο αρχηγός στρατού Γαλατσάνος ήξερε τίποτα για το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό δεν μπορώ να το γνωρίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το σήμα το αναφέρατε στον ν. Γαλατσάνο;

ΜΑΡΤΥΣ: Για το σήμα, όχι. Πήγα στο γραφείο του αρχηγού, όπως σας ανέφερα και ο στρατονόμος που ήταν στο γραφείο, με πήγε στην επιθεώρηση.

Εκεί το πληροφορήθηκα, πήγα πέσω στο β' γραφείο και ενημέρωσα εκεί τον διευθυντή μου και τους άλλους αξιωματικούς του β γραφείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το επληροφορήθητε από τους αξιωματικούς του αργηγείου ~~στρατού~~; Από ποιόν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν μέσα και ο ταξίαρχος Ιωαννίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το επληροφορήθητε από τον ταξίαρχο Ιωαννίδη, μέσα στο γραφείο του αρχηγού ~~στρατού~~;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην επιθεώρηση, σας ανέφερα. Αυτά τα έχω αναφέρει στην έγγραφο αναφορά μου.

σ

(3Δ) 1/3 σ BZ 11.9.86

147

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τα γραφεία παλιάς επιθεωρήσεως
Στρατού ήταν εκεί που πήγατε. Εκεί δεν ήταν οι αξιωματικοί του
Αρχηγείου Στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Συνεπώς συμφωνούμε. Το μάθατε από
τους γραφείους
, τους αξιωματικούς/του Αρχηγού Στρατού. Ήταν βέβαια όχι στο
γραφείο του Αρχηγού, ήταν στα Γραφεία της παλιάς επιθεωρήσεως Στρατού.
Δώσατε καμιά εντολή σχετική με το πραξικόπημα, κατά εκείνη την
ημέρα πλέον;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα καμμία σχέση ούτε επαφή, αλλά ούτε και δυνατότητα.

Σε ποιόν να πώ, τί να πώ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Με το ΓΕΕΦ είχατε σχέσεις;

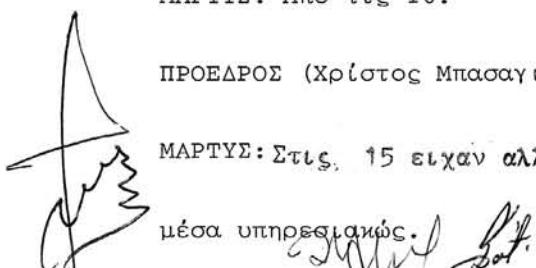
ΜΑΡΤΥΣ: Με το ΓΕΕΦ σχέσεις υπηρεσιακές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μέσα στα πλαίσια των υπηρεσιακών
σας σχέσεων με το ΓΕΕΦ, επικοινωνήσατε στις 15 του μηνός, την ημέρα
του πραξικοπήματος; με το ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Από τις 16.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γιατί όχι στις 15;

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 15 είχαν αλλοι του γραφείου αρχηγού. Εμείς μετά μπήκαμε
μέσα υπηρεσιακώς. *M. M. B.*

2/3 σ BZ 11.9.86

148

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιανού αρχηγού;

ΜΑΡΤΥΣ: Του Αρχηγείου Στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Αρχηγός Στρατού είχε επαφές εκείνη την ημέρα στις 15 μηνός με το ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να είχε; δεν ξέρω, δεν μπορώ να το ξέρω καθόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εσείς πάντως δεν είχατε.

Τώρα στις 16 του μηνός που είχατε επαφές τί μάθατε, τί σας είπανε, τί είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτα. Ο Μακαριώτατος ήταν στην Πάφο, ~~θ~~πό κει και πέρα τίποτα. ~~άλλα~~.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν μάθατε ποιός έγινε Πρόδεδρος της Δημοκρατίας, ποιός ορκίστηκε; Φιατί βλέπετε, είχανε βάλει και σοβαρό άνθρωπο Πρόδεδρο της Δημοκρατίας!

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά τα πληροφορηθήκαμε από τα δελτία που μας έστελνε το Β' Επιτελικό του ΓΕΕΦ, ~~έ~~στελνε κάθε μέρα ~~δελτία~~.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το Β' Επιτελικό του ΓΕΕΦ το οποίο το διηγήθυνε ποιός; Βέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μου φαίνεται ότι ήταν ο Α. Μπούρλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Έχει πεθάνει αυτός;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχω υπόψη μου.

A. M. B.

3/3 σ ΒΣ 11.9.86

149

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) :

Έχετε κάνει μια έκ-

θεση εδώ, την οποία την έχετε υποβάλει, πού; Στο ΓΕΕΘΑ, στο Αρχηγείο Στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Αρχηγείο Στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Αυτήν την έκθεση την έχουμε εδώ

και θα θέλαμε να μας πείτε εάν την βεβαιώνετε, αν αυτά που γράφετε

εξακολουθείτε να τα θεωρείτε αληθή;

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς αφού τα έχω γράψει ο ίδιος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Αναφέρεστε, λοιπόν, στην έκθεση αυτή

και βεβαιώνετε ως αληθή αυτά που γράφετε εκεί μέσα.

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς. Αυτά είναι στοιχειοθετημένα βάσει του αρχείου.

Υπάρχει το αρχείο στο ΓΕΣ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Να δείτε την έκθεση και την υπο-

γραφή σας.

(Επιδεικνύεται στο μάρτυρα η σχετική έκθεση)

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά είναι τα δελτία τα οποία φτιάχνουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Θα σας την διαβάσουμε στο τέλος,

αλλά προς το παρόν να διαβεβαιώσετε αν είναι δική σας και αν αυτά

τα οποία περιβάλετε με το κύρος της υπογραφής σας είναι αληθή.

Αυτή είναι η υπογραφή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Αναφέρεστε, λοιπόν, σ' αυτήν και

4/3 σ BZ 11.9.86

150

βεβαιώνετε την αλήθεια του περιεχομένου της κατ' αρχήν, Θα σας

την διαβάσουμε, όμως, στο τέλος για νάθε ενδεχόμενο.

Λέτε στην έκθεσή σας αυτή ότι υπήρχε μια ένταση από 1ης
έως 15 Ιουλίου, μεταξύ του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας,
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και της Ελληνικής Κυβερνήσεως, ένεκα της
απαντήσεως του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου να αποχωρήσει εκ Κύπρου
το πλείστον των εν αυτή υπηρετούντων Ελλήνων αξιωματικών, αφ' ετέρου
δε της ληφθείσης υπ' αυτού αποφάσεως για την μείωση της Εθνοφρουράς.

(3H)

(3σ) 1/3 Η.Γ. (Ν.Γ.) 11.9.86

151

Δηλαδή η ένταση αυτή εξεδηλώθη και υπήρξε μόνο κατά το δεκαπενθήμερο, από 1 έως 15 Ιουλίου 1974; Δεν υπήρχε πρίν;

ΜΑΡΤΥΣ : Υπήρχε και προ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Γιατί υπήρχε πρό; Τότε βέβαια, που ελήφθη αυτή η απόφαση από τον Μακάριο, ήταν ένας λόγος. Πρό, γιατί υπήρχε; Τι συνέβαινε δηλαδή πρίν;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν μπορώ να το ξέρω αυτό.

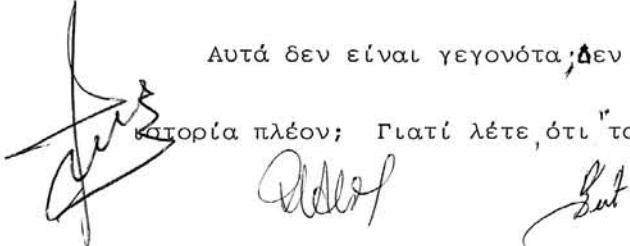
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Βέρετε, εάν υπήρχαν επαφές, αν έγιναν από πειρες δολοφονικές, κατ' αρχήν, κατά του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτά τα πληροφορούμενα από τον Τύπο ι.λ.π.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή τα αμφισβητείτε, ως δημοσιογραφικές πληροφορίες, ή πλέον είναι ιστορικά δεδομένα, ότι είχαν αποπειραθεί κάποιοι άνθρωποι εκείνα να σκοτώσουν τον Μακάριο, να τον πετάξουν απο ελικόπτερονα έχουμε σήμερα φυτό τον ήρωα εκείνο Υποσμηναγό, ή Επισμηναγό, δεν ξέρω τι ήτανε;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : 'Όχι φυτό!'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Χαίρω πολύ, διότι ακούω ότι δεν είναι.

Αυτά δεν είναι γεγονότα, δεν είναι δεδομένα; Δεν αναφέρονται στην ποτορία πλέον; Γιατί λέτε, ότι "τα πληροφορούμασταν από τον Τύπο;"

2/3 Η.Γ. (Ν.Γ.) 11.9.86

152

'Ότι αξία εχει μένα δημοσιογραφική πληροφορία , την ίδια αξία έχουν οι απόπειρες αυτές κατά του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ : Στο γραφείο μας μέσα δεν μπήκε αυτή η πληροφορία. Αυτό σας αναφέρω. Και σας είπα ότι όλα αυτά τα μαθαίναμε, όπως τα μαθαίνανε όλοι, από τον Τύπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή έγιναν αυτές οι απόπειρες;

ΜΑΡΤΥΣ : Ασφαλώς έγιναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ιοιός οργάνωνε αυτές τις απόπειρες κατά του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτό κ. Πρόεδρε, δεν μπορώ να το ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Μπορείτε να ξέρετε εάν οι αξιωματικοί του ΓΕΕΦ είχαν σχέσεις με παρακρατικές οργανώσεις στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ : Ούτε αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Μπορείτε να ξέρετε, εάν οι αξιωματικοί του ΓΕΕΦ είχαν έκδηλα, ας το πούμε, αντιμακαριακά αισθήματα, τα οποία και εξεδήλωναν ποινι λοτρόπως και εις πάσαν περίπτωσιν;

ΜΑΡΤΥΣ : Εγώ όταν υπηρετούσα εκεί δεν είχαμε τέτοια θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Πάντως πέρα απ' αυτές τις πληροφορίες που είχατε , πέρα από την ένταση αυτή που υπήρχε μεταξύ Μακαρίου και
 Ελληνικής Κυβερνήσεως , τώρα όταν λέμε ένταση μεταξύ Μακαρίου και
 ΑΙΓΑΙ.

3/3 Η.Γ. (Ν.Γ.) 11.9.86

153

Ελληνικής Κυβερνήσεως, υπήρχε κύριε λούκουτο, το 1974, μεταξύ 1ης και 15ης Ιουλίου, Ελληνική Κυβέρνηση;

ΜΑΡΤΥΣ : Υπήρχε. Ήταν ο κ. Ανδρουτσόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ναι, υπήρχε ο κ. Ανδρουτσόπουλος, ο Αδαμάντιος μάλιστα, αλλα το θέμα είναι εάν ουσιαστικώς είχε εξουσία.

Είχε εξουσία ο κ. Ανδρουτσόπουλος;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν μπορώ να σας το πω αυτό, διότι δεν ήμουν ούτε στο γραφείο του κ. Πρωθυπουργού, ούτε στο Υπουργείο Στρατιωτικών. Δεν είχα σχέσεις ούτε υπηρεσιακές, ούτε καμμία επαφή..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τέλος πάντων.

Παραλλήλως, δύμας, είχατε και άλλες πληροφορίες, λέτε εδώ-και φαντάζομαι ότι θα το επιβεβαιώσετε-ότι εξεπαιδεύοντο τουρκικές αποβατικές δυνάμεις και ακόμα εγίνοντα συγκεντρώσεις στην περιοχή της Αλεξανδρέας. Είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Ασφαλώς. Ο, τι γράφω στην αναφορά μου, είναι από πληροφορίες που είχαμε μέσα στο Αρχείο και πρέπει να υπάρχουν στο Αρχείο του Αρχηγείου Στρατού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ας πούμε για το Στρατηγό Γκούτ Μπάστερ και για τον στρατηγό Ζάες, τι είχατε σαν πληροφορία;

Και, κατ αρχήν, την είχατε εξαριθμένη την πληροφορία ;

Δέλτα *Λ.Γ.*

4/3 Η.Γ. (Ν.Γ.) 11.9.86

154

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτές ει πληροφορίες κ. Πρόεδρε, δεν είναι 100%. Δεν είναι

αι πληροφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τι πληροφορία είχατε για αυτούς;

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτή την πληροφορία την πήραμε και την δώσαμε αμέσως στην
ιεραρχία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τι πληροφορία είχατε δηλαδή;

(3H) 1/3 Ω Φ.Τ. 11.9.86
155

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτή την πληροφορία που αναφέρω μέσα, ότι είχε πάει δια κυνήγιον

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πού;

ΜΑΡΤΥΣ : Στην περιοχή βορείως της Μερσίνης και Αλεξανδρέτας, ~~θκεί~~ που είναι οι δυνάμεις καταδρομών. Δεν θυμάμαι πώς λέγεται εκεί η περιοχή, αλλά είναι κάτι λίμνες όπου εξεπλήσσοντο οι τουρκικές καταδρομές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Για ένα σχέδιο ενός 'Αγγλου συνταγματάρχη Στόκερ ήταν τίποτε το A2;

ΜΑΡΤΥΣ : Το A2; Το A2 το ήταν. Κάναμε εισήγηση στην ιεραρχία και την ενημερώναμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Αυτό λέω. ~~ήταν~~ δηλαδή το Δεύτερο Επιτελικό Γραφείο του Αρχηγείου Στρατού - με συγχωρείτε που το είπα A2 - για νάποι σχέδιο ενός 'Αγγλου συνταγματάρχη Στόκερ;

ΜΑΡΤΥΣ : Ασφαλώς ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Και το είχατε δώσει ~~μετην~~ ιεραρχία;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Και η ιεραρχία η δική σας το έδωσε στον Αρχηγό του ΑΕΔ;

ΜΑΡΤΥΣ : Εμείς ~~είμαστε~~ υποχρεωμένοι να μελετήσουμε ότι εισήρχετο

2/3 Ω Φ.Τ. 11.9.86 156

ως στρατιωτική πληροφορία. Αφού τη μελετούσαμε λέγαμε τις απόψεις μας και το έπαιρνε ο διευθυντής και πήγαινε στο ΔΑΚ και από το ΔΑΚ πήγαινε στον α' υπαρχηγό και μετά στον Αρχηγό στρατού, χωρίς να είναι παρών ούτε ο τμηματάρχης ούτε εγώ.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, να μάθουμε τι έλεγε το σχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τι έλεγε το σχέδιο Στόκερ;

ΜΑΡΤΥΣ : Το σχέδιο του συνταγματάρχη Στόκερ αναφέρεται σε διάφορες πληροφορίες και σε διάφορες βελτιώσεις και δυνατότητες απότι ευθυμούματι από το 1973 που το είχαμε πάρει. Μας το είχε στείλει το B' επιτελικό γραφείο του ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή το ήξερε και το ΓΕΕΦ. Και αυτό το σχέδιο τί ήταν; Είχε φτιάξει κανένα σχέδιο ο Στόκερ δικό του;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι, αναφερόταν σε διάφορες πληροφορίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Κάποιες πληροφορίες που έλεγαν τι;

ΜΑΡΤΥΣ : Δυνατότητες των τουρκικών δυνάμεων, συμπλήρωση^{τους,} ~~της~~ πλ. Άεν θυμάματι λεπτομέρειες τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πότε ήρθε αυτό το σχέδιο σε σας;

3/3 Ω Φ.Τ. 11.9.86

157

ΜΑΡΤΥΣ : Αν θυμάμαι καλά το 1973.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή υπήρχε σχέδιο των Τούρκων από το 1973, το οποίο οιας παρέδωσε υπό τύπον πληροφοριών ο Στόκερ.

ΜΑΡΤΥΣ : Σχέδιο ονομάστηκε από μας για να μπορούμε να αντιλαμβανόμαστε ο ένας τον άλλον μέσα στο επιτελείο. Δηλαδή ο συνταγματάρχης Στόκερ έδωσε ορισμένες πληροφορίες, δύος σας ανέφερα, όχι σχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Πληροφορίες που στο σύνολό τους αποτελούσαν το πιθανό, κατά τον κύριο Στόκερ, σχέδιο των Τούρκων.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα αυτό γράφω και στην αναφορά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Αυτό το σχέδιο το ξέρατε και σεις;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Ολη η ειραρχία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Και το ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ : Αφού το ΓΕΕΦ μας το έστειλε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Τί κανατε για να αντιμετωπίσετε αυτό τον κίνδυνο που επεσήμανε ο Στόκερ; Ο Στόκερ κατ' αρχήν ήταν ένας 'Αγγλος συνταγματάρχης. Τυχαίως βρέθηκε να το στείλει;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Ηταν μάλλον πράκτωρ του ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή το ΓΕΕΦ είχε σημειώσει αυτή την επιτυχία, είχε αποσπάσει μια σωστή πληροφορία. Αυτή η πληροφορία κατά την εφαρμογή στη συνέχεια, ^{μετά} από την τουρκική απόβαση,

The image shows two handwritten signatures. On the left is the signature of the witness, which appears to read 'Αντώνης Λαζαρίδης'. To its right is the signature of the President, which appears to read 'Χρήστος Μπασαγιάννης'.

4/3 Ω Φ.Τ. 11.9.86

158

αποδείχθηκε σωστή;

ΜΑΡΤΥΣ : Σε ορισμένα μπορεί. Αν είχα αυτή τη στιγμή το σχέδιο θα μπορούσα να σας πω.

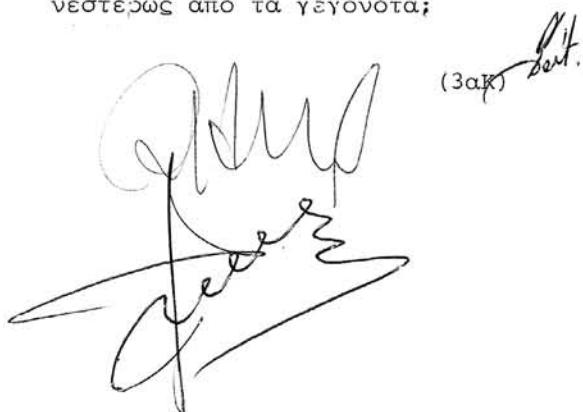
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Υπήρχε καμιά διαφορά απόψεων μεταξύ του ΑΕΔ και του Αρχηγείου Στρατού ως προς τη λήψη μέτρων για την αίνηση των μονάδων του σχεδίου "Ε";

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν έχω ιδέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δέτε - να σας διαβάσω - ότι κατά την εν λόγω περίοδο, δηλαδή 15 έως 20 Ιουλίου 1974 μεταξύ ΑΕΔ και ΑΣ υπήρχε διαφορά απόψεων ως προς τη λήψη μέτρων εν Ελλάδι και αίνηση των μονάδων του σχεδίου "Ε" ίνα μεταβούν εις τας υπό του σχεδίου προβλεπομένας θέσεις["]. Αυτό λέτε στην ένθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ : Αυτά που αναφέρω εκεί, είναι μεταγενεστέρως από τα γεγονότα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Τότε εξεδηλώθη η διαφορά, μεταγενεστέρως από τα γεγονότα;

(3ακ)
P.M.

(3Ω)

1/3 A.K. K.B. 11.9.1986

159

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά συνεζητούντο, κύριε Πρόεδρε, μετά την Δευτέρα, Τρίτη,

Τετάρτη στους διαδρόμους ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Αλλωστε εδώ ισχυρίζεσθε "έχω την

εντύπωση" συνεπώς δεν είναι βέβαιο.

Τώρα πέστε μου, το βράδυ της 19ης Ιουλίου προς 20, σας έπαιρναν στο Αρχηγείο Στρατού από το ΓΕΕΦ, ή από άλλη πηγή από την Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην αίθουσα των επιχειρήσεων δεν ήμουν το βράδυ της 19ης προς 20.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κάτι σήματα κινδύνου, τρόπον τινά, έστελνε ο στρατιωτικός μας ακόλουθος στο Λονδίνο;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο 2ο Επιτελικό, όχι. Αυτό που λετε τώρα εσεις οι ακούσαμε μετά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Που πήγαιναν αυτά τα σήματα;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Αρχηγείο των Φυλακών Δυνάμεων ήταν κύριο Μπονάνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Έτις δηλαδή πότε λέβατε τα

πρώτα μηνύματα δια επίκειται η στρατιωτική εισβολή;

ΜΑΡΤΥΣ: Το πρωί, δταν ειδοποιήθηκα από το Επιτελείο, από το

Αρχηγείο Στρατού να μεταβώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πριν δεν είχατε μυριστεί ως

Δέλλες

βοή

2/3 A.K. K.B. 11.9.1986 160

2ο Γραφείο Στρατού δτι μπορεί να γίνει τουρκική απόβαση;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά τα είχαμε αναφέρει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Σε ποιδν;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην ιεραρχία πανονικά. Κάθε μέρα γινόταν ενημέρωση, τι πληροφορίες είχαμε κ.λ.π.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Είχατε δηλαδή πληροφορίες δτι επίκειται τουρκική εισβολή.

ΜΑΡΤΥΣ: Είχαμε πληροφορίες δτι υπάρχει ο τουρκικός στόλος στην Αλεξανδρέτα και στην Μερσίνη. Υπό την κάλυψη δμώς δλων αυτών ειδοποιούσανε οι τούρκοι, δτι ήδη έχαμε ασκήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιδν ειδοποιούσαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Την ελληνική κυβέρνηση. Άλλα, άλλο ασκήσεις και άλλο τώρα, εμείς ως στρατιωτικοί ανησυχούσαμε και πάντα λαμβάναμε ορισμένα μέτρα και ενημερώναμε την ιεραρχία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Τι μέτρα συγκεκριμένως είχατε λάβει δταν επέκειτο αυτή η στρατιωτική τουρκική επιχείρηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Εδώ, ηριε Πρεδερε, δεν θα μπορέσω να σας πω, διότι είναι γνωστό δτι το ΑΕΔ διεξαγόγει τις επιχειρήσεις εκτός του ελληνικού χώρου. Το Αρχηγείο Στρατού είναι κοινοποίηση. Όντε σχεδιάζει ούτε εκτελεί, επειδή είναι Κύπρος. Άν ήταν Ευρωπαϊκή

3/3 A.K. K.B. 11.9.1986

161

Τουρκικά θα ήταν το Αρχηγείο Στρατού, συν το Αρχηγείο των Ενόπλων Δυνάμεων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Πότε είχαν τις πρώτες πληροφορίες για τις συγκεντρώσεις της Αλεξανδρέτας και Μερσίνης:

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά τα είχαμε από την διοικητή συνεχώς. Έκαναν ασκήσεις μέσα στον Βόσπορο με πληθώρα αρματαγωγών, γιατί είχανε έναν μικρό στόλο από αρματαγωγά και εν συνεχεία με κατασκευές στα τουρκικά ναυπηγεία η οποία φοβερό αριθμό τα αποβατικά σκάφη των τούρκων και έφθασαντον αριθμό περίπου 70 με 80.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Άλλες χρονιές, έκαναν με τον ίδιο ρυθμό τέτοιες αποβατικές ασκήσεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Με τον ίδιο ρυθμό, και σήμερα απ'δύτι παρακολουθώ στον τύπο την ίδια τακτική ακολουθούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης): Και έκαναν και το '72 και το '73 τέτοιες;

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι προγραμματισμένες αυτές και τις γνωρίζει η Κυβερνηση, αλλά ειδοποιείται εγκαίρως προ της ενάρξεως των ασκήσεων. Άλλα αυτό δύναται σας είπα είναι το ΑΕΔ.

(ξ) *[Signature]*

(3AK)

1:43 (K.O.) 11.9.86

162

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Είπατε ότι ελάβατε γνώση, σας εξύπνησαν δηλαδή στις 6 η ώρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Το πρωΐ περόπου ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και πήγατε στο γραφείο σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΕΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ζητήσατε πληροφορίες, τίποτα, ξέρω εγώ, επικοινωνήσατε τηλεφωνικώς με το ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Ερώτησα τι γίνεται κάτω στην Κύπρο, αν έκαναν απόβαση αν ατύπησαν κλπ και με ενημέρωσε ο αξιωματικός, ο οποίος ήταν

...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο αξιωματικός ο δικός σας εδώ

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι. Του Β' Γραφείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Του Β' Γραφείου, ναι. Τώρα με το Β' Επιτελικό Γραφείο του ΓΕΕΦ, επικοινωνήσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Εμεις δεν ειχαμε επικοινωνία με το ΓΕΕΦ, διότι είμαστε κοινοποίηση, αλλά είχαμε δύως τηλέφωνο το οποίο υπήρχε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εσεις προσωπικώς αν επικοινωνήσατε με το Β' Γραφείο.

2/3 Α.Κ. (Κ.Ο.) 11.9.86

163

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς . 'Όχι με το Β' Επιτελικό, με τα γραφεῖα αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως θυμάστε τί ρωτήσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τους αξιωματικούς ρώτησα τι γίνεται ~~καθόλου~~ τακτικής

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Νομίζω ότι γράφετε εδώ πέρα

περί ώρα 7η πρωΐνης επικοινωνήσατε τηλεφωνικώς μετά του Β' Επιτε-

λικού Γραφείου του ΓΕΕΦ εν Κύπρω και ερωτήσατε γιατί ~~αι~~ μονάδα

δεν εξήγαγε των στρατοπέδων των και δεν μετέβησαν εις τους

χώρους αραιώσεως και διασποράς των εγκαιρώς εφόσον υπήρχον και

αι σχετικαi πληροφορίαι περί επικειμένης τουρκικής πολεμικής

~~αύριο~~ ενεργείας, Έλαβον την απάντηση ότι ~~τελευταία~~ συνέβη σας είπε το ΓΕΕΦ

από εκεί λόγω λήψεως σήματος του ΑΕΔ δια του οποίου διετάσσε-

το η λήξη της επιφυλακής των μονάδων και η μετάβαση των αξιωματι-

κών στας οικίας των. Είναι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή η συζήτηση εγένετο αφού ερώτησα τον επιτελή κάτω

~~της Διοργανώσεως Μεταρρύθμισης~~ γίνεται Από εκεί ήταν θέμα προσωπικό, ~~καθέα~~ απορία. Ήταν αρχίζουν

από τας -δεν θυμάμαι περ. 6, 6.30 η ώρα πότε άρχισαν οι Τούρκοι την

εισβολή γιατί να μείνουν οι μονάδες μέσα. Σαν αξιωματικός αν

ήμουν διοικητής εκεί κάτω τάγματος, πυροβολαρχίας, θα ελάμβανα τα

μέτρα τα προσωπικά για την μονάδα μου. Προσωπικώς δηλαδή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Καλά, εδώ λέτε ότι σας επληρο-

Δικτύωση

3/3ζ (Κ.Ο.) 11.9.86

164

φόρησε το Β' του ΓΕΕΦ όταν ρωτήσατε γιατί δεν εξήλθαν.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι ερώτησα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σας απήντησαν λέτε εδώ ότι αυτό συνέβη λογω λήψεως σήματος του ΑΕΔ δια του οπ ούου διετάσσετο η λήξη της επιφυλακής των μονάδων και η μετάβαση των αξιωματικών εις τας οικίας των.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σας το είπαν αυτό από το ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: ΙΓΙΑ να το γράφω, πρέπει να μου το είπαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Οχι. "Για να το γράφω πρέπει να μου το είπαν". Αν το θυμάστε. Σας το είπαν ή δεν σας το είπαν Γιτάτι δπως καταλαβαίνετε είναι πάρα πολύ σοβαρό πράγμα αυτό, ότι διετάχθη τη νύχτα ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Ποιός απάντησε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιος σας το είπε αυτό; Το Β' Γραφείο του ΓΕΕΦ εν Κύπρω; Ποιός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι ποιος ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μετά ξαναεπικοινωνήσατε με το Β' Επιτελικό Γραφείο πέραν αυτής της συζητήσεως που έγινε στις 7 το πρωΐ;

4/3ζ (Κ.Ο.) 11.9.86

165

ΜΑΡΤΥΣ: Πάλι κατά τις 8, κατά τις 9 διότι ανησυχούσαμε και παίρναμε τηλέφωνο και ρωτούσαμε τι γίνεται ρε παιδιά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

Τώτα Στις 9 η ώρα έγινε καμμιά σύσκεψη στο ΑΕΔ εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να σας πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν ξέρετε αν έγινε πολεμικό συμβούλιο το πρωΐ της 20ής;

ΜΑΡΤΥΣ: Πώς,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν ξέρετε αν έγινε πολεμικό συμβούλιο το πρωΐ της 20ής του μηνός; Γιατί για τις 20 του μηνός μιλάτε τώρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, σας παρακαλούσθω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δοιπόν στις 9 η ώρα δεν έγινε καμμιά σύσκεψη πολεμικού συμβουλίου, ξέρω εγώ πως το έλεγαν αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν έγινε στο ΑΕΔ εδώ πάνω ή εδώ δηλαδή στη Βουλή δεν έχω υπόψη μου. Πάντως αυτά κυκλοφόρησαν μετά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ναι, εδώ το γράφετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Περί την 9η η ώρα έγινε σύσκεψη

*Αντώνης
Ζευτ.*

5/3G (K.O.) 11.9.86

166

Ψη στο ΑΕΔ...

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γιατί διστάζετε; Δεν το καταλαβαίνω. Περί την 9η ώρα είναι δεδομένο και αυτό όπως ήταν και η απόπειρα κατά του Μακαρίου έτσι είναι και αυτό δεδομένο, είναι ιστορικό πλέον γεγονός. Στις 9 η ώρα συνήλθε η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία της χώρας και εγνώσθη/απόφαση η ηρόύξεως γενικής εκστρατεύσεως. Το ξέρουν όλοι αυτό το πράγμα

Διστάζετε να το ομολογήσετε;

(3z),

1/3 Σ ΦΚ 11.9.86

167

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι δεν διστάζω, ούτε το αρνούμαι. Προς Θεού! Αυτό όμως το έμαθα μετά. Δεν ήμουν ούτε παρών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτή την ώρα το ΓΕΕΦ Κύπρου προσπαθούσε να έρθει σε επαφή με την Αίθουσα επιχειρήσεων του ΑΕΔ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, θεβαίως προσπαθούσε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μπόρεσε να έρθει σε επαφή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Αλλοτε ναι, ναι άλλοτε όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Απευθύνθηκε κατόπιν αυτού και στο β' Επιτελικό γραφείο, το δικό σας, το Αρχηγείο Στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και τί ζητούσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό που σας είπα προηγουμένως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ότι τους είχαμε εγκαταλείψει στην Κύπρο, 'Θτι δεν πήγε η αεροπορία, 'Θτι δεν βλέπουν καμμία βοήθεια, 'Θτι οι Τούρκοι σφυροκοπούν συνεχώς με τα αεροπλάνα, 'Θτι αποβιβάζονται στο Πλατάνι του Αγίου Γεωργίου Κυρήνειας ηλπι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ζητούσαν δηλαδή βοήθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς ζητούσαν βοήθεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πώς το λέτε το "ασφαλώς".

2/3 Σ ΦΚ 11.9.86

168

Ζητούσαν δηλαδή βιόθεια αεροπορική, ναυτική, στρατιωτική; Τί είδους

βιόθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σας λέγαν δηλαδή ότι πέφτανε αλεξιπτωτιστές εκεί; Έτσι το ανήγγειλαν αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ζητούσαν δηλαδή ενισχύσεις.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εσείς δεν αντιδράσατε; Δεν είπατε "γιατί ρε παιδιά δεν κτυπάτε" ;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν ελέχθησαν όλα αυτά, αυτοί περίμεναν ακόμα, διότι δεν ξέρω τί σήμα είχε σταλεί από το Αρχηγείο, και αν είχε σταλεί, τί περιείχε μέσα. Δεν μπορώ να το ξέρω. 'Ενας όρος και νούργιος. "Αυτό - συγκράτηση".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σας το είπαν από το ΓΕΕΦ αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Από κάτω, από την Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Από ποιόν, λέγαν οι αξιωματικοί, ότι είχαν διαταχθεί να κάνουν αυτοσυγκράτηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Από το ΑΕΔ. Αυτό ήταν του ΑΕΔ.

3/3 Σ ΦΚ 11.9.86

169

Σας είπα και προηγουμένως ότι το Αρχηγείο Στρατού δεν
είχε καμμία ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εσείς τότε τί τους είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ, σαν αξιωματικός είπα,["]βαράτε τους με δ, τι μέσο έχετε,["] Με
όποιο δύπλο,["] με όποιο δργανο πυρός["] για τους κτυπήσετε.["] Το λέει σαφώς
ο κανονισμός αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Είναι αναμφισβήτητο ότι το λέει
σαφώς ο κανονισμός. Ο κανονισμός λέει ότι πρέπει να περιμένεις
διαταγή από το ΑΕΔ, ή λέει ότι οφείλεις όταν δεχθείς επίθεση...

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, όταν από τις 5,30 - 6.00 η ώρα, ολόκληρο
τον εναέριο χώρο της Κύπρου τον οργώνουν τα Τουρκικά αεροπλάνα,
κατά ζεύγη, και πολυβολούν, ρουκετοβολούν, ρίχνουν αυτές τις
απαίσιες βόμβες ναπάλμ ~~τις~~ οποίες είχα και εγώ την ατυχία να
τις αντιμετωπίσω στα Κόκκινα το 65, επί 4 μέρες συνεχώς που με
κοπανάγανε με το τάγμα όπως επίσης και με βόμβες των 500 και 1000
λιμπρών ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Τον Αύγουστο του 64 ήτανε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τώρα '65 ήτανε '64 ήτανε; Ό, τι λέει
ο μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: 8 με 9 Αυγούστου ήταν, αλλά δε θυμάμαι αν ήταν το '65 ή το '64.

4/3 Σ ΦΚ 11.9.86

170

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εσείς τους είπατε τί τυχόν ξέρατε από τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων; Είχε πεί τίποτα σε καμιά συγκέντρωση αξιωματικών;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων ,..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή ο κ. Μπονάνος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, ο κύριος Μπονάνος. Έκανε μια συγκέντρωση πριν 20 ή 30 μέρες, όπου είχε πεί τις απόψεις του στους αξιωματικούς, στους επιτελείς που ήταν εκεί, δτι θεωρεί την Κύπρο ως Ελλάδα και αν οι Τούρκοι αποπειραθούν να κτυπήσουν την Κύπρο, εμείς θα κηρύξουμε αμέσως τον πόλεμο εναντίον της Τουρκίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το είχε πεί αυτό σε συγκέντρωση αξιωματικών;

ΜΑΡΤΥΣ: Το θυμάμαι πολύ καλά, το είχε πεί σε συγκέντρωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Γιατί λέτε ότι μετά από τη δήλωση του κ. Μπονάνου ότι μετεστράφη η δλη όψη του πράγματος και αντί πολέμου στον Έβρο που απειλούσε ο κύριος Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, επετράπη η αποβίβαση των Τούρκων στην Κύπρο; Επιμένετε στον όρο "απόβαση";

(3θ)

1321_Ι/30-----II=9-86--
171

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ, επειδή είμαι στρατιώτης, δεν παραδέχθηκα απ' αυτά των Τούρκων τίποτε. Δηλαδή ήταν τελείως ανίδεοι. 'Εχω κάνει και μία ειδική έκθεση στο Αρχηγείο Στρατού—~~δεν~~ ξέρω, αν την έχετε εδώ στον φάκελλό σας— στην οποία αναφέρω τα συμπεράσματα, γενικά δηλαδή τις εντυπώσεις του γραφείου μας για τις πολεμικές δυνατότητες του τότε τουρκικού στρατού. Από επιθετικής πλευράς ήταν ανίδεοι και ανίκανοι. Ουδεμία εκμετάλλευση έκαναν κινήσεως πεζικού, δηλαδή να χρησιμοποιήσουν τους πεζικαρέους με τα πυρά τους. Σκεφθέίτε, κύριε Πρόεδρε, ότι μονομερώς υπήρχαν τα άρματα τα οποία έβγαλαν στο πλατάνι. Τη Δευτέρα το πρων κατόρθωσαν να τα βγάλουν και να τεθούν σε κίνηση, θπότε, μη εισελθόντα στην πόλη της Κυρηνείας, ανέβηκαν τον αυχένα Ιλαρρίωνα και έπεσαν ~~Αγριότα(;~~^{στην}, οπότε από εκεί και πέρα ήταν 100% αντεστραμμένοι οι όροι περί της διεξαγωγής του αγώνος. 'Απαξ και βγήκαν τ' άρματα, ήταν αδύνατο στην Εθνική Φρουρά γιατί ήταν γνωστό ότι σε ορισμένα όπλα η Εθνική Φρουρά δεν ήταν εφοδιασμένη 100%. Απώλεσε, εν τω μεταξύ και ορισμένο αριθμό όπλων, όπως π.χ. τα πάντα ~~τα~~ 106, τα οποία, βεβαίως, απεδείχθησαν δύσχρηστα, λόγω του πεδινού εδάφους, γιατί ήταν εκτεθειμένα, ήταν επάνω σε τζίπ. Οι Τούρκοι είχαν πλέον την αυριαρχία και στον αέρα και στην ξηρά και στη θάλασσα.

ΑΝΤ. *[Signature]*

—^ο
τα κάνεις
τίποτε

[Large signature]

2/3θ A.M. 11-9-86

172

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Αυτά τα Πάσουερ είναι ... (Δεν ακούσθηκε)

ΜΑΡΤΥΣ. Τα 106 είναι άνευ οπισθοδρομούστης μάζης, όπως και τα 57άρια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Αυτά είναι πάνω στα τζίπ.

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι επάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Πολύ ενδιαφέροντα αυτά που μας είπατε τώρα, αλλά εγώ δεν σας ερώτησα αυτό. Είπατε ότι ο Άρχηγός των Ένόπλων Άστρα - και το γράψατε και εδώ - σε μια συγκέντρωση αξιωματικών λίγο πριν είχε πει ότι: "Αν μας επιτεθεί..."

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Πότε "πριν", κύριε Πρόεδρε. Αυτό να μας πει ο μάρτυς.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Αυτό να εντοπίσουμε καλύτερα.

ΜΑΡΤΥΣ. Σας είπα περίπου μήνα, 20 μέρες πριν, απ' ότι ενθυμούματε.

Η ημερομηνία αυτή δεν μπορεί να είναι και 100%.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστους Μπασαγιάννης). Σας ερώτησα, λοιπόν: Πώς μετεβλήθη η όψη των πραγμάτων; Τί συνέβη και ενώ επρόκειτο, ή τουλάχιστον ήθελε ο Άρχηγός των Ένόπλων Άστρων να κηρύξουμε και πόλεμο, καταφέραμε να δεχθούμε αυτή την τραγική ήττα που δεχθήκαμε: κοινού μάλιστα αδιαμαρτύρητα;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό είναι ένα ερώτημα και δικό μου, κύριε Πρόεδρε. Πώς ο

Άρχηγός διαφοροποιήθηκε, ή είπε, κλπ. αυτά, όπως σας είπα τα μαθαί-

Q&P

bet.

3/3θ A.M. 11-9-86

173

ναμε από το διάδρομο την επομένη, πάντοτε αφού είχαν γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο Σίσκο, όταν ήλθε -δεν φαντάζομαι

και αυτό να μου πείτε ότι το πληροφορηθήκατε από τις εφημερίδες,

είναι γνωστό ότι ήλθε ο Σίσκο, γι' αυτό και το θέτω ως δεδομένο- με ποιόν
ήλθε σε επαφή;

ΜΑΡΤΥΣ. Το μάθαμε, εκυκλοφόρησε ευρέως μέσα στο επιτελείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Με ποιόν ήλθε σε επαφή;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό δεν το ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σε ποιό γραφείο πήγαινε εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ. Στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και με ποιόν συνεζήτει;

ΜΑΡΤΥΣ. Με τον αρχηγό, με την ηγεσία εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο κ. Τάσκα, που πέθανε, με ποιόν ήρχετο

σε επαφή και πού.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν έχω υπόψη μου. Τώρα το ακούω ότι ο Τάσκα είχε επαφή.

(4B)

3Θ_1/4B_(Κ.Κ.)_11-9-1986

174

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το βρέσκετε φυσικό να έλθει ο υφυπουργός γός των Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών και αντί να βλέψει και να ζητεί επικοινωνία με τον υπουργό Εξωτερικών ή με τον πρωθυπουργό να έρχεται σε άμεση επαφή με τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων. Ο σίσκος ήταν υπουργός των Εξωτερικών και πήγαινε από Αθήνα σε Αγκυρα. Τι προσπαθούσε να κάνει;

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να σας πω από τη θέση που είμαι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν ξέρετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχω υπόψη μου, πάντως ως υφυπουργός θα ήλθε εδώ για ορισμένες επαφές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ορισμένες επαφές ναι, αλλά ρωτάω γιατί τις επαφές αυτές δεν τις είχε με τον υφυπουργό των Εξωτερικών της Ελληνικής Κυβερνήσεως, τον υποτιθέμενο υπουργό των Εξωτερικών ή τον πρωθυπουργό και τις είχε με τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων. Μήπως δεν είχε μόνο με τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων αλλά και με κάποιους Αρχηγούς των Επιτελείων.

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, αν γνώριζα κάτι θα σας το έλεγα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως έδινε τίποτε διαβεβαιώσεις στην προσπάθειά του να επιτύχει κάποιο αποτέλεσμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με τον Ταξίαρχο Ιωαννίδη ήλθε σε επαφή

Δαν
βεβ.

2/ 4B (K.K) 11-9-1986

175

ο Σίσκο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το γνωρίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με τον Αρχηγό του Ναυτικού ήλθε σε επαφή ο Σίσκο;

ΜΑΡΤΥΣ: Και αυτό δεν μπορώ να το ξέρω. Στο ΑΕΔ που έγινε η σύσκεψη αυτών δεν έχω υπόψη μου. Πάντως το ότι αφίχθη ο κ. Σίσκο είναι γνωστό. Το μάθαι με αμέσως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάθατε ότι ερχόταν σε επαφή με τον αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων. Για το Αρχηγό του Ναυτικού ή τον Αρχηγό της Αεροπορίας δεν ξέρετε αν ερχόταν σε επαφή.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είχαμε ύποβρύχια εμείς.

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς. Είχαμε 4 από τα πλέον μοντέρνα και οι πρώτοι που τα παρέλαβαν στο NATO.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτά τα υποβρύχια πού ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά που θα πω πάλι όχι με σήματα στοιχειοθετημένα . θα

Γραφείο
6ας Γραφείο
Αλλά απ' ότι άκουγα στους διαδρόμους κ.λ.π. είχαν διαταχθεί και έφυγαν από το Υπουργείο Ναυτικού, από τον Αρχηγό τον κ. Αραπάκη να πάνε στη Πάφο και Κηρύνεια. Από εκεί και πέρα από τα κουτσομπολιά

Ωρία
θατ-

3/4B (Κ.Κ) 11-9-1986 176

στο Αρχηγείο Στρατού μαθαίνουμε ότι βρίσκονται.....

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν μας ενδιαφέρουν τα κουτσομπολιά.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά μπορεί να σας τα πουν αξιωματικοί του Ναυτικού και της Αεροπορίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα μας τα πουν, αλλά λέτε στην έκθεσή σας που είσαστε A2 τέλος πάντων και για να μή το λεω A2 και με παρεξηγήσετε στο δεύτερο επιτελικό γραφείο.....

ΜΑΡΤΥΣ: Το ίδιο είναι ή A2 ή δεύτερο επιτελικό γραφείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννη): Εσείς ήλθατε σε καμμία επαφή προσωπική με τον κ. Αραπάκη.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΤΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Εφυγαν αυτά τα υποβρύχια, πήγαν προς τα κάτω.'

ΜΑΡΤΥΣ: Απότι μου είπαν, την ημέρα δημοτικώς της Πάφου, περίπου τα 50-60 μέλια μπορεί να ήταν και 70.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και γύρισαν πίσω;

ΜΑΡΤΥΣ: Και γύρισαν πίσω. Τώρα ποιός διέταξε γιατί γύρισαν πίσω κ.λ.π είναι και αυτό ένα ερώτημα φοβερό και μεγάλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πρώτη φορά γύρισαν πίσω, ή δυό φορές;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι πήγαν και γυρίσανε και δεν ξανακουνήθηκαν.

But.

(B.A.)

4 B

148

1 / 4 BA

В.П. 11.9.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Όταν πήγαν, πήγαν με διαταγή του κυρίου Αραπάκη;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά, ασφαλώς το Αρχηγείο Ναυτικού τα εχειρίζετο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι ξέρετε για το ελικοπτεροφόρο "ΕΡΜΗΣ":

ΜΑΡΤΥΣ: Γι' αυτό προσφέρω να σας πω λεπτίζοντας. Αυτό ευρύσκεται στην

Κυρήνεια ανατολικώς, περίπου στο ύψος του Αγίου Επικτήτου στη διάβαση

Κλεπτίνη. Και ζήτησε να του δοθεί, πρώτον, μία άδεια για να παραλάβουν
εγγλέζους στρατιώτες και δεύτερον, που είναι τα ναρκοπέδια μας, για
να περάσουν με ασφάλεια και να παραλάβουν τους εγγλέζους που ήταν
στην Κυρήνεια. Το πρόσχημά τους ήταν αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το είπατε πρόσχημα. Δηλαδή η ουσία
και η αλήθεια ποια είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Ή ουσία και η αλήθεια ήταν ότι εξέτησαν αυτό. Αλλά ούτε σημώ-

θηκαν ελικόπτερα από νει. Αιότι είχαμε στον τόπο της Κυρηνείας αξιω-
ματικό της ΚΥΠ ο οποίος έδινε λεπτομερείς πληροφορίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρύστος Μπασαγιάννης): Ποιός;

ΜΑΡΤΥΣΗ: 'Ήταν ένας αυθυπασπιστής ή υπολοχαγός του στρατεύματος ο

οποίος ευρίσκετο στην Κύπρο με διαβατήριο, διότι συνελήφθη την τελευταία στιγμή. Δηλαδή η Κυρήνεια είχε πέσει και αυτός συνελήφθη μετά.

2/4BA

Β.Π.

11.9.86

178

Δηλαδή Τρίτη-Τετάρτη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Πέστε μας το όνομά του.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να το θυμηθώ. Μπορείτε να το βρείτε. Μέσα στην αναφορά μου μπορεί να το αναφέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Για τον αξιωματικό;

ΜΑΡΤΥΣ: Για τον ανθυπασπιστή αυτόν, ο οποίος μου έκανε εντύπωση μεγάλη για τη ψυχραιμία του και για την εμμονή του στο να πληροφορεί τους πάντες και τα πάντα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Αυτός με ποιά υπηρεσία είχε επαφή; Αυτός είχε επαφή με την Αθήνα ή με την ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτός όλα τα έδιδε στο ΓΕΕΦ στην ΚΥΠ. Τοπικώς. Και εμείς, όπως σας ανέφερα, είχαμε κοινοποίηση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Στο ΓΕΕΦ, ή στο κλιμάκιο της ΚΥΠ;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν είχε γραμμή απ' ευθείας ή δια ασυρμάτου-δεν ξέρω με τι μίλαγε-με την ΚΥΠ . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Η ερώτησή μου, κύριε Πρόεδρε, ήταν η εξής: Τις πληροφορίες είπε ο κύριος μάρτυς ότι τις έδιδε στη Φρουρά. Και ερώτησα: Έτη διοίκηση της Φρουράς, ή στο κλιμάκιο της ΚΥΠ; 'Εχει σημασία.

ΜΑΡΤΥΣ: Σημασία είχε ότι ενημέρωνε την ιεραρχία του στρατεύματος και ήταν πάρα πολύ καλές οι πληροφορίες αυτές.

3/4BA

B.Π.

179 11.9.86

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, να μας το ξεκαθαρίσει.

Είπε ότι στην ουσία ήταν άλλο έγινε. Δεν μας εύπε τι έγινε με το "ΕΡΜΗΣ".

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Θα ήθελα να κάνω μια ερώτηση αύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ορίστε, αύριε Εαρχά, γιατί έχω να ρωτήσω και εγώ του αύριο μάρτυρα για να τελειώσω.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Υπήρχαν εγγλέζοι στην Κυρήνεια που ήθελαν να τους πάρουν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι στρατεύματα;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Πολίτες.

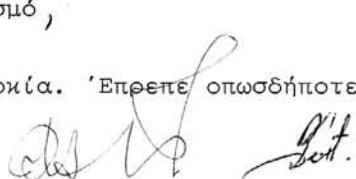
ΜΑΡΤΥΣ: Πολίτες. Ήταν ορισμένοι οι οποίοι είχαν αγοράσει κατοικίες, επαύλεις.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Τελικά τους δόθηκε η άδεια;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Μου φαίνεται ότι δεν πήραν άδεια. Αλλά αυτό παρέμεινε εκεί περίπου μιάμισυ- δύο μέρες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή μας ζημίωσε η παραμονή του "ΕΡΜΗΣ";

ΜΑΡΤΥΣ: Για μας τους στρατιωτικούς, ένα ελικοπτεροφόρο, το οποίο είχε φοβερό οπλισμό,

ήταν μια απειλή πρόσθετος από την Τουρκία. Έπρεπε οπωσδήποτε να αποχωρήσει από τα χωρικά ύδατα της Κύπρου.

4/4BAΒ.Π.180_{11.9.86}

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το θεωρούσατε, λοιπόν, απειλή λόγω της δυνάμεως πυρός και λόγω της ιδιότητός του ως ελικοπτεροφόρου.

Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πέστε μου, κύριε μάρτυς, πώς ιρίνετε τη συμπεριφορά των συναδέλφων σας στην Κύπρο, που περιορίστηκαν να περιμένουν τη διαταγή του ΑΕΔ και αυτοσυνεκρατούντο έστω και διατασσόμενοι από τον ΑΕΔ. Πώς ιρίνετε αυτή τη συμπεριφορά;

(4BA)

1/4 K E.T. 11-9-1986

181

ΜΑΡΤΥΣ. Οι αξιωματικοί κάτω, κύριε Πρόεδρε, έδωσαν ένα μεγάλο παρέλιο
 και πολλοί εξ αυτών των συναδέλφων και μάλιστα υπολοχαγοί νεαροί
 και λοχαγοί με 5 ή 6 χρονίους, με δέκα ή όχι έδωσαν τη μάχη πάνω σε
 υψώματα και ιράτησαν τους Τούρκους εκεί. Δηλαδή, όπου υπήρξε μικρά,
 αντίσταση της Εθνικής Φρουράς, οι Τούρκοι δεν προχώρησαν σε κανένα:
 σημείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Εάν τώρα τους Τούρκους τους απέκρουν
 όλες εκεί οι υφιστάμενες δυνάμεις της Εθνοφουράς, θα πετύγχανε η απόβαση;

ΜΑΡΤΥΣ. Για μένα, σας είπα όχι, ήταν καταδικασμένη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αρα πώς ικρίνετε τη συμπεριφορά
 των συναδέλφων σας που δεν αντιστάθηκαν από την αρχή στην τουρκική
 εισβολή;

Πιο ξεκαθαρισμένα, κύριε μάρτυς: Είναι πράξη εγκαταλείψεως θέσεως
 ενώρα μάχης, είναι πράξη προδοσίας, εθνικής, τι πράξη είναι,
 πώς την χαρακτηρίζετε αυτή την έστω αναμονή άρσεως της διαταγής
 της "αυτοσυγκρατήσεως"; Το δτι δηλαδή, δεν ικρίνετε, δεν είπαν: "βαράτε
 και όπου βγει", αυτό πώς το ικρίνετε;

ΜΑΡΤΥΣ. Φέρος θεορούμε να χαρακτηρίσουμε—και δη εγώ ως

2/4 K E.T. 11-9-1986

182

στρατιώτης - τους συναδέλφους μου ότι επρόδωσαν. Θα ήταν αστείο
και γελούσι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Γιατί, επειδή είναι αξιωματικοί
θα ήταν αστείο;

ΜΑΡΤΥΣ. Διότι όλοι οι αξιωματικοί κάτω ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Με συγχωρείτε, έχετε φαίνεται κάποια
ιδέα, επειδή ήταν αξιωματικοί είναι αστείο να είναι μεταξύ αυτών
και 5 προδότες;

ΜΑΡΤΥΣ. Προδότες;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ. Τί να προδώσουν, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτό που πρόδωσαν.

ΜΑΡΤΥΣ. Να προδώσει για να σώσει το τομάρι του, το κορμί του. Δεν
νομίζω.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Η "αυτοσυγκράτηση";

ΜΑΡΤΥΣ. Η "αυτοσυγκράτηση" εδόθη όπως ανέφερα και όπως πληροφορήθηκα
από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ωραία δεν είναι αξιωματικός ο
Αρχηγός Ενόπλων Δυνάμεων; Τί είναι;

ΜΑΡΤΥΣ,. Γι' αυτό όταν θα έλθει εδώ ο κύριος Αρχηγός των Ενόπλων

Δημήτρης

θετ.

3/4 Κ Ε.Τ. 11-9-1986

183

Δυνάμεων...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μα όχι, πώς το εκτιμάτε εσείς, κύριε Λούκουτε. Γιατί εμείς ξέρουμε, είναι μία διαταγή του αυρίου~~κ~~ Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων, την οποία δεν την πήρατε χαμπάρι εσείς φαίνεται. ————— Η ημερησία διαταγή του Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων όταν ανελάμβανε, τη διοίκηση, την ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων. Θέλετε να σας πω τι έλεγε; "Η Πατρίς και το Έθνος δεν εισφέρουν τίποτε εις ημάς, ημείς προσφέρουμε διά την επιβίωσήν των. Διά τούτο είμεθα και οι εκλεκτοί". Αυτό έλεγε ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων. Λοιπόν μη μου λέτε τώρα ότι αποκλείεται ~~εξ οfficio αποκλείεται~~ η ιδέα εγκαταλείψεως ενός αγώνος, για να μη σας πω προδοσία. Γιατί είναι αστείο πράγμα.

ΜΑΡΤΥΣ. Ισως να μην αντελήφθην εγώ εσάς ή εσείς εμένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σύμφωνοι.

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ μίλησα περί συναδέλφων αλιμακίων μάχης, δεν μίλησα περί ιεραρχίας ούτε περί αυθερνήσεως ούτε τίποτα. Την ιεραρχία δεν μπορώ να την κρίνω εγώ ο τότε αντισυνταγματάρχης να κρίνω τον αρχηγό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Όχι, ως μάρτυς μπορείτε να την κρίνετε. Δεν μπορείτε να την κρίνετε ως αντισυνταγματάρχης. Ως αντισυνταγματάρχης δεν μπορείτε να κρίνετε την ηγεσία σας, εκτός εάν

4/4 K E.T. 11-9-1986

184

αναφερθείτε νομίμως, αλλά ως μάρτυς είναι άλλο θέμα. Και ο στρατιώτης μπορεί να κρίνει τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων, όταν είναι μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ. Εσείς τώρα ομιλείτε έτσι, διότι έχετε δεδομένα, έχετε ντοκουμέντα έχετε στοιχεία. Εγώ με τέσσερα στοιχεία θα προβώ στην κρίση; ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτό που σας είπε το ΓΕΕΦ, της Κύπρου.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό το κατηγορώ, είναι μεμπτό ήλπι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μεμπτό απλώς είναι; Σας είπε το ΓΕΕΦ της Κύπρου ότι το βράδυ της 19ης προς την 20η ελαμβάνετο σήμα του ΓΕΕΦ, "αυτοσυγκρατηθείτε". Τί είναι αυτό το "αυτοσυγκρατηθείτε"; Εκ των υστέρων πώς το κρίνετε, το θεωρείτε απλώς μεμπτό:

ΜΑΡΤΥΣ. Μα εάν κάνω μία κρίση για έναν Αρχηγό του Στρατού στον οποίο υπηρέτησα, κύριε Πρόεδρε...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Να κάνετε την κρίση όχι για τον Αρχηγό, για τον κ. Κομπόκη, για το πραξικόπημα - να κάνετε κρίση - της Κύπρου, εάν σέβεστε τον αρχηγό σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Για τον Σκλαβενίτη να κάνετε κρίση.

(ΓΡ)

4η
ΓΡ 1/4 (xm) 11.9.1986 185

ΜΑΡΤΥΣ: Τον Συλαβεντη τον ξέρω όπως όλους τους αξιωματικούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Εν πάσῃ περιπτώσει δεν θέλετε να χαρακτηρίσετε. Πάει αυτό!

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, την πράξη αυτή. Έάν δυτικός εστάλη το σήμα, εδώ υπέρχει το σήμα περι αυτοσυγκρατήσις κλπ. είναι αξιοκατάκριτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Αξιοκατάκριτο.

ΜΑΡΤΥΣ: Άλλα αυτό δημωτ....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Η διαταγή της επιστροφής των αντιτορπιλικών τι είναι; Με συγχωρείτε, των υποβρυχίων, Νηρεύς, Γλάυκος η.λ.π. Τι είναι η διαταγή αυτή της επιστροφής;

ΜΑΡΤΥΣ: Μια πράξη ουχί εθνική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Τι είναι η στάση του αρχηγού της αεροπορίας, του αρχηγείου της αεροπορίας εάν θέλετε, των αεροπόρων που ζήταγαν ενισχύσεις απεφασίζοντο οι ενισχύσεις και πήγαν στην Κρήτη αντι να πάνε στην Κύπρο. Και τι είναι οι πράξεις ιάποιου διοικητού του σμήνους που αντι να προσγειωθεί στην Κύπρο πήγε στη Ρέδο;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό μόνο οι αξιωματικοί της αεροπορίας και ο αρχηγός...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Μπορούν να τα κρίνουν!

ΓΡ 2/4 (ΧΜ) 11.9.1986

186

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, αλλάδενθέλετε γνώμη, τι γνώμη να πω εγώ δεν δεν έχω στοιχεία, κύριε Πρόεδρε, επ αυτών των θεμάτων. Αυτά που μου λέτε τα ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Τα ξέρετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι γνωστά, αλλάδενθέλετε γνώμη τίποτα στα χέρα μου για να πω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Εάν είναι δεδομένα ναι άληθινά τι λέτε:

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλλον πρέπει να είναι αληθινά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Οχι, άλλο λέει "αληθινά, λοιπόν τι λέτε τότε".

ΜΑΡΤΥΣ: Βγαίνει μόνο του δεν χρειάζεται να το πούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Κύριοι συνάδελφοι, εγώ ετελείωσα τις ερωτήσεις μου και νομίζω δτι πρέπει νάλι να διακρίψουμε και να υποβάλλουμε στον κόπο τον κύριο μάρτυρα να ξανάρθει την Τρίτη το πρωΐ για να συνεχίσουμε, διότι δεν είναι δυνατόν η υπηρεσία να εργασθεί άλλο, έχει από τις 10 το πρωΐ που εργάζεται συνεχώς σε στάνογράφιση και πρέπει να τελειώσουμε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Επειδή θα έρθουμε από επαρχίες κύριε Πρόεδρε δύο γινεται αργότερα.

ΓΡ 3/4 (ΧΜ) 11.9.1986

187

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) 'Όχι όσο γίνεται αργότερα κύριε συνάδελφε διότι έχουμε και Βουλή και διότι έχουμε και τον άλλο τον μάρτυρα της Τρίτης.

Λοιπόν στις 10.30 π.μ. την Τρίτη τθ πρωΐ παρακαλείται, μάλλον υποχρεούται, ο κύριος μάρτυρς να έρθει σύμφωνα με την ηλίστη.

Διακόπτουμε τη συνεδρίαση και την εξέταση του μάρτυρος για την Τρίτη στις 10.30 π.μ. οπότε θα παρακληθούν οι κύριοι συνάδελφοι να ερωτήσουν αυτούς διότι εγώ σταμάτησα.

Κατόπιν και ώρα 22.30 λύθηκε η συνεδρίαση.-

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Κ. ΚΟΝΤΩΣΗΣ

Γ. ΚΟΥΡΤΗΣ

Δ. ΔΟΥΚΟΥΤΟΣ

Την ..12/9/1986.. ημέρα .Παρασκευής. και ώρα. 10.30 π.μ., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α' όροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Προσδρόμειο της Εξεταστικής Επιτροπής, αποτελούμενο από τους βουλευτές, Χρίστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Ζακολίκη, Αντιπρόεδρο, Κων/νο Τσιγαρίδα, Γραμματέας και ενώπιον του σε εκτέλεση της από .11/9/86.....αποφάσεως της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας .Γεώργιος...Καλαντζής.....
..... ανέγνωσε, θεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις ..9/9/86.....16/9/1986.....

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ

Γεώργιος Καλαντζής

Την 17-9-1986 ημέρα ...Τετάρτη... και ώρα 10:00 μ.π., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α'όροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Προεδρείο της Εξεταστικής Επιτροπής, αποτελούμενο από τους βουλευτές, Χρήστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Ζακολίκη, Αντιπρόεδρο, Κων/νο Τσιγαρίδα, Γραμματέα και ενώπιον του σε ειτέλεση της από 16-9-1986... αποφάσεως της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας ...Δ. Λογίων των.....
..... ανέγνωσε, θεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 9, 11, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 13

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
"ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ"

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο 15.

Στην Αθήνα σήμερα 16 Σεπτεμβρίου 1986, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.30' π.μ. συνεδρίασε στην αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, η Εξεταστική Επιτροπή "για το φάκελο της Κύπρου" με Πρόεδρο τον κ. Χ.Μπασαγιάννη και με θέμα ημερήσιας διάταξης την εξέταση των μαρτύρων Γ.Παπαγιάννη (1η μέρα), Σ.Μπαλτά (1η μέρα), Δ.Λούκουτου (3η μέρα) και Κ.Κοντώση (3η μέρα)

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες από τα μέλη της Επιτροπής οι βουλευτές κ.κ. Γ.Δασκαλάκης, Π.Ζακολίνος, Κ.Ζερβός, Ι.Κουτσογιάννης, Κ.Μπαντουβάς, Δ.Παγορόπουλος, Γ.Περάκης, Κ.Τσιγαρίδας, Ι.Βαρβιτσιώτης, Ι.Βασιλειάδης, Α.Ζαΐμης, Κ.Λάσιαρης, Α.Ξαρχάς, Γ.Παναγιωτόπουλος, Μ.Παπακωνσταντίνου, Α.Παπαληγούρας, Α.Παυλίδης, Χ.Φωτόπουλος, Κ.Κάππος, Κ.Γιατράκος και Δ.Λιβανός.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας και λέγει:

1/1 Ω

Β.Π. 16.9.86

2

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω προς το Σώμα ότι σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, ζητήσαμε από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης τα φύλλα ποιότητας των προς εξέταση αξιωματικών, ζητήσαμε το σχέδιο ΑΤΤΙΛΑΣ II που βρέθηκε στις αποσκευές αιχμαλώτου Τούρκου αξιωματικού, ζητήσαμε το σχέδιο του Αγγλου αξιωματικού Στόϊκερ, ζητήσαμε τη διαταγή του ΓΕΕΘΑ βάσει της οποίας καλούνταν οι αξιωματικοί να υποβάλουν εκθέσεις για τα γεγονότα της Κύπρου. Λάβαμε την ημερήσια διαταγή την οποία εξέδωσε ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων τότε στρατηγός Μπονάνος για την οποία είχα κάνει λόγο στην Επιτροπή και η οποία πράγματι περιλαμβάνει εκείνο το αμέρητο -αν θέλετε να σας τη διαβάσω, πάντως δύμας είναι εδώ και μπορείτε να τη διαβάσετε- ότι "Η πατρίς και το έθνος δεν προσέφεραν τίποτα εις ημάς, ημείς προσφέρομει δια την επιβίωσιν των, ~~για~~ τούτο και είμεθα οι εκλεκτοί". Δεν προσέφερε δηλαδή τίποτε το έθνος και η πατρίς στον κύριο Μπονάνο!

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΡΧΑΣ: Είχαμε πει και για την έκθεση Καραγιάννη, στην οποία ανεφέρθη ο μάρτυς Λούκουτος.

(AK)

(Ω)

1/1 (ΑΚ)

Ε.Σ.

16.9.1986

3

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Η απάντηση είναι αρνητική, όπως με πληροφορεί ο Γραμματέας, διότι ο στρατηγός Καραγιάννης δεν υπέβαλε έκθεση. Άν υπάρχει τίποτε θα το λδούμε.

F πληροφοριών

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ :

F

και ενώ ήταν στο Επιτελείο, μας ανέφερε γεγονότα της Κύπρου, Κρήτης ι.λ.π. και ερωτήθηκε που τα ξέρει αυτά και μας τα βεβαιώνει, και είπε ότι τα αναφέρει ο στρατηγός Καραγιάννης στην έκθεσή του. Και εγώ να τη τότε είπα/ζητήσουμε από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : 'Ισως χρεισθεί συμπληρωματικό έγγραφο.

Ο κύριος Λάσκαρης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, επειδή κατά τη συζήτηση υπήρξε μια αμφισβήτηση, όσον αφορά τους αποδέκτες, την ακριβή ημερομηνία που διεβιβάσθηκε και σε ποιούς, αυτή η διαταγή περί επιθέσεως του Αττίλα 2, ενθυμείσθε ότι είπε ο μάρτυς 5-6 μέρες,

αλλά μπορεί να είναι και 10 μέρες, ότι την πήρε ο Μαύρος ή δε την

πήρε ι.λ.π., Νομίζω κύριε Πρόεδρε, ότι θα ήταν χρήσιμο για μας

άν μπορούμε να ζητήσουμε αποδεικτικά στοιχεία, αφ' ενός μεν πότε

διεβιβάσθη και δεύτερον ποιοί ήταν οι αποδέκτες, ^{- αλλά} κατά κάποιο τρόπο

2/1AK

Ε,Σ,

16.9.1986

Feite
 τοημερο- επίσημα- διότι
 όχιο του
 ο ειδε,
 ιτε, αρίση σας την σκοπιμότητα του να ανεύρωμεν τα στοιχεία αυτού.

 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Εγώ ζήτησα ήδη να στείλουν το
 σχέδιο από εκεί. Βεβαίως μπορούμε να συμπληρώσουμε/ένα νέο έγγραφο
 και τους αποδέκτες.

Επίσης, έδωσα εντολή να κάνουμε έγγραφο στο ΥΠΕΘΑ για να μας
 πούν ποιοι ήταν κυβερνήτες των υποβούχων "ΝΗΡΕΥΣ ΓΛΑΥΚΟΣ" και του
 "ΛΕΣΒΟΣ" κατά τον αρίστιμο χρόνο, διότι οι μάρτυρες, δυστυχώς, μας λένε
 ότι δεν τους ξέρουμε, η.λ.π.

Στη συνέχεια, πρέπει να σας ανακοινώσω, ότι από ένα λογαριασμό
 που έκανα, οι συνεδριάσεις της Επιτροπής μας, μέχρι 31.12.1986, θα είναι
 17. Από την λίστα των μαρτύρων που μέχρι τώρα είχαμε φτιάξει, μένουν
 χωρίς εξέταση δύο, που προορίζονται να τους εξετάσουμε στις 25 Σεπτεμβρίου.

Άλλα είναι προφανές, ότι με το μπλοκάρισμα που έχουμε, δεν είναι δυνα-
 τόν στις 25 τους μηνός να εξετασθούν. Κατ' ακολουθία, αυτοί μένουν
 για τον Οκτώβριο.

Επίσης, και ο κύριος Σημαιοφορίδης, για τον οποίο απεφάσισε
 η Επιτροπή προχθές, μένει κι' αυτός για τον Οκτώβριο.

(AK)

1/1^ζ A.M. 16-9-86

Τον Οκτώβριο έχουμε 3 συνεδριάσεις, δηλαδή 21 και 23 του μηνός,

δεδομένου ότι 12 και 19 είναι οι εκλογές, καταλαβαίνετε προεκλογική περίοδος αλπ., 21 και 23 του μηνός Οκτωβρίου και 30 του μηνός

Οκτωβρίου. Δύο μέρες μετά την Εθνική γιορτή. Σ' αυτές τις 3 μέρες.....

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ: Πότε διακόπτουμε για τις εκλογές;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Για τις εκλογές; Νομίζω από τις

25 Σεπτεμβρίου και πέρα. Δεν έχει νόημα να συνεχίσουμε την εξέταση

μαρτύρων, διότι λίγο πολύ δεν θα γίνεται δυνατή η σύνθεση της επιτροπής. Οι επαρχιώτες βουλευτές καταλαβαίνετε ότι θα κατεβούν κάτω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Θα γίνει έναρξη της συνόδου;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θα γίνει συνεδρίαση την επόμενη εβδομάδα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ναι τελειώνουμε πλέον, θα γίνει

και την επόμενη εβδομάδα. Και η Βουλή ουσιαστικά εν διακοπή θα είναι

διότι στις 3 Οκτωβρίου το Τμήμα τελειώνει. Στις 5 ή 6 Οκτωβρίου

πότε αρχίζει η ολομέλεια της Βουλής θα διακοψει αμεσως διότι δεν

είναι δυνατόν στις 6 ή 7 Οκτωβρίου να κάνει συνεδριάση και να είναι

στις 12 οι εκλογές. Κατ' αναγκην θα πάμε και εκει μετά. Δεν ξέρω πότε

θα πάει η Βουλή. Η Βουλή μπορεί να πάει τον Νοέμβριο. Εμείς πάντας

ανέξαρτητα απ' αυτό, 21 και 23 Οκτωβρίου ανεξάρτητα από τον χρόνο

που θα διακόψει η Βουλή - θα κάνουμε επιτροπή γιατί μας παίρνει ο

2/1 Σ. A.M. 16-9-86

6

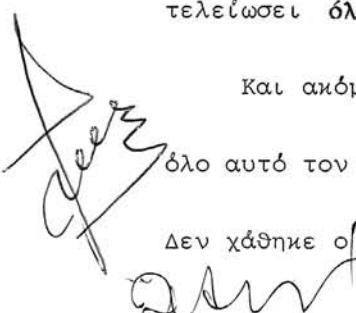
ο χρόνος μπροστά και δεν μπορούμε.

Επίσης και στις 30 του μηνός θα κάνουμε. Δηλαδή η Βουλή μπορεί στις 30 του μηνός να μην κάνει συνεδριάση γιατί μπορεί να διακόψει π.χ. στις 25 Οκτωβρίου λόγω της Εθνικής γιορτής και να πει διακόπτω για τον Νοέμβριο. Δεν υπάρχει λοιπόν λόγος να διακόψουμε και εμείς. για τον Νοέμβριο μπορεί στις 30 του μηνός να κάνουμε.

Είναι λοιπόν 17 οι συνεδριάσεις. Σ' αυτές τις 17 συνεδριάσεις σκεφθείτε τώρα -οχι αυτή τη στιγμή- ποιούς μάρτυρες μπορούμε να καλέσουμε. Είναι πολλοί και νομίζω πως πρέπει μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου εμείς να έχουμε εξετάσει όλο αυτό τον αριθμό των αξιωματικών και κανένα πρεσβευτή. Δηλαδή τον Λαγάκο π.χ. Και στη συνέχεια από τον Γενάρη και πέρα να πάρουμε τους υψηλούς . Την ηγεσία δηλαδή τις τότε εποχής , στρατιωτική και πολιτική. Γιατί αλλοιώς δεν βλέπω να μπορούμε ως το Μάρτη ή έστω έως τον Ιούνη -αν υποτεθεί ότι αποβλέπουμε σε κάποια παράταση- δεν νομίζω ότι προφθανούμε να κάνουμε τίποτα. Συνεπώς μέχρι τον Δεκέμβριο νομίζω εγώ, ότι πρέπει να έχουμε τελείωσει όλους αυτούς.

Και ακόμη πρέπει να πω ότι δεν χρειάζεται να εξαντλήσουμε και όλο αυτό τον αριθμό των κυρίων που έκαναν το κίνηματά του Μακαρίου.

Δεν χάθηκε ο κόδιμος, ακόμη και αν είναι ένας, ας αποφανθούν ταδικαστή-

3/1 ζ Α.Μ. 16-9-86

ρια. Εμείς δεν τους έχουμε κατηγορούμενους. Μάρτυρες τους πάρονται για να φωτισθούμε στο σύνολο. Να σχηματίσουμε μια ιδέα συνολική. Τώρα αν κάποιος, αν πάντως πρέπει να εξετασθούν ορισμένοι όπως π.χ. ο Κοιοράκης, όπως ο Περδίκης, όπως ο Λαμπρινός, οπως ο Χανιώτης, όπως ο Ματάτσαυτοί επειδή πολυ αναφέρονται και πολύ ρόλο πρέπει να έπαιξαν, νομίζω πως πρέπει να αληθούν.

Επι πλέον πρέπει να πω ότι δεν είναι ανάγκη να πείτε τις γνώμες σας σήμερα. Εγώ λέω τις δικές μου τώρα και τις θέτω υπό την αρίστη της Γρίνατι επιτροπής η οποία δεν γάνγκη να αποφανθεί σήμερα, γιατί βλέπω ότι είναι λίγα τα μέλη. Νομίζω ότι πρέπει να αληθεύει ο Αλφαντάκης, διότι είναι μηνυτής και διότι δεν είναι δυνατόν να προχωρήσουμε -χωρίς να τελετουργούμε δηλαδή - χωρίς να πάρουμε και την κατάθεση του μηνυτή.

Επίσης είναι ένας Χατζηπαναγιώτου - μηνυτής και αυτός - ο οποίος όμως είναι Κύπριος υπήκοος. Συμφωνα με την αρχή που θέσαμε, Κύπριοι υπηκοοι δεν ξετάζονται. Αυτός όμως είναι μηνυτής στην Εισαγγελία πλημμελειοδικών Αθηνών. Κατ' ακολουθίαν νομίζω ότι μπορεί να γίνει εξαιρεση σ' αυτόν και να αληθεύει αν θέλει βέβαια να έλθει διότι άμα είναι Κύπριος υπήκοος δεν μπορούμε να τον υποχρεωσουμε. Και στη συνέχεια να προχωρήσουμε πλέον σε Μπανάνους και Αραπάκηδες και Γαλατάνους και Γκρι και ζιζινή λέω εγώ κλπ. και Ιωαννίδη και Παπαδόπουλο αλπ.

4/15 A.M. 16-9-86

8

Σ' αυτά δεν είναι ανάγκη να πείτε τις γνώμες σας τώρα. Σκεφθείτετα και την Πέμπτη που θα έλθουμε -θα έχουμε και περισσότερη ώρα τότε- ίσως και να έχουμε και περισσότερα μέλη · να τα ξεκαθαρίσουμε . Δηλαδή την Πέμπτη να κάνουμε και την λίστα των μαρτύρων οι οποίοι θα προφθάσουν ίσως να εξετασθούν στις 17 αυτές συνεδριάσεις, μέχρι 31 Δεκεμβρίου. Και από ιερικούς και πέρα θα δούμε τι θα γίνει.

Παρακαλώ τον κύριο Κάππο που θέλει να λάβει το λόγο και τον κύριο Γιατράκο, να πάρουν το. λόγο.

Ο κύριος Κάππος έχει το λόγο.

(z)

(ζ)

1/1 Z (E.M) 16.9.86

(Signature)
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, δύο λέξεις μόνο.

Νομίζω ότι πρέπει κατ' αρχήν να περιορίσουμε τους μάρτυρες τους λιγότερο ουσιώδεις -ας το πούμε έτσι- διότι ουσιαστικά έχει εξαντληθεί σε μεγάλο βαθμό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτούς που στερούνται αξιοπιστίας, δηλαδή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Δεύτερον, αν ήταν δυνατόν, κύριε Πρόεδρε, οι σκέψεις τις οποίες κάνετε τώρα, να τις διατυπώσετε συγκεκριμένα μέχρι το τέλος, γιατί εσείς έχετε μια πληρέστερη εικόνα ενδεχομένως, από εμάς. Να μας δώσετε ένα φωτοαντίγραφο των ονομάτων, για να μπορέσουμε κι εμείς να σκεφθούμε, αν έχουμε κάποιον να προτείνουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Δεν έχω καμμία αντίρρηση. Πρόταση κάνω. Εσείς θα κρίνετε -άλλωστε τα ονόματα είναι γνωστά- σκεφθείτε και ποιοί θα κληθούν μέχρι τις 31.12.86. Από κει και πέρα, υπάρχουν θέματα, τα οποία θα δούμε σε άλλη συνεδρίαση.

Παρακαλώ τον κύριο Γιατράκο να λάβει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Μία σκέψη ήθελα να διατυπώσω, κύριε

(Signature)
Πρόεδρε.

2/1 Z (E.M) 16.9.86

10

Επειδή πολλοί από τους συναδέλφους της επιτροπής μετέχουμε στο Τμήμα, το οποίο, όπως είπατε και όπως ξέρουμε άλλωστε, τελειώνει στις 3 Οκτωβρίου, προστιθεμένων και των συναδέλφων, οι οποίοι βρίσκονται στο λεκανοπέδιο της Αττικής και ενδεχομένως των Βουλευτών της Επικρατείας, διερωτώματι, αν δεν θα ήταν σκόπιμο, να συνεδριάσει η επιτροπή τόσο και το Τμήμα. Ενόψει δε του γεγονότος ότι έχουμε έναν μακρύ κατάλογο μαρτύρων, τους οποίους θα αναγκασθούμε εκ των πραγμάτων να περιορίσουμε, θέτω υπό την αρίστη σας και υπό την αρίστη των συναδέλφων -βεβαίως είμαστε πολύ λίγοι αυτή τη στιγμή- την πρόταση αυτή. Όσοι είμαστε στο Τμήμα δεν θα λείψουμε, έτσι και αλλιώς. Συνεπώς, πρέπει να δούμε εάν υπάρχει ικανός αριθμός, ώστε να μπορούμε να συνεδριάσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Την Πέμπτη 25 του μήνα έχουμε συνεδρίαση και την Τρίτη 30 Σεπτεμβρίου θα συνεδριάσουμε επίσης. Εγώ έλεγα, λόγω της προεκλογικής περιόδου και χάριν των επαρχιωτών Βουλευτών, να διακόψουμε στο τέλος Σεπτεμβρίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Μα, δεν θα φύγει κανείς από το Τμήμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Να βάλουμε και άλλη συνεδρίαση, κύριε Πρόεδρε.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Να βάλουμε, κύριε Πρόεδρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Εγώ δεν έχω αντίρρηση.

3/1 Z (E.M) 16.9.86

11

Συνεπώς, θα συνεδριάσουμε στις 30 Σεπτεμβρίου και την Πέμπτη 2 Οκτωβρίου. Οπότε αυτοί οι τρεις μάρτυρες που ήταν για τις 21.9., 23.9 και 25.9.86, δηλαδή ο Σημαιοφορίδης, ο Παπαδάκης και ο Καραστρατήρας, θα πάνε στις 30.9 και στις 2.10.86.

Έχουμε σήμερα τέσσερις προς εξέταση: Τον Κοντώση, τον Λούκουτο, τον Παπαγιάννη και τον Μπαλτά, τον γραμματέα του Υπουργείου Συμβουλίου. Βέβαια, ο κ. Μπαλτάς, δεν πρόκειται να ερωτηθεί από κανέναν σας. Θα κάνω εγώ δύο ερωτήσεις και θα φύγει. Συνεπώς, δεν πρόκειται να μας απασχολήσει πολύ.

Τον κ. Παπαδάκη λέω να τον καλέσουμε πρώτο, να ορκισθεί και να φύγει. Να του πούμε να έλθει την Πέμπτη. Οπότε εμείς θα ολοκληρώσουμε την εξέταση του κ. Λούκουτου και να εξετάσουμε τον κ. Κοντώση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Γιατί δεν λέμε στον Παπαδάκη να έλθει στις 30 Σεπτεμβρίου που είναι ημέρα ανοιχτή;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Την Πέμπτη έχουμε τον Γιαννακόδημο, επιτελή του ΓΕΕΦ που είναι ουσιώδης μάρτυς. Να του πούμε λοιπόν για τις 30;

(δ)

(2) I/I 6 M.A. 16-9-86

12

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Να του πούμε, λοιπόν, του αυρίου Παπαγιάννης
 ότι διακόπτουμε για τις 30 του μηνός Σεπτεμβρίου, ^{ημέρα} Τρίτη και
 ωρα 10.30' το πρωί.

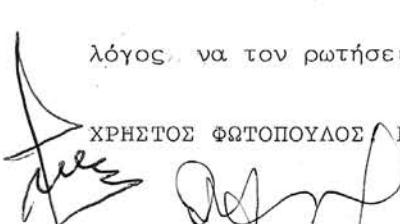
ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ. Να του πούμε για τις 11.00^η ώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Μπορούμε να καλέσουμε τον αύριο Παπαγιάννη να ορκιστεί, να εξεταστεί, να του πούμε αυτό, και να φύγει.

Ας έλθει ο αύριος Παπαγιάννης και να ετοιμάζεται ο αύριος Μπαλτάς γιατί, [,]
 θαέλθει πολύ γρήγορα η σειρά του. Θα είναι ευχής έργο πάντως να τελειώσουμε με τον αύριο Λουκούτο και τον αύριο Κοντόση, διότι και με τον αύριο Μπαλτά θα τελειώσουμε. ΟΜΜπαλτάς υπήρξε γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου και θέλω να τον ρωτήσω, αν από της 1ης Ιουλίου και μετά που έγιναν υπουργικά συμβούλια είπαν τίποτε για το πραξικόπημα, για την επιστολή του Μακαρίου, για το άλφα, ή το βήτα. Αν μας πει "όχι", ["] ή "ναι", ["] τελείωσε η αποστολή του.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Να περιοριστούν κάπως οι ερωτήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τον αύριο Μπαλτά νομίζω ότι δεν υπάρχει λόγος να τον ρωτήσει κανένας.

 ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Και στους άλλους να περιορίσουμε τις ερωτήσεις,

2/1 δ M.A.

16.9.86

13

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Βεβαίως και στους άλλους να περιορίσεται τις ερωτήσεις. Τον κύριο λούκουτο εγώ δεν πρόκειται πλέον να ρωτήσω τίποτε. Να ρωτήσετε εσείς ότι θέλετε, λαμβάνοντας υπόψη πάντοτε και την αξιοπιστία του ανδρός που υπήρξε υπασπιστής του Παπαληγούρα και μετέσχε παραταύτα στο κίνημα, χωρίς να τον ειδοποιήσει. Και συνελήφθη κοινώς μενος. Προσπάθησε δηλαδή/να γελοιοποιήσει μια από τις μεγαλύτερες επαναλαμβάνω-μορφές του δημοσίου βίου της Χώρας.

Παρακαλώ να προσέλθει ο κύριος Παπαγιάννης.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στην αίθουσα ο μάρτυς κύριος Παπαγιάννης)

Παρακαλώ να απαντήσετε σε ορισμένα ερωτήματα που θα σας θέσω σχετικά με τα στοιχεία της ταυτότητάς σας.

Όνομάζεσθε;

ΜΑΡΤΥΣ, Ονομάζομαι Γεώργιος-Μελέτιος Παπαγιάννης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μελέτιος, είναι το όνομά σας ή του πατέρα σας.

ΜΑΡΤΥΣ, Όχι, έχω δύο ονόματα, Γεώργιος - Μελέτιος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Τού;

ΜΑΡΤΥΣ, Παναγιώτου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και τίς;

ΜΑΡΤΥΣ. Ρόζας.

3/1 δ Μ.Α. 16.9.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). ¹⁴ Γεννηθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Το 1933.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πού;

ΜΑΡΤΥΣ. Εις την Θεσσαλονίκη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και κατοικείτε;

ΜΑΡΤΥΣ. Εις το Χαλάνδρι, [REDACTED].

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Επάγγελμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Απόστρατος Αξιωματικός του Ναυτικού

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τι βαθμό έχετε;

ΜΑΡΤΥΣ. Αντιπλοίαρχος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είσθε εγγαμος;

ΜΑΡΤΥΣ. Είμαι εγγαμος, έχω δυο παιδιά,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Θρήσκευμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Χριστιανός Ορθόδοξος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ βάλτε το χέρι σας στο

Ευαγγέλιο ~~και~~ να δώσετε τον δρόμο, ^ξ Παρακαλώ τους κυρίους συναδέλφους

να εγερθούν,

Ο κύριος μάρτυς βάζει το χέρι στο Ευαγγέλιο και δίνει τον ακόλουθο δρόμο:
«Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είπω ευσυνειδήτως όλη την αλήθεια και
μόνο την αλήθεια χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τίν».

(θ)

(δ) 1/10 (XM) 16.9.1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Κατ' αρχήν, πότε υπηρετούσατε στην
Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Υπηρέτησα στην Κύπρο από τις 10 Αυγούστου του 1972, έως στις
10 Αυγούστου του 1974.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Χρήστος Μπασαγιάννης) Και τί ιδιότητα είχατε από την αρχή;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν διοικητής του ναυτικού της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Υπό την ιδιότητα που είχατε δεχόσα-
στε διαταγές από πού;

ΜΑΡΤΥΣ: Εδώ είναι ένα πρόβλημα το οποίο ακριβή δεν έχω λύσει, ούτε
Πρόεδρε, μέχρι σήμερα. Η ιδιότητά μας στην Κύπρο ήταν ημιπαράνομη, κατά¹⁵
νάποιο τρόπο. Πολλές φορές, παλαιότερα, έλεγαν δτι λιποτακτούσαμε από¹⁵
εδώ και πηγαίναμε στην Κύπρο. Αργότερα μας τοποθετούσαν σε ορισμένα
πλοία και πηγαίναμε στην Κύπρο.

Δεχόμεθα διαταγές από το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμύνης εδώ,
αλλαδ συγχρόνως εθεωρούμεθα και Κυπριακός στρατός.

Εγώ, ως ναυτικός είχα σχέσεις με το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού,
δύον αφορά τη διοικητική μέριμνα του ναυτικού, δηλαδή να μου στέλνουν
έντυπα, να μου στέλνουν ρούχα.....

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Τροφοδοσία.

2/10 (XM) 16.9.1986

ΜΑΡΤΥΣ: Τροφοδοσία δχι, τροφοδοσία είχα κάτω στην Κύπρο.

Επιχειρησιακώς ανήκα στο Γενικό Επιτελείο της Εθνικής Φρουράς καί έπαιρνα διαταγές από το ΓΕΕΘΑ. Αν θυμάμαι καλά, τα σήματα που έπαιρνα είχαν ειδότη ^{«ΕΛΔΥΚ 3ο Επιτελικό τρία»}, μια συνθημετική ονομασία, εν πλαστη περιπτώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Από την Κυπριακή Κυβέρνηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Από την Κυπριακή Κυβέρνηση είχα πάλι ένα είδος διοικητικής μερίμνης, δηλαδή τροφοδοσία, οχήματα για να κινούμαται, καύσιμα, αυτά τα πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Αποστολή τί είχατε; Να προστατεύσετε τι;

ΜΑΡΤΥΣ: Αποστολή είχα να προστατεύσω το νησί από εξωτερική επιβούλη, να έχω τα ραντάρ μου πάντοτε σε ετοιμότητα, για να υπάρχει έγκαιρη προειδοποίηση σε περίπτωση αποβάσεως και να έχω και σε ετοιμότητα κάτι τορπιλλακτους που είχαν κάτω εκεί, οι οποίες ήταν δυστυχώς κάτι μεγάλα κρις-κράφτ, μεγάλα ταχύπλοα σκάφη στην ουσία, τα οποία μπορούσαν να κάνουν μία αποστολή αυτοκτονίας και μόνο, πράγμα το οποίο και έκαναν κατά την Τουρκική εισβολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Άλλη αποστολή είχατε; Σας είχε ανατεθεί δηλαδή, τρόπον τινα, η εσωτερική κατάσταση της Κύπρου, ή επίβλεψη

3/10 (XM) 16.9.1986

17

της Κυβερνήσεως Μακαρίου, ή του Μακαρίου ή του οιουδήποτε τέλος πάντων εκεί.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, κύριε Προεδρε. Το ναυτικό, ως εκ της φύσεώς του, είναι ένα δύπλο που δεν ανακατεύεται σε τέτοιου είδους θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Σας είχε επιτραπεῖ, ή σας είχε διθεί εντολή, ή στην πράξη υπήρχε μάλιστα συνεργασία του ναυτικού και με ορισμένες οργανώσεις στην Κύπρο που δεν εμπροσωπούσαν την Κυπριακή Κυβέρνηση, π.χ. με τις οργανώσεις της ΕΟΚΑ Β, μετην οργάνωση του κυρίου Νικολάου Ξαμφών;

Έχατε τέτοια αποστολή, ή ήταν η φύλαξη της ακεραιότητας της ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας ο σκοπός σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Καμμία σχέση δεν είχαμε, κανείς από το ναυτικό, με οποιαδήποτε οργάνωση εσωτερικού -εσωτερικού της Κύπρου εννοώ- και ήμαστε αποκλειστικά μόνο αφωτιωμένοι στα καθήκοντά μας. Εκτελούσαμε τις διαταγές που μας έδιναν καλώς πάντοτε. Οποιαδήποτε εντολή παρένταξε θα την εκτελούσαμε χωρίς να ρωτήσουμε, γιατί και πώς.

(BA)

(Θ) 1/ΒΑ Λ.Β. 16.9.86

18

(Συνέχεια αυρίου μάρτυρος)

Δεν είχαμε σχέση ποτέ με καμια παράνομη οργάνωση. 'Αλλωστε, όλες οι οργανώσεις κατά καιρούς και η ΕΟΚΑ Β' και οι ομάδες του Σαμψών και άλλες ομάδες του Προέδρου της Βουλής αυρίου Λυσαρίδη, το εφεδρικό σώμα της αστυνομίας ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Το εφεδρικό σώμα, δεν ήταν παρακρατική οργάνωση. Ήταν μία νόμιμη μονάδα την οποία είχε συγκροτήσει η Κυβέρνηση του Μακαρίου.

ΜΑΡΤΥΣ. Ορθώς, αύριε Πρόεδρε. Λάθος έκφραση δική μου.

(Handwritten signature of Christos Mpasiagiannis)

'Όλες αυτές οι ομάδες, επαναλαμβάνω, και η ΕΟΚΑ Β' και ο Σαμψών, κατεφέροντο κατά διαστήματα εναντίον μας. Εφ' όσον μία ενέργεια δική μας, ή ενέργεια της Εθνικής Κυβερνήσεως από δω, η οποία μας διέτασσε κάτι, ήταν αντίθετη προς τα συμφέροντά τους, κατεφέροντο εναντίον μας. Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι το 1973 η εφημερίδα *"ΕΘΝΙΚΗ"* του Γρίβα, είχε λιβέλους εναντίον μας. Δεν είχαμε λοιπόν καμία σχέση με τέτοιες οργανώσεις.

(Handwritten signature of Christos Mpasiagiannis)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτά είναι θέματα τα οποία θα εξετασθούν άλλοτε.

(Handwritten signature of Christos Mpasiagiannis)

Κάνατε καμία ένθεση στο Αρχηγείο Ναυτικού, ή στο ΓΕΕΘΑ, μετά από τα γεγονότα;

2/ΒΑ Λ.Β. 16.9.86

19

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως την έχω κάνει. Πρέπει να σας την έχουν δώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αναφέρεσθε σ' αυτή την έκθεση;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, αναφέρομαι σαφώς σ' αυτή την έκθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αναφέρεσθε σ' αυτή και τη βεβαιώνετε ως αληθή, ορθή κ.λπ.;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Εκτός απ' αυτή την έκθεση, κύριε Πρόεδρε, έχει κάνει και άλλη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μήπως έχετε δώσει καμία κατάθεση στον κ. Μπέλκα ή σε άλλον;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, έχω δώσει. Και αυτή την επιβεβαιώνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και αυτή την βεβαιώνετε και αναφέρεσθε σ' αυτή.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Βέβαια αυτές οι εκθέσεις σας θα σας διαβαστούν στο τέλος, για να τις δείτε και καλήτερα, πιό κοντά, και να μας διευκρινίσετε αν χρειάζονται κάποια διευκρίνιση.

 Θαστόσο, επειδή έχουμε καθυστερήσει την εξέταση ορισμένων μαρτύρων από την προηγούμενη συνεδρίαση, δεν θα καταστεί σήμερα δυνατή η ολοκλήρωση της εξετάσεώς σας. Γι' αυτό και θα σας παρακαλέσουμε - το θα εθελούμε παρακαλέσουμε είναι με την έννοια της ευπρεπείας

3/ΒΑ Δ.Β. 16.9.86

20

γλώσσης - να διακόψουμε πη συνεδρίαση ως προς την εξέτασή σας σήμερα

και θα τη συνεχίσουμε στις 30 Σεπτεμβρίου ώρα 10.30' , Τρίτη πάλι.

Θπότε παρακαλούμε -πάλι το παρακαλούμε με την έννοια της ευπρεπείας

γλώσσης - να έλθετε. 'Ετσι;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) . Δηλαδή την Τρίτη στις 30 Σεπτεμβρίου στις 10.00'η ώρα να είστε εδώ. Στις 10.30' θα εξετασθείτε.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ πολύ.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται της αιθούσης ο μάρτυς κύριος Παπαγιάννης).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) . Παρακαλώ το Γραμματέα να συνοδεύσει στην αίθουσα το μάρτυρα κύριο Μπαλτά, ο οποίος εξηγώ ότι ήταν ο γραμματεύς του Υπουργικού Συμβουλίου. Θα του κάνω 2 ερωτήσεις και θα φύγει. Δεν νομίζω ότι διώσει αφορμή να του κάνετε και σεις ερωτήσεις.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, να τελειώσουμε με τον κ.Μπαλτά.

Να μη διακόψουμε την εξέτασή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) . Θα τελειώσουμε με τον κ.Μπαλτά. Θα του κάνω εγώ 2 ερωτήσεις και θα τελειώσουμε. Δεν υπάρχει λόγος να

τον ρωτήσετε εσείς.

(Στο σημείο αυτό εισέρχεται στην αίθουσα ο μάρτυς κ.Μπαλτάς)

(Δ)

ΒΑ.

1/1Δ.

I.B.

16.9.86

21

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Κύριε μάρτυς, παρακαλώ να μου απαντήσετε σε ορισμένα ερωτήματα, σχετικά με τα στοιχεία της ταυτότητάς σας.

Πώς ονομάζεσθε ;

ΜΑΡΤΥΣ : Μπαλτάς Σταύρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Όνομα πατρός ;

ΜΑΡΤΥΣ : Κωνσταντίνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Όνομα μητρός ;

ΜΑΡΤΥΣ : Λαμπρινή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πού και πότε γεννηθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Στην Καστανιά Ευρυτανίας, το 1924.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Είσθε έγγαμος ή διαγαμος;

ΜΑΡΤΥΣ : Έγγαμος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Επάγγελμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Πολιτικός συνταξιούχος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Θρήσκευμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Χριστιανός ορθόδοξος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πού μένετε ;

ΜΑΡΤΥΣ : [REDACTED], στον Αγιο Δημήτριο.

2/1Δ.

I.B.

16.9.1986

22

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε μάρτυς, παρακαλώ να βάλετε το χέρι σας στο Ευαγγέλιο, για να ορκισθείτε.

(Στο σημείο αυτό ο μάρτυς δίνει τον ακόλουθο όρκο:

"Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είπω ευσυνειδήτως ὅλη την αλήθεια και μόνον την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τι").

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε μάρτυς, στις αρίστιμες μέρες του Ιουλίου 1974, πού υπηρετούσατε ως πολιτικός υπάλληλος; Δεν είσασταν εν ενεργείᾳ . . .

ΜΑΡΤΥΣ: Ως Γραμματεύς του Υπουργικού Συμβουλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Η βασική σας θέση ήταν αυτή, ή ήταν

Προνοθίνως άλλη, και σας είχαν αποσπάσει;

για την παραγγελία

την παραγγελία

</div

3/1Δ.

I.B.

16.9.1986

23

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Α, κατηργήθη. Κατ μείνατε πλέον
ως ...

ΜΑΡΤΥΣ : Ως μετακλητός υπάλληλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ως μετακλητός υπάλληλος. Και μείνατε ως το 1981;

МАРТУС: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Την αρίστημη εποχή - και ξέρετε ποιά είναι η αρίστημη εποχή- του Μαΐου, Ιουνίου, Ιουλίου του 1974 και άνθελετε, ας πούμε, μέχρι τις 14 Αυγούστου, ή ολόκληρο τον Αύγουστο, ήσασταν Γραμματεύς του Υπουργικού Συμβουλίου σείς.

Με ενδιαφέρει να μάθω αν το Υπουργείο Συμβούλιο της "Κυβέρνησης"

- βάλτε εισαγωγικά αν νομίζετε- Ανδρούπτσοπούλου, συνήλθε το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Συνήρχετο. Αυτά προκύπτουν ~~παρότι τα~~ από τη σημειώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θυμάσθε τα θέματα ; Είχαν σχέση με
το Κυπριακό:

ΜΑΡΤΥΣ: Καμία απολύτως.

προεδρος - ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή, σε όσα Υπουργικά Συμβούλια
συνήλθαν τότε, στα οποία σεις μετείχατε ως Γραμματεύς, δε συζητήθηκαν
τότε ποια σημερινά θέματα;

4/1Δ

Ι.Β.

16.9.1986

24

τέτοια θέματα;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν συζητήθηκε κανένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Για παράδειγμα σας λέω: Η επιστολή Μακαρίου προς Γκιζίκη αναγνώσθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Σχολιάσθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ξέρω^θ
 προτείνω
 είναι (γ) αύξηση
 κύριε Πρόεδρε, με είχατε προίδεάσει με ένα τηλεφώνημά σας,
 διότι δεν
 ήταν στο οποίο με ρωτήσατε αν έγινε ένα Υπουργικό Συμβούλιο στις 11 Ιου-
 λίου 1974.
 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Στις 11 Ιουλίου, ή οποτεδήποτε αλ-

λοτε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, και σας απέντησα ότι δεν μπορώ να θυμάμαι. Αλλά μου είπα-
 τε αν συζητήθηκε η επιστολή Μακαρίου προς τον τότε Πρόεδρο της
 Δημοκρατίας. Και σας απέντησα ότι τέτοιο θέμα δεν θυμάμαι, όπως και
 δεν θυμάμαι. Ζήτησα από την Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου και

μου έδωσαν ένα σήμα, το οποίο χαρακτηρίζεται ως απόρρητο, και το οποίο
 απευθύνεται προς τους Υπουργούς μόνο. Και τους καλεί σε εμβόλιμη συνε-

5/1Δ.

I.B.

18.9.1986

25

δρίαση την 11η Ιουλίου 1974.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ποιός τους κάλεσε;

ΜΑΡΤΥΣ : Ο τότε Πρωθυπουργός Ανδρουτσόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τό είχετε αυτό το σήμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Και πώς περιήλθε εις χείρας σας το σήμα;

ΜΑΡΤΥΣ : Το ζήτησα από την Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου.

χ
γ

Κατόπιν του τηλεφωνήματός σας, ήθελα να μάθω και εγώ τι ακριβώς γίνεται.

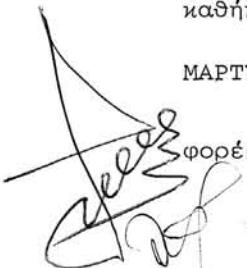
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Υπάρχει, λοιπόν, σήμα, που καλού-
σε σε Υπουργικό Συμβούλιο για τις 11 του μηνός.

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως. Το πρωΐ στις 8, σε έκτακτη εμβόλιμο συνεδρίαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Σ' αυτή την έκτακτη εμβόλιμη συνεδρίαση, κάνατε καθήκοντα Γραμματέως ;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Επρεπε να κάνετε σεις αυτά τα καθήκοντα ;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι. Συνήθως, όταν συνεζητούντο μυστικά θέματα-πολλές φορές γινόταν αυτό - επήρειο ο νεώτερος τη τάξη Υπουργός πρακτικό,

6/1Δ.I.B.16.9.1986

26

αν ετήρω, σύμφωνα με τον κανονισμό του Υπουργικού Συμβουλίου,
·η παριστάμενος Υφυπουργός.

(Δ)

1/1 Γ.Ρ. Κ.Β. 16.9.1986

27

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εδώ έχουμε τον τόμο των πρακτικών του Υπουργικού Συμβουλίου, αυτά στα οποία εσείς δεν μετείχατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τα Υπουργικά Συμβούλια στα οποία δεν μετείχατε και εγίνοντο συνεδριάσεις επί μυστικών θεμάτων, που δεν ήθελε το Υπουργικό Συμβόλιο να τα γνωρίζετε εσείς. Δημοσιεύοντα πρακτικά; Υπήρχαν πρακτικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά τα πρακτικά;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι, λέω δημοσιεύοντα πρακτικά;

Αυτά τα πρακτικά που έπαιρνε ο Υπουργός τι τα έκανε;

ΜΑΡΤΥΣ: Γι' αυτά ο κανονισμός δίδει την απάντηση σ' αυτό. Υπάρχει

οριτή διάταξη στον κανονισμό. Επιτρέπεται να την αναγνώσω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Αρθρον 4, παράγραφος 10, υπ' αριθμ. 34 της 13ης Μαρτίου

του 1974 πρόξεις του Υπουργικού Συμβουλίου περί κανονισμού λειτουργίας του Υπουργικού Συμβουλίου υπό αμειοτέρας τας συνθέσεις αυτού.

Εδημοσιεύθη στο υπ' αριθμ. 81 Τεύχος Α' της 26ης/3/1974 φύλλο της

Εφημερίδος της Κυβερνήσεως «Επί θεμάτων απολύτως απορρήτου χαρα-

κτήρος βέβαια δυνατόν κατά την αρίστην του Πρωθυπουργού να τηρώνται

2/1 Γ.Ρ. Κ.Ρ. 16.9.1986

28

πρακτικά παρά του νεωτέρου κατά το προβάδισμα Υπουργού ή παριστα-
μένου τυχόν Υφυπουργού, άτινα φυλλάσσονται υπό του Υπουργού παρά
τω πρωθυπουργώ. " Και Υπουργός παρά τω πρωθυπουργώ τότε ήταν ο
μακαρίτης ο Κωνσταντίνος Ράλλης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα, φυλλάσσονται από τον
Υπουργό παρά τω πρωθυπουργώ. Δηλαδή, κανονικώς αυτά τα πρακτικά
πρέπει να βρίσκονται στα χέρια του Υπουργού Προεδρίας. Δηλαδή

γραψίθηκαν στο αρχείο του Υπουργού Προεδρίας. Έτσι δεν είναι;

Ο Χαροκόπειος ΜΑΡΤΥΣ: Ναι. Μεταγενεστέρως ο κανονισμός έλεγε συνήθως /...

γραψίθηκαν στο αρχείο του Υπουργού Προεδρίας. ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Καλά, αυτά φυλλάσσονται εκεί.

*Δηλαδή δεν κατεχωρούντο στο βιβλίο πρακτικών του Υπουργικού Συμ-
βουλίου;*

γραψίθηκαν στο αρχείο του Υπουργού Προεδρίας. ΜΑΡΤΥΣ: Ποτέ. / Εάν ετηρεύντο στο βιβλίο ...

γραψίθηκαν στο αρχείο του Υπουργού Προεδρίας. ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εδώ ούτε Μπαλτά βλέπω, ότι είχε
Τότε ωραία συνεζήτησε

γραψίθηκαν στο αρχείο του Υπουργού Προεδρίας. συνέλθει το Υπουργικό Συμβούλιο στις 2 Ιουλίου, κατ' διάφορα
σεμεία της ημέρας, θέματα ήταν περί εκλογής προκαθημένου εν τη Εκκλησίᾳ της Ελλάδος

γραψίθηκαν στο αρχείο του Υπουργού Προεδρίας. και αποκαταστάσεως εν γένει της εν αυτή κανονικής τάξεως.⁷ Συνήλθε
στις 4 Ιουλίου και είχε θέματα αρμοδιότητος Υπουργείου Παιδείας.

(Ε.Α.)

3/1 Γ.Ρ. K.B. 16.9.1986

29

ΜΑΡΤΥΣ: Συνήθως εκείνες τις μέρες, αυτά συνεζητούντο, περί

*Προσδόκηση
παραχώρηση
και άλλα*

προεδρος (Χρίστος Μπασαγιάννης) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα. Εδώ τα μέλη του Υπουργι-

καρεκλούν...

κού Συμβουλίου, όπως π.χ. ο κύριος Τσούμπας, ο κύριος Τσουμάνης

και λ.π., λένε σε κάποιες καταθέσεις που έδωσαν στον κύριο Μπέλια,

νομίζω, ή δεν ξέρω σε κάποιες εκθέσεις που έκαμαν, ότι είχε συνέλ-

θει συμβούλιο Υπουργικό στις 11 του μηνός Ιουλίου. Επίσης βλέπω,

πρακτικό στις 4 Ιουλίου, στις 2 Ιουλίου, στις 5 Ιουλίου με διάφορα

θέματα. Δεν βλέπω πουθενά πρακτικό που να έχει σχέση με το Κυπρια-

κό θέμα. Όμως καταθέτοντες ως μάρτυρες ο κύριος Τσουμάνης, ο κύ-

ριος Λατσούδης και άλλοι υπουργοί, είπαν ότι στις 11 του μηνός

Ιουλίου συνήλθε Υπουργικό Συμβούλιο και εκεί ανεγνώσθη και εσχολιά-

σθη, όπως λένε, χωρίς να ληφθεί απόφαση, η επιστολή του μακαριω-

τάτου Προέδρου της Κύπρου, και συνεζητήθη και εσχολιάσθη, χωρίς να

ληφθεί απόφαση. Επίσης λένε, ότι από της 15ης του μηνός που έγινε

το πραξικόπημα, μέχρι και της 20ης - 23ης Ισως, συνήρχετο συνεχώς

το Υπουργικό Συμβούλιο και συνεζήτη τας εξελίξεις του Κυπριακού.

Τούς κατετόπιζε ο Πρωθυπουργός επί θεμάτων διαφόρων, και εδώ εμείς,

γι' αυτό και σας κάλεσα να μας εξηγήσετε τι συνέβαινε, βλέπω και

στις 8 Ιουλίου, στις 9 Ιουλίου, κάθε μέρα γινόντουσαν Υπουργικά

Συμβούλια, είχαν πολλή "παραγωγή".

(N)

(H)

(ΓΡ)

1/1 N E.T. 16-9-1986

30

Στις 12 Ιουλίου πάλι με άλλα θέματα, περί παιδείας. Στις 12 Ιουλίου πάλι, δεύτερο. Στα οποία υπογράφετε σεις, σε δλα. Μετά στις 17 Ιουλίου περί διορισμού του πληρεξουσίου Υπουργού πρώτης τάξεως Παναγιωτάκου ως μονίμου αντιπροσώπου της Ελλάδος παρά του οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Στις 18 Ιουλίου πάλι παιδείας. Ενδιαφέρον που είχαν οι κύριοι συνάδελφοι για την παιδεία! Αυτά στις 18 Ιουλίου. Των οικιών ημών εμπιμπραμένων... Ξέρετε τί λέει το υπόλοιπο. Στις 20 Ιουλίου βλέπω ένα πρακτικό που αηρύσσει την γενική επιστράτευση. —

ΜΑΡΤΥΣ. Θυμάμαι το διάταγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και μετά πάμε στις 25 Ιουλίου που υπογράφει ο Πρόεδρος Κυβερνήσεως κ. Καραμανλής. Εδώ σταματάμε. Μέχρι και τις 24 Ιουλίου το Υπουργικό Συμβούλιο φέρεται συνελθών αρκετές φορές, αλλά με θέματα ξένα προς το θέμα της Κύπρου. Αν πούν με ότι έχει κάποια σχέση με την Κύπρο, είναι της 20ης Ιουλίου, στην οποία ελήφθη η απόφαση της γενικής επιστρατεύσεως της χώρας.

Κατ' αρχήν, έγιναν άλλη υπουργικά συμβούλια στο μεταξύ διάστημα; .

2/1 N E.T. 16-9-1986

31

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ δεν έλαβα μέρος. Σε δσες συνεδριάσεις έλαβα μέρος υπόρ-
χουν επίσημα πρατινά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Τα υπόλοιπα είπατε είναι στο αρ-

~~χείο του τέως....~~

~~Διαγραφές~~
~~μεταξύ της~~ ΜΑΡΤΥΣ. Του τότε Υπουργού παρά τω Πρωθυπουργώ. 'Ετσι /ελέγετε-η
~~και ζητάτε~~
~~θέση του Υπουργού Προεδρίας.~~

~~νήν αγαν~~
~~επραιγόμενος,~~ ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Φαντάζομαι ότι πρέπει να είναι
~~Έρευνας~~ ~~το αρχείο του Υπουργείου Προεδρείας. Ο Κωνσταντίνος Ράλλης περί~~
~~του οποίου ομιλείτε ήταν ο Υπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ.~~

ΜΑΡΤΥΣ. Σύμφωνα με τον Κανονισμό έπρεπε να τα φυλάσσει εκείνος.

~~Διαγραφές~~
~~εις την γεννησιανή~~ Τα επήρη ο νεότερος τη τάξει Υπουργός ή παριστάμενος Υψηπουργός.
~~δημιουργίας~~
~~εις την γεννησιανή~~ Ειδικώς στο Υπουργικό Συμβούλιο της 11ης Ιουλίου που ήταν έκτακτο,
~~δημιουργίας~~
~~εις την γεννησιανή~~ δεν ~~προσέθεσε~~ ούτε ~~θεώρησε~~ Υψηπουργός.

~~Διαγραφές~~
~~εις την γεννησιανή~~ ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Υπήρχε σήμα. Αν έχετε την καλοσύνη
~~εις την γεννησιανή~~ αυτό που σας έδωσε η γραμματεία το καταθέτετε για να το έχουμε και
~~εις την γεννησιανή~~ μεις. Αν θέλετε να βγάλουμε μία φωτοτυπία να την έχετε.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μου χρειάζεται, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Να το διαβάσω.

⁴ Υπηρεσιακό σήμα, απόρρητος επείγον. Από Γραμματεία Υπουργικού Συμ-

3/1 N E.T. 16-9-1986

32

βουλίου 1586 από 10/7/74 προς αυρίους Υπουργούς.

Αύριον 11ην Ιουλίου 1974 ημέραν Πέμπτην και ώραν 8 προσέλθετε αίθουσαν συνεδριάσεων Υπουργικού Συμβουλίου δι' εμβόλιμον συνεδρίασιν ἀνευ ημερησίας διατάξεως. Πρωθυπουργός, Αδαμάντιος Ανδρουτσόπουλος. "

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα την ημέρα εκείνη, αύριε Πρόεδρε, είχε ορισθεί συνε-

δρίαση για το απόγευμα με την συμμετοχή και των Υφυπουργών. Εδώ φαίνεται η πρόθεση ότι δεν ήθελε τους Υφυπουργούς, ενώ μπορούσε ~~ένα~~ συζητήσει το απόγευμα το θέμα. Την ανέβαλε αυτή τη συνεδρίαση.

Υπάρχουν σήματα στη Γραμματεία Υπουργικού Συμβουλίου. Η απογευματινή συνεδρίαση εματαιώθη. Αυτό στις 11 Ιουλίου 1974 το απόγευμα δπου εματαιώθη η συνεδρίαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Είχε σταλεί σήμα μέσω υμών;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως, μέσω Γραμματείας Υπουργικού Συμβουλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και το πρώτο και το δεύτερο σήμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Το έχετε το δεύτερο;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως. "Αυριανή εμβόλιμος απογευματινή συνεδρίασις Υπουρ-

γικού Συμβουλίου περί ης πρόσκλησις, ματαιούται. Θα πραγματοποιηθεί

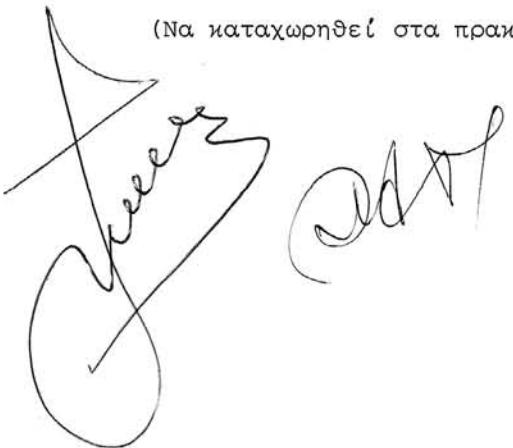
Σ.Α.

4/1 N E.T. 16-9-1986

33

12ην Ιουλίου ημέραν Παρασκευήν και ώραν 8ημ.⁷

(Να καταχωρηθεί στα πρακτικά το αναγνωσθέν σήμα)

5/1 N E.T. 16-9-1986

34

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Στις 12 Ιουλίου έγινε Υπουργικό Συμβούλιο. Ήταν παρόντες και οι Υφυπουργοί.

ΜΑΡΤΥΣ. Έγινε με θέματα ημερησίας διατάξεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Λέει ότι το θέμα της εμβολίμου συνεδριάσεως της 11ης Ιουλίου το απόγευμα θα συνεζητείτο μαζί με τα θέματα της ημερησίας διατάξεως.

ΜΑΡΤΥΣ. Την επομένη μέρα στις 12/

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Την ανέβαλε, γιατί τότε είχαμε τακτές συνεδριάσεις.

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν εμβόλιμη για υπηρεσιακά θέματα.

(Δ)

(N.)
1/1 Δ.Δ. (Κ.Ο.) 16.9.86

35

Με τί σήμα είχε ηληθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Το σήμα είναι αυτό.

(Ο μάρτυς παραδίδει στον κ. Πρόεδρο το σήμα).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το σήμα είναι επείγον, απευθύνεται στους Υπουργούς και στους Υφυπουργούς και αναφέρει:

"Πρόσκλησις εμβόλιμης συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου .

'Εχουμε την τιμή να παρακαλέσουμε, όπως προσέλθετε στην εν τω Αυθερνητικώ Μεγάρω Αίθουσα Συνεδριάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, την 11η Ιουλίου 1974, ημέρα Πέμπτη και ώρα 8η, για συνέχιση της συζητήσεως προς λήψιν αποφάσεως επί θεμάτων της Κατεδαίας.

Αυριανή απογευματινή εμβόλιμος συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου, περί ης η 1578 πρόσκλησις ματαιούται και θα πραγματοποιηθεί την 12η Ιουλίου, ημέρα Παρασκευή και ώρα 8η, ομού μετά θεμάτων της υπ' αριθμ. 1446 ημερησίας διατάξεως, περί ης και η 1569, ημέτερο σήμα".

Συνεπώς αναφέρεται η αθαρώς σε θέματα παιδείας, ενώ το πρώτο σήμα της εμβολίμου συνεδριάσεως είναι εκτός ημερησίας διατάξεως και μάλιστα άνευ ημερησίας διατάξεως.

2/1 Δ.Δ. (Κ.Ο.) 16.9.86

36

Σε όσες συνεδριασεις έγιναν, που δεν είσασταν παρών, ιρατήθηκαν Ήρακτικά από τον νεώτερο Υπουργό, σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας του Υπουργικού Συμβουλίου.

Ποιά είναι η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου;

(Στο σημείο αυτό ο κ. μάρτυς παραδίδει στον κ. Πρόεδρο των Κανονισμό λειτουργίας του Υπουργικού Συμβουλίου).

Από τις 15 του μηνός και μετά συζήτησαν αυτούς οι δινήσκωποι καθόλου για την εξέλιξη της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Συνήθως συνήρχοντο. Φραμματέα και στενογράφους δεν είχαν μέσα. Γιατί όταν είχαμε υπηρεσιακά θέματα δεν μετείχε μόνο ο γραμματεύς, ~~της συνεδρίασεως~~, αλλά είχαμε και στενογράφους της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Από τις 15 και μετά δεν έκαναν άλλη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου, πλην αυτής της επιστρατεύσεως;

Διεργίσαντες μεταξύ των
δροσιθεραπευτικών
βιβλιογραφιών:

Θυμάμαι ότι έφεραν το διάταγμα από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης πήγα μέσα στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του Υπουργικού: Οι υπέγραψαν το υπέγραψαν οι Υπουργοί, μερίμνησα για την υπογραφή των συνταγμάτων, του και από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τη δημοσίευσή του.

3/1 Δ.Δ. (Κ.Ο.) 16.9.86

37

στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την αυθημερόν.

Αυτό το θυμάματι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Η πρόξη του Υπουργικού Συμβουλίου,

που αποφάσιζε γενική επιστράτευση ήταν ομόφωνη;

Γραμμές στην Εφημερίδα. ΜΑΡΤΥΣ: Την υπέγραψαν όλοι οι *Υπουργοί.*

(Θαρριά- μενοι.) ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν διεφώνησε κανένας; Δηλαδή

δεν είπε κανείς να γίνει μερική επιστράτευση;

Θαρριά- μενοι. ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ ήμουν στο γραφείο, *Το Υπουργικό Συμβούλιο γινόταν μέσα*

'Εφεραν από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης τον πάπυρο, πήγα μέσα στο

Υπουργικό Συμβούλιο και το υπέγραψαν όλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το έστειλαν από το Υπουργείο Εθνι-

κής Αμύνης; Ο Υπουργός, ο καιομοίρης, ήταν αμέτοχος της ευθύνης

ακόμη και της προσαγωγής του παπύρου!

ΜΑΡΤΥΣ: Το έστειλαν οι υπηρεσίες, που το κατήρτισαν, στη γραμματεία

κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Νομίζω, κύριοι σύντροφοι, ότι ο

μάρτυς εξηντλήθη και δεν υπάρχει θέμα να εξετασθεί περισσότερο.

Νομίζω ότι αρκετά μας διαφώτισε στα θέματα αυτά, δυνήθετο το Υπουρ-

γικό Συμβούλιο, δεν τον χρησιμοποιούσε όταν ήθελε και θα διόμε

τώρα από το στοιχείο που μας έφερε, που μπορεί να αποβεί πολύτιμο.

4/1 Δ.Δ. (Κ.Ο.) 16.9.86

38

αν το αρχείο του Υπουργού Προεδρίας υπάρχει, ή αν το κατέστρεψε φεύγοντας από εκεί ο κ. Ράλλης —ο Κωνσταντίνος Ράλλης. Να το διευκρινήσω, γιατί μπορεί να μιμηθεί φορά να δημιουργηθεί παρεξήγηση στα Πρατικά, επειδή υπάρχουν συνωνυμίες πολλές και μάλιστα τόσο ηχηρές — ή κάποιος άλλος Υπουργός.

Σας ευχαριστούμε, κύριε μάρτυς. Μήπως θέλετε να προσθέσετε τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.'

Σας δηλώ κατά τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι δεν περιήλθε κανένα στοιχείο, που να έχει σχέση με το φάκελλο της Κύπρου,

Γρούβης Θεοφάνης κατά τη διάρκεια της εκτελέσεως των καθηκόντων μου, πλην ότι αναφέρεται στα Πρατικά, όπως πολιτική πράξη ήταν πράξη της

· Επίτημα,
· Βιβελάρης
· Κ. Κ. Κ.
· Διορθώσας
· Ορθό λέξη/ νεαί
· ορθός ωραίος
· ήσας ή:

· Έδι Προεδρίας
· Αριθμητικός,

(EZ)

1. Μ/Λ/Ω/Γ
J.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΠΡΑΞΙΣ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ¹
ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 34

της 13ης Μαρτίου 1974

Περὶ Κανονισμοῦ λειτουργίας τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου
ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς συνθέσεις αὐτοῦ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
(ὑπὸ πλήρη σύνθεσιν)

Λαθὸν ὑπ' ὅψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 3 (παρ. 1) τοῦ
ὑπ' ἀριθ. 175/1973 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ Ὑ-
πουργικοῦ Συμβουλίου καὶ Ὑπουργείων», ὡς ἐτροποποιήθη
καὶ συνεπληρώθη,

Α π ο φ α σ ί ζ ε :

Ἐγκρίνει τὸν Κανονισμὸν τῆς λειτουργίας τοῦ Ὑπουργι-
κοῦ Συμβουλίου, ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς συνθέσεις αὐτοῦ, ἔχον-
τα ὡς ἀκολούθως:

Κ Α Ν Ο Ν Ι Σ Μ Ο Σ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΥΠ' ΑΜΦΟΤΕΡΑΣ ΤΑΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΑΥΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

"Αρθρον 1.

Συγκρότησις Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ πλήρη σύνθεσιν.

1. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ὑπὸ πλήρη σύνθεσιν, ἀπο-
τελεῖται, κατὰ νόμον, ἀπὸ τὸν Πρωθυπουργόν, τοὺς Ἀντι-
προέδρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπαντας τοὺς Ὑπουργούς.

2. Οἱ Ὑφυπουργοί, μὴ ἀποτελοῦντες μέλη τοῦ Ὑπουργι-
κοῦ Συμβουλίου, παρίστανται εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ, ἀνευ
ψήφου, διάκρισις καλούνται ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

3. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου παρί-
σταται καὶ ὁ Γραμματεὺς αὐτοῦ.

"Αρθρον 2.

Σύγκλησις.

1. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον συνέρχεται εἰς εἰδικῶς ὄρι-
ζομένην αἱθουσαν τοῦ κτιρίου, ἐν ᾧ είναι ἐγκατεστημένον τὸ
Γραφεῖον τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Δύναται ὅμως νὰ συνέλθῃ καὶ
εἰς ἔτερον χῶρον, ὅριζόμενον παρὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὡς

1. Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 81 (τ. Α') της 26-3-1974
Φ.Ε.Κ.

— 2 —

Προέδρου, ἐν τῇ ἀπευθυνομένῃ πρὸς τὰ μέλη τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου προσκλήσει.

2. Τὸ 'Ὑπουργικὸν Συμβούλιον καλεῖται εἰς τακτὰς συνεδριάσεις, προσκλήσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὡς Προέδρου αὐτοῦ, διτὶς δύναται γὰ συγκαλέση τοῦτο καὶ ὅποτεδήποτε ηθελε κρίνει ἀναγκαῖον. Μετὰ τῆς προσκλήσεως κοινοποιεῖται καὶ ἡ ἡμερησία διάταξις τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων.

"Αρθρον 3.

'Ημερησία Διάταξις.

1. Ἡ ἡμερησία διάταξις τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων, συντάσσεται μερίμνη τοῦ Γραμματέως τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐπὶ τῇ βάσει ἐντολῶν τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ ὑποβάλλεται εἰς αὐτὸν πρὸς ὑπογραφήν, εἰτα δὲ κοινοποιεῖται εἰς τὰ μέλη τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τρεῖς τούλαχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως, πλὴν τῆς περιπτώσεως καθ' ἥν τὸ 'Ὑπουργικὸν Συμβούλιον συγκαλεῖται ἔκτακτως.

2. Διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἡμερησίας διατάξεως λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ εἰσηγήσεις τῶν ἀρμοδίων 'Ὑπουργῶν, περιλαμβανομένων καὶ τῶν σχεδίων νομοθετικῶν ἢ προεδρικῶν διαταγμάτων καὶ πράξεων.

3. Ἀντίγραφα τῶν κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον στοιχείων διαβιβάζονται, ἀμελλητί, εἰς τὰ μέλη τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τηρουμένης τῆς ἐν παραγράφῳ 1 προθεμάτιας.

"Αρθρον 4.

'Απαρτία — Διεξαγωγὴ τῶν συζητήσεων — Ψηφοφορία —

Πρακτικά.

1. Τὸ 'Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, εύρισκόμενον ἐν ἀπαρτίᾳ κατὰ τὰ ἐν παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 175/1973 Νομοθετικοῦ Διατάγματος ὁριζόμενα, συζητεῖ, μετ' εἰσηγησίᾳ τοῦ ἀρμοδίου ἢ τῶν ἀρμοδίων 'Ὑπουργῶν καὶ ἀποφασίζει διὰ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας τοῦ συγόλου τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ἐν ισοψηφίᾳ ὑπερισχύει ἡ γνώμη ὑπὲρ ἣς τάσσεται ὁ Πρωθυπουργός. Ἐν περιπτώσει σχηματισμοῦ περισσοτέρων τῶν δύο γνωμῶν, ὁ Πρωθυπουργὸς δύναται νὰ προκαλέσῃ, διὰ φανερᾶς ψηφοδορίας, ἀπόφασιν περὶ ἀποκλεισμοῦ μιᾶς ἢ περισσοτέρων ἐκ τῶν, διὰ τοῦ μικροτέρου ἀριθμοῦ ψήφων, ὑποστηριζομένων γνωμῶν, τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ψηφισάντων καλούμενων νὰ προσχωρήσουν εἰς μίαν τῶν ἐπικρατεστέρων.

2. Ἐπὶ θεμάτων, περὶ τῶν ὄποιων, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, κρίνει ὁ Πρωθυπουργός ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἀμεσος ληψίς ἀποφάσεως, αὕτη λαμβάνεται διὰ τῆς ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ πλειονοψηφίας, δι' ὑπογραφῆς τοῦ σχεδίου αὐτῆς παρὰ τῶν μελῶν τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καταχωριζομένης καὶ εἰς πρακτικόν.

3. Ἐπὶ τῶν ἐν γένει συζητήσεων, πράξεων, ἀποφάσεων, ἐγκρίσεων κλπ. τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τηρούνται ἐπί-

— 3 —

σημα πρακτικά, μερίμνη τοῦ Γραμματέως αύτοῦ, τὰ ὅποια ἐπικυροῦ ὁ Πρωθυπουργός.

4. Τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ περιλαμβάνουν σύντομον περίληψιν τῶν διαμειχθέντων κατὰ τὰς συζητήσεις τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ως καὶ ἀκριβῆ καὶ σαφῆ διατύπωσιγ τῶν τελικῶν συμπερασμάτων καὶ τῶν λαμβανομένων ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

5. Τὰ ἐκδιδόμενα, προτάσει τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Διατάγματα καὶ αἱ λοιπαὶ πράξεις αύτοῦ, δέον νὰ φέρουν τὴν προσπογραφὴν τῶν περισσοτέρων τῶν μελῶν αύτοῦ.

6. Εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ καταχωρίζεται πᾶτα ἐκδιδομένη ἀπόφασις ἢ πρᾶξις τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Αἱ πράξεις ἢ ἀποφάσεις αὗται φέρουν ἵδιον ἀριθμὸν καὶ χρονολογίαν λήψεως, ἐν δὲ τῷ προοιμίῳ αὐτῶν ἀναφέρονται αἱ διατάξεις καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, ἐφ' ᾧ ἔρειδεται ἡ λαμβανομένη ἀπόφασις ἢ ἡ πρᾶξις τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

7. Τὰ πρακτικά, πρὸ τῆς κατὰ τὴν παράγραφον 3 τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐπικυρώσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἀποστέλλονται εἰς τὰ μετασχόντα τῆς συνεδρίασεως τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου μέλη, πρὸς θεώρησιν. Αὕτη λογίζεται γενομένη, ἀμφὶ τῇ παρόδῳ τριημέρου ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τῶν πρακτικῶν, ἐφ' ὅσον ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης δὲν προέλθῃ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ περιεχομένου ἢ τῆς διατύπωσεως. Ἐπὶ ἀμφισβήτησεως, τὸ θέμα ἄγεται ἐνώπιον τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, κατὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίασιν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀμφισβήτησις ἀρθῇ προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

8. Τὰ πρακτικά, μετὰ τὴν ἐπικύρωσίν των ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, 6:16:10:δετοῦνται μερίμνη τοῦ Γραμματέως τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, εἰς εἰδικὸν 6:16:10:γαλούμενον «Βιβλίον Πρακτικῶν 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου». Ο Γραμματεὺς τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἶναι: ὑπεύθυνος διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ Βιβλίου Πρακτικῶν.

9. 'Ο φάκελος ἐκάστου θέματος, μετ' ἀντιγράφου τοῦ σχετικοῦ πρακτικοῦ συζητήσεως, τηρεῖται εἰς εἰδικὸν ἀρχεῖον, παρὰ τῇ Γραμματείᾳ τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

10. 'Ἐπὶ θεμάτων ἀπολύτως ἀπορρήτου χρακτῆρος εἶναι: δυνατόν, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ, νὰ τηρῶνται πρακτικά, παρὰ τοῦ νεωτέρου κατὰ τὸ προθάδισμα 'Ὑπουργοῦ ἢ παρισταμένου τυχὸν 'Ὑφουργοῦ, ἀτινα φυλάσσονται ὑπὸ τοῦ 'Ὑπουργοῦ παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ.

11. 'Ἡ μυστικότης τῶν διεξαγομένων συζητήσεων καὶ λαμβανομένων ἀποφάσεων τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀποτελεῖ ζήτημα τιμῆς τῶν 'Ὑπουργῶν καὶ τοῦ Γραμματέως.

"Ἀρθρον 5.

Παρακολούθησις τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων.

'Η Γραμματεία τοῦ 'Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὀφείλει, ἀμελητή, νὰ κοινοποιῇ εἰς ἀπαντας τοὺς 'Ὑπουργοὺς τὰς λαμβανομένας ἀποφάσεις, μετὰ τῶν τυχὸν ὁδηγιῶν τοῦ Πρωθυπουρ-

— 4 —

γοῦ πρὸς ἐνέργειαν καὶ νὰ ἐπιμελῆται τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τῶν χρηζουσῶν τοιαύτης, πράξεων ἢ ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς συνθέσεις αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Συγκρότησις Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου,
ὑπὸ περιωρισμένη σύνθεσιν.

“Αρθρον 6.

1. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ὑπὸ περιωρισμένη σύνθεσιν, ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐν τῇ παραγράφῳ 3 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 175/1973 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ Ὑπουργείων» δριζομένων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ συγκαλεῖται εἰς τακτὰς συνεδριάσεις, προσκλήσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὡς Προέδρου, δυναμένου γὰ συγκαλέσῃ καὶ ὁποτεδήποτε ἄλλοτε τοῦτο. Μετὰ τῆς προσκλήσεως κοινοποιεῖται καὶ ἡ ἡμερησία διάταξις τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων.

2. Ὑφουργοὶ ὁσάκις καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, μετέχουν τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ ἄνευ ψήφου.

3. Εἰς τὰς συνεδριάσεις παρίσταται καὶ ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

4. Αἱ περὶ συγκλήσεως, τόπου συνεδριάσεως, ἡμερησίας διατάξεως, ἀπαρτίας, λήψεως ἀποφάσεων, τηρήσεως πρακτηκῶν κλπ., διατάξεις τῶν ἄρθρων 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ παρόντος ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ περιωρισμένη σύνθεσιν.

5. “Οπου ἐν τῷ παρόντι Κανονισμῷ ἀναφέρεται τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον νοεῖται ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς συνθέσεις αὐτοῦ.

“Αρθρον 7.

‘Η ἵσχυς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ-διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καταργουμένης τῆς ὑπ' ἀριθ. 24/4.3.1969 (ΦΕΚ 47/1969 τ. Α') ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου «περὶ Κανονισμοῦ λειτουργίας τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἐξ Ὑπουργῶν Συμβουλίων καὶ Ἐπιτροπῶν».

‘Ο Πρωθυπουργὸς
ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ Μέλη
ΚΩΝΣΤ. ΡΑΛΛΗΣ, ΗΛ. ΜΠΑΛΟΠΟΤΛΟΣ, ΣΠ. ΤΕΤΕΝΕΣ,
ΕΤΣΤ. ΛΑΤΣΟΤΔΗΣ, ΒΑΣ. ΤΣΟΤΜΠΑΣ, ΣΤΤΛ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΤΛΑΤ, ΓΕΩΡΓ. ΤΣΟΤΜΑΝΗΣ, ΔΗΜ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ,
ΤΖΩΡ. ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ, ΚΩΝΣΤ. ΚΤΠΡΑΙΟΣ, ΠΑΝ. ΠΑΠΑΡΡΟΔΟΠΟΤΛΟΣ, ΧΑΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΤΛΟΣ, ΑΛΕΞ. ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ, ΚΩΝΣΤ. ΣΚΙΑΔΟΠΟΤΛΟΣ.

‘Ακριθὲς ἀντίγραφον
‘Ο Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου
Σ. Κ. ΜΠΑΛΤΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

1. Μηνός 10/9/86
ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ

'Εν 'Ασβετας τῇ 9ῃ 'Ιουλίου 1974

'Αριθμ. χρωτ.

Ε Π Ε Ι Γ Ο Ν

1578

139
16.9.86

ΠΡΟΣ: Κυρίες :

1. 'Υπουργος
2. 'Υφυπουργος

KOIN: - Γραφεῖον ήμέν

- Γραφεῖον κ. Συμβούλου ήμέν

ΘΕΜΑ: Πρόσκλησις εἰς έμβολιμον συνεδρίασιν του 'Υπουργικού Συμβουλίου.

"Έχωμεν τήν τιμήν νά παρακαλέσωμεν, ώπως προσέλθητε εἰς τήν ἐν τῷ Κυβερνητικῷ Μεγάρῳ αἵθευσαν συνεδριάσεων του 'Υπουργικού Συμβουλίου τήν 11ην 'Ιουλίου 1974, ημέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 18.00", χρήση συνέχισιν τῆς συζητήσεως καὶ λήψιν ἀκοφάσεων ἐκ τῶν θεμάτων τῆς Πατερείας.

Ο ΠΡΩΤΟΥΡΓΟΣ

ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Δ. Αριθμός
ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

9/7 ΔΗ
Georg

Λ. Μηνούς 16/9/86

139
86
16-

ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ
ΕΠΕΙΓΟΝ

ΣΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ

ΑΠΟ : Γραμματείαν 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου

'Αριθμ. πρωτ. 1587 άκθ 10-7-1974

ΠΡΟΣ: Κυρίους: - 'Υπουργούς
- 'Υφυπουργούς

KOIN: -Γραφεῖον ήμέν
-Γραφεῖον κ. Συμβούλου ήμέν

Αύριανή απογευματινή (11-7-1974) ἐμβόλιμος συνεδρίασις 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου περὶ ής 1578/9-7-1974 κρέσηλησις ματαιώσται καὶ κραγματοκοιηθήσῃ 12 'Ιουλίου ήμέραν Παρασκευήν καὶ ὥραν 08.00' ὥμοιο μετά θεμάτων ὡς' ἀριθμ. 1446/24-6-1974 ημερησίας διατελέσθω περὶ ής καὶ ὡς' ἀριθμ. 1569/8-7-1974 ημέτερον σῆμα STOP.

ΠΡΩΤΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

10/7
10/7
10/7

139
16/9/86

L.M. 16/9/86

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ
ΕΠΕΙΓΟΝ

ΣΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ

ΑΠΟ : Γραμματείαν 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου

'Αριθμ. πρωτ. 1586 ἀπό 10-7-1974

ΠΡΟΣ : Κυρίους 'Υπουργούς

Λύπτειν 11ην 'Ιουλίου 1974 ήμέραν πέμπτην καὶ ώραν 08.00' προσέδλητε αἴσθουσαν συνεδριάσεων 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου διέμβαλμαν συνεδρίασιν ἐνευ ήμερησίας διεκθέσεως STOP.

ΠΡΟΣΥΠΟΥΡΓΟΣ
Δ. Αναρούτσοπογλος
 ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

10/7

(1)

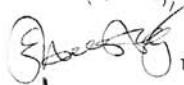
1/1 E.Z. Z.B. 16-9-86

39

Αλλά και δεν ήταν η μόνη φορά που ο γραμματεύς του Υπουργικού Συμ-

~~βουλίου~~ βουλίου δεν μετείχε συνεδριάσεων που συνεζητούντο/θέματα. Μπορεί να
είσαι λόγος:

, όπως ήρθε, υπήρχε μια ημερησία διάταξη με πολλά θέματα και όταν τελείωνε η

ημερησία διάταξη μας έλεγαν "σας παρακαλούμε εξέλθετε" και κάθονταν
οι Υπουργοί μέσα και συζητούσαν. Δεν μπορώ να ξέρω τι συζητούσαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ευχαριστούμε πάρα πολύ, κύριε μάρτυς.

Δεν έχετε τίποτε άλλο να προσθέσετε, Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι, κύριε Πρόεδρε.

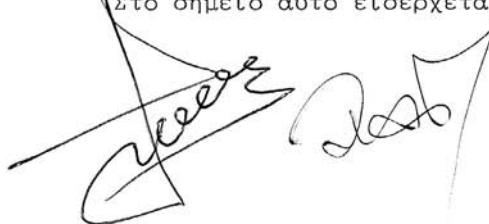
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Επειδή, κύριε μάρτυς, τα Πρακτικά
δεν έχουν αποστενογραφηθεί ακόμη, θα υποβληθείτε στον κόπο αύριο να
έλθετε στην 143 αίθουσα του Υπουργικού Συμβουλίου, να σας τα διαβά-
σουνε ή να τα διαβάσετε εσείς τα πρακτικά και να τα υπογράψετε.

Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

(Στο σημείο αυτό εξέρχεται από την αίθουσα ο μάρτυς κ. Μπαλτάς).

Παρακαλώ τον κ. Γραμματέα να συνο-

δεύσει στην αίθουσα τον μάρτυρα κ. Λούκουτο.

 Έτσι σημείο αυτό εισέρχεται στην αίθουσα ο μάρτυς κ. Λούκουτος).

.../

2/1 E.Z. Z.B. 16-9-86

40

Οι κύριοι συνάδελφοι παρακαλούνται να κάνουν τις ερωτήσεις τους στον κ. μάρτυρα.

Παρακαλώ τουν κ. Κάππο να λάβει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Κύριε μάρτυρε, ξέρετε αν η επιχείρηση απόβασης στην Κύπρο από τους Τούρκους, είχε χαρακτηρισθεί σαν άσκηση και είχε εγκριθεί από το NATO;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι..

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Να μου πείτε σας παρακαλώ, αν σπουδάσατε στο εξωτερικό, πότε και πού.

ΜΑΡΤΥΣ 'Όχι..

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . 'Εχετε υπηρετήσει στην ΚΥΠ και πότε;
ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι..

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τουν κ. Δασκαλάκη να λάβει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Κύριε μάρτυρε, συμφωνούμε ότι το '73, '74 ουσιαστικός αρχηγός, κυβερνήτης, ήταν ο Ιωαννίδης; Ναι ή όχι; Θέλω να ξεκινήσουμε από αυτή την βάση.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό δεν μπορώ να σας το πω. Ήταν η κυβέρνηση τότε, η κρατούσα κατάσταση. Ο Ιωαννίδης μπορεί να ήταν ...

3/1 E.Z. Z.B. 16-9-86

41

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Για "ουσιαστικός" μιλάω, δχι "τυπικός".

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν φάνηκε πουθενά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Δεν σας ρωτάω αν φάνηκε πουθενά. Αν αυτό που πιστεύαμε όλοι εμείς οι 'Ελληνες, πιστεύετε και εσείς, ότι ο Ιωαννίδης, αφού είχε ανατρέψει τον Παπαδόπουλο και είχε εγκαταστήσει ένα δικό του καθεστώς, από το παρασκήνιο με κάποια ομάδα-δεν ξέρω τι-αξιωματικών, ουσιαστικά καθοδηγούσε, έδινε εντολές, κυβερνούσε. Αυτό είναι κοινή συνείδηση. Εσείς τι λέτε; Αυτό ρωτάω.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό, όπως το λέτε και εσείς.

(o)

EZ

1/10B.P. 16.9.8642

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: 'Οπως το λέω λοιπόν, συμφωνούμε.

Τον γνωρίζετε καλά τον αύριο Ιωαννίδη; Μπορείτε να μου περιγράψετε την επαγγελματική κατάρτιση, την οξυδέρκειά του αλπ. τον θεωρείτε καλό αξιωματικό, οξυδερκή που μπορούσε να προβλέπει ή να μην προβλέπει; 'Η ήταν ένας άνθρωπος, γναφατζής, επιπόλαιος που δεν είχε τέτοιες δυνατότητες;

ΜΑΡΤΥΣ: Επειδή δεν είχα συνυπηρετήσει μαζί του, θα περιοριστώ να σας πω ότι απ' όσο τον γνώριζα, ήταν ένας αξιωματικός πολύ καλός, τίμιος, ηθικός. Από πλευράς πνεύματος, αν ήταν οξυδερκής, οξύνους, αλπ, δεν μπορώ να σας πω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Ούτε έχετε ακούσει ή έχετε πληροφορηθεί τι δυνατότητες πνευματικές ή επαγγελματικές είχε;

ΜΑΡΤΥΣ: Από στρατιωτικής πλευράς ήταν πάρα πάρα πολύ καλός. Εάν από πολιτικής πλευράς είχε τη δυνατότητα να συλλαμβάνει, να προβλέπει κ. λπ, αυτά δεν μπορώ να τα ξέρω. Πάντως, ως συνάδελφος και ως αξιωματικός, ήταν πάρα πολύ καλός.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Είπατε, και αν δεν το είπατε σας ρωτώ, ότι το πραξικόπημα αποδυνάμωσε την άμυνα της Κύπρου εν όψει αποβίβασης ή απόβασης;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας το ανέφερα αυτό στην κατάθεσή μου.

Off

2/10

Β.Π.

16.9.86

43

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν πειράζει, το ξαναρωτώ, έχω κάποιους λόγους.

Και εδώ είναι το ερώτημα. Αυτό, ο ουσιαστικός κυβερνήτης δεν έπρεπε να το φοβάται ή να το περιμένει, αφού όπως είπατε υπήρχε από το 1973 ή από το 1972 ο φόβος ότι θα γίνει κάποτε ή τουλάχιστον ότι απειλείτο να γίνει η απόβαση ή επέμβαση των Τούρκων; Δεν έπρεπε δηλαδή να σκεφθεί ότι αυτή η ενέργεια κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας θα μπορούσε να προκαλέσει όχι παρενέργειες και επέμβαση των Τούρκων, αλλά σε ενδεχόμενη επέμβαση, αποδυνάμωση της άμυνας της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όπως σας είχα αναφέρει προχθές, αυτό φαίνεται από την δλη εξέλιξη των γεγονότων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τι φαίνεται; Εγώ άλλο σας ρώτησα. Σας ρωτώ εάν ο ουσιαστικός κυβερνήτης εκείνη την εποχή ήταν σε θέση να σκεφθεί ή εάν έπρεπε να σκεφθεί ότι μια απειλούμενη επέμβαση των Τούρκων, χωρίς να γνωρίζουμε πότε, θα διευκολύνετο με το πραξικόπημα, το οποίο θα αποδυνάμωνε την άμυνα της Κύπρου.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό, ως στρατιωτικός, για το πρόσωπο που αναφέρετε, θα έπρεπε να το είχε προβλέψει, εφ' όσον ήθελε να ανατρέψει τον Μακαριότατο, να ενισχύσει κατά κάποιο τρόπο την Κύπρο και όχι να περιμένουμε την τελευταία στιγμή για να στείλουμε δυνάμεις αλπ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Να το διατυπώσω εγώ σε δικό μου συμπέρασμα και

3/10 Β.Π. 16.9.86

44

σεις να μου πείτε εαν συμφωνείτε ή όχι. Επομένως, κάθε κοινός νούς,
 πολύ περισσότερο ο Ιωαννίδης, που δεν ήταν, κατά τεκμήριο, κοινός νούς,
 αφού ήταν Αρχηγός Κράτους, θα έπρεπε να σκεφθεί ότι μπορούσε ενδεχό-
 μενα το πραξικόπημα να αποδυναμώσει την άμυνα και να ~~εξουψίας~~
 συνέπειες που είχαμε. 'Ετσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Συμφωνούμε. Πέστε μου τώρα γιατί προχώρησε;
 Προχώρησε γιατί υπήρχε ιάποιο συγκεκριμένο σχέδιο, το οποίο το γνώ-
 ριζε; Προχώρησε γιατί δεν έκανε καλές εκτιμήσεις; 'Η προχώρησε
 γιατί ιάποιες άλλες δυνάμεις του είχαν διαβεβαιώσει ότι δεν θα συμ-
 βεί τίποτα στη συνέχεια; Τη δική σας γνώμη να μας πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να σας αναφέρω επ' αυτού του ερωτήματος τίποτα το
 συγκεκριμένο. 'Ενα που ξέρω να πω, ως στρατιωτικός θα έπρεπε πριν
 ιάνει ότι έκανε, ...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Και ως ^{*}πολιτικός εντός εισαγωγικών.

ΜΑΡΤΥΣ:να εξασφαλίσει τη δική μας πλευρά. Τώρα, εάν πήρε υπο-
 σχέσεις, από που τις πήρε, πότε τις πήρε....

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Λέω, εάν ακούσατε τίποτε, εάν μάθατε τίποτε,
 εάν από τότε μέχρι σήμερα σκεφθήκατε και δώσατε καμιά απάντηση μό-
 νος σας, έστω και αν είναι λαθεμένη αυτή η απάντηση. Αυτό ζητάω.

(σ) *[Signature]*

ο

1/1σ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

45

ΜΑΡΤΥΣ: Το να σκεφτόμεθα εμείς και να βγάζουμε συμπεράσματα,
είναι τόσα πολλά...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν πειράζει, θα βοηθήσετε και μας να βγάλουμε
τα δικά μας συμπεράσματα με τα δικά σας συμπεράσματα. Δεν σημαίνει
ότι το συμπέρασμα το δικό σας, είναι σίγουρα τεκμηριωμένο, κ.λ.π.

Αλλά μπορεί . να βοηθήσετε και μας τη σκέψη μας.

ΜΑΡΤΥΣ: Σας είπα και προηγουμένως. Θα εξασφάλιζα προτού ούτω
ότι έγινε την άμυνα της Κύπρου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Καλώς.

Δεν μου λέτε ένα πράγμα, Είθισται όταν μιά χώρα την αυθερνάνε
. πραξικοπηματίες, όπως στην προκειμένη περίπτωση εμάς, συνηθί-
ζεται να υπάρχει κάποια χούντα, κάποιο στενό στρατιωτικό συμβούλιο
που καθοδηγεί και κατευθύνει τα πράγματα ; Συνηθίζεται γενικά ; Είτε
νομίζω ότι είναι. Παντού ακούμε η χούντα τάδε, κ.λ.π.

ΜΑΡΤΥΣ: Ή α σας δώσω την απάντηση απ' ευθείας. Δεν υπήρχε ούτε στρα-
τιωτικό συμβούλιο, ούτε τίποτε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Ούτε επί Παραδόπουλου ;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Πολλά εγράφοντο τότε και ακουγόντουσαν.

Είσθε κατηγορηματικός σ' αυτό ; *επ.*

*Επ.**επ.*

2/1σ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

46

ΜΑΡΤΥΣ: Απ' ότι εέρω, ναι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ : Δηλαδή, πώς θα εέρατε εάν υπήρχε αυτό;

Θα είσαστε μέσα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, θα ακουγόταν μέσα στο στράτευμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: 'Οχι, γιατί ούσασθε κάπως κατηγορηματικός,

γι' αυτό ρωτάω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κ. Παγορόπουλο να

λάβει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Για να συνεχίσω την ερώτηση, την οποία σας έκανε ο κύριος συνάδελφος, είπατε ότι θα έπρεπε να εξασφαλίσουν την άμυνα της Κύπρου. Στην προκειμένη περίπτωση την εξασφάλισαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Απ' ότι δείχνουν τα γεγονότα και έδειξαν τότε, δεν ήτο

εξασφαλισμένη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Γιατί δεν την εξασφαλίζατε, κύριε μάρτυς;

Είπατε ότι ένας στρατιωτικός με τον κοινό νοό, εέρει ότι άν γίνει το πραξικόπημα, όπως είπατε, θα αποδυναμώθει η άμυνα. Εφόσον διετάχθη το πραξικόπημα, ποιός ο σκοπός που δεν εξασφάλισαν την άμυνα;

ΜΑΡΤΥΣ: Τι γνώμη να εκφράσω εγώ τώρα, αφού είναι τα γεγονότα;

3/1σ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

47

Αφού σας ανέφερα στην κατάθεσή μου ότι όντως το πραξικόπημα αυτό αποδυνάμωσε την Κύπρο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Σύμφωνοι, εντάξει, αλλά εγώ σας λέω το εξής. Είπατε ότι ένας ο οποίος κάνει το πραξικόπημα, θα έπρεπε να έχει την στοιχειώδη πρόνοια, να εξασφαλίσει την άμυνα της Κύπρου. Εδώ έχουμε δεδομένο ότι δεν ενισχύθηκε η φρουρά και η άμυνα. Και ερωτώ το εξής: Την πράξη αυτή πώς την χαρακτηρίζετε; Είναι μία πράξη σωστή, είναι μία πράξη προδοτική, τι είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν είναι πράξη σωστή.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Υπάρχει πιθανότης να υπάρχουν ορισμένοι σκοποί πίσω απ' αυτή την ενέργεια, το ότι δεν ενισχύθηκε η άμυνα της Κύπρου; Να ήταν σκόπιμη η ενέργεια δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: Σκόπιμη, για να καταδικάσει τον εαυτό του ο κύριος Ιωαννίδης; Δεν ξέρω τι να πω; 'Αν ήθελε να αυτοκτονήσει.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Είπατε στον κ. Δασκαλάκη, ότι ο κύριος Ιωαννίδης ήταν ένας λαμπρός αξιωματικός.

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πολύ καλά, δεν τα αμφισβητώ εγώ αυτά που λέτε.

4/1σ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

48

Ερωτώ, λοιπόν. Είπατε ότι ένας μέτριος αξιωματικός, ένας επιτελής, θα ήταν παράλογο να μην εξασφαλίσει την ήθελε να αμυνθεί απέναντι στους Τούρκους την άμυνα. Εφόσον, λοιπόν, διέταξε το πραξικόπημα και από κει και νάτω δεν εξασφάλισε προηγούμενα την ενσχυση της φρουράς, τότε τί είναι το συμπέρασμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ότι δεν ενήργησε καλώς, κακώς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: 'Ότι ενήργησε κακώς;

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν υπήρχε κάποιος άλλος να του πει, βρε παιδάκι μου εδώ τί κάνουμε, πρέπει να κάνουμε εκείνο ή το άλλο;

ΜΑΡΤΥΣ: Εμ, γι' αυτό τον άλλο, διερωτώμαι κι' εγώ, ποιός είναι.

Ξέρω εγώ, τί να σας πώ; Τόσα χρόνια, δώδεκα χρόνια;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πέστε μου ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων δεν του είπε ότι αυτή είναι στρατιωτική αυτοκτονία που κάνουμε, ότι πρέπει να ενισχύσουμε προηγούμενα, ξέρω γω κάτι...

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά μπορεί να ελέχθησαν μεταξύ τους.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ωραία, θέλω να πω το εξής, κύριε μάρτυς.

Αποκλείετε να μην ενισχύθηκε η άμυνα της Κύπρου σκόπιμα για να μήνυν οι Τούρκοι μέσα;

But.

Ques.

Γρ. Επιστ.
Σ. Μ. Ζ.

5/1σ

Ε.Σ.

16.9.86

49

ΜΑΡΥΣ: 'Οχι, αυτό δεν μπορώ να το πά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Το αποκλείετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς το αποκλείω. Δηλαδή αξιωματικός να κάνει αυτή την πράξη για να μπούν οι Τούρκοι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Γιατί όχι;

Να σας ρωτήσω τώρα δύο πράγματα ακόμα που θέλω.

Μας είπατε ότι στις 21-4 που έγινε το πραξικόπημα του 67 και κατελύθη η Κυβέρνηση Ετην· Ελλάδα, έισαστε υπασπιστής του κ. Παπαληγούρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

(σ)

1/1 ΗΓ A.M. 16-9-86

50

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μας είπατε ότι το βράδυ εκείνο είσασταν στο ΓΕΣ.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Εσείς είπατε ότι δεν είσασταν μυημένος.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν άκουσα τι είπατε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Εσείς είσασταν μυημένος στο πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ανέφερα στη καταθεσή μου, ναι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Είσασταν δηλαδή μυημένος.

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πέστε μου λοιπόν: Το βράδυ εκείνο, στις

21-4-67, τι κάνατε στο ΓΕΣ & τι αποστολή είχατε:

ΜΑΡΤΥΣ: Καμία αποστολή. Πήγα στο επιτελείο. Το ανέφερα στη καταθεσή μου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μετά το πραξικόπημα της 21-4-67, πού τοποθετηθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εκεί που ήμουνα. Στο γραφείο του Υπουργού.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Και παραμείνατε εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Με Υπουργό ποιόν; Τίνος είσασταν υπασπιστής;

γιατ.

2/1 ΗΓ Α.Μ. 16-9-86

51

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι ήταν ο Γεώργιος Παπαδόπουλος, αν δεν κάνω λάθος.

Δεν θυμάμαι καλά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν σας ανετέθησαν ποτέ πολιτικά καθήκοντα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Στην ραδιοφωνία.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Τι καθήκοντα είχατε στην ραδιοφωνία;

ΜΑΡΤΥΣ: Απλώς μόνο ήταν ο γενικός γραμματεύς εκεί.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ποιός ήταν γενικός γραμματεύς;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Ταξίαρχος, κύριος Αναστασόπουλος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Και εσείς τι κάνατε εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Εκτελούσα, ο, τι διαταγάς μου έδιδε ο κύριος Αναστασόπουλος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δηλαδή παρακολουθούσατε τα προγράμματα; Κάνατε λογοκρισία; Τι κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή τη δουλειά. Παρακολουθούσαμε τα προγράμματα, τη μουσική κλπ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ο Αναστασόπουλος ήταν και αυτός μυημένος στο πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω. Δεν έχω υπόψη μου. Ήταν διαβιβαστής αυτός.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πέστε μου παρακαλώ. Μετά από την ραδιοφωνία, που τοποθετήθηκατε αλλού; Που υπηρετήσατε δηλαδή; Έχετε υπηρετήσει

ποτέ στο A2;

3/1 ΗΓ Α. Μ 16-9-86

52

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού στο Α2 ήμουν .

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Στο Α2 είσασταν μετά. Λέγω μετά το πρα-
ξικόπεμπτο το 1967 , που υπηρετήσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Υπηρετησα στο Υπουργείο στρατιωτικών, όπως σας ανέφερα.

Εν συνεχεία ένα μικρό διάστημα , πολὺ μικρό , στη σχολή Επιμορφώ-
σεως. Από εκεί στη συνέχεια πήγα στη σχολή Πολέμου . Εν συνεχεία
από εκεί πήγα στο Β' Σώμα Στρατού. Από το Β' Σώμα Στρατού πήγα ως
διοικητής του 505 Τάγματος Πεζοναυτών.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Το "Β' Σώμα Στρατού" δεν λέει τίποτα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Στο Β' Σώμα Στρατού που υπηρετήσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο 2ο γραφείο .

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Και μετά πήγατε-είπατε-διοικητής ;

ΜΑΡΤΥΣ: Του 505 τάγματος πεζοναυτών.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Το οποίο έδρευε πού;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Διόνυσο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Το Νοέμβριο του 1973, που υπηρετούσατε;

'Όταν δηλαδή έγινε η ανατροπή του Παπαδόπουλου από τον Ιωαννίδη,

ΜΑΡΤΥΣ: Το ανέφερα. Στο Α2 του Αρχηγείου Στρατού.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πέστε μου παρακαλώ; Θταν το βράδυ εκείνο
- είπατε-σας τηλεφωνούσαν από την Κύπρο , τους είπατε "βαράτε". Γιατί
δεν βαράτε ρε παιδιά", τους είπατε μη . Ετσι δεν τους είπατε ;

4/1_HG_A.M._16-9-86

53

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Είχατε καμπιά συνέπεια γι' αυτό που είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Σας κάλεσε δηλαδή μέσα ο αρχηγός τού κυρίου

Ματάτση και σας είπε, τι είναι αυτά που κάνεις κύριε Λούκουτο ιλπ.;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούμαι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν ήλθε δηλαδή κύριε μάρτυς, ο Ματάτσης

με ένα μπιστόλι και σας συνέλαβε;

ΜΑΡΤΥΣ: Πώς;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ήλθε μέσα ο Ματάτσης με ένα μπιστόλι και

σας είπε, σε θέλει ο αρχηγός;

ΜΑΡΤΥΣ Τι να μου πει ο Ματάτσης εμένανε;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Να σας πιάσει και να σας πάει μέσα στον

Αρχηγό.

ΜΑΡΤΥΣ: Να με συλλάβει;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, κύριε βουλευτά. Προς θεού!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ούτε σας αφαιρέθει η διεύθυνση του Α2, που

είχατε εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να μου αφαιρεθεί;

λ.λ.

αλισ

5/1 ΗΓ A.M. 16-9-86

54

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Να σας διώξουν από νει, κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι. Εκεί παρεμεινα και εν συνεχεία έφυγα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Πότε φύγατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Έφυγα μετά από ενάμισυ ή δύο μήνες.

(Ω)

(Η)

1/2 Ω (Ε.Μ) 16.9.86

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Θέλω να μου διευκρινίσετε κάτι. Σας είπαν από την Κύπρο ότι τους έλεγαν αυτοσυγκράτηση και αυτοσυγκράτηση.

Ποιοί το λέγανε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτή την εντολή είχαν πάρει οι ευρισκόμενοι κάτω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Από ποιούς την είχαν πάρει;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό δεν μπορώ να το ξέρω. Από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων, όπου υπήγετο, όπως ανέφερα. Στο Αρχηγείο Στρατού, κύριε Βουλευτά, ήταν κοινοποίηση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Σύμφωνοι, κύριε μάρτυς, συμφωνώ απόλυτα σ' αυτά που λέτε.

ΜΑΡΤΥΣ. Τότε γιατί με ρωτάτε;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων υπήρχε μια αίθουσα επιχειρήσεων. Ποιός έδινε τις εντολές από το ΑΕΔ;

ΜΑΡΤΥΣ. Οι διάφοροι επιτελείς, Η Α'ΜΕΟ, η Β'ΜΕΟ, η 3η ΜΕΟ, οι δύο υπαρχηγοί και ο Αρχηγός Ενόπλων Δυνάμεων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Είναι δυνατόν ο διευθυντής της Α'ΜΕΟ να πει "αυτοσυγκράτηση" χωρίς να έχει την έγκριση του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων σ'ένα τόσο σοβαρό θέμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Η Α'ΜΕΟ όχι, αλλά /^{ο διευθυντής της} 3η ΜΕΟ, που είναι επί των επιχειρήσεων, πρέπει να γνωρίζει ποιός έδωσε την εντολή κάτω.

2/2 Ω (E.M) 16.9.86

56

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ποιός ήταν ο διοικητής της 3ης ΜΕΟ;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Όταν η αίθουσα επιχειρήσεων λέει αυτο-

συγκράτηση σε εκείνους που βάλλονται, τί εννοεί, κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας ανέφερα, ότι ούτε την είχα ακούσει, ούτε την είχαμε

διδαχθεί σε σχολές κ.λπ. Την άκουσα εκείνη την ημέρα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Εάν φύσαστε διοικητής της ΕΛΔΥΚ/^ν οπουδήπο-

τε και σας έλεγαν αυτοσυγκράτηση, τί θα καταλαβαίνατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Απολύτως τίποτα, θα ζητούσα εξηγήσεις. Θα έλεγα, τί είναι

αυτό που μου ζητάτε;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Τί εννοούσαν λοιπόν αυτοί με την αυτοσυγ-

κράτηση; Να μην χτυπήσουν, να μην αμυνθούν;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό εννοούσαν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Όταν μου λέτε προηγούμενα, όπως είπατε

στον κ. Δασκαλάνη, ότι δεν είχαν ενισχύσεις στην άμυνα και όταν,

εν συνεχεία, όταν εκδηλώνεται η επίθεση, τους λένε αυτοσυγκράτηση,

δηλαδή μην αμυνθείτε, αυτό το πράγμα, κύριε μάρτυς, είναι σκόπιμο

ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Απορώ γιατί ρωτάτε εμένα, κύριε Βουλευτά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Γιατί είστε αξιωματικός, είστε μάρτυς

*Adm**M. M.*

3/2 Ω (E.M) 16.9.86

και θέλει η επιτροπή ...

57

ΜΑΡΤΥΣ. Να εκφραστώ εγώ, χωρίς να έχω, όπως ανέφερα και στον κύριο Πρόεδρο ...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Σας ερωτώ, κύριε μάρτυς, την γνώμη σας με αυτά τα πραγματικά γεγονότα.

ΜΑΡΤΥΣ. Με τη γνώμη μου να καταδικάσω ανθρώπους;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Με τα πραγματικά γεγονότα, αυτά που μου είπατε ο ίδιος, πέστε μου, αυτό το πράγμα είναι σκόπιμο ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Σκόπιμο δεν ξέρω, αλλά διαταγή μπορεί να είναι ...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Υποκρύπτετε ή αποκρύπτετε;

ΜΑΡΤΥΣ. Μπορεί, δεν το αποκλείω καθόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα σας παρακαλέσω να λάβετε υπόψη σας ότι έχετε υπερβεί τον αριθμό των τεσσάρων ερωτήσεων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Μια τελευταία ερώτηση.

Ο Μακαριότατος κατά την ημέρα του πραξικοπήματος διέφυγε από το Προεδρικό Μέγαρο επειδή μία πόρτα, μία δίοδος, έμεινε ακάλυπτη από τις δυνάμεις Κομπόκη. Ρωτώ λοιπόν, γνωρίζετε αν το ότι έμεινε αυτή ακάλυπτη ήταν τυχαίο ή άφησε ο Κομπόκης τη δίοδο αυτή σκόπιμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν έχω υπόψη μου, θέλω να σας πω;

57

4/2 Ω (Ε.Μ) 16.9.86

58

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ακούσατε αν εδόθη καμμία εντολή στον Κο-
μπόκη, ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ. Αυτά, κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλείται ο κ. Γιατράκος να λάβει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Κύριε μάρτυς, εγώ θα περιορισθώ μόνο σε
κείνα που έχετε αναφέρει στην έκθεσή σας.

Συγκεκριμένα, σ'ένα σημείο της καταθέσεώς σας ή εκθέσεώς σας,
λέτε -και θα πρέπει να το διαβάσω για να σας φρεσκάρω λίγο τη
μνήμη- ότι: "Εδημιουργήθη η εντύπωσις ουδείς εκ της ηγεσίας των
Ενόπλων Δυνάμεων ... και τούτο πιθανώς λόγω αμερικανικών υποσχέ-
σεων ή διαβεβαιώσεων". Πρέπει να προσθέσω εδώ, γιατί μου φαίνεται
ότι είναι ημιτελές "εκ των Ενόπλων Δυνάμεων επίστευε ότι ήτο δυνα-
τόν οι Τούρκοι να προβούν εις πολεμικήν ενέργειαν".

(2AK)

(2)

ΑΚ 1/2

(χ.μ) 16.9.1986

Κύριε μάρτυς αυτό είναι πάρα πολύ σοβαρό ιατρικό ποφή μου. Θα μπορούσατε να μας διαφωτίσετε με το εξής;

Πώς σας δημιουργήθηκε η εντύπωση, είχατε συγκεντριμένες πληροφορίες;

Είχατε ιανένα στοιχείο, ακούσατε διαβάσατε τίποτε, πώς το λέτε και το γράφετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το γράφω, διδτι είναι γνωστό στους πάντες δτι δεν είναι συμφέρον στους Ημερικανούς να διαλυθεί η νοτία πτέρυξ του NATO. Ως εκ τούτου δν περίμενε ιανείς σύρραξη μεταξύ Ελλάδος-Τουρκίας στην Κύπρο. Δηλαδή, απόβαση στην Κύπρο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Παραγνωρίζεται το γεγονός δτι η Ελλάς και η Τουρκία ήταν εγγυήτριες δυνάμεις της Κύπρο και πώς αυτό το εντάσσετε στο NATO; Η Κύπρος δεν ήταν μέλος του NATO.

Finalia

ΜΑΡΤΥΣ: Πολύ σωστά το λέτε αλλά ήταν και μια άλλη δύναμης εγγυήτρια, η οποία είχε επί της νήσου δυνάμεις τέτοιες που δεν χρειαζόταν να πάνε οι Τούρκοι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Επομένως, αυτό το συμπλέγμα ήταν πολιτικό συμπέρασμα.

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι μια διετή μου γνώμη, οπως μου ζήτησε και προηγουμένως άλλος βουλευτής να πω τη γνώμη μου. Γνώμες μπορεί να λεχθούν και να

ΑΚ 2/2 (ΧΜ) 16.9.1986

60

' διατυπωθούν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Συμφωνώ κύριε μάρτυρε, είναι γνώμη σας λοιπόν,

Και πάλι ξαναρωτώ, συγκεκριμένο στοιχείο έχετε επ αυτού πέραν της
γνώμης που διατυπώνετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Η δεύτερή μου ερώτηση ναι πάλι αναφέρεται στην έκθεσή σας. Αναφέρετε συγκεκριμένα 6 συμπεράσματα για το τραγικό γεγονός της καταλήψεως της Κύπρου. Μεταξύ αυτῶν αναφέρετε δτι ναι η αίθουσα των επιχειρήσεων ήταν ηλάριογανωμένη, αναφέρετε δτι ο Κυπριακός Δαδσ, εξ αιτίας του πραξικοπήματος δεν εστάθη στο ύψος του - αυτό συνάγεται από τα γραφόμενά σας - ενώ δεν λέτε τέποτα για τις Ελληνικές δυνάμεις που βρισκόταν εκεί ναι είχαν ως αποστολή να υπηρεσπιέστούν το έδαφος της Κύπρου, σε ενδεχόμενη αποβαση διως ναι έγινε.

Σας ρωτώ, δεν θεωρείτε τον ρόλο που έπαιξαν οι Ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις μετά το πραξικόπημα, ρόλο σπουδαίο, δηλαδή δτι δεν προέβαλαν την αντίσταση εκείνη που εσείς σας αξιωματικός επαγγελματίας ενδεχομένως να προβάλλατε αν είσαστε εκεί διοικητής; Και θεωρείτε δτι ο Ελληνικού πριακός πληθυσμός της Κύπρου δεν πολέμησε διως θα έπρεπε;

ΑΚ 37/2 (ΧΜ) 16.9.1986

61

Για διευκρινίστε αυτό το πράγμα.

ΜΑΡΤΥΣ: Πρώτον οι Ελληνικές δυνάμεις που ήταν ήδη, αναφέρεσθε σε ένα σύνταγμα Ελληνικό κουτσουρεμένο την ΕΛΔΥΚ. Η ΕΛΔΥΚ δχι μόνο πολέμησε, αλλά θα πρέπει ναι σεις να γνωρίζετε ποιές είναι οι απώλειες των Ελλήνων αξιωματικών ή αυτού των. Είναι εκεί 20 αξιωματικοί σκοτωμένοι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Αυτά τα γνωρίζω. Αναφέρομαι ναι στην εθνοφρουρά δχι μόνο στην ΕΛΔΥΚ, στις μονάδες εκείνες, που διοικούσαν ή αυτούς την αξιωματικούς εκτός ΕΛΔΥΚ, ή αυτή η ΕΛΔΥΚ ασφαλώς. Αυτές οι μονάδες ήταν την αποφή σας πολέμησαν;

ΜΑΡΤΥΣ. Άσφαλώς, διέτι ορισμένες εξ αυτών, θα αναφερθώ σε 2 τάγματα, τα οποία εκινήθησαν για να πάνε στα Πάναγρά πρός ΛΑ. Μ. Α. - ΚΑΡΑΒΑ. *λα. μ. α. - καραβα.*
λετ.

Εξουδετερώθησαν παντελώς από την Τουρκική αεροπορία. Πολέμησαν οι Δυνάμεις Καταδρομών, ήταν τρόπο δχι υποδειγματικό, αλλά ήταν εγώ δεν ξέρω. Παραλίγο να ανέτραπαν ολόκληρη την *κατάσταση επί του Πενταδακτύλου*, από τις πληροφορίες που είχαμε περί εχθρού ήταν επενέβησαν οι Τούρκοι δια της αεροπορίας δύο με βδύμβες Ναπάλμ κατέκαψαν ολόκληρο το Πενταδακτύλο μαζί με τις Τουρκικές δυνάμεις που επιτίθεντο ή αμυνόντουσαν, μαζί με τις Ελληνικές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Και εγώ θα ξέρω το γεγονός, διτί πολέμησαν *κατά τη στρατή εκείνη*, δε ξέρω ποιές ώρες μετά την απόβαση αλλά *λετ.*

ΑΚ 3/2 (ΧΜ) 16.9.1986

62

σας διαφεύγει το γεγονός δτι εβλεπαν τους αλεξιπτωτισθές να πέφτουν

ή να αποβιβάζονται στρατεύματα Τουρκικά στις ακτές της Κύπρου και

δεν κούνησαν το χέρι τους; Αυτό πώς το χαρακτηρίζετε.

Δεν θα μπώ στο θέμα της αυτοσυγκράτησης, αλλά ρωτώ εσάς σαν Ελληνα

αξιωματικό, πώς οιαν έχουμε ρωτήσει δύος

τους μάρτυρες και δύοι έχουν πει δτι είχε διαλυθεί εξ αιτίας του

πραξικοπήματος η δυνατότης αντιστάσεως των Ελληνικών δυνάμεων σείς

μας λέτε γιατους ηρωϊσμούς τους;

The image shows four handwritten signatures or initials arranged in a cluster. On the left, there is a large, stylized signature that appears to begin with 'Ε'. To its right is a smaller signature enclosed in parentheses, which looks like '(ε)'. Below these is another set of initials, possibly 'ΑΝΤ'. To the right of the second set is a signature that includes the letters 'Ελλ.'

(2AK) 1 / 2ζ Μ'Α. 16.9.86

63

Τους ηρωισμούς τους

τους γνωρίζουμε και τους δεχόμαστε αλλά εκείνη την συγκεκριμένη στιγμή τη στιγμή που εξετιλίσσετο η απόφαση, οι αλεξιπτωτιστές επαναλαμβάνω έπεφταν και δεν εκούνησε κανένας το δάκτυλό του. Αυτό πώς το χαρακτηρίζετε; Τη σκανδάλη δηλαδή ευνοώ, ότι το δάκτυλό του δεν επίεσε, ΜΑΡΤΥΣ, Δεν θα αναφερθώ σε λεπτομέρειες γιατί δεν τις κατέχω και άπως σας είπα, το δικό μας γραφείο ήταν μόνο για "περι εχθρού", δεν ήταν "περι φιλίων δυναμεων?"

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ. Το τμήμα το οποίο εξήλθε στο Πλατάνι του Αγίου Γεωργίου στην Κυρήνα, δυτικώς της Κυρήνειας 5-6 μέλια είχε αριετές απώλειες. Άρα οι οπλίτες εκεί της εθνικής φρουράς με τους Έλληνες αξιωματικούς και τους Κυπρίους, έπρεπε να έχουν δώσει το παρόν κατά τη γνώμη μου. Διότι στην θάλασσα δυτικότερον του Καραβά και της Δαπέδου ήταν περίπου 100 τόσα πτώματα Τούρκων. Εκεί εφονεύθη και ο συνταγματάρχης Καραγουλάνογλου -δεν θυμάμαι πώς τονέλεγαν- άρα λοιπόν δεν μπορούμε να πούμε ότι δεν πολέμησε η εθνική φρουρά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Καλώς, κύριε μάρτυς.

Η τελευταία ερώτηση και πολύ σύντομη.

Μέσα ~~τάλι~~ στην έκθεσή σας αναφέρετε ότι μυστηριωδώς ο αρχηγός

θυ.

2/2ζ M.A. 16.9.86

64

του ναυτικού ο κύριος Αραπάκης διέταξε να επιστρέψουν τα δυο υποβρύχια που βρισκόντουσαν περίπου 50 με 60 μίλια¹ τις ακτές της Κύπρου και να περιπλέουν τις νοτιοανατολικές ακτές της Ρόδου. Τι εννοείτε όταν λέτε μυστηριωδώς;

ΜΑΡΤΥΣ. Πώς;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Τι εννοείτε όταν λέτε στην εκθεσή σας μυστηριωδώς; Για εξηγήστε μας αυτό το μυστηριωδώς.²

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό το επληροφορήθημεν την επομένη μέρα. Ενώ τα υποβρύχια είχαν φθάσει πλέον στα χωρικά ύδατα της Κύπρου και με τον οπλισμό τον οποίο διέθεταν ήταν αρκετά τα δυο υποβρύχια αυτά για να ανατρέψουν ολόκληρη την αποβατική ενέργεια των τούρκων. Και την επομένη ημέρα ερώτησα και μου είπαν ότι βρίσκονται νοτιοδυτικώς της Ρόδου. Από κει και πέρα ποιός διέταξε, γιατί διέταξε κ.λπ. δεν είμαι σε θέση να σας απαντήσω. Ένα δύμας που έχω να πω είναι ότι πρέπει να έχουν σταλεί σήματα στους δυο κυβερνήτες των υποβρυχίων, στους πλωτά χειροφέρεις, στα οποία σήματα θα αναγράφεται επάνω και το όνομα κ.λπ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Πολύ ωραία.

ΜΑΡΤΥΣ. Ως επίσης και την εισήγηση αν την έκανε αρμόδιος επιτελής του γραφείου επιχειρήσεων, του αρχηγείου ναυτικού προς τον

3/2ζ M.A. 16,9,86

65

αρχηγό πρέπει να υπογράψουν 3,4 όχι ένας από τον χειρεστή που θα βγάλει το σήμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω,

Αισθανθήκατε την ανάγκη στην έκθεσή σας να αναφέρετε την αποχώρηση των υποβρυχίων, δεν αισθανθήκατε την ανάγκη στην έκθεσή σας να πείτε γιατί -επαναλαμβάνω- δεν εκτύπησαν μόλις αποβιβαζόντουσαν τα στρατεύματα τα τουρκικά, οι ελληνικές μονάδες; Δεν διερωτήθητε γι' αυτό το πράγμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Αφού το αναφέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Δεν το αναφέρετε.

ΜΑΡΤΥΣ. Το αναφέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Καλώς.

Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κύριο Ζακολίκο να λάβει το λόγο.

4/2ζ ΜΑ" 16.9.86

66

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Κύριε μάρτυς πότε τοποθετηθήκατε υπασπιεστής του,

Υπουργού Εθνικής 'Αμυνας του κυρίου Παπαληγούρα;

ΜΑΡΤΥΣ. Περίπου 1 μήνα, 2 μήνες ενωρίτερα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δυο μήνες;

ΜΑΡΤΥΣ. Ενωρίτερα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Ενωρίτερα της 21ης;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Ποιός σας επέλεξε γι' αυτή τη θέση;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο ίδιος ο κύριος Υπουργός.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Σας γνώριζε;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Άλλα;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω από άλλους συναδέλφους με επρότεινε και με πήρε.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Από συναδέλφους. Ιεραρχικά δηλαδή σας επέλεξε.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό δεν μπορώ να το ξέρω.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Μάλιστα.

Πείτε μου τι θέματα χειρίζοσσασταν σεις, ως υπασπιεστής του κυρίου Υπουργού;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτά που χειρίζεται ένας υπασπιεστής. Τι θέματα; Δεν είχε θέματα

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Τι θα πει αυτά που χειρίζεται ένας υπασπιεστής;

5/2ζ M.A. 16.9.86

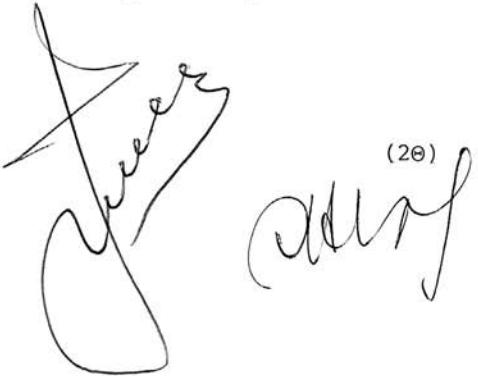
‘Αλλος υπασπιεστής πηγαίνει στις τελετές, άλλος υπασπιεστής είναι

και χειρίζεται θέματα απόρρητα, άλλος υπασπιεστής χειρίζεται θέματα σχέσεων του Υπουργού, άλλος χειρίζεται επιχειρησιακά. Εσάς ποιό ήταν

το κομμάτι σας.

67
λατ.

(2θ)

The image shows two handwritten signatures and some initials. On the left is a large, stylized signature that appears to begin with 'Ε'. To its right is a smaller, more formal signature that looks like 'ΑΝΤΩΝΙΟΣ'. Above these, the number '(2θ)' is written in parentheses. To the right of the smaller signature is a small, handwritten note 'λατ.' above a large, stylized '67'.

(28) I/20 I6-9-86

68

ΜΑΡΤΥΣ. Φγώ ήμουν στο γραφείο του Υπουργού για τις διαφορες επισκέψεις του Υπουργού.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Μόνο;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δηλαδή δημόσιες σχέσεις ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι, αυτό. Ήμουν στο γραφείο του Υπουργού.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Σηκώνατε το τηλέφωνο και τίποτε άλλο;

ΜΑΡΤΥΣ. Το τηλέφωνο, ραντεβού με τους διαφόρους στρατηγούς, ναυάρχους, αεροπόρων . . .

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Σε ποιά διεύθυνση υπηρετούσατε πριν γίνεται υπασπιστής;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήμουν σε τάγμα πεζικού.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Σε ποιό;

ΜΑΡΤΥΣ. Στο 568 ή 569, δεν θυμάμαι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Πού είναι αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ. Στο Σιδηρόκαστρο.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Πότε τοποθετηθήκατε στο 2ο Επιτελικό Γραφείο του ΓΕΣ μετά τη χούντα;

ΜΑΡΤΥΣ. Τον Αύγουστο του 1973.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Όχι μετά τη χούντα.

Lat.

2/2θ ----- 16-9-86

69

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. 'Οχι. 'Όταν ανέλαβε η χούντα. Να μη γίνει παρεξήγηση. Κατά τη διάρκεια της χούντας, πότε τοποθετηθήκατε στο 2ο Επιτελικό Γραφείο;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας είπα. Μου φαίνεται το 1973. Υπάρχει το μητρώο μου.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Το 1973;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Μήνα;

ΜΑΡΤΥΣ. Οι μεταθέσεις γίνονται Αύγουστο με Σεπτέμβριο.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δηλαδή το Σεπτέμβριο του 1973; Για σιγά, κύριε μάρτυς! Εφόσον γινόντουσαν Αύγουστο με Σεπτέμβριο οι μεταθέσεις, δεν μπορεί να τοποθετηθήκατε Αύγουστο με Σεπτέμβριο του 1973 εσείς. 'Η το 1972 τοποθετηθήκατε... Αφού στην Κυπριακή κρίση ήσαστε μέσα στο επιτελείο. Δεν ήσαστε;

ΜΑΡΤΥΣ. Σε ποιά κρίση είπατε;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Στη Κυπριακή, το 1974.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οπου και να ήμουν τοποθετημένος, περί Κυπριακής κρίσεως δεν είχα υπόψη μου.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δεν είχατε τίποτε.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Επομένως, λέτε Αύγουστα ή Σεπτέμβριο του 1973.

Andrea

3/20 ----- 16-9-86 --

70

Στο διάστημα που ήσασθε εσείς εκεί -πραξικόπημα, τουρκική εισβολή- ποιός συντόνιζε τις πληροφορίες σε επίπεδο Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων για την Κύπρο; Είχατε δικό σας δίκτυο πληροφοριών, σαν 2ο Επιτελικό Γραφείο ΓΕΣ, ή είχατε ενιαίο δίκτυο πληροφοριών στο επιτελείο; ΜΑΡΤΥΣ. Οι πηγές και τα δίκτυα, ήταν κοινόχρηστα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ. Για εξωτερικές πληροφορίες είναι οι πρεσβείες μας ...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. 'Όχι. 'Αλλο ρωτάω, κύριε μάρτυς και καταλαβαίνετε, τί ρωτάω. Σας λέω το εξής: Μία σημαντική πληροφορία για την Κύπρο την έπαιρνε το επιτελικό του ΓΕΣ, του ΓΕΝ, του ΓΕΑ και του Αρχηγείου; ΜΑΡΤΥΣ. 'Οποιος την έπαιρνε ήταν υπεύθυνος να τη διαβιβάσει αμέσως στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Τί θα πει, κύριε μάρτυς, "όποιος την έπαιρνε";

Αιούστε την ερώτηση: Σε ποιόν ήταν υποχρεωμένη η πηγή στην Κύπρο να τη στείλει σαν φυσικό αποδέκτη της πληροφορίας; 'Ερριχ~~ν~~ μία πληροφορία και την έστελνε στο Καζιμίδι; Πού την έστελνε; Για να καταλάβουμε.

ΜΑΡΤΥΣ. Τώρα που είσθε συγκεκριμένος σας απαντώ. Την πληροφορία την παίρνει το ΓΕΕΦ ή η. ΚΥΠ. Η ΚΥΠ-δεν ξέρω, αν ήταν υπόδιοίκηση στο

ΓΕΕΦ, αυτό δεν μπορώ να το ξέρω- την έδινε στο ΓΕΕΦ και εν συνεχεία το ΓΕΕΦ τη διεβίβαζε στό Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων. Αυτό είναι γνωστό.

4/2θ ----- 16-9-86

fl

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. 'Όχι σε σας, επομένως, στο ΑΕΔ.

ΜΑΡΤΥΣ. Στο ΑΕΔ, ασφαλώς.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Εσείς δεν είχατε δικό σας δίκτυο πληροφοριών;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι. Πώς θα είχαμε; 'Άλλο δίκτυο εμείς, άλλο το ΑΕΔ;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Πώς γνωρίζετε τόσες λεπτομέρειες για τις πολεμικές επιχειρήσεις στο Πενταδάκτυλο και για όλες τις επιχειρήσεις κατά την εισβολή;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό ήταν η δουλειά του γραφείου. Οι πληροφορίες περί εχθρού είναι συνάμα εφαπτόμενες παράλληλα με τα φύλια τμήματα. Τι θα πει "Ξέρω για τις Ελληνικές δυνάμεις". 'Αμα Ξέρω για τις Τουρκικές, είμαι υποχρεωμένος να γνωρίζω, ως Έλλην αξιωματικός και υπεύθυνο όργανο, που χειρίζόμουν... Δεν ήμουν αξιωματικός, για να κάθομαι να παρακολουθώ ή να σημειώνω. Είχα ιρίση, είχα μυαλό. Δηλαδή δεν πρέπει να γνωρίζω για τις Ελληνικές δυνάμεις; Πρώτα πάλι, μετά τις επιχειρήσεις κουτσομπολιά, πληροφορίες, συζητήσεις συναδέλφων αλπ.

(22) *fl*

(2θ) 1/2Z Δ.Β. 16.9.86

L2

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δεν είχατε τη Διεύθυνση Κυπριακού που συντόνιζε την κατάσταση στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Τί έκανε η Διεύθυνση Κυπριακού;

ΜΑΡΤΥΣ. Ποιά Διεύθυνση Κυπριακού;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Η ΔΙΚ.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό, ήταν πάνω στο ΑΕΔ^Σ Δεν είχε καμιά δουλειά μαζί μας.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Εσείς, με τις πληροφορίες που είχατε, δίνατε αντίστοιχες εντολές για να κάνουν επιχειρήσεις οι δυνάμεις στρατού στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας είπα και προχθές ... και απορώ για το ερώτημά σας...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Να μην απορείτε, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ. Μα, είμαι μάρτυς...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Δεν έχετε δικαιώμα να απορείτε επί των ερωτήσεων των συναδέλφων.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Να μην απορείτε. Να απορείτε γι' αυτά που λέτε, όχι γιατί ρωτάμε εμείς.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτά που λέω, κύριε βουλευτά, είναι σωστά και ορθά.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Αυτό θα το κρίνουμε εμείς, όχι εσείς.

ΜΑΡΤΥΣ. Για τη γνώμη μου. Γι' αυτό ήλθα εδώ.

Q.M.S.

K.Y.

2/22 Η.Β. 16.9.86

F3

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Δώσατε ιάποια διαταγή ιάτω, "χτυπήστε".

'Ετσι δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, το είπα αυτό.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τι βαθμό είχατε τότε σείς;

ΜΑΡΤΥΣ. Αντισυνταγματάρχης.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Ποιός σας ζήτησε τη γνώμη σας, τι θα ιάνουν

στην Κύπρο και είπατε "χτυπάτε"; Ποιός σας τηλεφώνησε από ιάτω;

ΜΑΡΤΥΣ. Από ιάτω από το ΓΕΕΦ παίρνανε τηλέφωνο...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Σε ποιόν; Σε οποιονδήποτε;

ΜΑΡΤΥΣ. Παίρνανε το 2ο Επιτελικό Γραφείο.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Σε σας.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι σε μένα, στο 2ο Γραφείο. Το σήκωσα. Μου λένε "τι γίνεται;". Αυτό είχε γίνει 3-4 φορές από τις 8.00' μέχρι τις 9.00',

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ. Από τις 5.30' μέχρι τις 8.00', καμιά φορά;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Πρώτ' απ' όλα, δεν ήμουν στο γραφείο, ούτε στις 5.30' ούτε στις 6.00'. Πήγα αργότερα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Ποιός σας πήρε τηλέφωνο;

ΜΑΡΤΥΣ. Τώρα, δεν μπορώ να θυμηθώ. Ή το 3ο Επιτελικό...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Μα, ιύριε μάρτυς, αυτό είναι σημαντικό.

Η εντολή "χτυπάτε", ήταν αντίθετη από την εντολή "αυτοσυγκράτηση"

στου ΑΕΔ. Ολλαζετε την εικόνα της μάχης. Δε θυμάστε ποιός σας πήρε τηλέφωνο

3/22 Δ .Β. 16.9.86

MAPTYΣ. 'Όταν λέμε "χτυπάτε", κύριε βουλευτά, δεν έβγαλα εγώ

σήμα, ή διαταγή. Ως 'Ελλην αξιωματικός αγανακτισμένος ...

που είχαμε αυτή την εντολή λέω "βρε παιδί μου, αφού σας βαράνε

τα αεροπλάνα, αφού σας βαράει ο στόλος, βγαίνουν με τα ελικόπτερα,

ρίχνουν αλεξιπτωτιστές, τί κάθεστε, βαράτε με ό,τι δυνατότητες

έχετε και με ό,τι όργανα πυρός". Εσείς δηλαδή, θα είχατε διαφορε-

τική...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Σταματήστε το εκεί, κύριε μάρτυς.

Εσείς ήσασταν ο φυσικός αποδέκτης τεραρχικά αυτού του ερωτήματος; Δηλαδή, αν στην Κύπρο θέλανε να πάρουν μια απόφαση,

σηκώνανε οποιοδήποτε τηλέφωνο του ΓΕΕΦ και λέγανε "τί θά κάνουμε

κύριε Δούκουτε, τί θά κάνουμε κύριε Ματάση, τί θά κάνουμε κύριε

Παλατίνη;" και ο καθένας από σας έδινε και από μία εντολή; Πώς

εσείς πήρατε την εντολή και τους είπατε "χτυπάτε"; 'Ετσι κάνατε

τις επιχειρήσεις;

MAPTYΣ. Ούτε εντολή πήρα, ούτε εντολή έδωσα κάτω, όπως ανέφερα.

Μου λένε ότι τους χτυπάνε. "Απαντήστε"...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Είπατε εσείς.

MAPTYΣ. Ναι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Σαν στρατιωτικός...

MAPTYΣ. Σαν στρατιωτικός, ο οποίος ... *but*.

4/ 22 Α.Β. 16.9.86

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Για σιγά, κύριε μάρτυς. Σαν στρατιωτικός

δεν είχατε επίγνωση τί σημαίνει αυτό που λέγατε, ότι ήταν εντολή;

Τί ήταν καλαμπούρι;

ΜΑΡΤΥΣ. Εντολή δεγμπορούσα να δώσω εγώ ο αντισυνταγματάρχης στο ΓΕΕΦ.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τότε, γιατί σας ιάνανε το ερώτημα;

Έτσι ιάνατε τις επιχειρήσεις τότε; Δηλαδή, δεν έπρεπε να πείτε

σείς σαν αξιωματικός 2ου Επιτελικού Γραφείου στο στρατηγό σας

πιστό πάνω, "στρατηγέ, εδώ μας λένε ότι γίνεται χαλασμός ήτω και μας λένε ότι πέφτουν αλεξιπτωτιστές. Τί διαταγή θα δώσετε εσείς?".

ΜΑΡΤΥΣ. Γι' αυτό ακριβώς σας ανέφερα ότι παίρνανε το ΑΕΔ, και η απάντηση είναι, "ΑΕΔ".

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Αυτό τους είπατε, ή "χτυπάτε";

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς αυτό τους είπα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τί τους είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ. "Το ΑΕΔ επάνω ρωτήστε η.λπ. Εγώ τί να σας πω;".

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Μα, δεν τους είπατε "χτυπάτε";

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όταν αυτοί ξαναπήρανε πάλι και λένε, "μας χτυπάνε, μας έχουνε λιώσει", λέω εγώ "τί να σας πω"...

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ. Οπότε και σεις είπατε, "δε βαριέστε, χτυπάτε".

Έτσι διεξήχθησαν οι επιχειρήσεις στην Κύπρο. Εσείς "χτυπάτε",

5/2Z Α.Β. 16.9.86

76

ο Μπονάνος "συγκρατηθείτε", ο Αραπάκης "φεύγω", ο άλλος "γυρίζω".

Γι' αυτό έγινε το κομφούζιο, κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ. Πώς;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Κάποιος το "χτυπάτε" το δικό σας, το μετέτρεψε σε εντολή και χτύπησε. Ο ένας χτυπησε, ο άλλος δε χτύπησε.

Στρατιωτικά αυτό, πώς το βλέπετε σεις; 'Ετσι γίνονται οι στρατιωτικές επιχειρήσεις; 'Ετσι μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων, έπρεπε να δοθούν οι δέουσες εντολές για τις επιχειρήσεις.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τη δική σας εντολή, πώς την αρίνετε;

The image shows several handwritten signatures and markings. On the left, there is a large, stylized signature. To its right, a smaller signature is followed by the number '(26)'. Above this, another signature is written, ending with the letters 'μετ.'. Below these, there is a large, illegible signature.

(2Z)
1/2 δ Κ.Β. 16.9.2986

ff

ΜΑΡΤΥΣ: Μα δεν είναι εντολή η δική μου .

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τι είναι ;

ΜΑΡΤΥΣ: Απλώς μία συζήτηση μεταξύ δύο συναδέλφων.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Καλαμπούρι , δηλαδή.

Τίποτε άλλο , κύριε Πρόδεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τι ώρα είπατε ότι σας πήραν τηλέφωνο στο Α2 και δώσατε αυτή - ας την πούμε - τη γνώμη σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Περίπου κατά τις 8.30' - 9^η ώρα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασγιάννης): Σας πήραν μία φορά ή πολλές φορές;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Επαιρναν εκεί και τα άλλα τμήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Οχι , εσάς εννοώ.

ΜΑΡΤΥΣ: Εμένα με πήραν δύο φορές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή ώρα ;

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 8.30' με 9.00' .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και μέχρι τότε διερωτώντο ακόμα στο ΓΕΕΦ τι^η θα κάνουν ;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό δεν μπορώ να το ξεκαθαρίσω . Προηγουμένως , με την ερώτηση που μου έκανε ο κύριος βουλευτής , μου έδωσε την δυνατότητα να θυμηθώ ορισμένα πράγματα. Τη δεύτερη φορά ...

*ff
Bart.*

2/2 δ Κ.Β. 16.9.1986

78

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Με συγχωρείτε. Σεις κατ' αρχήν αυτή τη γνώμη που δώσατε - συμφωνώ με την γνώμη σας ότι δεν είναι διαταγή είναι γνώμη αυτή, συζήτηση - τη δώσατε στο δεύτερο τηλεφόνημα ή στο πρώτο;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι, μου φαίνεται ότι ήταν το τρίτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Στο τρίτο τηλεφόνημα ;

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Ωστε σας έκαναν τρία τηλεφωνήματα..

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι τρία τηλεφωνήματα, το Γ' Επιτελικό του ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Εδώ ερωτώ πόσα τηλεφωνήματα σας έκαναν.

ΜΑΡΤΥΣ : Δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ποιός; Το Γ' Επιτελικό ;

ΜΑΡΤΥΣ : Από μέσα από την αίθουσα επιχειρήσεων του ΓΕΕΦ. Άλλα περισσότερο αυτού ζητούσαν ενίσχυση, αεροπλάνα κ.λ.π.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ναι κατάλαβα, ζητούσαν οι άνθρωποι ενίσχυση : Ρώτησαν όμως τι θα κάνουμε ; 'Ετσι δεν είναι ; Αιδτι έτσι έρχεται η απάντηση, αλλιώς δεν έχει νόημα η απάντηση.

ΜΑΡΤΥΣ : Αφού σας απάντησα ..

3/2 δ Κ.Β. 16.9.2986

79

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ναι αυτό λέγω, αυτή την απάντηση ποιά ώρα τη δώσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 8.30 με 9.00.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μέχρι τότε, δηλαδή, οι άνθρωποι δεν είχαν καμιά κατεύθυνση, Τι κατεύθυνση είχαν μέχρι τις 8.30;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν σας μιλούσαν για αυτοσυγκράτηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό μας το έλεγαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σ' αυτά τα τηλεφωνήματα σας μιλούσαν και για αυτοσυγκράτηση, ώστε μέχρι τις 8.30 η ώρα είχαν αυτοσυγκράτηση. Η επίθεση των Τούρκων πότε άρχισε στην Κυρηνεια; Στις 6;

ΜΑΡΤΥΣ: Περίπου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ευχαριστώ.

Ο κύριος Παναγιωτόπουλος παρακαλείται να λάβει τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυς, δταν οριστήκατε υπασπιεστής του Παπαληγούρα, ήσασταν ήδη μυημένος στην 21η Απριλίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μετά μυηθήκατε;

λλ

4/ 2 δ K.B. 16.9.1986

80

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, δεν είχα μυηθεί.'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μέχρι τέλους δεν είχατε μυηθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.'

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Προηγούμενα δεν μας είπατε ότι είχατε μυηθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, καμιά μύηση από κανέναν.'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μου είπε ναι μένα προχθές ότι δεν μυήθηκε από κανέναν. Είναι λοιπόν, προφανές ότι, εξ αποκαλύψεως, δι επιφοιτήσεως του Αγίου Πνεύματος μεταχειρίστηκε πραξικόπημα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Στον κύριο Παγοροπούλο είπατε προηγουμένως ότι είχατε μυηθεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Με έμφαση μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Είπα ότι ήμουν στην 21η Απριλίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Επομένως είσασταν συγχρόνως υπασπιστής για την Υπουργού της νομίμου Κυβερνήσεως, του κυρίου Παπαληγούρα/και μυημένος στην 21η Απριλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οπως σας ανέφερα, δεν ήμουν μυημένος κατά την διάρκεια που ήμουν στον κύριο Υπουργό.'

John *Aut.*

5/2 δ Κ.Β. 16.9.1986

81

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μα στον Υπουργό είσασταν μέχρι την
ημέρα που έγινε το πραξικόπημα.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν στο Υπουργείο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: 'Αρα, σεις μυηθήκατε αφού επικράτησε
το πραξικόπημα; Τότε δεν πρόκειται περί μυήσεως εκεί' .

A large, handwritten signature of George Panagiotopoulos is on the left, consisting of stylized letters and a surname. To its right is a smaller, handwritten note that reads "list." followed by a checkmark.

(28)

1/2 BA E.T. 16-9-1986

82

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριε Παναγιωτόπουλε, επειδή φαίνεται ότι ο κύριος μάρτυς ίσως δεν συλλαμβάνει το νόημα της λέξεως μύησης ή μυημένος, μην τον ρωτάτε με τους όρους αυτούς. Ρωτείστε τον αν θέλετε - να μου επιτρέψετε να σας πω - από πότε μετείχε στην ομάδα που θα έκανε το πραξικόπημα.

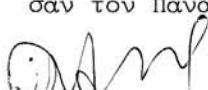
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Σας ρώτησε ο κ. Πρόεδρος κύριε μάρτυς.

Από πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ήμουν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θα σας κάνω τώρα μία ερώτηση κρίσεως και συνειδήσεως. Εσείς είχατε την τύχη να γίνεται Υπασπιστής ενός πολιτικού και ενός Υπουργού του οποίου το ανάστημα το πολιτικό ήταν λαμπρό και η ευφυΐα του και η μόρφωσή του και γενικά η προσωπικότητά του. Πώς δεχθήκατε - διότι εν συνεχεία προσχωρήσατε στην 21η Απριλίου - να καταργηθεί ένας Παπαληγούρας και να έλθει ένας που σε σχέση με τον Παπαληγούρα δεν είχε ούτε το ένα χιλιοστό της νομοσύνης του. Πώς νομίζετε ότι έτσι υπηρετείτε την πατρίδα; Μπορείτε

 να μου πείτε; Διότι είχατε την τύχη να είστε κοντά στον Παπαληγούρα. Και δεν ήσασταν σε ένα τυχαίο, ήσασταν σε μια προσωπικότητα σαν τον Παναγιώτη Παπαληγούρα. Πώς δεχθήκατε εν συνεχεία - διότι

2/2 BA E.T. 16-9-1986

83

είπατε ότι προσχωρήσατε - ότι θα υπηρετούσατε καλύτερα τα συμφέροντα της πατρίδας σας μ' αυτούς τους ρεμπεσκιέδες,

ΜΑΡΤΥΣ. Εμένα δεν με ρώτησε κανένας για την 21η Απριλίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Πώς; Αφού είπατε μετά ότι προσχωρήσατε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Μυημένος ήταν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Από πριν;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Από πριν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ήταν μυημένος από πριν. Γι' αυτό λέωγκιμότυς

ότι δεν είναι αλήθεια αυτό το οποίο μας λέτε, ότι δεν ήσασταν εκ των προτέρων. Και ίσως γι' αυτό σας έβαλαν και στη θέση αυτή.

Τώρα θα σας ρωτήσω κάτι αλλο. Σας ρώτησε ο κ. Παγορόπουλος το εξής: Το ότι έκανε ένα σημείο αφρούρητο για να διαφύγει ο Μακάριος,

αυτό ήταν τυχαίο γεγονός, ή ήταν από πρόθεση; Δηλαδή είχαν προαποφασίσει και σχεδιάσει να αφήσουν μία πόρτα διαφυγής. Τι απαντήσατε σ' αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν γνωρίζω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Δεν γνωρίζετε.

Εγώ σας ρωτώ το εξής: 'Ησασταν μέσα στο επιτελείο. Μάθατε ότι διέφυγε ο Μακάριος. Το πνεύμα που επικρατούσε εκεί στην ηγεσία, ποιο ήταν; Ήταν ευχαριστημένη που διέφυγε ο Μακάριος, ή ήταν πανικοβλημένη και δυσαρεστημένη που διέφυγε;

ΜΑΡΤΥΣ. Για φορισμένους, το ότι δεν σκοτώθηκε, ή δεν συνελήφθη, ήταν

3/2 BA E.T. 16-9-1986

84

ευχάριστο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Η ηγεσία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Για την ηγεσία ρωτάω.

ΜΑΡΤΥΣ. Επί παραδείγματι, εγώ σαν άτομο θεν είχα τίποτα με τον

Μακάριο. Τώρα η ηγεσία επάνω, εξαρτάται.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Τί ακούσατε; Η ηγεσία αυτό το θεώρησε

αποτυχία, ή επιτυχία, το ότι διέφυγε ο Μακάριος;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν αποτυχία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Αποτυχία. Το συμπέρασμα βγαίνει. Ευχαριστώ,

κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο κ. Βαρβιτσιώτης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κύριε μάρτυρε, ένας από τους προηγούμενους μάρ-

τυρες, ο κ. Κατσαδήμας, ιατέθεσε ότι υπήρξε ιατά μία χρονική περίοδος

διακοπή επικοινωνίας των υπηρεσιών του Αρχηγείου Στρατού με την

Κύπρο. Και ότι λειτουργούσε ένα γραφείο κοντά στο γραφείο του

Αρχηγού Στρατού, το οποίο παρά τη διακοπή των επικοινωνιών, είχε επι-

κοινωνία με την Κύπρο. Και ότι στο γραφείο αυτό μαζευόντουσαν και

διάφοροι ταγματάρχες και λοχαγοί οι οποίοι επικοινωνούσαν πλέον,

αγνοώντας τα επίσημα κανάλια του Αρχηγείου Στρατού. Εσείς το γνωρί-

ζετε αυτό το γεγονός;

4/2 BA E.T. 16-9-1986

85

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ βρισκόμουν στην αίθουσα επιχειρήσεων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. 'Όχι, όχι, δεν λέμε για την εισβολή. Λέμε για το πραξικόπημα κατά Μακαρίου. Λέμε για τις 14 Ιουλίου, ότι διεκόπησαν οι επικοινωνίες και μόνο ένα γραφείο είχε επικοινωνία με την Κύπρο. Το γνωρίζετε αυτό το γεγονός;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι. Το γραφείο Αρχηγού ήταν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. 'Ήταν το γραφείο Αρχηγού Στρατού;

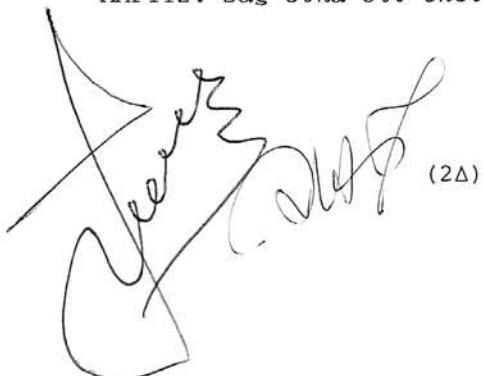
ΜΑΡΤΥΣ. Από εκεί το επληροφορήθην. Στο γραφείο Αρχηγού. Εκεί πρέπει να υπήρχε η επαφή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Η επαφή από το γραφείο Αρχηγού Στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Εσείς είχατε επισκεφθεί αυτό το γραφείο όταν είχαν διακοπεί όλες οι άλλες επικοινωνίες;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας είπα ότι εκεί επληροφορήθην την ανατροπή του Μακαρίου.

(2Δ)

(BA)

1/2 Δ.Δ. Ζ.Β. 16-9-86

86

Ήταν στην αίθουσα, όπως ανέφερα, της επιθεωρήσεως. Στην " προβο-
σκίδα".

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Θαήθελα να μου επαναλάβετε, ότι πληροφορηθή-
κατε την αντροπή του Μακαρίου από το σήμα που λάβατε "Αλέξανδρος
εισήχθη εις Νοσοκομείο".

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Πριν, δεν είχατε καμμία γνώση;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Το ανέφερα. 'Οχι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Προ της ανατροπής του Μακαρίου, στις 2 Ιου-

λίου άνθυμάμαι καλά, έγινε μία σύσκεψη, υπό την αρχηγία του κ.

Μπονάνου, τότε Αρχηγού Ενόπλεων Δυνάμεων, στην οποία έλαβαν μέρος
και ορισμένοι εκ Κύπρου και ορισμένοι επιτελείς του ΑΕΔ και του Αρ-
χηγείου Στρατού. Σείς λάβατε μέρος σ' αυτή τη σύσκεψη;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Εσείς εγκατασταθήκατε στην αίθουσα επιχειρή-

σεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Ποιά είναι η εντύπωσή για την αίθουσα επιχει-
ρήσεων; Λειτούργησε καλά, κανά, μέτρια, ικανοποιητικά, μη ικανοποιη-

2/2 Δ.Δ. Z.B. 16-9-86

87

τινά; πώς λειτούργησε;

ΜΑΡΤΥΣ. Η αίθουσα επιχειρήσεων του Αρχηγείου Στρατού ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. 'Όχι του Αρχηγείου Στρατού. Του Αρχηγείου Ενόπλεων Δυνάμεων.

ΜΑΡΤΥΣ. Εκεί δεν πήγα ποτέ. Πήγα μία μόνο φορά για νάτι πληροφορίες για την Αεροπορία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Δηλαδή, υπήρχαν δύο αίθουσες επιχειρήσεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς. 'Άλλη είναι η αίθουσα του Αρχηγείου Στρατού, που είναι στο δεύτερο όροφο μου, φαίνεται, ή στον πρώτο, και άλλη είναι η αίθουσα επιχειρήσεων του Αρχηγείου Ενόπλεων Δυνάμεων, που είναι στον πέμπτο όροφο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Και λειτούργησαν, μετά την Τουρκική εισβολή, και οι δύο αίθουσες;

ΜΑΡΤΥΣ. Αφαλώς. Και οι δύο αίθουσες ήταν εν λειτουργία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Και ποιά σύνδεση είχε η μία αίθουσα με την

άλλη; Πώς συνεδέοντο οι δύο αίθουσες; Δηλαδή, ποιά ήταν η αποστολή

της αίθουσας επιχειρήσεων του Αρχηγείου Στρατού; Γιατί, καθώς ξέρουμε από τις καταθέσεις δλων των μαρτύρων, την ευθύνη των επιχειρήσεων την είχε το ΑΕΔ.

87
M. S. *[Signature]*

3/2 Δ.Δ. Z.B. 16-9-86

88

ΜΑΡΤΥΣ. Στην αίθουσα του ΑΕΔ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Μάλιστα. Η αίθουσα επιχειρήσεων του Αρχηγείου Στρατού, τί δουλειά έκανε;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν πάντα έτοιμη και βοηθούσε, άν εζητούντο παρά του ΑΕΔ ορισμένα πράγματα. Άλλα συγχρόνως είχαμε και το μέτωπο του Εβρου, το οποίο χειριζόταν εξ ολοκλήρου το Αρχηγείο Στρατού.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Δεν μιλώ ούτε για το μέτωπο του Εβρου, ούτε για το ενδεχόμενο μέτωπο των νησιών. Ρωτώ ποιός ήταν ο ρόλος της αίθουσας επιχειρήσεων του Αρχηγείου Στρατού για τις επιχειρήσεις στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ. Υπεύθυνο για την διεξαγωγή ήταν το ΑΕΔ. Εμείς είμασταν εκεί για τις κοινοποιήσεις. Μας ενημέρωναν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Την αίθουσα επιχειρήσεων του ΑΕΔ την επισκεφθήκατε ποτέ;

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι, μία φορά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Ποιά είναι η εντύπωσή σας; 'Ότι λειτουργούσε καλά, ιακά, μέτρια, όχι ικανοποιητικά;

ΜΑΡΤΥΣ. Από μία επίσκεψη δεν μπορείς να σχηματίσεις γνώμη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Ποιό ήταν το γενικό άλιμα των συναδέλφων σας,

Αρντζ *Ζ.Υ.*

4/2 Δ.Δ. Z.B. 16-9-86

89

που επεσκέπτοντο την αίθουσα επιχειρήσεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Μπήκα μέσα για δύο λεπτά, ζήτησα μία πληροφορία περί της

Αεροπορίας και έφυγα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Μάλιστα. Δεν βλέπατε τους άλλους συναδέλφους

σας; Δεν βλέπατε το "διάδρομο"; Δεν κουβεντιάζατε; Δεν είχατε προ-

βληματισμό; Δεν σας είπε κανείς άν λειτουργούσε ή δεν λειτουργούσε;

Δεν σας είπε "δεν περπατάμε, τα κάναμε μούσκεμα στην αίθουσα επι-

χειρήσεων"; Δεν σας είπε κανείς τίποτα; Δεν πήρατε χαμπάρι; Δεν

επικοινωνήσατε με κανέναν άλλο συνάδελφό σας, ο οποίος να σας εκφρά-

σει, άν θέλετε, απορίες ...

ΜΑΡΤΥΣ. Μα, για απορίες, για συζητήσεις, για κουτσομπολιά του δια-

δρόμου, τί να πώ και τι να καταθέσω;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Την γενικότερη εντύπωση που είχε δημιουργηθεί

Δεν έχετε γνώση της γενικότερης εντύπωσεως για τη λειτουργία

της αίθουσας επιχειρήσεων του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Μά, η αίθουσα επιχειρήσεων του ΑΕΔ, με Συνταγματάρχες, Τα-

ξιάρχους και Υποστρτήγους, δεν μπορεί να μην λειτουργεί σωστά, κύριε

βουλευτά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Μάλιστα.

Qdmp

Bet.

5/2 Δ.Δ. Z.B. 16-9-86

90

Και μία τελευταία ερώτηση: Πότε είπατε ότι υπηρετούσατε στο

505 Τάγμα Πεζοναυτών;

ΜΑΡΤΥΣ. Το 1971.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Μπορείτε να μας πείτε από πότε μέχρι πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Το 1970 με 1971. Δύο χρόνια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Μήπως θυμόσσαστε ποιού μήνα τοποθετηθήκατε, το 1970;

ΜΑΡΤΥΣ. Τον Αύγουστο του 1970, ή τον Σεπτέμβριο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Καλά. Αύγουστο του 1970, μέχρι 1971.

Πριν από σας, ποιός ήταν Διοικητής του 505 Τάγματος Πεζοναυτών;

Από ποιόν παραλάβατε;

(2Δ)

1/2 RP (K.O.) 16.9.86

91

ΜΑΡΤΥΣ: *Από* τον αύριο Μανουσανάκη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Μάλιστα, ευχαριστώ πολύ, αύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον αύριο Κουτσογιάννη να λάβει το λόγο, λαμβάνοντας υπόψη όσα είπαμε και προηγουμένως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Ναι, ναι, αύριε Πρόεδρε.

Κύριε μάρτυς, ήθελα το εξής να μας πείτε. Θέλω να ξεκαθαρίσουμε αυτό το θέμα, της "αυτοσυγκράτησης". Αυτός ο καινούργιος όρος, πότε ακούστηκε για πρώτη φορά και ποια ήταν η προέλευση; Η πηγή; Δηλαδή ποιος μέλησε πρώτος για "αυτοσυγκράτηση". Ο Μπονάνος, ο Χανιώτης, ο Α', ο Β'; Αυτό θέλω να μας το ξεκαθαρίσετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Σας ανέφερα ότι η θέση την οποία είχατε το γραφείο στο οποίο υπηρετούσατε μπορούσε να έχει τέτοιο φάσμα που να γνωρίζω, διετί, όπως σας ανέφερα ήταν δύο αίθουσες επιχειρήσεων. Μη νομίζετε ότι αν το ήξερα δενθά σας το έλεγα. Θα σας το έλεγα ευθαρσώς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλώς, μη λέτε τίποτε άλλο, Δεν το γνωρίζετε. Εγώ θέλω να δω εάν το ξέρετε. Δεν το ξέρετε, καλώς. Πείτε μας, όμως; Προχθές είπατε ότι αυτός ο καινούργιος όρος που ανέκαλύφθη εκείνη την ημέρα, αυτός ο όρος έφυγε από την Αθήνα. Από

*Q.M.P.**Kat.*

2/2 RP (K.O.) 16.9.86

92

κάπου εκεί μέσα. Και εδόθηκε κάτω, στους Γεωργίτση και άλλους, περί "αυτοσυγκράτησης".

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

Θεόττε
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλώς, ότι έφυγε από Αθήνα, *και* το ρωτάω, κύριε μάρτυς, διότι υπήρξε αμφισβήτηση εάν εδόθη από την Αθήνα *και* πως. Γι' αυτό θέλω να μου το ξεκαθαρίσετε. Είστε B' γραφείο.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό σας το αναφέρω όχι υπευθύνως, όπως είπα και προχθές. Αυτές είναι πληφορορίες οι οποίες δεν μπήκανε στο γραφείο, γιατί έχουμε δελτία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Το ξέρω, πρώην στρατιωτικός είμαι και εγώ, όπως ήσως θυμάσθε.

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Εκτός όμως από τις πληφορορίες αυτές, το B' γραφείο μαθαίνει και πολλά άλλα πράγματα και μπορεί να ξέρει ποιά είναι τα σωστά. Τίποτε άλλο.

Μία δεύτερη ερώτηση. Εσείς ανήκατε ~~τουλάχιστον~~ αυτή είναι η άποψη που, κυριοφορεί έξω ~~στους~~ Ιωαννιδικούς, τους σκληρούς.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το λένε οι δημοσιογράφοι γιατί γράφουν συνέχεια. Αυτό δεν με απασχολεί.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλώς, λέω τι ακούγεται έξω. Εγώ προσωπικά έχω

Bat.

3/2 ΓΡ. (Κ.Ο.) 16.9.86

93

συζητήσει με πολλούς στρατιωτικούς και Ιωαννιδικούς, πρώην συναδέλφους,
 φίλοις, κλπ., οι οποίοι επι χρόνια τώρα μας λέγαν~~ε~~ και λέγαν~~ε~~ και
 σε μένα["] κύριε Κουτσογιάννη ανοίξτε το φάκελλο της Κύπρου και θα δεί-
 τε τι έχουμε να καταθέσουμε. Τι θα σας πούμε! Θα σας φέρουμε φωτογρα-
 φίες["], θα σας φέρουμε τούτο["], θα σας φέρουμε το άλλο["], θτι δήθεν["] δεν
 φταίει ο Ιωαννίδης, ο οποίος ξεγελάστηκε, παρασύρθη["], Τον ξεγέλασαν οι
 Αμερικανοί["] και δτι["] αυτη τη δουλειά την έχουνε στήσει κάποιοι πολιτικοί
 Έλληνες["]. Ουδείς όμως καταθέτει τέτοια στοιχεία. Και εγώ πολύ αμφισβη-
 τώ, εάν υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Εν πάσῃ περιπτώσει εσείς που ανήκατε
 σ' αυτή την "παρέα" έχετε ακούσει τίποτε σχετικό;

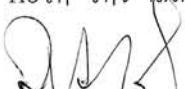
ΜΑΡΤΥΣ: Εάν είχα θα τα είχα καταθέσει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλώς, τίποτε άλλο.

Έχει κατατεθεί, κύριε μάρτυς, δτι την ημέρα της απόβασης των
 Τούρκων κλπ., κυκλοφόρησε μία πληροφορία εδώ στο Επιτελείο, δτι ετοιμά-
 ζονται να μας επιτεθούν από τη Βουλγαρία 'και δτι κατόπιν αυτού πρέπει
 να κρατήσουμε δυνάμεις εδώ και αυτό οδήγησε στο να μην σταλεύνται δυνάμεις
 κάτω κλπ. Αυτή η πληφοροφορία από που ξεκίνησε; Ποιός την έδωσε;

 Είσαστε B' Γραφείο, κάτι πρέπει να ξέρετε!

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή την πληφοροφορία την έμαθα μετά που κυκλοφόρησε ευρύτατα,

4/2 170 (Κ.Ο.) 16.9.86

94

ότι οι Ρώσοι μετέφεραν μία στρατιά αεροκίνητη στο υψίπεδο της Σόφιας. Αυτό το έμαθα ή την Δευτέρα ή την Τρίτη. Ως πληροφορία μέσα στο Γραφείο δεν εισήλθε. Αλλά, έχοντας υπόψη, δύναμης μελετούσαμε τον χρόνο του οποίο χρειάζεται η Τουρκία για να προσβάλει την Κύπρο και βγάζαμε ορισμένους χρόνους προσβολής, δύτι για να κάνει μία προσβολή διελεκτρέρων στο νησί θέλει τουλάχιστον μισή ώρα με τρία τέταρτα, για να μας απειπήσει με πλοία και να αποβιβάσει τμήματα ιλπι. Θέλει τόσες ώρες, δηλαδή για να μην υπάρξει το στοιχείο του αιφνιδιασμού εις βάρος μας Για να μεταφερθεί αυτή η στρατιά που λεγαμε στη Βουλγαρία ήθελε δύο - τρεις μέρες..

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Μάλιστα. Κρίνετε λοιπόν ότι αυτή η πληροφορία δεν σας ρώτησα αυτό, φέταν αληθής. Βέβαια και αυτό χρήσιμο είναι. Αλλά σας ρώτησα ποιος έδωσε αυτή την πληροφορία. Ποιος την έδωσε πρώτος, Από που επήγασε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Και τελειώνω με μία ερώτηση απλή, κύριε μάρτυς. Εσεις σαν στρατιωτικός είδατε να καταλαμβάνεται η μισή Κύπρος. Έχουμε στοιχεία και πλήρεις αποδείξεις ότι πολλοί αξιωματικοί εγκατέλειψαν τη θέση τους καταστράφηκαν μονάδες, οι οποίες μπορούσαν να είχαν προσφέρει τεράστιο έργο. Διαλύθηκε το σύμπαν με απλά λόγια, υπήρξε για πολλούς προδοσία, για πολλούς ανεπάρκεια, δύλα αυτά μαζί.

(2N.F. *het.*)

ΖΓΡ

1/2N

Β.Π.

16.9.86

95

Οπωσδήποτε εθνικός εξευτελισμός. Στο μεταξύ δεν αυτοκτόνησε κανένας από τους υπευθύνους. Γιατί ένας απ' αυτούς δεν τίναξε τα μυαλά του στον αέρα; Εννοώ από τους Αρχηγούς ή από τους παρακάτω. Τι φταίει που κανένας δεν αυτοκτόνησε;

ΜΑΡΤΥΣ: Που να γέρω!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον αύριο Μπαντουβά, να λάβει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε μάρτυς, ενόψη της καταθέσεώς σας ενώπιον της Επιτροπής είχατε επαφές με Κορυδαλλό ή με δικηγόρους οι οποίοι επικοινωνούν με Κορυδαλλό; Παρακαλώ απαντήστε μου.

ΜΑΡΤΥΣ: Ούτε είχα, ούτε έχω, ούτε και με ενδιαφέρει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Σε ορισμένα θέματα εμφανίζεσθε γνήσιος. Σε άλλα θέματα εμφανίζεσθε, επιτρέψτε μου να πω την έκφραση, αφελής. Επειδή υπάρχει μία σειρά από γεγονότα που περιγράφουν την προσωπικότητά σας, όπως π.χ. το γεγονός ότι είχατε μυηθεί πολύ πριν την 21η Απριλίου, και ότι η τοποθέτησή σας σε κεινό το Τάγμα δεν ήταν τυχαία ή ότι

η προώθησή σας στον αύριο Παπαληγούρα, επίσης δεν ήταν τυχαία και αιόμα ότι δεν διαπράξατε τα σφάλματα που έκανε ο Στειακάκης π.χ. να χαστουκίσει παράγοντες, ενώ εσάς, όταν σας είπαν να συλλάβετε τον αύριο Παπαληγούρα, είπατε, όχι εγώ, να τον συλλάβει ο Παλλαΐνης, εκείνος που τον

λέγεται

2/2N

B.P.

16.9.86

96

συνέλαβε τελικά. Στη συνέχεια καταφέρατε να τοποθετηθείτε σαν παρακοιμώ-
 μενος του Παπαδόπουλου στο ιδιαίτερο του γραφείο, μαζί με τον Παπαγυρίον
 υπό την ιδιότητα του Υπουργού Εθνικής Αμυνας, ενώ ανήκατε στην ομάδα
 του Ιωαννίδη. Εν συνεχεία σας εμπιστεύθηκαν την θέση του επαναστατικού
 επιτρόπου στο τότε EIP, νευραλγική θέση, όπου κάνατε και λογοκρισία του
 Φύπου και των ανακοινώσεων που δίνονταν τότε για να γίνει πλήση εγκεφά-
 λου στο λαό. Μετά τοποθετείστε πάλι σε νευραλγική θέση.

'Όλα αυτά αποδεικνύουν ότι έχετε υψηλό δείκτη νοημοσύνης,
 μπορεί να μην είχατε άλλα πράγματα, αποφεύγατε τις κακοτοπιές και συγχρό-
 νως καταφέρνατε να είσαστε πάντα σε επίλεκτες και ευαίσθητες θέσεις.

Αυτά, λοιπόν, αποδεικνύουν ότι έχετε υπόψη σας την έννοια του
 όρου "μύησις" στο πραξικόπημα της 21ης Απριλίου. Την γνωρίζετε την έν-
 νοια κατά βάθος, αλλά αποφεύγετε και δεν μιλάτε με παρρησία. Πάντως εδώ
 δεν καταθέτετε με θάρρος.

Θα ήθελα, λοιπόν, να σας ρωτήσω, αφού έκανα αυτή τη γε-
 νική παρατήρηση, μια και εσείς είχατε τη θέση που ~~αντιθέρος~~ της Επιτρο-
 πής, συνάδελφος αύριος ζακολίνος, ανέφερε πριν, στο A2 Γραφείο του ΓΕΣ σαν
 συνεργάτης του αυρίου Γαλατσάνου. Εικεί είχατε τον τομέα Κυπριακών Υποθέ-
 σεων. Είναι κοινό μυστικό και όλοι οι συνάδελφοί σας το ξέρουν. Αναδύε-
 ται όμως αβίαστα και από την ενημέρωση, που φαίνεται ότι έχετε γύρω
 απ' αυτά τα θέματα.

[Handwritten signatures]

3/ 2N

B.P.

16.9.86*g.f.*

Επομένως είσαστε δέκτης όλων αυτών των στοιχείων που αφορούσαν
το Κυπριακό. Θα πρέπει, λοιπόν, να είσαστε και ο πρώτος σύμβουλος του
δροχηγού του ΓΕΣ σε θέματα που είχαν σχέση με την Κύπρο.

2EZ

Bst.A large, handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized form of the Greek word "Επειδή" (Because). It is written in a cursive, flowing style with some loops and crosses.

(N.)

1/2EZ.

(E.S.)

16-9-1986

98

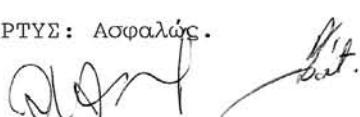
ΜΑΡΤΥΣ: Να σας απαντήσω σ' αυτά που είπατε, προηγουμένως, περί
 Β' Επιτελικού Γραφείου. Υπάρχει διάχυτη η εντύπωση, ότι το Β'
 Επιτελικό Γραφείο, είναι ένα γραφείο το οποίο ή γνωρίζει τα
 πάντα, ή κατευθύνει τα πάντα και ότι όλες οι θέσεις ενός γραφείου
 είναι ίδιες. Το γραφείο αυτό, που υπηρετούσα εγώ, όπως ανέφερα
 στον κύριο Πρόεδρο, ήταν στρατιωτικές πληροφορίες. Εάν ήμουν ο
 σύμβουλος του κυρίου Αρχηγού Στρατού, θα έπρεπε να είμαι γνωστός
 του και να είμαι καθημερινώς στο γραφείο του. Εγώ τον κύριο Αρχη-
 γό Στρατού δεν τον έχω δει, παρά μόνο δυδ-τρεις φορές σε
 ενημερώσεις, τις οποίες κάναμε. Ούτε ήταν και δυνατόν να πηγαίνω
 στο γραφείο του, αντισυνταγματάρχης ων. 'Αρα, λοιπόν, δεν βλέπω
 πως εσείς ...

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μόνο δηλαδή τον κ. Ιωαννίδη αντιπροσωπεύατε
 εκεί και ενημερώνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, καμμία σχέση με τον κ. Ιωαννίδη, είτε υπηρεσιακή
 είτε οτιδήποτε άλλη, όπως σας το ανέφερα.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μάλιστα. 'Όπως και παλαιότερα, ασφαλώς δεν
 είχατε στήν υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ καμμία ανάμειξη.

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

2/2EZ

(Ε.Σ.)

16.9.1986

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Δεν είχατε.

99

'Όταν απαντήσατε-όχι 8.30' που είπατε, περασμένες 9-στο τηλέφωνο, απαντήσατε μετά την 9η πρωΐνή, όπως προκύπτει από στοιχεία και από πηγές αυτοτακές-και είπατε "χτυπήστε τους", το εμφανίσατε ενώπιον της Επιτροπής, σαν κάτι το παρορμητικό.'

ΜΑΡΤΥΣ: Σε ιαμμία Επιτροπή. Σε ποιά Επιτροπή;

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Εδώ είπατε ότι εσείς σαν έλληνας αξιωματικός, αφού σας είπαν ότι εξεδηλώνετο και εκλιμακώνετο προοδευτικά η τουρκική επίθεση, η στρατιωτική παρουσία, είπατε "χτυπήστε τους".

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς. Αφού μου έλεγαν ότι τους χτυπάνε; Τί θα απαντούσατε εσείς, αν είσασταν στη θέση μου;

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Δυο λεπτά. Θα φθάσουμε εκεί.

Εάν δεν απαντούσατε έτσι και λέγατε να μην τους χτυπήσετε, τί θα γινόταν από πλευράς απάντησης της ηγεσίας της Αθήνας προς τη Λευκωσία;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτα. Ούτε και αυτό που απήντησα εγώ, νομίζετε ότι εφηρμόσθη; Δεν εφηρμόσθη. Αυτό ελέχθη μεταξύ δύο συναδέλφων.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Είναι η μόνη απάντηση, η οποία εδόθη από την Αθήνα προς τη Λευκωσία στο αγωνιώδες ερώτημα της Λευκωσίας

3/2EZ

Ε.Σ.

16.9.1986

100

από τις 4 και 30' το πρωΐ, μέχρι τις 9 και κάτι, που εσείς είπατε "χτυπήστε τους". Άλλο αν εκείνοι με δική τους πρωτοβουλία άρχισαν να ανταποδίδουν τα πυρά. Επομένως, αυτό επιμένετε ότι ήταν παρορμητικό, το είπατε μόνος σας και δεν ήταν αποτέλεσμα εντολής που σας εδόθη από τους ανωτέρους σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Κανένας. Εκεί είμασταν 3 αξιωματικοί.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κανένας.

Παρακαλώ, πέστε μου πάνω σ' αυτό, Εφόσον δεν εδόθη αυτή η εντολή, πώς χαρακτηρίζετε αυτή τη σιωπή της ηγεσίας, τόσο του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, όσο και του προϊσταμένου σας Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού, να έχουμε εν πλήρει αλιτηματώσει επί 3ωρον την τουρκική επέλαση, εισβολή, και να μη δώσουν εντολή απόκρουσης; Πώς την χαρακτηρίζετε αυτή την απόφαση; Είναι αφέλεια; Είναι έλλειψη ενημέρωσης, ή είναι μειοδοτική, είναι προδοτική στάση; Παρακαλώ τη γνώμη σας σαν έλληνα στρατιωτικού.

ΜΑΡΤΥΣ: Το ανέφερα και στην προχθεσινή μου δήλωση, το επαναλαμβάνω και σήμερα, ότι η μη εντολή που δεν εδόθη σήμα κάτω προς τις δυνάμεις ι.λ.π., εφόσον οι τούρκοι ενήργουν αποβατική ενέργεια και αεροπορική ασφαλώς είναι μειοδοτική.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Είναι μειοδοτική.

4/2EZ

Ε.Σ.

16.9.1986

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς.

101

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Ειπώθηκε και αποτελεί επίσης κοινό μυστικό, για τον Ιωαννίδη, είπατε εσείς, ότι πρόκειται περί επαγγελματικά αρτίως εκπαιδευμένου αξιωματικού, αρίστου αξιωματικού, ότι είναι ηθικό στοιχείο και έξυπνος. Είπατε επίσης, ότι ο Ιωαννίδης, όπως άλλωστε είναι κοινό μυστικό, αυτό το γνωρίζουμε όλοι, ήταν ο ισχυρός ανήρ.

'Ετσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Ήταν ο ισχυρός ανήρ της δικτατορίας τότε, σε κείνη τη φάση, μετά τη κατάρρευση του Παπαδόπουλου και επομένως θα πρέπει να είχε τον πρώτο λόγο στην τακτική που εφηρμόσθη τότε.

The image shows several handwritten signatures and markings. On the left, there is a large, stylized 'X' mark. To its right is a signature that appears to begin with 'Εβαίως'. Below this is another signature that looks like 'Δικτ. Στρατηγός'. To the right of these is a small '(Δ.)'. Further to the right is a signature that includes the letters 'S.A.' and 'S.A.T.'. There is also a small mark that looks like a stylized 'F' or 'G'.

N

1/2 ΔΔ A.M. 16-9-86

102

Πώς παντρεύετε εσείς το στοιχείο αυτής της στάσεως που υπήρ-

ξε μειοδοτική, όπως την χαρακτηρίσατε προηγουμένως, και βλακώδης, με τα στοιχεία ευφυίας και επαγγελματικής επάρκειας, που κοσμίσατε προηγουμένως τον δικτάτορα Ιωαννίδη; Εφόσον εκείνος είναι υπεύθυνος για αυτή την τρίωρη και πλέον σιγή, πώς παντρεύετε αυτά τα δύο;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας είπα ότι αυτό είναι το ερωτημά μου για όλους. Και για τον αύριο Ιωαννίδη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Συγκεκριμένα για τον Ιωαννίδη, παρακαλώ, κάνετε μια συγκεκριμένη κρίση, που εχει καταγραφεί στα πρακτικά.

Και σας ερωτώ, πώς συνδέονται αυτά τα δυό πράγματα; Ο ευφυής, ο επαγγελματικά τέλειος ...

ΜΑΡΤΥΣ: Σας απήντησα ότι δεν μπορώ να εξηγήσω τους λόγους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είπατε για μειοδοσία.

Είπατε επομένως ότι ο Ιωαννίδης μειοδότησε. Και ενώ εγνώριζε επαγγελματικά και πνευματικά του επέτρεπαν οι δυνάμεις του και οι γνώσεις του να ξέρει το αποτέλεσμα-κράτησε δεμένα τα χέρια των φρουρών του Έθνους. Γιατί είπατε σε άλλο σημείο της καταθέσεώς σας ότι

η φρουρά, όπως ήταν στην Κύπρο, με όλη τη σύνθεση της ΕΛΔΥΚ, Εθνική Φρουρά, Προεδρική Φρουρά ήλπ. και με τα τμήματα που δημιουργήθηκαν από την επιστράτευση, μπορούσε, αν δεν είχε δημιουργηθεί αποδιοργάνωση του

2/2 ΔΔ A.M. 16-9-86

103

πραξικοπήματος να αντιταχθεί σε κάθε τουρκική εισβολή και μετά την αποχώρηση της Μεραρχίας.

Εφόσον αράτησε τα χέρια των εθνικών δυνάμεων στην Κύπρο δεμένα, για να εδρεωθούν και διευρυθούν οι θήλακες του εχθρού, αυτό δεν είναι ναι προδοσία;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας ανέφερα, "ναι".

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είναι προδοσία του Ιωαννίδη, αυτό λέει ο κύριος Δούκας!

Κατά την θητεία σας στον κύριο Γαλατσάνο, δεν είχατε αντιληφθεί επισκέψεις Τάσκα, Σίσκο, πάνω στο Πεντάγωνο; Αυτά, εάν δεν τους είδατε εσείς — δεν συνεζητούντο στο επίπεδο το δικό σας ότι υπήρχαν τέτοιοι επισκέπτες, και τιθέλον στο επιτελείο;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Αρχηγείο Στρατού δεν ήλθε κανένας απ' αυτούς, πιού λέτε, θτι συνήντηθη ο κύριος Τάσκα ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Το είπατε προχθές και το θυμάμαι, μπορείτε να απαντήσετε ότι δεν λάβατε γνώση, αλλά εδώ υπάρχουν καταθέσεις, από τις οποίες προκύπτει ότι ο κύριος Σίσκο ανήλθε στο επιτελείο και μίλησε με τον κύριο Μπονάνο.

ΜΑΡΤΥΣ: Και θα με ρωτούσαν εμένα, αν ήλθε ή δεν ήλθε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Θέλω να επισημάνω το γεγονός ότι αποκρύπτετε γεγονότα . *Q.M. 86.*

3/2 ΔΔ Α.Μ. 16-9-86

104

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν αποκρύπτω γεγονότα. Αφού έχουν γίνει αυτά που μου λέτε εσείς με στοιχεία. Αλλά τι να επικυρώσω; Από το δεύτερο όροφο στον πέμπτο τι γινόταν; Και αν σας πω ορισμένα γεγονότα, όπως τα ανέφερα και στην αναφορά μου, την περασμένη Τρίτη, είναι από πληροφορίες, όχι επίσημες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μετά την απάντηση που δώσατε "κτυπήστε", αργότερα, εν τη εξελίξει των επιχειρήσεων, δεν υπεβλήθησαν ερωτήσεις για ειδικότερα θέματα, όπως π.χ. αν θα έπρεπε να κτυπηθεί το αεροπλανοφόρο "ΕΡΜΗΣ" -που υπήρχε μια άποψη να κτυπηθεί, γιατί ήταν θολός ο ρόλος του, η οποία ερωτήσεις υπεβλήθησαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ποιός να το κτυπήσει;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αν μπορούσαμε εμείς.

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού δεν υπήρχε δυνατότης, πώς θα λέγαμε κτυπάτε το;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Υπήρχαν άλλα ειδικότερα ερωτήματα, για ανάγκες,

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μιά τελευταία ερώτηση:

Ο ρόλος της ΕΛΔΥΚ κάτω-τον ηρωϊσμό της οποίας εξήρατε προηγουμένως, μετά την εισβολή, που εμείς δεν τον αμφισβητούμε, βάσει του σχεδιασμού ποιός ήτο; Ήταν εφεδρικό τμήμα, που έπρεπε να είναι στη διάθεση της ηγεσίας των Ενόπλων μας Δυνάμεων στην Κύπρο, για να χρησιμο-

Q.M.

14.

4/2 ΔΔ Α.Μ. 16-9-86

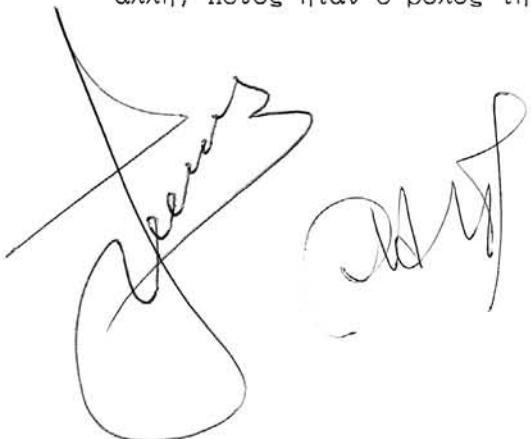
105

ποιηθεί για ειδική αποστολή σε ειδικό σημείο, που ίσως εξεδηλώνετο

η πρωτοβουλία των Τσούρκων, για την εξουδετέρωση θήλακα αλπ., ή ήταν

άλλη; Ποιός ήταν ο ρόλος της;

bit.
(O)

(2EZ)

1/2 O (E.M) 16.9.86

106

ΜΑΡΤΥΣ. Η αποστολή της ΕΛΔΥΚ ήταν βάσει σχεδίου. Υπήρχε σχέδιο, το οποίο έπρεπε να εφαρμοσθεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Υπήρχαν δύο σχέδια. Το αμυντικό, της αποκρούσεως της εισβολής και υπήρχε και το σχέδιο "Αφροδίτη 2" της επιθετικής ενέργειας.

ΜΑΡΤΥΣ. Το επιθετικό δεν το έχω υπόψη μου. Πού να επιτεθούμε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Με δική μας πρωτοβουλία.

ΜΑΡΤΥΣ. Πού να επιτεθούμε;
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Να εκκαθαρίσουν τους θύλακες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ή αντιπερισπαστικά, ή για άλλο λόγο.

Υπήρχαν δύο σχέδια.

ΜΑΡΤΥΣ. Οι φύλακες ήταν *τα* επιμέρους στα *τακτικά* συγκροτήματα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω με ένα ερώτημα.

Ενόψει της εκδηλώσεως του πραξικοπήματος, λόγω της θέσεώς σας είσαστε ενημερωμένος, υποβάλατε καμμιά έκθεση; Εστω προφορικά, ξέμενεράσθηκαν οι απόψεις σας για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και παρενέργειες μιας τέτοιας πρωτοβουλίας;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ. Ζερβό να λάβει το λόγο.

2/2 O (Ε.Μ) 16.9.86

10F

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Κύριε μάρτυς, αποτελεί στοιχειώδη γνώση ότι το
κάθε Γενικό Επιτελείο έχει το δικό του θάλαμο επιχειρήσεων. Και
ασφαλώς το Γενικό Επιτελείο Στρατού είχε το δικό του κανονικό
θάλαμο επιχειρήσεων. Γνωρίζετε εάν υπήρχε και άλλος ειδικός θάλα-
μος επιχειρήσεων, ο οποίος είχε επαφή με την Κύπρο εκτός της
Διευθύνσεως Κυπριακού που υπήρχε στο ΑΕΔ και που επανδρώθηκε
κάπως καθυστερημένα;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι δεν υπήρχε. Δύο αίθουσες επιχειρήσεων ήταν και το
Γραφείο του Κυπριακού αγώνος, που δεν θυμάμαι πότε συνεκροτήθη.
ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Δύο αίθουσες επιχειρήσεων τίνων επιτελείων;
ΜΑΡΤΥΣ. Αρχηγείο Στρατού και Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.
ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Και εκείνη η αίθουσα που αναφέρεται συχνά στις
διάφορες εκθέσεις των αξιωματικών, ότι υπήρχε κάποια ειδική αίθου-
σα, αν δεν απατώμαι στον τρίτο όροφο του ΓΕΣ, η οποία είχε επαφή
με τους Κυπρίους, με το ΑΓΕΕΦ και είχε άμεση επικοινωνία; Και μάλι-
στα όταν γίνονταν τα γεγονότα η διεύθυνση Κυπριακού δεν είχε καν
επαφή απ'ευθείας με την Κύπρο, ενώ αντίθετα αυτή η ειδική αίθουσα
είχε επαφή με την Κύπρο, άμεση. Εσείς δεν γνωρίζετε να υπήρχε
αυτή η αίθουσα;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας ανέφερα ότι εκείνη η αίθουσα η οποία υπήρχε, όπως πλη-

3/2 O (E.M) 16.9.86

108

ροφορήθηκα, για την ανατροπή του Μακαρίου, ήταν στην προβοσκίδα της *έπιθεωρήσεως*.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Άρα υπήρχε μια άλλη αίθουσα.

ΜΑΡΤΥΣ. Για δυο μέρες ήταν αυτή.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Δηλαδή αυτή λειτούργησε μόνο για δύο ημέρες;

ΜΑΡΤΥΣ. Το γραφείο Αρχηγού ήταν.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Ήταν ουσιαστικά το γραφείο Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι, το γραφείο Αρχηγού, που εγνώρισα εγώ εκεί, του Στρατού.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Του ΑΓΕΣ δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Παράλληλα, υπήρχε και η αίθουσα επιχειρήσεων, η οποία ήταν *ΓΕΣ*;

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Εντάξει, ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ. Παυλίδη να λάβει το λόγο. Και μετά εσείς κύριε Βασιλειάδη.

Παρακαλώ όλοι οι κύριοι συνάδελφοι να έχετε υπόψη σας ότι πρέπει να εξετάσουμε και να ολοκληρώσουμε, αν μπορούμε, με τον

4/2 O (Ε.Μ) 16.9.86

109

κ. Κοντόση. Γιατί την Πέμπτη θα έχουμε τον Γιαννακόδημο, ο οποίος είναι επιτελάρχης του ΓΕΕΦ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα είμαι πολύ σύντομος.

Κύριε μάρτυς, ιδιαιτέρως με απασχολεί ο ρόλος σας στο γραφείο του Υπουργού Εθνικής Αμύνης τότε. Και πριν φθάσουμε στον ρόλο, εσείς, πώς επελέγετε; Μπορείτε να μου το ξεκαθαρίσετε; Δεν κατάλαβα τον μηχανισμό επιλογής σας.

ΜΑΡΤΥΣ. Υπηρεσιακώς.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Τί σημαίνει υπηρεσιακώς;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν υπάρχει άλλη απάντηση, υπηρεσιακώς.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Με ποιά κριτήρια; Είσαστε αρχηγός τάξεως; Είσαστε διοικητής κάποιας σημαντικής μονάδος; Είχατε ειδικές γνώσεις ξένων γλωσσών; Το υπηρεσιακό το καταλαβαίνω. Ασφαλώς μέσα από μια υπηρεσία προετάθητε. Εωδόσον είστε εν υπολή κάποιο υπηρεσιακό έγγραφο συνετάγη να τοις θετηθείτε κάπου. Άλλα με ποιά κρι-

τήρια;

(2σ)

(20)

(xm) 16.9.1986

1/2 σ

110

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπάρχουν ιριτήρια σ' αυτές τις θέσεις. Τι ιριτήρια να υπάρχουν; Για λοχαγό και ταγματάρχη;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Με συγχωρείτε, αναφέρομαι στις υπηρεσία σας στο γραφείο Παναγή Παπαληγούρα. Ελπίζω να έγινα σαφής.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι αντελήφθην, δτι πρόκειται γιατον ούριο Παπαληγούρα. Σας αναφέρω δτι δεν υπάρχουν ιριτήρια. Ο ούριος Παπαληγούρας δταν πήγα εκεί με ιαλοσύρισε και μου ανέθεσε ορισμένες εργασίες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Και σες τον ιατευοδώσατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, δεν τον ιατευόδωσα ιαθόλου, ούριε Παναγιωτόπουλε. Διατηρή σαμε τις σχέσεις μας και μετά.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ Μετά από πότε δηλαδή διατηρήσατε σχέσεις με τον ούριο Παπαληγούρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μετά από την 21η Απριλίου πήγα ήανα δυο φορές στο σπίτι του και τον επισκέφθηκα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Το οποίο γνωρίζατε πάρα πολύ ιαλά φαίνεται.

ΜΑΡΤΥΣ: Ασφαλώς το γνωρίζω

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Χρησιμοποιώ τη λέξη "λέγεται" "επειδή δεν έχω τηποτε το ιδιαίτερο. Ότι εσείς δώσατε αυτού του σπιτιού το πλάνο στην

2/2σ (xm) 16.9.1986

111

ομάδα η οποία το βράδυ της 21ης Απριλίου εισέβαλε στο σπίτι Παπαλη-

χρύρα. Έχει βάση αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι. Σας ανέφερα δτι ήμουν στο γραφείο, στο Υπουργείο Στρατιω
τικών.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Επαναλαμβάνω, εδώσατε πλάνο δχι δτι ήσαστε μαζί.

ΜΑΡΤΥΣ: Τι έδωσα;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Το πλάνο, το σχέδιο πώς είναι το σπίτι, ποιά
πόρτα θα ανοίξετε, ποιά πόρτα θα κλείσετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά είναι φαντασίες, αν μη τι άλλο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Παραμείνατε στο γραφείο που κατείχε ο

Παπαληγούρας μετά την απομάκρυνσή του από εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Και υπηρεσιακώς παραμείνατε, πάλι ως υπασπιστής
του διαδόχου του;

ΜΑΡΤΥΣ: Είπα, ναι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Παραμείνατε, λοιπόν, υπασπιστής Παπαδόπουλου.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Και ισχυρίζεσθε πως δεν ήσαστε μυημένος στο
κίνημα της 21ης Απριλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, *[Signature]*, *[Signature]*, *[Signature]*.

3/2σ (xm) 16.9.1986

112

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ/ Αυτό, ήνριε συνάδελφε που με εξανάγκασε να του υποβάλλω αυτές τις ερωτήσεις, είναι δτι σε σας είπε δτι είναι μυημένος

Εγώ του κανο δύο απλές ερωτήσεις, Είσαι με τον Παπαληγούρα είσαι κα ι με τον διάδοχο του Παπαδόπουλο. Παπαδόπουλος ήδει το ινημα και σε διατηρεί. Δες δτι δεν είμαι μυημένος. Επιτέλους που ήσαστε, ήνριε μάρτυς; Εμείς εδώ την αλήθεια αναζητούμε. Βοηθήστε μας.

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, την αλήθεια σας είπα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Στο ήνριο συνάδελφο είπατε δτι είσθε μυημένος, σε μένα λέτε δεν είσθε μυημένος. Τι είσαστε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αηλαδή δταν λέτε μυημένος, τι εννοείτε; ηθελα να ξέφω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρίστος Μπασαγιάννης) Παρεκάλεσα προηγουμένως τον ήνριο Βαρβιτσιώτη για τον ήνριο Παναγιωτόπουλο να διευκρινίσουνε. Ο ήνριος μάρτυς δεν συλλαμβάνει την έννοια της λέξεως μυημένος. Μη μιλάτε, λοιπόν, περί μυήσεως. Μόνοις υπήρξε μόνοι Φιλική Εταιρεία.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Όταν χρησιμοποιώ τη λέξη μυημένος εννοώ το εξής: Γνωρίζετε εκ των προτέρων δτι θα εξεδηλούτο αυτό που εξεδηλώθη την 21η Απριλίου 1967. Είπα αυτό που εξεδηλώθη. Το εγνώριζε εκ των προτέρων.

 Πιθανόν να μη εγνώριζε την ημερομηνία. Εγνώριζατε δτι κάτι θα εξεδηλούτο αυτό εννοώ με το μυημένος. Είναι ακριβές αυτό;

D 4/2σ (XM) 16.9.1986

113

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν εγνώριζα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Τέποτε, βαθειά μεσάνυχτα.

'Εχω την αίσθηση, κύριε μάρτυς, δτι υποτιμάτε τη νοημοσύνη της στιτροπής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΙΟΣ. Μου επιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Παρακαλώ, κύριε Κάππο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Ορίστε, κύριε Κάππο.

Γονάρης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΙΟΣ. Είπε δτι πήρε μέρος στην επανάσταση της 21ης Απριλίου. Πώς πήρε μέρος αφού λέει τδ δτι δεν ήξερε και μέχρι που πήγανε και πιάσανε τον κύριο Παπαληγούρα δτι δεν ήξερε τέποτε. Πώς πήρε μέρος; Ήωρες να ξέρει;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Εν πάσῃ περιπτώσει, κύριε Πρόεδρε, για να ολοκληρώσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ολοκληρώστε, κύριε Παυλίδης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Θέλετε να με πείσετε, εμένα τον ερωτώντα, δτι αυτά τα οποία προηγουμένως καταθέσατε, δταν ρωτούσε δ συνάδελφος κύριος Παγορόπουλος, δτι τα ανακαλείτε.

ΜΑΡΤΥΣ/ Είηστι δεν ήμουν μυημένος. Μπαρεί να ήμουν γνωστός με τους αναδέλφους και με ειδοποίησαν το βράδυ και πήγα στο Υπουργείο.

5/2σ (XM) 16.9.1986

114

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Σας ειδοποίησαν γιατί; Για δοκηση; Σας ειδοποίη -
ζων για να περάσετε την ώρα σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μου είπαν έλα επάνω στο Επιτελείο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, τέλοτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν μου λέτε κύριε μάρτυς, τι αρέσει
είχατε ως υπασπιστής, πλην ειπέμενων περιστατικών.

2H

The image shows several handwritten signatures and initials. On the left, there is a large, stylized signature that appears to begin with 'Χρήστος'. To its right is a smaller, more compact signature. Above these, the letters '2H' are written. To the right of the smaller signature is another set of initials, possibly 'Ε.Π.', written in a cursive hand.

(2σ)

Η.Γ. Μ. A. 16.9.86

115

ΜΑΡΤΥΣ. Το κανονικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή από πότε έως πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Από τις 7.30'η ώρα το πρωί, μέχρι τις 2.30'το μεσημέρι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και αν συνέβαινε κάτι, ή ο υπουργός, ή κάποιος άλλος αρμόδιος όταν σας έλεγε ελάτε και το απόγευμα ή να ελθετε τώρα αμέσως.

Τώρα: Το πραξικόπημα ποιά ώρα εξεδηλώθη; Αν το θυμάστε. Εννοώ της 21ης Απριλίου.

ΜΑΡΤΥΣ. Στις 2 η ώρα τη νύχτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στις 2 η ώρα σας κάλεσε ποιός; Προϊστάμενός σας. Άμεσος προϊστάμενός σας ήταν ο υπουργός, δηλαδή ο κύριος Παπαληγούρας, μέχρι εκείνη τη στιγμή. Σας κάλεσε ο κύριος Παπαληγούρας, να πάτε στο υπουργείο;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιός προϊστάμενός σας, λοιπόν, σας κάλεσε, έστω συνταγματάρχης; Προϊσταμενός σας, όμως.

ΜΑΡΤΥΣ. Ο συνταγματάρχης κύριος Παπαδόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και τι ήταν ο Παπαδόπουλος για σας;

ΜΑΡΤΥΣ. Με πήρε και μου είπε "ανέβα στο επιτελείο."

*QSM**Lat.*

2/2 Η. Γ. . . . M. A. 16.9.86

116

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Σύμφωνοι. Και εσείς εκτελέσατε την εντολή του συνταγματάρχη Παπαδόπουλου και πήγατε εκεί. 'Ηταν φυσικός προϊστάμενός σας ο αύριος Παπαδόπουλος για να εκτελέσετε αυτή την εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. 'Ηταν διευθυντής ή υποδιευθυντής του Ζου Επιτελικού Γραφείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) Εσείς αύριε μάρτυς, είσαστε υπασπιστής και είχατε, ως υπασπιστής, την ευθύνη της εκπροσώπησης του Υπουργού σε κάποιες σχέσεις του Ι.Λ.Π.

Επαναλαμβάνω ποιός αρμόδιος σας εκάλεσε να πάτε στο Υπουργείο;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. Αφού είπε ότι τον κάλεσε ο Παπαδόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Μαλιστα. 'Ομως εδώ είναι το θέμα.

'Ηταν αρμόδιος ο Παπαδόπουλος να σας καλέσει να πάτε στο Υπουργείο;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) 'Αρα πρέπει να αντελήφθητε, εφ' όσον δεν είχατε μυηθεί, ότι κάτι ανώμαλο συμβαίνει. Μη μου πείτε ότι δεν το αντιληφθήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Ασφαλώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) Το αντελήφθητε. Αφού αντελήφθητε, οτι κάτι ανώμαλο συνέβαινε, τηλεφωνήσατε στον Υπουργό σας;

Δωρη

λαζ.

3/2 Η.Γ. Μ. Α. 16.9.86

117

ΜΑΡΤΥΣ. Η πρώτη μου δουλειά ήταν να έρθω σε επαφή με το αύριο Υπουργό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ήρθατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι. Δεν υπήρχε τηλεφωνική επικοινωνία, πήγα όμως το πρωί στο σπίτι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης). Το πρωί είχε συλληφθεί ο αύριος

Παπαληγούρας. Και πήγατε στο σπίτι θα δείτε τι; Την αυρία Παπαληγούρα,

ή τον υιό Παπαληγούρα; Ο αύριος Παπαληγούρας, ο Υπουργός σας, ο

προϊστάμενός σας, αυτός που σας είχε εμπιστευθεί αυτή τη θέση του

υπασπιστή, είχε συλληφθεί ήδη. Γιατί πήγατε στο σπίτι του; Για να

κάνετε εμφάνιση απλώς; Εξηγήστε μου σας παρακαλώ πάρα πολύ, γιατί

αυτά τα πράγματα είναι λίγο ακατανόητα αύριε μάρτυς, για τιμίους

ανθρώπους. Και επειδή εγώ πιστεύω ότι είσθε τίμιος, μου φαίνεται

ότι είναι ακατανόητο να επιμένετε. Τι συνέβει αύριε και πήγατε το

πρωί; Τι να κάνετε το πρωί; Να εμφανιστείτε στην αυρία Παπαληγούρα;

ΜΑΡΤΥΣ. Πήγα το πρωί και είπα στον αύριο Παπαληγούρα, τον υιό, και την

αυρία Παπαληγούρα, ότι είναι εντάξει ο αύριος Υπουργός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Α;! Επήγατε, λοιπόν, να διαβεβαιώσε-

τε ότι είναι εντάξει ο αύριος Υπουργός, ότι είναι κρατούμενος ο

αύριος Υπουργός και ότι τέλος πάντων ευαρεστηθήκατε να μη τον του-

φεκίσετε, να μη τον σκοτώσετε. Ή, αν θέλετε, ευαρεστηθήκατε να μη

τον βασανίσετε. Αυτό πήγατε να της πείτε της αυρίας Παπαληγούρα,

*Δ.Β.**Π.Γ.*

4/2 Η.Γ. M. A. 16.9.86

118

εσείς ο υπασπιστής;

Σας παρακαλώ κύριοι συνάδελφοι, αν θέλετε να κλείσουμε τη συζήτηση,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, μια παρατήρηση να κάνω. 'Εχει σημασία ότι ο κύριος μάρτυς ήταν ενημερωμένος περί της υγείας του κυρίου Παπαληγούρα από της συλλήψεώς του!'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριοι συνάδελφοι, θα μου επιτρέψετε να θεωρήσω περαιωμένη την κατάθεση.

→ Ο κύριος Μπαντουβάς θέλει να κάνει μία παρατήρηση.

(ω)

Pf.

Ly 12/118
Mr Andreas
Papadopoulos
Ministry
of Interior
Athens
(Note: The note below is written in Greek)
μαζί με την παρατήρηση
της συνάδελφης
που αναφέρεται στην

1/3Ω Λ.Β. 16.9.86

118

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Σχετικά με το τηλέφωνο, που είπε ότι δεν λειτουργούσε, θέλω να πω ότι ο άλλος αξιωματικός που πήγε με 5 άντρες και συνέλαβε τον κ.Παπαληγούρα, όταν μπήκε μέσα, είπε το ζεύγος Παπαληγούρα στα αγγλικά "τί είναι αυτοί, μήπως είναι κομμουνιστές;" και στη συνέχεια, πήγε προς το τηλέφωνο. Προχώρησε λοιπόν ο αξιωματικός και ξερίζωσε, ξήλωσε, τη γραμμή του τηλεφώνου, το οποίο λειτουργούσε μέχρι εκείνη την ώρα.

Λοιπόν, αυτά που λέει ο κ.μάρτυς είναι ανακριβή και αποτελούν ασέβεια προς την επιτροπή. Υπάρχουν στοιχεία από τους ίδιους τους Παλαινηδες -γιατί αυτός που τον συνέλαβε ήταν ο Παλαινης ο μικρός, ο Αριστείδης- ότι ήταν μυημένος και λυπούματι που δεν έχει το θάρρος να το ομολογήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο κ.Βασιλειάδης παρακαλείται να λάβει το λόγο και παρακαλώ να είναι ο τελευταίος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Εέρετε πολύ καλά ότι και κατά τη φάση της σχεδιάσεως του πραξικοπήματος της Κύπρου, αλλά και εν συνεχείᾳ, σ' αυτές τις λίγες μέρες μέχρι την επέμβαση των Τούρκων στη νήσο, γενικώς ο τουρκικός παράγων δεν ελήφθη σοβαρώς υπόψη. Εέρουμε ότι μέχρι την τελευταία στιγμή και μετά στην απόβαση των Τούρκων και στη ρύψη των αλεξιπτωτιστών, έλεγαν οι πάντες σε όλα τα κλιμάκια, τουλάχιστον

QdRf

lif.

2/3 Ω Δ.Β. 16.9.86

120

από αρχηγό κλάδου του ΑΕΔ, μέχρι ανωτάτη ηγεσία, ότι δεν θα επιχειρήσουν οι Τούρκοι, ασκήσεις κάνουν, αυτοσυγκράτηση κ.λπ. Το ένα είναι όλη αυτή η υπόθεση που είναι επιβεβαιωμένη από 100 χιλ. μικρές πειπτώσεις.

Δεύτερον, πιό συγκεκριμένο: Οι πόντες γνωρίζουν, κανένας δεν το διέψευσε, βιβλία, εφημερίδες και θα το έχετε ακούσει· και σεις, εκείνο το περίφημο "μας εξαπατήσατε" του Ιωαννίδη προς το Σίσιο, μετά από εκείνη την περίφημη σύσκεψη.

Για να πούμε τα συκα-σύκα και τη σκάφη-σκάφη, αυτές οι 2 υπόθεσεις, δείχνουν ότι θα πρέπει να υπήρχε σε κάποιο κλιμάκιο κάποια διαβεβαίωση ενός ξένου παράγοντος προς τον Ιωαννίδη ίσως, ή σε άλλους περί τον Ιωαννίδη, να μη ληφθεί υπόψη ο τουρκικός παράγων, εμείς θα σας εξασφαλίσουμε τη μη επέμβαση κ.λπ. Τουλάχιστον η λογική εκείνη οδηγεί. Εσείς, που ζήσατε τα γεγονότα αυτά και τις ημέρες εκείνες και τις προηγούμενες ημέρες, που ζούσατε τον αέρα του ΑΕΔ, που είχατε φίλους αξιωματικούς ήιό στενά συνδεδεμένους με τον Ιωαννίδη, με τον αρχηγό του ΑΕΔ κ.λπ., δεν μας βοηθάτε, σας παρακαλώ, κύριε μάρτυς, να μας πείτε τί γνωρίζετε γι' αυτό το θέμα; Δε χρειάζεται να ήσαστε μπροστά σε κάποια ενδεχομένη συμφωνία. Πέστε μας τί έχετε ακούσει από κάποιο συνάδελφο ή από κάτι άλλο γύρω απ' αυτη την υπόθεση.

3/3Ω Δ.Β. 16 .9.86

121

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό που είπατε εσείς λ. Πληροφορήθηκα δηλαδή ότι εξηπατήθη
ο Ιωαννίδης. Από ποιόν, γιατί, κ.λπ., δεν ξέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Επειδή είναι ένα από τα σοβαρά πράγματα που
εξετάζει εδώ η επιτροπή μας, μπορείτε να μας δώσετε μια άκρη την
οποία εμείς να διερευνήσουμε πιό πολύ; Παραδείγματος χάριν,
μου το είπε ο μεγάλος Παλατίνης, ή μου είπε ο Φηλιχός ότι, οι άτιμοι
οι αμερικανοί που μας την έσκασαν τότε που μιλάγαμε με τον αρχισταθμάρ-
χη Ελλάδος. Πέστε μας κάτι συγκεκριμένο, σας προκαλώ και σας παρακαλώ.

ΜΑΡΤΥΣ. Αν γνώριζα, θα σας το είχα καταθέσει και θα το έγραφα και
στην αναφορά μου. Αν γνώριζα κάτι περί συμμαχικού παράγοντος ή πολι-
τικού, θα το είχα αναγράψει, δεν επρόκειτο να το ιρύψω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Επομένως, δεν ξέρετε τίποτε γι' αυτό το θέμα συγκε-
κριμένα;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό που είπε ο Ιωαννίδης, το "μας εξηπάτησαν", το άκουσα μέσα
στο Επιτελείο. Ποιοί ήταν παρόντες, ποιοί έκαναν τη σύσκεψη, δε θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ.Περράκη να λάβει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Κύριε μάρτυς, μια ερώτηση που πιστεύω να είναι η
τελευταία, και κατά τη γνώμη μου, δύσκολη. Επομένως, κύριε μάρτυς, μπο-
ρείτε να πείτε, δεν απαντώ στην ερώτηση. Έχετε όλο το δικαίωμα να μην

απαντήσετε, μη μου πείτε όμως, δεν ξέρω, γιατί αυτό δεν είναι αν ξέρετε
ή όχι.

(3AK)

(5)

3 / 1AK

I. B.

16.9.86

122

Μέχρι 21 Απρίλη είσαστε ένας Έλληνας αξιωματικός μηχολεύσθιο με

τα υπηρεσιακά σας καθήκοντα, όπως όλοι οι αξιωματικοί Α.Λ.Π., εάν
θυμάματι καλά **Ειχατε βρεθεί** ^{και} στην Κύπρο, στις μάχες εκείνες, παλαιότερα,
το 1964 και **Φίλθε** ^η/21-4-67. Επείδη εμάς μας ενδιαφέρουν εκτός από
τα γεγονότα και τα περιστατικά και η προσωπικότητα του μάρτυρα, σ'
αυτό κατατείνει η ερωτήση μου.

Μεσολάβησαν από την 21 Απρίλη επτά χρόνια, με όλα αυτά τα γεγονότα που φέρθαν στην μνήμη σας και σε εδώς με αυτή την εξέταση, όλη αυτή την ώρα και φθάσαμε μέχρι την τραγωδία, που εξετάζουμε μαζί σας τώρα. Δεν σας ρωτώ πως μπορίκατε και γιατί μπορίκατε στο πραξικόπημα, ή όπως το λέγατε εσεις τότε, επανάσταση. Εκ των υστέρων τώρα, ή την επομένη του κυπριακού, πως αποθάνεσθε μετά από όλα αυτά που έγιναν σ / αυτή την επταετία-δηλαδή να γίνει ότι έγινε στην Κύπρο,

Επαναλάμβάνω μπορείτε να απαντήσετε προσεκτικά, ή μπορείτε να πείτε
„δένε απαντώ“

ΜΑΡΤΥΣ: Πώς προσθάνουμα τια το θέμα της Κύπρου; 'Οχι, καλά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Πιστεύω ότι πρέπει να με καταλάβατε. Εσείς
ξεκινήσατε και μπήκατε εκεί όποτε μπήκατε και είπατε "να τους δέσσουμε
όλους αυτούς, τι ~~τελευταία~~ θέλεις του Παπαληγούρα : ή του άλλουντπ. Ξεκι-

3/ 2AK

I.B.

16.9.86

123

νήσατε δηλαδή για να κυβερνήσετε την χώρα, ^{και} να συμμετάσχετε και εσείς, δεν είσαστε ούτε Υπουργός ούτε τίποτα, αλλά στηρίζατε μια κατάσταση με κάποιες προσδοκίες ενδεχομένως και φθάσαμε εκεί, που φθάσαμε. Θα το ρωτήσω κάπως αλλιώς! Εαν ήταν τώρα 20-4-67 - είναι δύσκολη ερώτηση εμάς μας ρωτούσανε κάποτε - θα το ξανακάνατε;

Για να σας διευκολύνω, τότε ρωτούσαν στο σύνολο τους συναδέλφους, και δίναμε κάποιες απαντήσεις εμείς εμείναμε στις θέσεις μας, στις ιδεές μας, σε όλα αυτά. Εσείς τι απαντάτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να απαντήσω; Δεν μπορώ να απαντήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριοι τελειώσαμε.

Faúrio

Παρακαλώ κύριε μάρτυς να έλθετε το πρωΐ στις 8.30, στην Αίθουσα 143 του Μεγάρου, όπου θά έχουν εν μεταξύ αποστενογραφηθεί τα πρακτικά για νά τα ελέγξετε, και να τα διαβάσετε και νά τα υπογράψετε. Τώρα μπορεί τε να φύγετε.

Παρακαλώ να έρθει ο μάρτυς κύριος Κοντόπεζ.

(Στο σημείο αυτό εξέρχεται της Αίθουσης ο κύριος μάρτυς)

Παρακαλείται ο Γραμματεύς να συνοδεύσει στην Αίθουσα τον κύριο Κοντόπεζ.

(Στο σήμερο αυτό εισέρχεται στην Αίθουσα ο μάρτυς κύριος Κοντόπεζ)

3/3 AK

I.B.

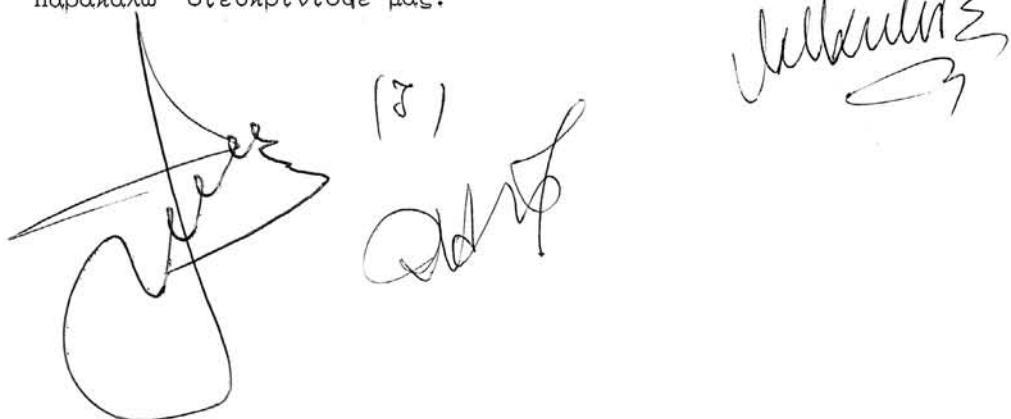
16.9.86

 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): **124**
 Κύριε Κοντώση, έχετε ορκισθεί και
 κατ' ακολούθια αναφέρεσθε στονόρκο σας και συνεχίζουμε την καταθεσή
 σας.

'Έχετε κάνει κάποια εκθεση το ΓΕΕΘΑ στο ΑΕΔ όπως το λέγατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αυτή ή έκθεση που θα σας την δώσω,
 είναι γραμμένη με τα γραμματά σας και υπογεγραμμένη από εσάς;
 Παρακαλώ διευκρινίστε μας.

The image shows three handwritten signatures and initials. On the left is a large, stylized signature of 'Maliatis'. To its right is a smaller, more formal signature of 'J. Konstantos'. Below these is a cursive initial 'J.K.'. In the center, between the two main signatures, is a small, handwritten '(8)' enclosed in parentheses. At the bottom center is another cursive signature that appears to read 'Adm'.

(3AK)

1/3 Σ K.B. 16.9.1986

125

Μην την διαβάζετε . Πρέπει να την διαβάσετε ολόκληρη για να την επιβεβαιώσετε, αλλά επί του παρόντος θέλω να δω είναι δική σας η έκθεση αυτή ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, είναι τα γράμματά μου. Να δω και την υπογραφή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Η υπογραφή σας αυτή είναι ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα. Η υπογραφή σας αυτή είναι .

Την βεβαιώνετε λοιπόν αυτή την έκθεση και σήμερα ή έχετε να συμπληρώσετε, να διαψεύσετε, να αμφισβητήσετε τίποτα από όσα γράωτε εκεί ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι κύριε Πρόεδρε, τι είχα γράψει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Ωραία. Τότε επιφυλαχθείτε/^{όταν} στο

τέρμα της κατάθεσής σας σας διαβάσουμε την έκθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Άλλα για να τα έχω γράψει θα είναι ότι αυτή ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Θα πεί ότι αυτή ήταν. Εγώ μπορώ να σας την διαβάσω και τώρα δηλαδή γιατί δεν είναι και μεγάλη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: 'Οχι τώρα κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Οχι τώρα, αλλά στο τέλος , έτσι ;

Θα σας την διαβάσουμε στο τέλος.

Για/βεηγείστε μας κύριε Κοντόση τώρα , σεις είσαι ταγματάρχης

2/3 Ζ Κ.Β. 16.9.2986

126

χης είπατε , εν αποστρατεία ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πότε απεστρατεύθητε ; Απεστρατεύθητε ή απετάχθητε ;

ΜΑΡΤΥΣ: Το 1975 απεστρατεύθην και το 1977 ή 1978 απετάχθην.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Α, το 1977 ή 1978 απετάχθητε. Με απόφαση τίνος ; Του Στρατιωτικού Συμβουλίου , Υπηρεσιακού Συμβουλίου, του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα . Και στο δευτεροβάθμιο εν συνεχεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και στο δευτεροβάθμιο. Εκάνατε προσφυγή, έφεση στο δευτεροβάθμιο ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, είχα κάνει και είχα προσφύγει και στο Συμβούλιο Επικρατείας .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το οποίο Συμβούλιο της Επικρατείας τι απεφάνθη ;

ΜΑΡΤΥΣ: Τελικώς δεν παρουσιάστηκα αν θυμάμαι καλά, διότι δεν μπορούσα πλέον οικονομικά να συνεχίσω και λόγω μη παρουσίας μου δέχθηκα

Α.Α.Α.

3/3 ζ K.B. 16.9.1986

127

ζην απόφαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι, τον συμβούλιον Επικρατείας δηλαδή, περρίφθη η προσφυγή σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τώρα, το εάν πήγατε και αν παρέστητε ίσως δεν έχει πολύ σημασία. Το θέμα είναι η απόφαση του Συμβούλιου Επικρατείας τι λέει. Απορρίπτει λοιπόν την προσφυγή σας. Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και αν θυμάστε-από την απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας, δεν μπορεί να θυμάστε πολλά πράγματα, γιατί φαντάζομαι ότι δεν θα έχετε πολλές αιτιολογίες αφού λέτε ότι δεν παρέστητε ο λόγος για τον οποίο απετάχθητε το 1976 ή 1977 ποιός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ότι ήμουν στην υπόθεση του Φεβρουαρίου 1975 και η οποία είχε αποκληθεί από τον Τύπο τουλάχιστον "πυτζάμα".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι, στο κίνημα της "πυτζάμας" να πούμε.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δοιπόν. Και γι' αυτό απετάχθητε

4/3 ζ K.B. 16.9.1986

128

Μήπως στην απόταξή σας συνετέλεσε και η δράση σας στο διάστημα του Ιουλίου 1974;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τώρα πέστε μου, σας παρακαλώ πολύ, που υπηρετούσατε τον Ιούλιο του 1974;

ΜΑΡΤΥΣ: Υπηρετούσα στο ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Επιτελείο Εθνικής Φρουράς, στο Β' Επιτελικό Γραφείο, στο Α' Τμήμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στο πρώτο;

ΜΑΡΤΥΣ: Τμήμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τμήμα του Β' Επιτελικού Γραφείου.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιά ήταν η αρμοδιότης σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Το τμήμα αυτό είχε αρμοδιότητα την ασφάλεια προσωπικού υλικού και εγκαταστάσεων του στρατεύματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ασφάλεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Προσωπικού υλικού και εγκαταστάσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Προσωπικού υλικού και εγκαταστάσεων.

5/3 ζ Κ.Β. 16.9.1986

128

Μάλιστα. Δεν είχε πληροφορίες δηλαδή το πρώτο τμήμα του Β' Επιτελικού Γραφείου ; Δεν συγκεντρώνει πληροφορίες ;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν κατάλαβα την ερώτηση .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) : Πληροφορίες , Το Β' Γραφείο δεν είναι ας το πούμε , το Γραφείο Πληροφοριών ;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Όλο το Β' Γραφείο , είναι Γραφείο Πληροφοριών .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) : Πληροφοριών .

ΜΑΡΤΥΣ : 'Όλα τα τμήματα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) : Και το πρώτο τμήμα συνεπώς , στο οποίο ήσασταν εσείς , είχε συμμετοχή στο θέμα "πληροφορία" ?

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) : Μάλιστα .

Πέστε μου τι είχατε πληροφορηθεί - αν είχατε πληροφορηθεί τι-

ποτα - για το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου .

ΜΑΡΤΥΣ : Επληροφορήθην στα μέσα της εβδομάδος η οποία επροηγήθη , δευτέρα έγινε το πραξικόπημα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) : Στις 15 Ιουλίου έγινε το πραξικόπημα .

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα . Στις 15. Κατά τις 10 του μηνός .

[Signature]

[Signature]

6/3 ζ K.B. 16.9.2986

130

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα. Στις 10 του μηνός Ιουλίου

λοιπόν, πληροφορηθήκατε τι;

ΜΑΡΤΥΣ: Πληροφορήθηκα ότι επρόκειτο να γίνει αυτή η ενέργεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτή η ενέργεια.

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ μου ανέθεσαν ...

Θέλετε να συνεχίσω ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Από ποιόν το επληροφορήθητε ;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ας το διηγηθεί ο ίδιος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι διηγηθείτε. Από ποιόν το πληρο-

φορηθήκατε και τι επληροφορηθήκατε ακριβώς ;

The image shows two handwritten signatures. The signature on the left is in cursive and appears to read "Χρήστος Μπασαγιάννης". The signature on the right is also in cursive and appears to read "Αριστοτέλης Παύλιδης". Below these signatures is the number "(32)".

(3ζ)

1/3 Z E.T. 16-9-1986

131

ΜΑΡΤΥΣ. Για πρώτη φορά εκλήθην τότε από τον κύριον...

ΈΝΑΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. Κομπόκη.

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν και ο κ. Κομπόκης... και ο κ. Γεωργίτσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Από τον κ. Γεωργίτση;

ΜΑΡΤΥΣ. Και μου είπαν ότι είχαν λάβει εντολή να γίνει αυτό το πράγμα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιο "αυτό το πράγμα";

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτή η ενέργεια, το πραξικόπημα, δύναται και να το χαρακτηρίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτοί είχαν λάβει εντολή από ποιον, σας είπαν;

ΜΑΡΤΥΣ. Από τον Αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων. Και ότι είναι διαταγή του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων και του Ταξιάρχου Ιωαννίδη να ανέβω - εγώ στην Αθήνα και να τους πω να μη γίνει το πραξικόπημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή, διέταξε ο Ιωαννίδης να μη γίνει το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι, δεν με καταλάβατε. Να πάω στην ηγεσία να τους ενημερώσω για τις απόψεις τους επί του θέματος αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σας παρακαλώ να το ξεκαθαρίσουμε.

Και καλύτερα να μη διηγείσθε και να σας ρωτάω εγώ.

2/3 Z E.T. 16-9-1986

132

Ο κ. Γεωργίτσης και ο κ. Κομπόκης, λοιπόν, σας εκμ~~υ~~στηρεύτηκαν
δτι είχαν εντολή ... τίνος είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Να κάνουν τις;

ΜΑΡΤΥΣ. Να κάνουν αυτό το πραξικόπημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και σεις πλέον λάβατε εντολή να
πάτε στην Αθήνα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μαλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Από ποιόν λάβατε την εντολή και
τι περιεχόμενο είχε η εντολή;

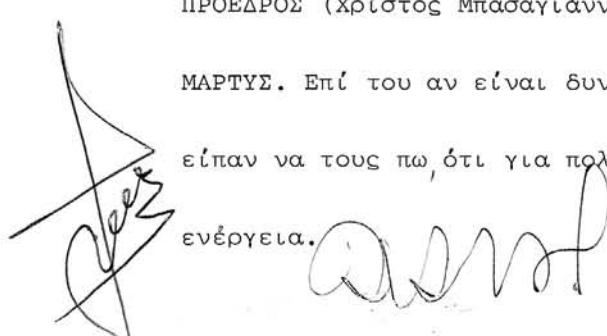
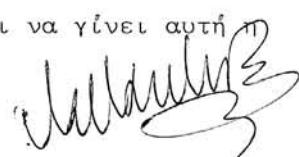
ΜΑΡΤΥΣ. Από τον κ. Γεωργίτση και από τον κ. Κομπόκη με την προϋπό-
θεση δτι η διαταγή αυτή το να πάει ένας αξιωματικός και συγκεκριμένα
εγώ, όπως μου είπαν, να τους πω τις απόψεις τους...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Σε ποιόν;

ΜΑΡΤΥΣ. Στον Αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων και στον Ταξίαρχο Ιωαννίδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Να πείτε τις απόψεις τίνος;

ΜΑΡΤΥΣ. Επί του αν είναι δυνατόν να γίνει, ή όχι, πότε αλπ. Και μου
είπαν να τους πω, δτι για πολλούς λόγους δεν πρέπει να γίνει αυτή
ενέργεια.

3/3 Z E.T. 16-9-1986

133

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Είπαν, δηλαδή, ο κ. Γεωργίτσης και ο κ. Κομπόκης σε σας να έλθετε εδώ στην Αθήνα και να πάτε να εμφανι-
σθείτε....πού προσωπικώς στον κ. Μπονάνο θα πηγαίνατε;
ΜΑΡΤΥΣ. Θα πήγαινα στον Ταξίαρχο Ιωαννίδη, ο οποίος και θα με παρου-
σίαζε στον κ. Μπονάνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα πηγαίνατε, δηλαδή, στον Ταξίαρχο Ιωαννίδη, ο οποίος θα σας παρουσίαζε στον Αρχηγό Ενόπλων Δυνάμεων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε για την παρεμβολή,
αλλά νομίζω ότι θα πρέπει να αφεθεί ο μάρτυς να διηγηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Το επεχείρησα, αλλά όπως είδατε...
εγώ νομίζω ότι δημιουργεί σύγχυση.

Εν πάσῃ περιπτώσει, διηγηθείτε, κύριε μάρτυς, τί ακριβώς έγινε.

ΜΑΡΤΥΣ. Οι λόγοι, για τους οποίους μου είπαν ότι θα αναφέρω ότι δεν
πρέπει να γίνει αυτό, ήταν διάφοροι. Βεβαίως, αυτή τη στιγμή δεν μπορώ
να θυμηθώ δλους τους λόγους. Θα αναφέρω αυτούς που θυμάμαι.

Πρώτα απ' όλα, ήταν θέμα προετοιμασίας. Δεύτερο, είχαν διαλυθεί
ορισμένες μονάδες, οι οποίες φαίνεται ότι υπολογίζοντο και αυτές για
την ενέργεια. Ήταν θέματα ενημερώσεως προσωπικού. Ότι οι μονάδες
δεν ήταν 100% έτοιμες και το προσωπικό δεν ήταν 100% έτοιμο.

*Σταύρος Λαζαρίδης
Αντίτιμος Υπουργός
Από την Επίτροπο Στρατηγικής Ανάπτυξης*

Ιωάννης Βαρβίτσιος

4/3 Z E.T. 16-9-1986

134

~~να γίνεται αυτή η πενθερά.~~

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα ζητούσε αναβολή ή ματαιώση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα τον ρωτήσουμε. Αλλά, είπαμε να ρωτάω και μου λέτε να μη ρωτάω και ο μάρτυς να διηγείται. Εγώ σημειώνω και θα ρωτήσω στη συνέχεια.

Ορίστε παρακαλώ.

ΜΑΡΤΥΣ. Ήλθα, λοιπόν, στην Αθήνα -Τετάρτη πρωί πρέπει να ήταν- παρουσιάστηκα στον Ταξίαρχο Ιωαννίδη και του ανέφερα όλα αυτά τα πράγματα, τα οποία μου είχαν πει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Με συγχωρείτε, αλλά δεν μπορώ, πρέπει να ρωτήσω. Για εξωτερικό κίνδυνο σας ανέφεραν τίποτε, ως λόγο αναβολής γη ματαιώσεως του πραξικοπήματος;

ΜΑΡΤΥΣ. Από την Κύπρο, όχι.

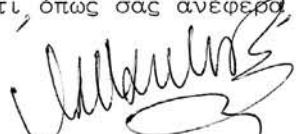
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Δεν ανησύχησε, δηλαδή, ούτε ο κ.

Κομπόκης, ούτε ο κ. Γεωργίτσης.

Ορίστε, συνεχίστε.

ΜΑΡΤΥΣ. Ανέφερα στον Ταξίαρχο Ιωαννίδη, μου έκανε ορισμένες ερωτή-

σεις, στις οποίες δεν γίμουν και πολύ ενήμερος, διότι, όπως σας ανέφερα,

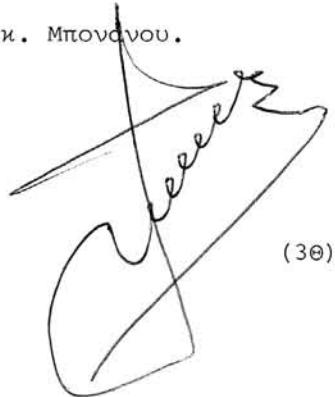
5/3 Z E.T. 16-9-1986

135

μέχρι την Τετάρτη δεν είχα απολύτως καμία πληροφορία επί του θέματος.

Εν συνεχείᾳ, με οδήγησε στο γραφείο του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, του

κ. Μπονάνου.

(3θ)

(3Z) I/3θ

I6-9-86

136

Εκεί μου είπε να περιμένω απέξω στο υπασπιστήριο. Είναι μία πόρτα που χωρίζει το γραφείο. Μπήκε ο κ. Ιωαννίδης μέσα. Δεν γνωρίζω, τι διημείφθη με τον αρχηγό των ενόπλων δυνάμεων και μετόν ταξίαρχο Ιωαννίδη. Εγώ καθόμουν απέξω, όπως σας ανέφερα. Και μετά από πολλή ώρα -δεν μπορώ να την προσδιορίσω- βγήκε ο κ. Ιωαννίδης -τον κ. Μπονάνο τον είδα στην πόρτα- και μου είπε ότι είναι διαταγή του αρχηγού των ενόπλων δυνάμεων και της Ελληνικής αυτοκρατορίας να πραγματοποιηθεί η ενέργεια αυτή.

Κατόπιν αυτού, μου έδωσαν ένα διάγγελμα το οποίο επρόκειτο να μεταδοθεί από το Ραδιοφωνικό 'Ιδρυμα της Κύπρου το οποίο και απεστήθισε, γιατί δεν μου επέτρεψαν να πάρω το χαρτί.

Και την επομένη ημέρα ανεχώρησα για την Κύπρο και ενημέρωσα τους αρμόδιους, αυτούς που σας ανέφερα.

Δεν έχω τίποτε άλλο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα ήθελα να θυμηθείτε, πότε

ανεβήκατε στην Αθήνα.

ΜΑΡΤΥΣ. Σας ανέφερα ότι πρέπει να ήταν Τετάρτη και Πέμπτη να έφυγα, λόγω του επείγοντος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ημέρα Τετάρτη:

2/3θ - 16-9-86

137

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα ημέρα Τετάρτη. Πρέπει να ήταν στις ΙΟ του μηνός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και την Πέμπτη γυρίσατε πάσω στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ. Και την Πέμπτη γύρισα πάσω, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πότε, δημος, δεν μας το διευκρινίζετε; Δεκαπέντε του μηνός ήταν Δευτέρα. 'Αρα, την προηγούμενη Δευτέρα ήταν 8.

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν το μέσο της εβδομάδος Πρέπει την Τετάρτη να ήλθα στην Αθήνα και την Πέμπτη... Στις ΙΟ του μηνός να ήλθα στην Αθήνα και στις ΙΙ να έφυγα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ωραία. Ήταν, λοιπόν, ΙΟ ή ΙΙ.

Και ήλθατε εδώ και σας είπαν αυτά. Εσείς πήγατε στον κ. Ιωαννίδη.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σας επέλεξαν εσάς να πάτε στον κ. Ιωαννίδη.

ΜΑΡΤΥΣ. Μου είπαν ότι είναι εντολή του αρχηγού των ενόπλων δυνάμεων να πάω εγώ, για ν' αναφέρω αυτά τα οποία ήθελαν ν' αναφέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Να πάτε για ν' αναφέρετε αυτά που σας είπαν ο κ. Κομπόκης και ο κ. Γεωργίτσης.

Ανεβήκατε, λοιπόν, είδατε τον κ. Ιωαννίδη και σας παρουσίασε εκεί. Ο κ. Μπονάνος τί είπε: Είπε τίποτε ο κ. Μπονάνος.

3/3θ -- -- 16-9-86

138

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Δεν μίλησα καθόλου με του κ. Μπονάνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Στην πόρτα ήταν δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Ακουγε ο κ. Μπονάνος, τί έλεγε ο κ. Ιωαννίδης;

ΜΑΡΤΥΣ. Θα πρέπει να το άκουγε, δεν μπορώ αυτή τη στιγμή μετά βεβαιότητος να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ο στρατηγός Ντενίσης που ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όταν έφυγα από την Κύπρο, για να έλθω Γ στην Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και φύγατε εσείς με εντολή του Γεωργίτση και του Κομπόκη, χωρίς ν'αναφέρετε στον κ. Αρχηγό του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι λίγο λεπτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Βέβαια είναι λεπτό, ασφαλώς είναι λεπτό.

ΜΑΡΤΥΣ. Γιατί μου είπαν ότι δεν θα πρέπει ν'αναφέρω σε κανένα τίποτε, να πω σε κανένα απολύτως τίποτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Σας είπαν ο κ. Γεωργίτσης και ο κ. Κομπόκης.

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως το φύλλο πορείας μου υπεγράφη από το στρατηγό Ντενίση.

4/30 16-9-86

13P

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ. Εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσα εγώ, ούτε ήμουν σε θέση να εξετάσω. Καταλαβαίνετε τη θέση μου εκείνη τη στιγμή. Το φύλλο πορείας που είχα πάρει, ήταν υπογεγραμμένο από τον Ι.

Ντενίσον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ. Εκείνη τη στιγμή μπορεί να υπέθεσα ότι ίσως είχε γνώση. Έκ των υστέρων, βεβαίως, με τα γεγονότα τα οποία επηκολούθησαν, αυτή τη στιγμή μπορώ να πω ότι δεν θα πρέπει να είχε γνώση ο Ι. Ντενίσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Σας εκάλεσε καθόλου ο Ι. Ντενίσης, προκειμένου να σας δώσει το φύλλο πορείας;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι, δεν με εκάλεσε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Ηλθατε, λοιπόν, στην Αθήνα στις ΙΟ του μηνός, σας είπαν αυτά τα πράγματα και γυρίσατε στις ΙΙ.

Μάθατε, τι έγινε εδώ στις ΙΙ του μηνός;

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι, έμαθα ότι έγινε μια σύσκεψη εδώ το Σάββατο, προκειμένου να εξετασθεί το δλο θέμα της Κύπρου, γιατί υπήρχαν εμπλοκές σε πολλά θέματα κάτω στην Κύπρο και ότι η σύσκεψη αυτή ανεβλήθη για τη Δευτέρα.

5/3θ ----- 15-9-86

140

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Για τη ώρα τη Δευτέρα:

ΜΑΡΤΥΣ, Δεν το ξέρω αυτό,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης), Κατ τη Δευτέρα εν τω μεταξύ
έγινε το πραξικόπημα .

ΜΑΡΤΥΣ, Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Το διαταγμένο, δηλαδή, πραξικόπημα που ήταν διαταγμένο από ποιόν;

ΜΑΡΤΥΣ. Η διαταγή για την πραγματοποίηση πρέπει να είχε προηγηθεί, κύριε Πρόεδρε.

(38)

(3θ) 1/3 δ (Κ.Ο.) 16.9.86

141

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στη σύσκεψη αυτή της 12ης του

μηνός ποιοί μετέσχον; Αν μάθατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Από τις εφημερίδες έμαθα, ^{ότι} ήταν ο στρατηγός Ντενίσης, ^{και} Διευθυντής του Β' Γραφείου. Δεν ξέρω αν ήταν επιτελείς του Γ' ή του Α' Γραφείου και άλλοι από την Αθήνα από το Επιτελείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είχε μετάσχει και ο Μπούρλος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, ήταν και ο μακαρίτης ο Μπούρλος, ο Διευθυντής του Β' Επιτελικού Γραφείου του ΓΕΕΦ.

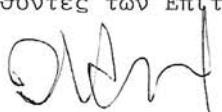
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είχε μετάσχει και ο στατηγός, ο Ντενίσης, σ' αυτό το συμβούλιο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, διότι είχε φύγει από την Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και ο κύριος Νικολαΐδης;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι καλά, ήταν στο Γ' Γραφείο τότε ο κ. Νικολαΐδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιοί είχαν ηληθεί εδώ; Άηλαδή ποιοί είχαν φύγει από την Κύπρο στις 11 του μηνός για να βρεθούν εδώ στο Αρχηγείο των Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω υπό την προεδρία τίνος έγινε η σύσκεψη εδώ, στην Αθήνα. Απ' ότι γνωρίζω αυτοί που έφυγαν τότε από την Κύπρο, ήταν οι Διευθυντές των Επιτελικών Γραφείων, ^{και} ο στρατηγός Ντενίσης.

2/3 δ (Κ.Ο.) 16.9.86

142

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Υπό Διοικητής της ΕΛΔΥΚ ζήχε

αναχωρήσει και αυτός από την Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ : Νομίζω, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Και ο πρέσβυς μας είχε αναχωρήσει

από την Κύπρο την ίδια μέρα;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν ξέρω, κύριε Πρόεδρε, Από τις εφημερίδες σας λέω πληροφορίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Ηρθαν τέλος πάντων εδώ πέρα αυτοί.

Πριν σας καλέσει ο κ. Γεωργίτσης και ο κ. Κομπόκης και σας πουν

αυτά τα πράγματα, έχαν κληθεί αυτοί εδώ από το Αρχηγείο των Ενόπλων

Δυνάμεων

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν ήξερα ούτε είχα καμμία πληροφορία επί του θέματος αυτού

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ούτε σας είπαν;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν μου είπαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πού την πήραν αυτή την αρχηγία

την μεγίστη, την εντολή; Σας είπαν ότι την πήραν από τον Μπονάνο;

Πώς;

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι, μου είχαν πει ότι είχαν αυτή την εντολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πώς την είχαν; Από που την πήραν;

3/3 δ (Κ.Ο.) 16.9.86

143

Είχαν έλθει στην Αθήνα;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να είχαν έλθει στην Αθήνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Εσάς σας επέλεξαν να πάτε να δείτε τον Ιωαννίδη πρώτα και μετά τον Μπονάνο. Εν συνεχεία σας επέλεξε εδώ ο Ιωαννίδης για να αποστηθίσετε διάγγελμα.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά τα οποία μου είπαν τότε ήταν, ότι η εντολή ήταν του Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων και του Ταξιάρχου Ιωαννίδη. Και η εντολή που πήρα από κάτω ήταν να έρθω εδώ και να τους πω να μην πραγματοποιηθεί.

Τώρα από εκεί και πέρα τα άλλα επανολούθησαν. Δεν μου είπαν ότι θα έλθω εδώ για να μου πουν να αποστηθίσω το διάγγελμα.

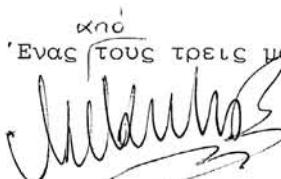
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Δεν σας είπαν ότι θα έλθετε εδώ για να αποστηθίσετε το διάγγελμα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι δεν μου είπαν τέτοιο πράγμα.'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Ήστε η εντολή να αποστηθίσετε το διάγγελμα σας εδόθη εδώ στην Αθήνα;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Το διάγγελμα ποιος σας το παρέδωσε και ποιοι το είχαν συντάξει;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Ιωαννίδης ήταν με δύο επιτελείς. 'Ένας ^{από} τους τρεις μου το έδωσε. Ποιος το είχε συντάξει δεν γνωρίζω.'

4/3 δ (Κ.Ο.) 16.9.86

144

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Οι δύο επιτελείς του ποιοί ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ηταν νομίζω ο Αντισυνταγματάρχης Πηλικός και ο Ταγματάρχης Παλαιΐνης Χαράλαμπος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δέμε επιτελείς του κυρίου Ιωαννίδη.

Τι ήταν ο κ. Ιωαννίδης για να έχει επιτελείς; Γιατί επιτελείς-ξέρω-έχει ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, ο Αρχηγός του Στρατού, ο Διοικητής του Σώματος Στρατού. Ο Διοικητής της ΕΣΑ -ήταν Διοικητής της ΕΣΑ ο κ. Ιωαννίδης ή δεν ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε, ο κάθε Διοικητής και ο Διοικητής του Τάγματος έχει τους επιτελείς του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κ. Πηλικός και ο κ. Παλαιΐνης υπηρετούσαν στην ΕΣΑ;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κ. Πηλικός νομίζω ναι. Για τον κ. Παλαιΐνη δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Συνεπώς, αν ήταν επιτελείς ^{φόνος αν. Πηλικός} πρέπει να ήταν, γιατί αυτή ήταν η επίσημη ιδιότητά του.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω αν ήταν και ο κ. Παλαιΐνης.

(3BA).

36

1/3ΒΑ

Β.Π.

16.9.86

145

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτοί λοιπόν, ο κύριος Πυλήχος και ο κύριος Παλαΐνης, ή ένας από τους δύο, ή και ο ίδιος ο κύριος Ιωαννίδης, σας έδωσαν το διάγγελμα και σας είπαν να το αποστηθίσετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως σας είπαν και τίποτε άλλο;

Άηλαδή για τα ονόματα των υποψηφίων Προέδρου της Δημοκρατίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μου χαν πει 2-3 ονόματα, οι οποίοι θα έπρεπε να κληθούν και ένας απ' αυτούς να αναλάβει για Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιά ονόματα σας είχαν πει;

ΜΑΡΤΥΣ: Λυπάμαι, κύριε Πρόεδρε, αλλά δεν θυμάμαι τα ονόματα. Νομίζω ότι αν ερωτηθούν οι άλλοι κύριοι, πιθανόν να τα θυμούνται. Δεν είναι κάτι που θέλω να το ιρύψω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Οχι, όχι, δεν είναι αυτό. Άλλα επειδή σας επέλεξαν να αποστηθίσετε το διάγγελμα, υποτίθεται ότι είχαν εμπιστοσύνη στη μνήμη σας. Διότι, όπως ξέρετε, η αποστήθιση του διαγγέλματος και η μετάδοση του αποστηθίσμένου διαγγέλματος, σημαίνει ότι είχατε πολύ καλή μνήμη. Εμένα π.χ. θα μου ήταν αδύνατο να αποστηθίσω

10-20 γραμμές. Πόσες γραμμές είχε το διάγγελμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν αρκετά μεγάλο.

2/3ΒΑ

B.Π. 16.9.86

146

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αρκετά μεγάλο!

ΜΑΡΤΥΣ: Το πρόβλημά μου ήταν ότι έριξα το μεγάλο βάρος στην αποστήθιση αυτή και τα ονόματα αυτά τα είχα σημειώσει σε μια ατζέτα μαζί με τα τηλέφωνα. Δεν τα θυμάμαι, κύριε Πρόεδρε, τα ονόματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κύριε Κοντώση, στην Κύπρο, υποτίθεται ότι μια και έψαχναν να βρουν Πρόεδρο, βέβαια δεν θα απευθύνοντο σε κανέναν φορτοεκφορτωτή ή εργάτη. Θα απευθύνοντο σε κάποιους, ή αξιωματούχους, ή μεγάλους επιστήμονες ή λπ. Δεν θυμάσθε τα ονόματα αυτών των μεγάλων ανδρών της Κύπρου οι οποίοι είχαν επιλεγεί από το καθεστώς σας, από το καθεστώς του πραξικοπήματος του Ιωαννίδη, για να γίνουν Πρόεδροι Δημοκρατίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, όπως ανέφερα, τα είχα γράψει στην ατζέτα μου μαζί με άλλα τηλέφωνα που είχα. Και είχα γράψει και ένα τηλέφωνο αν παραπέσει. Έτσι μου ήρθε. Η ατζέτα αυτή χάθηκε μαζί με το αντίγραφο της εκθέσεως που έχετε στα χέρια σας και μαζί με άλλα προσωπικά μου αντικείμενα δταν συνελήφθην στο γραφείο μου για την υπόθεση

«ΠΙΤΖΑΜΑΣ». Αν τα αναζητήσετε - διότι είχα και άλλα πράγματα τα οποία αναζήτησα και μου είπαν ότι κατασχέθησαν - πιθανόν να τα βρείτε. Δεν θέλω αυτή τη στιγμή να κρύψω κανέναν. Ορκίστηκα άλλωστε να πω την αλήθεια και αυτό κάνω αυτή τη στιγμή.

3/3ΒΑ

ΒΠ

16.9.86

147

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κατεσχέθησαν, λέτε, κατ' μπορεί να είναι στη δικογραφία της ΑΠΙΤΖΑΜΑΣ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω τι τα έκαναν. Εγώ πάντως αναζήτησα αυτά τα προσωπικά μου αντικείμενα, ^{το} αντίγραφο της αναφοράς που έχετε στα χέρια σας όπως σας είπα, την ατζέτα μου, κάτι σημειώσεις από τη Σχολή Πολέμου και γενικά άλλα ατομικά μου είδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτά τα ονόματα των υποψηφίων Προέδρων της ατζέτας σας τα γράψατε μόνος σας ή σας τα έγραψαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Τα έγραψα με τα χέρια μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τα γράψατε με τα χέρια σας.

Και δεν θυμάσθε κανένα όνομα;

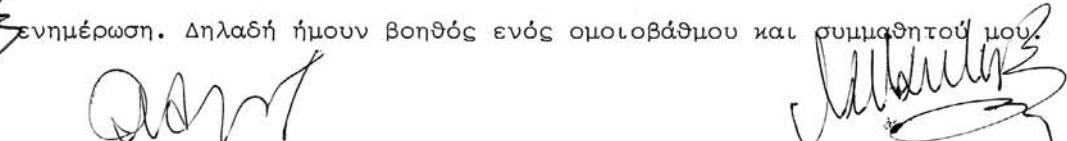
ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως επρόκειτο για κανέναν που είχε αξίωμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν νομίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μήπως επρόκειτο για Πρόεδρο Δικαστηρίου, ξέρω γω ή κανέναν τέτοιον;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν θυμάμαι, κύριε Πρόεδρε. Δεν νομίζω ότι ήταν. Άλλωστε, δεν είχα πολύ καιρό στην Κύπρο. Και στο γραφείο που ήμουν, ήμουν υπό ενημέρωση. Δηλαδή ήμουν βοηθός ενός ομοιοβάθμου και συμμαθητού μου.

4/3BA

B.P.

16.9.86

148

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Σαμψών ανεφέρετο μέσα σ' αυτούς;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν ήταν ο κύριος Σαμψών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μ' αυτούς τους κυρίους υποψηφίους

Προέδρους, ποιός θα ερχόταν σε επαφή για να τους πείσει να δεχθούν;

Είχε έλθει ήδη ο Μπονάνος σε επαφή, ή ο Ιωαννίδης, ή θα ερχόσαστε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω, κύριε Πρόεδρε, αν είχε προηγηθεί καμία προσυνεπόση. Και δεν γνωρίζω ποιός προσεπάθησε να τους ανεύρη. Αλλά άκουσα που έλεγαν ότι δεν ανευρέθη κανένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εσείς πήγατε με την ατζέτα σας και τη διαβάσατε σε ποιόν;

ΜΑΡΤΥΣ: Το είπα στον κύριο Γεωργίτση και στον κύριο Κομπόκη. Αυτοί μπορεί να θυμούνται. Αν τους ρωτήσετε, μπορεί να τα θυμούνται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μπορεί να το πουν. Ναι.

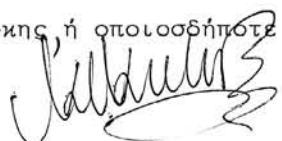
ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θέλω να το ξρύψω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σύμφωνοι. Και δεν ανεγράφετο μέσα σαμψών;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μπορείτε τότε να μου εξηγήσετε αν ήλθαν σε επαφή ο κύριος Γεωργίτσης, ο κύριος Κομπόκης, ή οποιοσδήποτε

QSM

5/3BA

ΒΠ

16.9.86

149

άλλος, ή εσείς, με τους υποψηφίους Προέδρους;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ήλθα σε επαφή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εσείς δεν ήλθατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Απ' ότι άκουσα, δεν μπόρεσαν να βρουν κανένα. Διότι τότε, όπως καταλαβαίνετε, υπήρχε μία αναταραχή, είχαν απομακρυνθεί από τα σπίτια τους οι άνθρωποι, πολλά εν πάσῃ περιπτώσει, και είπαν ότι δεν αγευρέθησαν.

θησαν.

Cheever *Andrea* 3Δ

J. Malinowski

(3(BA))

1/3Δ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

150

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Ότι δεν ευρέθησαν.

ΜΑΡΤΥΣ : 'Ότι δεν ευρέθησαν και ευρέθη εκεί ο κ. Σαμψών...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Σταθείτε. Ο Σαμψών δεν ανεγράφετο στο σημείωμα.

ΜΑΡΤΥΣ : 'Όχι, δεν ανεγράφετο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ποιός του επέλεξε, λοιπόν, του κ. Σαμψών;

ΜΑΡΤΥΣ : Ο κ. Σαμψών ευρέθη στο Αρχηγείο την ημέρα εκείνη, το μεσημέση ή το απόγευμα- δεν θυμάμαι ακριβώς- και του είπαν: " Θέλεις να γίνεις Πρόεδρος; ". Και εδέχθη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ποιός του το είπε;

ΜΑΡΤΥΣ : Ο κ. Κομπόκης ήταν; -

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ο κ. Κομπόκης.

ΜΑΡΤΥΣ : Θα σας γελάσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Μάλιστα. Του είπε: "Θέλεις να γίνεις Πρόεδρος; ". Και τι είπε ο Σαμψών; " Δέχομαι";

ΜΑΡΤΥΣ : Ναι, εδέχθη να ορκισθεί Πρόεδρος. Και επειδή έπρεπε να ορκισθεί κάποια κυβέρνηση, όπως ελέγετο, ορκίσθη ο κ. Σαμψών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ορκίσθηκε, λοιπόν, ο Σαμψών, διότι

2/3Δ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

151

του είπε ο Κομπόκης "δέχεσαι να γίνει Πρόεδρος Δημοκρατίας; " και εκείνος είπε ^ή"δέχομαι να γίνω"! . Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιός τον όρκισε και πού έγινε ο ορκομωσία;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ενας Δεσπότης τον όρκισε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιός ; Ο Πάφου; Ο Κυτίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Από την Πάφο, νομίζω. 'Ενα γηραλέος ήταν. Δεν τον θυμάμαι. Πολύ ηλικιωμένος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πολύ ηλικιωμένος. Δεν θυμάσθε πώς λεγόταν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Ήταν άλλος αληρικός, πλήν του Δεσπότη;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να θυμηθώ, αύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πού έγινε η ορκομωσία;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω στο ΓΕΕΦ πρέπει να έγινε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στο ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

Αλικής

Μάλιστα

3/3Δ.

(.Ε.Σ.)

16.9.1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): *152*
 πώς βρέθηκε εκεί ο κ. Σαμψών
 και σε ποιά αίθουσα ήταν την ώρα που του είπε ο Κομπόκης αν θέλει
 να γίνει Πρόεδρος;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήμουν μπροστά στη σκηνή αυτή, αλλά έτσι άκουσα να
 λέγεται τότε. Δεν ξέρω σε ποιά αίθουσα ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Αλλη ώρα, την ίδια μέρα, είδατε
 τον κ. Σαμψών στο ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ηταν. Μετά από την στιγμή που ήλθε, εκεί είχε μείνει.

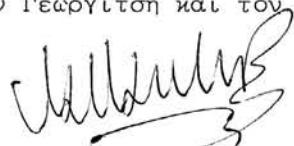
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σε ποιά αίθουσα; Στο γραφείο
 του Διοικητού του ΓΕΕΦ, στην αίθουσα επιχειρήσεων; Πού ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Παντού. Παντού πήγαινε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παντού. Καλά, πήγαινε παντού όταν
 έγινε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά πώς μπορούσε ένα
 οποιοδήποτε στοιχείο να βρίσκεται στο ΓΕΕΦ και μάλιστα να είναι
 παντού; Δηλαδή να είναι στο γραφείο του διοικητού και στην αίθουσα
 επιχειρήσεων; Πώς το εξηγείτε αυτό; Τί σημαίνει αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν καταλαβαίνω. Δηλαδή τί εξήγηση να δώσω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τί εξήγηση να δώσετε; Είχε ή δεν
 είχε συνεργασία το ΓΕΕΦ, εκπροσωπούμενο από τον Γεωργίτση και τον
 Κομπόκη... *ΖΑΠΗ*

4/3Δ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

ΜΑΡΤΥΣ: Δε νομίζω ότι προϋπήρχε συνεργασία. *153*

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Α, δεν προϋπήρχε! Δηλαδή, αν βοτ-
σκόμουν εγώ εκεί, θα μπορούα να είμαι μέσα στην αίθουσα του ΓΕΕΦ
και μάλιστα να μπω στο γραφείο του Αρχηγού ΓΕΕΦ ή στην αίθουσα επι-
χειρήσεων!

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό έγινε μετά την αποδοχή της προεδρίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : 'Οχι, δεν είναι έτσι, γιατί είπατε
προηγουμένως σεις, ότι από την ώρα που ήλθε, ήταν εκεί και έμπαινε
σε όποια αίθουσα ήθελε.

Κύριε Κοντώση, με συγχωρείτε πάρα πολύ, αλλά προσέξτε. Προσέξτε
το ιδιαιτέρως, διότι δεν μπορείτε να μας λέτε ούτε, και σε 5 λεπτά,
όταν αντιλαμβάνεσθε πού οδηγεί η ερώτηση, να μας λέτε άλλα πράγματα.

ΜΑΡΤΥΣ: Να μου επιτρέψετε να επαναλάβω. Σας λέω την εντύπωση που
έχω εγώ για τα γεγονότα αυτά. Ο κ. Σαμψών ήλθε ~~και~~ εκεί και προσεφέρθη
να βοηθήσει....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ποιόν προσεφέρθη να βοηθήσει και
τι είπε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτούς που ήταν επί κεφαλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Δηλαδή, τι βοήθεια να δώσει; Και
πρώτα-πρώτα, ποιά μέρα ήταν; 'Ηταν την πρώτη μέρα, στις 15 του μηνός;

Αγνή

Χαροκόπειος

5/3Δ.

(Ε.Σ.)

16.9.1986

154

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Στις 15 του μηνός. Προσεφέρθη να βοηθήσει, όπως είπα.

Είπε: "Αν θέλετε βοήθεια, μπορώ να σας βοηθήσω". Τι είδους βοήθεια θα έδινε, δεν μπορώ να πω, γιατί δεν ξέρω.

Εν συνεχεία, φαίνεται ότι είχε προηγηθεί η αναζήτηση των προσώπων, τα οποία ανέφερα προηγουμένως. Δεν είχαν βρεθεί τα πρόσωπα αυτά. Του εγένετο αμέσως η πρόταση, εδέχθη, και από κει και πέρα μπορούσε, σαν Πρόεδρος που επρόκειτο να γίνει, να κυλοφορεί ελεύθερα στο Αρχηγείο.

Αυτή ήταν η έννοια αυτών που είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μέχρι όμως να γίνει η αποδοχή, είχε έλθει εκεί, προσεφέρθη, κ.λ.π. Πού βρισκόταν όταν προσεφέρθη; 'Εμπαι-

νε στην αίθουσα επιχειρήσεων και στο γραφείο του Αρχηγού;

1/3 ΓΡ. A.M. 16-9-86

155

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, στο διάδρομο των θυμάτων εγώ που του είδα μια στιγμή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Προσεφέρθη στο διάδρομο; Μα

κύριε Κοντόση στο διάδρομο προσεφέρθη;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, αυτά γνωρίζω, αυτά σας λέω. Τι να πω; Θέλετε να πω κάτι άλλο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν θέλω να πείτε τίποτε. Θέλω - να πείτε αυτά που ξέρετε. Η προσφορά στο διάδρομο μου φαίνεται, ξέρω εγώ, μου φαίνεται, λίγο περίεργη.

ΜΑΡΤΥΣ: Όταν μιλάμε για ΓΕΕΦ, να λάβετε υπόψη, υπόψη σας οτι δεν ήταν καν ιτίριο, ήταν με ξύλινα τοιχώματα και είχε δεξιά και αριστέρα κάτι γραφεία μικρά. Μη φαντάζεσθε κανένα αρχηγείο μεγάλο, κανένα ιτίριο τεράστιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Καλά; εγώ δεν το ξέρω, μπορεί να είναι έτσι.

Για πέστε μου λοιπόν, οταν σας έδωσαν το διάγγελμα να το αποστι-

Ενοι
το αγγά
ΑΝΑ
συλληφθούν;

θέσετε και σας έδωσαν και τα ονόματα, γιατί δεν τα έγραψαν αυτοί, εμερίμνησαν να τα γράψετε εσείς στην αντζέντα σας, μήπως σας έδωσαν και ονόματα ανθρώπων οι οποίοι επρόκειτο να συλληφθούν, έπρεπε να συλληφθούν;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

2/3 ΓΡ. Α.Μ. 16-9-86

156

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τότε, ποιός ανέλαβε την πρωτοβουλία της ενεργείας των συλλήψεων, διαρκούντος του πραξικοπήματος.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Λυσαρίδης κατεδιώχθη για να συλληφθεί; Ναι, ή οχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω αν κατεδιώχθη, άκουσα εκ των υστέρων οτι είχε καταφύγει σε κάποια πρεσβεία, ποιά δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αν διετάχθη η συλληψη του και γιατί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το γνωρίζω, κύριε Πρόεδρε. Για κανέναν απολύτως δεν γνωρίζω, για εντολή συλλήψεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εν πάσει περιπτώσει, έγιναν συλλήψεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Μεμονομένα άτομα δεν ξέρω αν συνελλήφθησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μεμονομένα άτομα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν έγιναν ομαδικές, πολλές, συλλήψεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, ομαδικές συλλήψεις δεν έγιναν εκτός από τους αστυνομικούς οι οποίοι συστεγάζοντο στο ΓΕΕΦ, οι οποίοι συνεγκεντρώθησαν στην αίθουσα χαρτών, μετ' ολίγον εκλήθη ο υπαρχηγός της αστυνομίας, του εγένετο πρόταση εάν ήθελε να αναλάβει την διεύθυνση της αστυνομίας, εδέχθη και έφυγαν αμέσως όλοι.

3/3 ΓΡ Α.Μ. 16-9-86

157

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτή ήταν η σύλληψη δηλαδή που έγινε. Άλλες συλλήψεις ~~~ δεν έγιναν..

ΜΑΡΤΥΣ: Έν συνεχεία ήταν το επικουρικό αστυνομικό σώμα, το οποίο είχε συγκεντρωθεί σε ένα στρατόπεδο, δεν θυμάμαι σε ποιό στρατόπεδο, ήταν όλοι μαζευμένοι εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πολίτες Κύπριοι, πολιτικοί, δεν συνελήφθησαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, θυμάμαι μόνον έναν που είχαν φέρει στο γραφείο, τον οποίο κατηγορούσαν οι Κύπριοι ότι είχε κάνει ορισμένους βασανισμούς και δεν ξέραμε τι να τον κάνουμε! Θέλαμε να τον αφήσουμε ελεύθερο και μας παρακάλαγε να μην τον αφήσουμε ελεύθερο για να μη βγει έξω και τον σκοτώσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Α, Κύπριος είχε κάνει βασανισμούς!

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, ναι, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Οι δυνάμεις του ΓΕΕΦ, αυτούς που τέλος πάντων συνελήφθησαν, ή διώχθησαν βασανισμούς έκαμπο;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι ποτέ κανένα αλλά δεν νομίζω ότι συνελήφθη κανένας.

Εκτός από τους δύο αυτούς ομαδικούς περιορισμούς που σαγανάφερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) A, δεν είχε σύλληψη κανένας.

Δεηλασίες, αλοπές έγιναν, κύριε Κοντάση.

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, δεν νομίζω κύριε προεδρε, δεν περιήλθαν στην *συγκεκριμένη*

4/3 ΓΡ. Α.Μ. 16-9-86

158

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αυτό το Αζίνα, πως να το πούμε, το σπιτι του, το μεγαρό του, αν θέλετε, δεν ξέρω τι είχε ο ανθρωπος, του Αζίνα, το λεηλατισαν; Ναι ή οχι.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το γνωρίζω, ξέρω μονο το εξής, μια και ήλθε η κουβέντα τώρα, στο δεύτερο γραφείο είχαν κατά καιρούς εγκαταληφθεί διάφορα αντικείμενα και επειδή υπήρχε θέμα χώρου πλέον . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Τι αντικείμενα, ποιός τα εγκατέλειψε που τα βρήκαν, κάπου πρέπει να τα βρήκα;

ΜΑΡΤΥΣ: Διάφορα, δεν ξέρω, αναφερομαι σε αυτό που λέει ο κύριος Πρόεδρος αν κανανέρευνες πουθενά και τι βρήκαν., αξιωματικοί προφανώς, πιθανόν εγένοντο ορισμένες έρευνες που δεν είμαι εις θέσιν να σας πω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Τι αντικέίμενα ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν φερ' ειπείν κάτι αλεξίσφαιρα γιλένα, μέταν κάτι μαγνητό-μενα, ήταν διάφορα είδη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αλεξίσφαιρα γιλένα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιός τα είχε αυτά.

ΜΑΡΤΥΣ Δεν ξέρω.

(3N0)

(3ΓΡ)

1/3 N (E.M) 16.9.86

259
159

Αυτά λοιπόν επειδή ήταν στο γραφείο ~~μετ~~ και έξω στον προθάλαμο
εζήτησα να μου δώσουν κάποιο δωμάτιο να τα ακλειδώσω. Πράγματι
η αστυνομία έδωσε δύο δωμάτια, όπου τα εκλείδωσα μέσα και πριν
φύγω ζήτησα την σύσταση επιτροπής. Έγινε μία επιτροπή παραδόσεως
και παραλαβής και όλα αυτά παραδόθηκαν δια πρωτοκόλλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τιμαλφή αντικείμενα, πίνακες
και άλλα από την Αρχιεπισκοπή ή από την Μονή Κίκου ειλάπησαν,
λεηλατήθηκαν ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν υπήρχαν τέτοια αντικείμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ερωτώ αν έγιναν πράξεις λεηλα-
σίας.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν το ξέρω, αλλά δεν νομίζω ότι έγιναν,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Μου επιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ορίστε, κύριε Μπαντουβά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Για τα αλεξίσφαιρα που είπε ο κ. μάρτυς
μετά το πραξικόπημα, πού βρέθηκαν;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν γνωρίζω που βρέθηκαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Είχαν πλάκες αμιάντου;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν κάτι αλεξίσφαιρα, νομίζω τρία ή τέσσερα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ένανα την ερώτηση, γιατί ο Μακάριος είχε

2/3 N (E.M) 16.9.86

160
ζητήσει αυτά τα αλεξίσφαιρα και του τα είχα πάει εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πόσα αλεξίσφαιρα είχαν;

ΜΑΡΤΥΣ. Τρία ή τέσσερα αλεξίσφαιρα γιλέκα. Πρώτη φορά τα είδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τί άλλα πράγματα υπήρχαν;

εγώ στην πατέρα μου
ΜΑΡΤΥΣ. 'Ενα μαγνητόφωνο.

Κωνσταντίνος Τσιγαρίδας
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Είδατε κανένα πορτοφόλι;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι δεν είδα πορτοφόλι. Κάτι χαρτοκιβώτια ήταν.

Ιωάννης Βαρβίτσιωτης
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Υπάρχει αυτό το πρωτόκολλο;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως. Αν το αναζητήσετε θα το βρείτε γιατί θα πρέπει να έχει αντίγραφο το Αρχηγείο της Αστυνομίας της Κύπρου και η Εθνική Φρουρά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πρέπει, λοιπόν, να υπάρχει αντίγραφο αυτού του πρωτοκόλλου και στην Αστυνομία και στο Αρχηγείο και το οποίο υπεγράφη για να παραδώσετε σεις.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, για να παραδώσω, παρ'όλο ότι δεν είχα παραλάβει τίποτα. Απλώς τα συγκέντρωσα για να τα βάλω κάπου, ώστε να μην είναι μέσα στα πόδια μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). 'Όταν τα παραδώσατε υπογράψατε αυτό το πρωτόκολλο και λέτε ότι υπάρχει. 'Άλλες πράξεις λεηλασίας;
Ενας αξιωματικός επαναστάτης, παλλικάρι, που έκανε την επανάσταση

3/3 N (E.M) 16.9.86

161

εναντίον του Μακαρίου δεν ξέρετε αν πήγε σε κανένα σπίτι. 'Εγιναν
τέτοιας μορφής λεηλασίες;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν γνωρίζω αν έγιναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης). Εμένα μου κάνει εντύπωση, αφού
αποστηθίσατε το διάγγελμα, είδατε τον ο. Σαμψών και του το είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είπα τίποτα στον ο. Σαμψών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης). Πώς το έμαθε ο ο. Σαμψών;
Το απήγγειλε αυτό το διάγγελμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Το έγραψα εγώ τη Δευτέρα το πρωτό όταν πήγα στο γραφείο
μου και αν υπάρχει θα είναι ιδιόχειρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης). Πού να είναι;

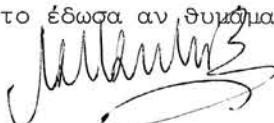
ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω αν υπάρχει στο ΓΕΕΦ ή στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνά-
μεων. Πάντως δεν έχω αντίγραφο για να σας δώσω. Το πήρε λοιπόν
ένας αξιωματικός και πήγε στο ΡΙΚ και το μετέδωσε. 'Ηταν ένας αξιω-
ματικός των διαβιβάσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης). Με υπογραφή πλέον Σαμψών;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν νομίζω ότι είχε υπογραφεί. Ο Σαμψών ήλθε το μεσημέρι,
ή το απόγευμα όπως σας είπα, ενώ το διάγγελμα ανεγνώσθη το πρωτό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Με εντολή σας;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι με εντολή δική μου. Το έγραψα και το έδωσα αν θυμόμαι

4/3 N (E.M) 16.9.86

162

στον κ. Γεωργίτση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Είναι ντροπή, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ. Γιατί ντροπή;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Ντροπιάζετε τους συναδέλφους σας αξιωματικούς.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ντροπιάζω κανέναν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Κύριε Δασκαλάκη παρακαλώ.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν δέχομαι την ύβρι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Κύριε μάρτυς, είπατε ότι δώσατε το διάγγελμα στον κ. Γεωργίτση και ο κ. Γεωργίτσης το έδωσε σε αξιωματικό που το πήγε στο PIK;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

(N)

EZ 1/3

(XM) 16.9.1986

163

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Αυτό ανεκοινώθη εξ ονόματος του κυρίου Σαμφών, ή εξ ονόματος του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Εξ ονόματος των Ενδηλων Δυνάμεων της Κύπρου, νομίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης). Εξ ονόματος των Ενδηλων Δυνάμεων της Κύπρου που δεν το είχαν συντάξει δηλαδή, το είχαν συντάξει αυτοί που το συνέταξαν εδώ.

Τώρα εσείς, εδώ στην έκθεσή σας που ιδόνατε, δεν λέτε τίποτα για το πραξικόπημα. Λέτε δηλαδή τα εξής πράγματα, να σας τα διαβάσω: "Κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα οι επιτελείς του Β' Εκτελεστικού Γραφείου του ΓΕΕΦ, δηλαδή από 1ης έως 15 Ιουλίου, ησχολήθησαν με την συνήθη επιτελικήν των..."

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Εγώ θα παρακαλούσα να μην διαβάσουμε την πατάνθεση του κυρίου μάρτυρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν την διαβάζω. Είναι πέντε σειρές αυτό.

"....με την συνήθη επιτελικήν των εργασία. Αηλαδή ήταν συνήθης επιτελική σας εργασία, ιύριε Κοντάση, το να έλθετε στην Αθήνα καὶ να πάρετε το διάγγελμα καὶ τους υποψηφίους Προέδρους καὶ να πάτε στην Κύπρο; Αυτό ήταν συνήθης επιτελική σας εργασία;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, οι διαταγές που δίνονται σε ένα πρεσβυτήριο

EZ 2/3 (XM) 16.9.1986

164

είναι έγγραφες και προφορικές. Πήρα μια προφορική εντολή και την εξετέλεσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Σύμφωνοι. Δεν έχω καμία αντίρρηση σ' αυτό. Σας λέω μόνο , γιατί δεν το γράφετε αυτό το πράγμα εδώ. Κάνατε στη συνέχεια μια έκθεση, κύριε Κοντάση. Αυτό το δύστυχο Ελληνικό Κράτος, μετά από την τραγωδία, σας θέλω να του πείτε τί τέλος πάντων συνέβη, ειλικρινά κάπως. Και εσείς αυτή τη συμμετοχή σας, προσωπική σας δράση , στο διάστημα από 1ης έως 15 Ιουλίου του 1974, την αποκρύπτετε αλην έκθεση σας και δεν την λέτε, Γιατί, κύριε Κοντάση; Είναι ανάγκη να γίνει εξεταστική των πραγμάτων επιτροπή, για να το πείτε; Δεν μπορούσατε δηλαδή να πείτε εδώ, δταν σας θέλεσε το κράτος, δταν σας θέλεσε το ΓΕΕΘΑ, το ΥΠΕΘΑ, ξέρω για ποιδίς σας θέλεσε, και σας είπε θάντε εκθέσεις, κύριοι αξιωματικοί για το τί συνέβη, εσείς γράφετε εδώ πέρα, πρώτον, περίοδος από 1ης έως 15 Ιουλίου 1974 , 7 σειρές εδώ πέρα, χωρίς να λέτε δτι λάβατε μέρος στο πραξικόπημα, αλλά δτι ασχοληθήκατε με τη συνήθη επιτελική σας εργασία. Τέλος πάντων, ας προχωρήσουμε. Είναι μια απορία , η οποία ζως δεν δικαιολογεί τον εκνευρισμό σας τον προηγούμενο.

 Τραυματιστήκατε στο πραξικόπημα, κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Όπως σας ανέφερα και πριν, μέσα στο ΓΕΕΘΑ που ήμουν εγώ δεν έπεισε

EZ 3/3 (XM) 16.9.1986

165

ούτε ένας πυροβολισμός. Δεν έγινε καμία μάχη, ή δεν ξέρω τι' άλλο μπορεί νανένας να υποθέσει. Εκεί απλώς έγινε η συγκέντρωση των αστυνομικών σε μία αίθουσα, δπως σας προείπα. Ναι, τραυματίστηκα στο πόδι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Από τι;

ΜΑΡΤΥΣ: Πιστεύω δτι ήταν από αποστρακισμό κάποιας σφαίρας, η οποία θα πρέπει να ήλθε από έξω από το ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης). Η οποία πρέπει να ήλθε απέξω από το Γενέφ. Μάλιστα.

Λοιπόν, τι λέτε τώρα; Λέβατε μέρος στο πραξικόπημα κατά του Προέδρου, κατά της έννομης τάξης στην Κύπρο; Ναι ή δχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, ήδη έχω απαντήσει στην ερώτησή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης). Ότι ελέβατε μέρος.

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι συμμετοχή βεβαίως. Όλα αυτά που έκανα, είτε τα ήθελα, είτε δεν τα ήθελα, είναι μία συμμετοχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης) Στο Β' Επιτελικό Γραφείο του ΓΕΕΦ, λίγο πριν από την ειδήλωση του πραξικοπήματος, πρωί της 15ης Ιουλίου, έγινε καμία συγκέντρωση αξιωματικών του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι να έγινε. Ναι έγινε. Μαζεύτηκαν εκεί αξιωματικοί για να τους ενημερώσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ(Χρήστος Μπασαγιάννης), Τους διαβιβάσατε εσείς στους

4/3 EZ (XM) 16.9.1986

166

αξιωματικούς αυτούς διαταγή της Ελληνικής Κυβερνήσεως ή ότι

θας είχαν πει εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι είπα και εγώ ότι ήταν αυτή η εντολή^ς

(Δ)

Οντός με σέχου
πει επί την άφωνα
John Doe

(Ε) 1/Δ Α.β 16.9.86

16F

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιός άλλος μίλησε και είπε ότι είναι εντολή της ελληνικής αυθερνήσεως;

ΜΑΡΤΥΣ. Δε θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είπατε ότι είναι διαταγή της ελληνικής αυθερνήσεως, ή του Ιωαννίδη;

ΜΑΡΤΥΣ. Του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τον Ιωαννίδη, γιατί δεν τον είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω.

Κοιτάξτε, οι Ιωαννίδης εκείνη την εποχή, ήταν ο τσχυρός ανήρ.

Με ρωτάτε να πω, εάν ήταν οι Ιωαννίδης. Σε όλα ήταν οι Ιωαννίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Να το ξεκαθαρίσουμε...

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν υπάρχει περίπτωση να έγινε κάτι και να μην το ήξερε ο κ Ιωαννίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εκείνο το πρωΐ μοιράσατε αυτόματα "στενούς" στους αυρίους αξιωματικούς, που μετείχαν στη σύσκεψη, ναι ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Προσωπικά εγώ δεν μοίρασα, γιατί δεν είχα δπλα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιός μοίρασε;

ΜΑΡΤΥΣ. Είχαν έλθει κάτι δπλα αρυφίως, δεν ξέρω ποιός τα έφερε, θα πρέπει να τα έφερε αξιωματικός από μονάδα, γιατί το ΓΕΕΦ δεν είχε δπλα.

Εγώ είχα ένα περίστροφο, το οποίο μάλιστα δε λειτουργούσε κανείς
επικρουστήρας.

2/ Δ Α.Β. 16.9.86

168

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τα όπλα τα θετεν^η, ποιός τα έφερε;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω, κάποιος αξιωματικός από μονάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτά τα όπλα τα αφήσατε εκεί, ή τα μοιράσατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Μοιράστηκαν στους αξιωματικούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιός τα μοίρασε;

ΜΑΡΤΥΣ. Κύριε Πρόεδρε, άμα δεν απαντάω σε μια ερώτηση, ή λέω δεν θυμά-
μαι, να είστε βέβαιος ότι έτσι είναι. Δεν έχω πρόθεση να ιρύψω τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν σας αποδίδω τέτοιο πράγμα.

ΜΑΡΤΥΣ. Σας προκαταλαμβάνω εγώ. Δεν θυμάμαι ειλικρινά, γιατί ήταν αιμπουμπούλα εκείνη τη στιγμή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Θυμάστε ότι δεν τα μοιράσατε εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι, γιατί δεν τα είχα εγώ τα όπλα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στο ΓΕΕΦ είσαστε και ήλθαν τα όπλα στο ΓΕΕΦ.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν υπήρχαν όπλα. Αυτά πρέπει να ήλθαν κατά τη διάρκεια της νύχτας, ή δεν ξέρω πότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτά τα όπλα μοιραστήκαι^η; Από ποιόν:

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν θυμάμαι ποιός τα μοίρασε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εκείνη την ώρα της εξορμήσεως, δώσατε εσείς αποστολές σε διαφόρους αξιωματικούς και αναθέσατε αποστολή προς

3/ Δ Δ.Β. 16.9.86

169

κατάληψη του Αρχηγείου της Αστυνομίας σε ορισμένους αξιωματικούς;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν θυμάμαι να έδωσα τέτοια αποστολή.

Βεβαίως όλοι οι αξιωματικοί και οι Κύπριοι στρατιώτες έλαβαν μέρος στην κατάληψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιός έδωσε τις κατευθύνσεις της επιχειρήσεως, εναντίον του Αρχηγείου της Αστυνομίας;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μετά την 16η του μηνός, είχε γίνει το πραξικόπημα, είχε ανατραπεί ο Μακάριος, είχε επιβληθεί η έννομη τάξη του Α.Κομπόκη κατ' του Α.Γεωργίτση και στη συνέχεια οι μονάδες πήγαν στη θέση τους, ή όχι; Τι έκαναν;

ΜΑΡΤΥΣ. Υπήρξε κάποια αναταραχή, όπως ήταν επόμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τι αναταραχή; Την πρώτη μέρα κατελήφθη το Προεδρικό Μέγαρο, το ΡΙΚ, το Αρχηγείο της Αστυνομίας, η Αρχιεπισκοπή, ίσως λίγο αργά, και υπήρξε ίσως αναταραχή την πρώτη μέρα.

Μετά, λέτε εσείς συλλήψεις δεν έγιναν, Λεηλασίες δεν έγιναν, ιλοπές δεν έγιναν. Είχατε επιβληθεί απολύτως και θεσπίσατε έννομη τάξη.

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ λέω τι έπεισε στην αντίληψή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν υπήρχε λόγος να υπάρχει αναταραχή.

(ο)

3Δ 43 Ο.Σ. M. A. 16.9.86

Λέτε λοιπόν ότι επεβλήθη οράποια τάξη. Συνεπώς δεν υπήρχε λόγος να ανησυχούν οι μονάδες. Ειστρατεία κατά της Πάφου αναλάβατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως εκινήθησαν οράποια τμήματα προς την Πάφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Ποιά τμήματα ήταν αυτά; Εκείνα που ήταν υποχρεωμένα να φυλάνε την Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν το γνωρίζω αυτό. Το 3ο γραφείο θα μπορέσει να φας ενημερωμένη επ' αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Εσείς δεν είχατε προσωπική αντίληψη ποιά τμήματα εξεστράτευσαν κατά της Πάφου;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι δεν το γνωρίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Ξαναγύρισαν μέχρι της 20 του μηνός τα τμήματα τα οποία είχαν διατεθεί για το α', β', γ' επιμέρους;

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι, είχαν γυρίσει όλα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Καν πού ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Στους στρατώνες και ορισμένα έξω από τους στρατώνες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Πού στη Λευκωσία;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι, δεν είχε μόνο η Λευκωσία στρατώνες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Μα, και εκείνα που προορίζονταν

για την άμυνα της Κυρήνειας, της Αμμοχώστου, των παραλίων ~~της~~
Κύπρου κ.λπ. είχαν πάει στη θέση τους;

2/3 Ο (Μ.Α.) 16.9.86

171

ΜΑΡΤΥΣ: Με ρωτάτε θέματα τα οποία άπτονται του Γ' Επιτελικού Γραφείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ναι, άπτονται δύως και της ιδιότητός σας ως αξιωματικών δλων. Τα είδατε τα τμήματα; Πήγαν στη θέση τους ή δεν πήγαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να πω ότι τα είδα τα τμήματα να πάνε στη θέση τους. Βέρω ότι είχε αρχίσει και απεκαθίστατο η τάξη στους στρατώνες, στις πόλεις, παντού.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Στο διάστημα από 15 μέχρι 20.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Εσείς αφού ~~εί~~ σασταν A2, έτσι δεν είπαμε;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήμουν βιοηθός σε ένα τμήμα του 2ου επιντελικού γραφείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ακούγατε ξένους σταθμούς;

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ προσωπικά όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Δεν ενδιαφερόσαστε για 'αυτό το θέμα Ενδιαφέρονταν οι άλλοι συνάδελφοί σας;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν νομίζω ότι άκουσε κανένας ξένο σταθμό. Το Μπαΐράτ ακούγεται μόνο. ^{Γε.}

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Τι ήταν αυτός, τούρκικος;

3/3 Ο.Σ. M.A. 16.9.86

— — — — —

172

ΜΑΡΤΥΣ. Τούρκικος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Καλά, αυτόν έπρεπε να τον ακούτε,

Το BBC το ακούγατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ όχι, δεν το είχα ακούσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Το γερμανικό, το γαλλικό, τους

λιβανέζικους σταθμούς στους ακούγατε; Τι ακούγατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είχα ακούσει ραδιόφωνο ούτε τηλεόραση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριε Κοντόφη, τι πληροφορίες

είχατε συγκεντρώσει, αφού είσαστε Α2 για την επικείμενη επιβατική

επιχείρηση των τούρκων; Είχατε συγκεντρώσει καμια πληροφορία, ή

ασχολείσθιο μόνο με το πώς θα συλλάβετε το Λισσαρίδη; Ασχολείσθιο σε

ποιά πρεσβεία ήταν ηλεισμένος ο Λισσαρίδης για να πάτε να του κάνετε

καρτέρι; Με τι ασχολείσθιο.

ΜΑΡΤΥΣ. Προσωπικά δεν με απασχόλησε το θέμα, ιδρυτε Πρόεδρε. Πάντως

τη τελευταία ημέρα ήταν διάχυτη η εντύπωση ότι κάτι πρόκειται να

γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτή την εντύπωση τη διάχυτη δεν

την είχατε εσείς που είσαστε αρμόδιοι να συγκεντρώνετε τις πληροφ

ρίες;

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ προσωπικά;

4/3 Ο.Σ. M.A. 16.9.86'

173
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και εσείς προσωπικά καὶ άλλοι

συνάδελφοί σας, το γραφείο σας;

ΜΑΡΤΥΣ. Ότι πληροφορια είχαμε ή εντυπώσεις ή ενδεξεις, δλα ανεφέροντο στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυναμεων. Τίποτε δεν έμενε χωρις να αναφερθεί στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυναμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυναμεων της Ελλάδας;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στο ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ. Μα το ΓΕΕΦ ήταν εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή τα δίνατε και στο ένα και στο άλλο, ή τα δίνατε μόνο στο ΓΕΕΦ ;

ΜΑΡΤΥΣ. Το ΓΕΕΦ ανέφερε επισήμως στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και υπήρχαν πληροφορίες ότι επίκειται τουρκική απόβαση;

ΜΑΡΤΥΣ. Οι πληροφορίες άρχισαν από το βραδύ δταν πλέον είχε ξεκινήσει ο τουρκικός στόλος και τονέζαν πιάσει τα ραντάρ της αεροπορίας και του ναυτικού και παρακολουθούσαν τη κίνησή του και αυτό ανεφέρθη στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων. Και για να συμπληρώσω, εζητήθη να γίνει επιστράτευση κατά τη διάρκεια της νυκτός . Βεν επετράπη από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

5/3 Ο.Σ. M. A. 16.9.86

174

Επετράπη μόνο να γίνει μια προεπιστράτευση, δηλαδή επιστράτευση

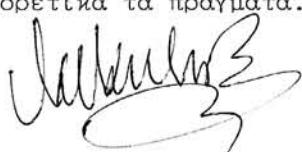
πυρήνων . Η επιστράτευση έγινε την άλλη μέρα το πρωί, την ημέρα της

αποβάσεως υπό το ανηλεές σφυροκόπημα της αεροπορίας της τουρκικής

και του ναυτικού. Αν η επιστράτευση είχε γίνει κατά τη διάρκεια

της υγιτός πιστεύω ότι θα ήταν τελείως διαφορετικά τα πράγματα.

Levantis (30)
Adm

30
1/ 30

I.B.

16.9.86

175

Οσον αφορά αν έφεραν στις θέσεις τους οι μονάδες ή όχι, έχω να αναφέρω το εξής : Οτι κατά την διάρκεια των προηγουμένων μηνών

πολυβολές και ετών από την απόβαση των τσούρων, ενώ υπήρχαν διάφορα πολυβο-

λεία στα κρίσιμα σημεία των ακτών, τα πολυβολεία αυτά καταστράφησαν

με την πάροδο του χρόνου, με σκοπό να ανεγερθούν ξενοδοχεία και

διάφορες άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις. Και αναπροσαρμόστη -

καν τότε τα σχέδια του ΓΕΕΦ, γιατί δεν υπήρχαν πλέον οι οχυρές

αυτές θέσεις με το να χρησιμοποιηθούν τα ίδια τα οικήματα αυτά

για οποία γίνανε στις θέσεις τους ξενοδοχεία και άλλα,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Οι δυνάμεις που υπήρχαν στο

ΓΕΕΦ και στην ΕΛΔΥΚ, ήταν ικανές να αποκρύψουν τουρκική αποβατική

κίνηση ή δεν ήταν ;

ΜΑΡΤΥΣ : Θα σας αναφέρω, κύριε Προεδρε.

Απ οτι γνωρίζω από τα σχέδια, η Κυπριακή Εθνοφρουρά με την

ΕΛΔΥΚ, είχαν ως αποστολή να αμυνθούν επί περιορισμένω χρονικό

διάστημα, γιατί εν συνεχεία θα έμπαινε στην προσπάθεια η Ελλας

να βοηθήσει. Δεν ήταν αυτάρκης η Εθνοφρουρά για να αντιμετωπίσει

ολο το πολεμικό δυναμικό ενός Κράτους σαν την Τουρκία. Η αποστολή

της ήταν περιορισμένη. Και νομίζω ότι την αποστολή αυτή την

εφέρε αριστα εις πέρας. Αυτά που λένε ότι δεν πολεμήσαν οι Κύπροι

2/4σ

I.B. 16.9.86

176

ειναι λάθος. Επολέμησαν και με αυταπάρνυση....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης); Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τις πρώτες ημέρες. Με μεγάλη αυταπάρνυση. Επέφεραν τεράστιες απώλειες των εχθρών

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης); Σας ρωτάω τι έγινε στις 20 του μηνός.

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 20του μηνός, αυτό σας αναφέρω, ο εχθρός είχε περιορισθεί σε ένα πολύ περιορισμένο χώρο ενός + ενάμισυ τετραγωνικου χιλιομέτρου, δεν ξέρω, και άν η Ελλάς τότε βοηθούσε την προσπάθεια αυτή, πιστεύω ακράδαντα, σαν αξιωματικός και σαν "Ελληνας οι Τούρκοι θα είχαν την ουρά υπό τα σκέλη για 100 χρόνια, τουλάχιστον.

Διότι αυτό δεν ήταν απόβαση από στρατιωτικής πλευράς. Κάτι αλλο ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Χριστος Μπασαγιάννης); Τι ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήταν στρατιωτικό έγχείρημα πρώτα-πρώτα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, μου επιτρέπετε μια διακοπή;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) Ορίστε, έχετε το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Προεβλέπετο, λέει, βοήθεια από την Ελλάδα.

Άλλος λέει οτι δεν προεβλέπετο. Να το εκαθαρίσουμε αυτό. Προεβλέπετο ή δεν προεβλέπετο;

3/4σ

I.B.

16.9.86

178

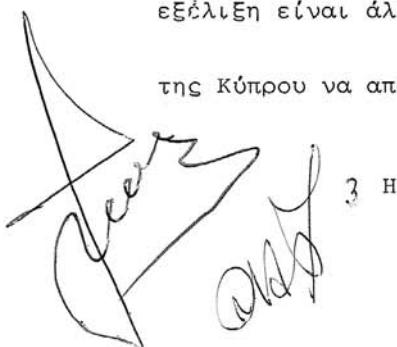
ΜΑΡΤΥΣ: Απ' ότι γνωρίζω εγώ τα σχέδια προέβλεπαν να επέμβη η Ελλάς για να βοηθήσει την Κύπρο, να βοηθήσει την Εθνοφρουρά, διότι η Εθνοφρουρά δεν ήταν στρατός, ήταν Εθνοφρουρά. Σήμερα γνωρίζουμε ότι σε ένα σύγχρονο πόλεμο, το άλφα και το ωμέγα είναι η αεροπορία. Εδώ φοιτήκυπριοι καταδρομείς, οι οποίοι δεν είχαν να ζηλέψουν τίποτε από τους δικούς μας καταδρομείς, τους κάψανε επάνω στον Πενταδάκτυλο με νεπάλι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή εάν την πρώτη μέρα στις 20ης του μηνός, οι δυνάμεις της Εθνοφρουράς, του ΓΕΕΦ δηλαδή και της ΕΛΔΥΚ, δεν ήταν ταραγμένες, αν θέλετε, δεν ήταν αραιωμένες σε διάφορες θέσεις ευνοϊκές για την εξέλιξη του πραξικοπήματος και ήταν στις θέσεις τους, μπορούσαν να αποκρούσουν την τουρκική αυτή επιχείρηση της αποβάσεως ναί ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ Οχι.

εκ των υστέρων ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Άλλο άν η Ελλάς βοηθούσε στην

εξέλιξη είναι άλλο θέμα. Εκείνη την μέρα μπορούσαν οι δυνάμεις της Κύπρου να αποκρούσουν την είσβολή, ναί ή όχι:

(3σ)

1/3 Η.Γ. Κ.Β. 16.9.1986

178

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, δταν γίνεται ένα ανηλεές σφυροκόπημα από τα τουρκικά πλοία με τά μεγάλα κανόνια που έχουν, δταν η Αεροπορία ήτηπά συνέχεια και δεν υπάρχει αντίλογος από την άλλη μεριά, τι να αποκρούσουν; 'Όλοι δσοι ήταν εκεί θυσιαστήκανε. Και οι πυραυλάκατοι, που ήταν εκεί, θυσιαστήκανε κι'αυτές, δπως επίσης και οι στρατιώτες και οι εθνοφρουροί. Ήταν αποστολή θυσίας αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πόσοι ήταν αυτοί;

ΜΑΡΤΥΣ: Ακριβώς δεν είμαι σε θέση να σας πω. 'Ενας αξιωματικός του ζου Επιτελικού Γραφείου, θα μπορέσει να σας πληροφορήσει καλύτερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την γνώμη δτι στο σημείο αυτό, πρέπει να διακόψουμε. Διαπιστώνω δτι ιουραστήκαμε δλοι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: 'Εχουμε και απογευματινή συνεδρίαση, στη Βουλή, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Το ξέρω. Επειδή έχουμε και απογευματινή συνεδρίαση, γιαυτό λέγω να διακόψουμε.

Κύριε μάρτυς, παρακαλούμε να έλθετε την Πέμπτη στις 8.30' το

2/3

Κ.Β. 16.9.1986

179

απόγευμα για να συνεχίσουμε την εξέταση.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

(Στο σημείο αυτό εξέρχεται της Αιθούσης ο μάρτυς,
κύριος Κοντόφωνος).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ να μου δώσετε
τον λόγο για να κάνω μία παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα κρατηθούν πρακτικά γι' αυτά τα
που θα πείτε;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εγώ ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε, θα χρειαστώ.
Θα φύγουμε μαζί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ συνεχίστε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να συζητήσουμε το
ζήτημα του χρόνου, σε σχέση με το μάρτυρα. Διαπιστωθεί, κύριε
Πρόεδρε, και από τους προηγούμενους μάρτυρες και από τον συγκεκρι-
μένο, ότι υπάρχει μιά προσπάθεια συσκότισης σε σχέση με τα τρία
ονόματα που προτάθηκαν για Πρόεδροι. Φοβάμαι ότι κάτιμπορεί να υπάρ-
χει σε σχέση με ανάμειξή τους στο πραξικόπημα κατά του Μακαρίου
ή στην προεργασία ή στην προετοιμασία. Θεωρώ, επομένως, ότι ο μάρτυρας
μας εμπαίζει και αυτό είναι αναμφισβήτητο. Αλλά θα πρέπει να διευ-

3/3

Κ.Β. 16.9.1986

180

ρυνθεί ο χρόνος γιατί νομίζω ότι κάτι μπορούμε να βγάλουμε απ' αυτόν τον μάρτυρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Μπαντουβάς, έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να ενημερώσω την Επιτροπή επί ορισμένων πληροφοριών που έχω, πάλι από αξιωματικούς...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε. Θα κρατηθούν πρακτικά γι' αυτά;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Να μη κρατηθούν, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Επομένως παρακαλούνται οι στενογράφοι και οι υπηρεσιακοί παράγοντες να αποχωρήσουν.

(Στο σημείο αυτό αποχωρούν της Αιθούσης οι στενογράφοι και οι υπηρεσιακοί παράγοντες και η συνεδρίαση συνεχίζεται χωρίς την παρουσία των).

'Ωρα λήξης 14.25'

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Σ. ΜΠΑΛΤΑΣ

Δ. ΛΟΥΚΟΥΤΟΣ

Κ. ΚΟΝΤΩΣΗΣ

Π. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

The image shows handwritten signatures of several individuals, each associated with a title or name above it. The signatures are written in black ink on a white background. The titles include 'Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ' (President of the Committee), 'ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ' (Witnesses), 'Σ. ΜΠΑΛΤΑΣ' (S. Mavetas), 'Δ. ΛΟΥΚΟΥΤΟΣ' (D. Loukoutos), 'Κ. ΚΟΝΤΩΣΗΣ' (K. Kontoussis), 'Π. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ' (P. Papagiannis), 'Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ' (Secretary), and 'Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ' (K. Tsigarida). The signatures are fluid and vary in style.

Την 17-9-1886 ημέρα Τετάρτη..... και ώρα 1000μ.

π.μ., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α'όροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Προσδρομείο της Εξεταστικής Επιτροπής, αιτοενελούμενο από τους βουλευτές, Χρίστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Ζακολίκο, Αντιπρόεδρο, Κων/νος Τσιγαρίδα, Γραμματέα και ενώπιον του σε εκτέλεση της από 16-9-1886 αποφάσεως της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας *Σ. Μπατατάς*
..... ανέγνωσε, θεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 16-9-1886.....

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΗΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

KON/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ

S. ΜΠΑΤΑΤΑΣ

Ο ΠΕΜΠΤΟΣ ΤΟΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΦΑΚΕΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΖΑΖΑ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ &
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ «ΚΕΘΕΑ,
ΣΧΗΜΑ + ΧΡΩΜΑ» ΣΕ ΧΑΡΤΙ FABRIANO
PALATINA 100 ΓΡΑΜΜΑΡΙΩΝ
ΣΕ 2.500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2019

